KRANT ppradikalen

MAANDBLAD VAN DE PPRADIKALEN 1969 1 (6) REDACTIE: POSTBUS 10, LELYSTAD 25 CENT

PPRADIKALEN VRAAGT LEDEN ZICH TE MELDEN

Nog een maand en het is een jaar geleden dat een dertigtal Nederlandse burgers besloten in de politiek een nieuwe weg te gaan. Dit dertigtal is nu verhonderdvoudigd tot ruim 3000. De meesten van dit eerste dertigtal kwamen uit katholiek milieu — en dus (!?) ook uit de KVP — anderen uit protestants-christelijk milieu, uit ARP en CHU. Velen waren nog nooit politiek actief geweest, maar zagen nu een uitweg uit hun politieke dakloosheid. Zij herkenden zichzelf in de politieke idealen die deze groep naar voren schoof, idealen waarvan de kernpunten neerkwamen op
grotere zorg voor hen die het slecht hebben en
meer zeggenschap voor ieder individueel over zijn eigen leven en levensomstandigheden.
Op 27 april startte de nieuwe politieke partij, onze PPRadikalen, officieel. Toen werd onder een hartverwarmend enthousiasme van ruim 700 vergaderde Radikalen, onder leiding van Bogaers, de eerste vorm aan de PPRadikalen gegeven.
Die vormgeving ging verder in de provincies, in de steden en dorpen. Overal waar leden zich meldden ontstonden groepen die zich actief in het partijwerk mengden, hun inspraak leverden, mee het politiek program voorbereidden, mee de organisatie opbouwden.
Inmiddels kwam het ontwerp politiek program gereed en in discussie en kwam een brok organisatie van de grond.

WAT NU?

Nu moet doorgestoten worden naar de volgende fase in onze opbouw. Immers over ruim een jaar moeten we klaar staan voor de provinciale staten en gemeenteraadsverkiezingen van 1970.
Dat betekent dat we dan in iedere gemeente waar de PPRadikalen zich in de verkiezingen wil presenteren een aktiecentrum moeten hebben, tenminste bestaande uit een 10-tal leden om:
1) het politiek program op te stellen dat voor iedere gemeente en iedere provincie op de beste wijze onze algemene politieke idealen vertaalt in concrete maatregelen voor die gemeente en provincie;
2) mensen te kunnen selecteren die als volksvertegenwoordigers voor de PPRadikalen op zullen kunnen treden in de provinciale staten en gemeenteraden;
3) Via deze aktiecentra onze verkiezingskampagne te kunnen voeren.

TOESTAND

Momenteel is de PPRadikalen over het gehele land gebundeld in regionale aktiecentra. Samenhangende problemen van diverse streken in ons land komen daarmee terecht in een samenhangend politiek verband. Boven die regionale aktiecentra staan als provinciale samenbundelingsorganen de provinciale aktiecentra. Zij bevorderen de onderlinge informatie en zetten aktiviteiten in gang.
In vele plaatsen bestaan lokale aktiecentra, die plaatselijk de leden en aktiviteiten bundelen.

VERANDERING

Vooral de groei van het aantal lokale aktiecentra eist nu onze aandacht. Hun aantal zal moeten worden uitgebouwd vooral door aktiviteit van reeds ter plaatse wonende of werkende leden, daarnaast door aktiviteit van het overkoepelende regionale of provinciale aktiecentrum.

HET EERSTE LID

Het eerste lid ter plaatse is daarbij bijzonder belangrijk. Hij of zij zal op de allereerste plaats tot taak hebben de PPRadikalen *ter plaatse* van de grond te krijgen, een aantal leden rond zich te verzamelen en aan de PPRadikalen *ter plaatse* een gezicht te geven.
Een zware verantwoordelijkheid en een zware taak, die echter verlicht wordt doordat er voor ons genoeg sympathie is. Er zijn genoeg potentiële leden die het met onze politieke aktiviteiten en onze politieke idealen van harte eens zijn. Zij moeten echter gevonden en gebundeld worden in de lokale aktiecentra om onze politieke aktie ook voldoende kracht te geven.

TER PLAATSE?

Dit „ter plaatse" moet daarbij niet al te lokaal genomen worden:
de eerste soldaat in een legerplaats.
de eerste scholier in zijn school.
de eerste bejaarde in zijn bejaardentehuis.
de eerste arbeider in zijn fabriek.
de eerste bediende in zijn kantoor — en ga zo maar door — moeten daar, in hun eigen omgeving, onze leden opsporen, ze aktiveren en bundelen.

WAAROM: LEDEN?

Ik weet het: onze politieke doelstellingen zijn belangrijker dan deze ledenwerving op de man (of vrouw) af. Onze politieke instelling en aktiviteit brengt op den duur vanzelf de mensen die het met ons eens zijn tot het lidmaatschap van onze partij, de PPRadikalen. Toch moeten we ook op die leden af, al was het maar om de platvloerse reden dat hun contributie even hard nodig is als hun persoonlijke werkkracht om de ideeën voor politieke aktiviteiten die we hebben, ook werkelijk te kunnen realiseren.

LANDELIJK EN PROVINCIAAL

We zullen op alle „fronten" proberen die uitbouw van onze partij te realiseren. Landelijk zullen we u daarvoor steunen bij die groei. Een aantal partijleden steekt al provinciaal en landelijk de koppen bij elkaar om te bezien hoe en waar aktie gevoerd moet worden. U hoort er nog wel meer van. Let ook op — en propageer — onze radio- en tv-uitzendingen. Propageer deze krant, werf abonné's. Vraag het partijbureau naar adressen van leden in uw omgeving om zelf een aktiecentrum te starten. Neem zelf kontakt op met het dichtstbijzijnde aktiecentrum om te horen wat u kunt doen.

Michel van Hulten.

EEN NIEUWE OPMAAK

Reeds verscheidene malen is de Radikalenkrant uw brievenbus ingerold, steeds weer met een grote voorraad informatie betreffende het doen en laten van de PPRadikalen. Misschien hebt u daardoor de indruk gekregen dat deze informatie het enige is waarvoor de Radikalenkrant bestaat.
Welnu, dat is onjuist.

Informatie is bij de opzet van de krant uiteraard een belangrijke overweging geweest. Steeds doet zich bij het bestuur de behoefte voelen de leden in te lichten omtrent het te voeren beleid. Hierbij is een regelmatig verschijnend orgaan een onmisbaar onderdeel van de partij. Er is echter meer.

Bij een demokratische partijstruktuur is de inbreng van de leden geen luxe maar noodzaak. Een bestuur dat niet weet wat er leeft onder de leden van zijn partij, zal die partij onmogelijk demokratisch kunnen leiden. Onze open partij verlangt een partij-orgaan dat voor een belangrijk deel steunt op de bijdragen van de leden. Binnen de partij zal de diskussie levend gehouden moeten worden.

De redaktie zal naast artikelen over aktuele politieke zaken steeds ruimte reserveren voor de kommunikatie tussen de leden van de partij onderling, voor diskussie en informatie. Dit is een van de middelen om onze openheid tot meer te maken dan een loze kreet. (Bedenk wel dat we maar vier bladzijden groot zijn!)

Deze krant is UW krant. Onze partij wil een aktieve partij zijn. Onze krant wil een aktiverende krant zijn. Alleen met elkaar kan dit een succes worden.

Juist UW mening is van belang. Laat hem horen (zie o.a. de enquête op de achterpagina).

Jan Lieske

Op gemeentelijk niveau:

PROGRESSIEVE CONCENTRATIE

Onze ledenwerving en onze organisatie-opbouw moet mede bijdragen tot realisering van onze politiek-organisatorische kerngedachte: de progressieve concentratie.

U weet het: we willen toe naar een zodanige politieke opstelling van de partijen dat de kiezers vóór de verkiezingen weten met welke andere partij(en) hun eigen partij na de verkiezingen zal samenwerken om tot een regering te komen. Geen gesjacher meer na de verkiezingen, maar een keuze vooraf, zodat de kiezer op het moment dat hij zijn stem uitbrengt weet waar hij aan toe is.

Op gemeentelijk en provinciaal niveau moet die concentratie evenzeer tot stand komen als landelijk. Het is plaatselijk en provinciaal het werk van de lokale en provinciale aktiecentra. Te verwachten valt bovendien dat hoe beter dit lokaal en provinciaal lukt, des te beter het ook landelijk zal lukken.

VELERLEI VORMEN

De wijze waarop de gemeentelijke en provinciale concentraties tot stand komen en de vorm die ze krijgen, kunnen en moeten landelijk niet voorgeschreven worden. De plaatselijke en provinciale situaties zijn daarvoor te verschillend. Velerlei vormen zijn denkbaar: van lokale stembusakkoorden van beperkte omvang tot totale fusies van partijen of *delen van partijen* toe.

Op 3 vormen wordt hier de aandacht gevestigd:

1. Eigen PPRadikalen-lijst in het kader van een stembusakkoord.

Met de samenwerkende partijen binnen het akkoord is overeenstemming bereikt over een gemeenschappelijk te realiseren politiek aktieprogram voor de komende vier jaar.

Voordelen:

1. De PPRadikalen kan eigen aanhang testen;

2. Iets van een eigen gezicht van de PPRadikalen kan blijken uit een aantal eigen programpunten die nog uitgaan boven het bereikte gemeenschappelijke aktieprogram;

3. Het gesprek met de samenwerkende partijen hoeft niet gevoerd te worden over een gemeenschappelijke kandidatenlijst. In eerste instantie hoeft dus niet direkt „persoonlijk" samengebundeld te worden.

Ieder van de samenwerkende partijen tracht op het gemeenschappelijke minimumprogram en de eigen extra's een zo groot mogelijk aantal kiezers voor zich te winnen.

Nadelen:

1. Samenwerking is minder hecht (dit kan ook een voordeel zijn; de vorm blijft meer open, later — bijv. 4 jaar later — kunnen andere partijen of personen nog gemakkelijker toetreden);

2. Verlies aan stemoverschotten bij de verdeling van restzetels.

2. Stembusakkoord van zelfstandig gebleven partijen met een gemeenschappelijk aktieprogram en een gemeenschappelijke kandidatenlijst.

Voordelen:

1. Hechtere samenwerking (kan ook nadeel zijn, zie voorgaande punt);

2. Minder stemverlies aan overschotten;

3. Voor kiezers komt duidelijker dan bij 1 de progressieve concentratie naar voren.

Nadelen:

1. Eigen identiteit van de partijen verdwijnt meer (kan ook voordeel zijn!);

2. Eigen aanhang wordt niet getest, wat vooral eerste keer voor PPRadikalen een bezwaar kan zijn;

3. Extra-probleem: hoe stelt men de gemeenschappelijke lijst (aantal en volgorde) samen?

3. Fusie van alle vooruitstrevenden, één program, één kandidatenlijst.

Voor- en nadelen als onder 2, maar gelden over het algemeen nog sterker. Bovendien is dit wellicht een vorm die veel groeitijd vergt, d.w.z. niet meer voor de verkiezingen van 1970 gerealiseerd kan worden, ook al zouden we het willen.

Onze ledenwerving en onze organisatie-opbouw moet er op gericht zijn dat we in elk geval zoiets als het onder 1 gestelde kunnen bereiken. Minstens zal overal de PPRadikalen duidelijk aanwezig moeten zijn in enigerlei vorm van een stembusakkoord. Misschien is in de korte tijd die ons nog rest, nog meer te bereiken. Laten we dat overal laten afhangen van de lokale situatie en van de mogelijkheden die er programmatisch en wat de personen betreft, ter plaatse zijn.

(Zie enquête op blz. 4.)

Pappie, ben je nu katholiek of protestant of radikaal?

kroniek

SCHIEDAM

Op 23 december 1968 is opgericht het Actiecentrum Schiedam van de PPRadikalen. Bestuur: Philip van Endhoven, Newtonplein 57 (voorzitter), Jan Lockefeer, Delflandseweg 390 (secretaris) en Daaf Rensman, Parkweg 28 (penningmeester).

LEEUWARDEN

In de Jeugd-gemeenteraad van Leeuwarden zitten voor de PPRadikalen drie leden: Hans Houtsma, Cor Opmeer en Toby Graafsma (Gerard Terborghstraat 44, Leeuwarden), die tevens namens de fractie in het bestuur zit.

PURMEREND

PPRadikalen en D'66 in Purmerend besloten tot nauwe samenwerking. Als eerste stap is een werkgroep opgericht die tot taak heeft:

— zo veel mogelijk inwoners actief betrekken bij de gemeentepolitiek,

— het voorbereiden van toekomstige raadsleden op het werk in de gemeenteraad,

— uitbrengen van adviezen aan het gemeenteraadslid M. M. P. Cornelissen (lid PPRadikalen) in de huidige gemeenteraad.

De vergaderingen van deze werkgroep zullen voor iedereen toegankelijk zijn dus ook voor niet-leden van de PPRadikalen en D'66. De werkgroep komt steeds een paar dagen voor iedere raadszitting bijeen.

DRENTHE

In Drenthe is overleg begonnen over de vorming van een progressieve concentratie voor de Statenverkiezingen van 1970. De P v d A heeft daarvoor uitgenodigd de AR-kiesverenigingen in Drenthe, de PSP, D'66 en de PPRadikalen.

AAN DE PvdA

Zeer geacht Bestuur,

21 dec. 1968

Wij schreven u al naar aanleiding van uw brief van 18 oktober. Wij vroegen toen nog even geduld met ons te hebben, ook al omdat wij bezig waren bij de ARP te proberen, of deze duidelijk zou willen maken of zij eventueel bereid is mee te doen aan een progressieve concentratie. Wij sluiten hierbij in wat wij de vorige week aan het bestuur van de ARP schreven (zie nevenstaande brief, red.). Daaruit blijkt, dat wij geen nut zien in een officieel gesprek op delegatieniveau met de ARP, zolang de ARP verstrikt zit in een christelijke concentratie. Bij de Radikalen staat immers de wens naar een concentratie van progressieven, dus van p o l i t i e k gelijkgezinden voorop.

Het „parlement" van onze partij — de kerngroep van de PPRadikalen — heeft besloten uw uitnodiging tot een gesprek tussen de besturen van PvdA, PSP, D'66 en PPRadikalen te aanvaarden. U zult dat na onze brief van 1 september wel niet anders verwacht hebben.

Wij hebben begrepen, dat D'66 besloten heeft uw uitnodiging niet te aanvaarden. Het moet ons van het hart, dat dit besluit van D'66 voor ons een tegenvaller is. De poging die u met uw uitnodiging hebt ondernomen om tot een bundeling van vooruitstrevende krachten te komen mag immers nooit een onderonsje van PvdA, PSP en Radikalen worden. De politieke vernieuwing zou daar niet mee zijn gediend. Daarom hechten wij aan de aanwezigheid van D'66 bij ons gesprek. Wij vinden dan ook uw idee om D'66 als waarnemer uit te nodigen voortreffelijk.

In onze brief van september hebben wij begrip getoond voor twee soorten huiveringen, die voorkomen bij mensen en groeperingen die toch wel vooruitstrevend zijn: de angst dat de positie van de PvdA tegenover de kleinere partners overheersend zal lijken en de daarmee samenhangende gevoeligheid voor de mogelijkheid dat de vooruitstrevende concentratie een socialistische indruk zou maken of te veel aan „het oude" zou herinneren.

Wij hebben al gezegd, dat die huiveringen bij ons geringer zijn en dat we bovendien bereid zijn om der wille van de politieke vernieuwing risico's te nemen. Maar wel willen we zoveel mogelijk doen om aan de bezwaren van anderen tegemoet te komen.

In het gesprek waartoe u ons uitnodigt zouden wij daarom een eerste gedachtenwisseling willen hebben over de vraag, hoe openingen kunnen worden gemaakt om toekomstige bondgenoten en medestanders de gelegenheid te geven naar elkaar toe te komen.

Een van de dingen, die wij (evenals u, D'66 en de PSP) willen bereiken, is dat de „toppen" van de partijen gebruik kunnen maken van wat er lokaal groeit. Dat is een goede zaak, maar er is — dunkt ons — nog meer te doen. Wij moeten met elkaar bespreken hoe de problemen en kansen van een progressieve concentratie zo grondig en zo openlijk mogelijk kunnen worden doorgenomen.

Zo kan men zich voorstellen dat er met voortvarendheid congressen of congresjes en werkgroepen worden georganiseerd over vragen als: waarover zijn vooruitstrevenden het in Nederland zonder meer eens, wat zijn de hete hangijzers en welke zijn de diverse mogelijkheden om bij verkiezingen tot concrete samenwerking te komen?

Aan de ene kant, menen wij, moeten wij voorkomen dat zulke bijeenkomsten tot vage studieconferenties ontaarden, waarvan de betekenis spoedig vergeten is.

Aan de andere kant dienen wij de zaak ook niet zo strak te organiseren, dat oprechte vooruitstrevenden gaan denken toch op een slinkse manier te worden betrokken bij een soort concentratie die zij niet willen. Daarom dachten wij aan het scheppen van een platform, dat los staat van de partijen, wel de morele en financiële steun krijgt van geïnteresseerde groepen, maar generlei richtlijnen van buiten aanvaardt. Hierin kunnen de mensen op persoonlijke titel actief zijn. Zo'n platform zou een verzamelpunt van de vernieuwende krachten in de Nederlandse politiek kunnen worden, ja moeten worden. De mensen die daarin meewerken zouden ermee rekening moeten houden dat er snel, in ieder geval in 1970 (provincie en gemeente) en 1971 (Tweede Kamer) verkiezingen komen.

Dit alles stellen wij u voor, omdat het **de meest** snelle en de meest **democratische** methode is die wij **nu kunnen** bedenken. Misschien **gaan zich** door een veranderde **situatie nog** betere mogelijkheden **voordoen**. Dan moeten onze partijen de zaak opnieuw bekijken. Kunnen wij in ieder geval deze gedachte een belangrijke plaats op de agenda van ons gesprek geven?

Wij vertrouwen dat ons eerste gesprek nu spoedig tot stand zal kunnen komen. In afwachting daarvan teken ik inmiddels, namens het bestuur der Radikalen, met vriendelijke groet.

w.g. E. C. M. JURGENS,
voorzitter.

AAN DE ARP

Geacht Bestuur,

14 dec. 1968

Om te beginnen onze dank voor de interessante gesprekken, die een delegatie van onze partij tweemaal had met een delegatie van uw partij.
Wij baseren ons in deze brief overigens niet uitsluitend op die gesprekken.
De politieke partij Radikalen is tot de konklusie gekomen, dat voor de ARP alle gesprekspartners ongelijk zijn, maar sommigen een beetje meer ongelijk dan de anderen.
Bij u genieten partijen, die uitdrukkelijk zeggen als partij op kristelijke grondslag te staan, kennelijk de voorkeur. U verwacht, dat die grondslag in dit tijdsbestek tot politieke overeenstemming zal kunnen leiden. Voor zeer vele leden van de PPR speelt de kristelijke inspiratie ook een grote rol, maar zij willen juist aan politieke overeenstemming de voorrang geven. Zij willen niet, dat het kristendom wordt gebruikt om mensen uit elkaar te houden, die het politiek eens kunnen worden.
Het was voor ons nuttig, dit meningsverschil vast te stellen. Misschien waren wij misleid door het feit, dat ook in de naam van uw partij het woord „kristelijk" ontbreekt. Wellicht waren we in verwarring geraakt door de omstandigheid, dat u wel nauwe samenwerking nastreeft met partijen waarvan niet onbelangrijke delen van de konfessionele partijvorming afwillen. Hoe dan ook: ons is nu duidelijk geworden, dat voor u samenwerking met de KVP en de CHU vooralsnog van een hogere orde is dan samenwerking met b.v. PvdA, D'66 of de PPR.
Wij hebben genoteerd, dat u er rekening mee houdt, dat de samenwerking tussen KVP, ARP en CHU leiden kan tot een vooruitstrevende kristelijke politiek. Wij willen aannemen dat dit inderdaad uw bedoeling is.
Een van de redenen waarom wij op uw uitnodiging tot een gesprek ingingen was, dat uw partij de laatste jaren inderdaad op sommige momenten aan een vooruitstrevende politiek voorrang gaf boven de hechtheid van een kristen-demokratisch eenheidsblok.
Wij herinneren aan de houding van de ARP bij het vormen van het kabinet-Cals en later bij de val van het kabinet-Cals, aan het verzet in anti-revolutionaire kring tegen het voortijdig uitschakelen van de PvdA bij de voorbereiding van de formatie van het kabinet-De Jong en aan uw onafhankelijke houding tegenover sommige plannen van het kabinet-De Jong.
Naar het oordeel van de PPR echter is het een illusie te menen, dat vooruitstrevende krachten in de ARP erin zullen slagen de KVP, de CHU plus de behoudende stroming in de ARP zelf mee te krijgen naar een vooruitstrevende politiek. Dat lukt hoogstens gedurende een beperkte periode.
Het zou prachtig zijn als kristenen altijd automatisch voor een vooruitstrevend beleid kozen, doch de harde werkelijkheid is anders. Die werkelijkheid is een van de oorzaken geweest van het ontstaan van de PPR. Wij smalen er niet op, dat u een andere mening bent toegedaan, want vele leden van de PPR hebben een tijd die mening zelf gehad.
Heeft het nu zin om toch, zoals uw delegatie op 13 november heeft voorgesteld, op landelijk officieel niveau tussen delegaties van ARP en PPR gesprekken te voeren over programpunten? De kerngroep van de PPR, die op 14 december daarover vergaderde, dacht van niet.

Wij willen graag op alle niveaus goede kontakten met uw partij onderhouden. Wij sturen u hierbij ons ontwerp-program en zullen met genoegen uw eventuele opmerkingen en adviezen noteren, maar dat is allemaal iets anders dan een voortgezet gesprek met een partner, die andere gesprekken eigenlijk belangrijker vindt.
Nu wij zelf zo druk bezet zijn met het opstellen van een program, zijn wij niet geneigd licht te tillen aan de betekenis van een program.

Niettemin is elk program betrekkelijk. Belangrijker is wie het program uitvoeren en met welke mentaliteit zij dat doen. Belangrijker dus is de verklaring voor de verkiezingen met wie men na de verkiezingen in een kabinet wil gaan zitten om het program uit te voeren.
Zelfs een bereidheid van de ARP om voor de verkiezingen uit te spreken met wie zij wil gaan samenwerken kan voor ons niet voldoende zijn, als de ARP een koalitie met de KVP en de CHU voorop stelt. Zolang immers blijft de onzekerheid of de ARP haar keuze waar kan maken wanneer haar partners een andere keuze of helemaal geen keuze willen.
De ontwikkelingen van de laatste dagen rond de brief van de drie kristelijke partijen over lokale samenwerking heeft bij ons natuurlijk niet de indruk kunnen versterken dat de ARP nog onafhankelijk kan opereren. Wij willen een progressieve konsentratie en kunnen ons dus niet binden aan een partij die steeds vaster komt te zitten in een kristelijke.

Zo kijken wij er tegenaan. De tijd zal leren of ons oordeel juist was. Nu kappen wij ermee, doch met enige hoop — een kristelijke deugd, die ook bij niet-kristenen veelvuldig voorkomt — willen wij eindigen met een: wellicht tot ziens.

Met vriendelijke groeten,
namens het bestuur van de PPR,
mr. A. Q. C. van Ruiten,
secretaris.

Programcongres PPRadikalen
Tilburg, 18—19 april

KRANT ppradikalen

Uitgave van de PPRadikalen, secretariaat: Nassau Dillenburgstraat 11, Den Haag, tel. 070-24 74 55.

Direktie, administratie, advertenties:
R. Bouwens, J. Heytel, D. Visser.
Savelsbos 19, Amsterdam-Noord.

Redaktie:
Stéphanie Brokerhof, M. van Hulten, J. C. Lieske, S. A. Mol.
Redaktieadres: postbus 10, Lelystad.
Agenda-mededelingen (zie pag. 4) aan Stéphanie Brokerhof, Krullelaan 43, Zeist.
Abonnementen: ƒ 5,— per jaar inclusief verzendkosten.
Bestellen door storting van ƒ 5,— op postgiro 15 75 600 van penningmeester PPRadikalen, Den Haag.
Advertentietarieven worden op aanvraag toegezonden.

KOOP EN LEES

Aan de werkers van het elfde uur,
samengesteld door de werkgroep Kerk en Ontwikkelingssamenwerking, prijs ƒ 1,—, postgiro 7852.

Oorlog in de ban,
pastorale brief over vrede, uitgegeven door de actie „Voor God" en te bestellen: postbus 2, Heemstede (en te koop in alle r.k. pastorieën en kerken).

WERKGROEP VAN PvdA, PSP EN PPRADIKALEN

De Partij van de Arbeid, PSP en Radikalen stellen een werkgroep Progressief Akkoord (PAK) in, die kernpunten formuleert voor het beleid van een progressieve concentratie en ze uitwerkt. Tot de werkgroep kan ieder toetreden, die wil „meedenken over vorm en inhoud van een progressieve concentratie". De leiding ligt bij zes personen, twee uit elk van de drie partijen, die willen komen tot een stembusakkoord.
In juli bezien de drie partijbesturen, of ze op de ingeslagen weg voortgaan. De kernpunten voor een progressief beleid moeten al enkele weken na de start van de werkgroep zijn geformuleerd.
Delegaties van de partijen, vrijdagavond bijeen in Amsterdam, hebben benadrukt dat alle deelnemers aan de werkgroep voor eigen verantwoordelijkheid meepraten en niet als partijvertegenwoordigers.

(De Tijd, 11/1/1969)

Een aktie-model
HOND VERBRANDEN

In München besloot een groep studenten, die walgden van de onverschilligheid van hun stadgenoten ten aanzien van de grote internationale vraagstukken, een opvallende actie op touw te zetten. Zij kondigden met groot tamtam aan, dat ze een hond — een Duitse herder — levend zouden gaan verbranden op een van de stadspleinen, zulks bij wijze van protest tegen het voortduren van de oorlog in Vietnam. Meteen ontstond er in heel de stad een golf van verontwaardiging. De veertienduizend leden van de Vereniging voor Dierenbescherming, vervuld van woede en haat tegen de studenten, kwamen bijeen voor een felle protestdemonstratie en om te beraadslagen hoe ze, desnoods met de hulp van politie en leger, het ongelukkige dier zouden kunnen redden.
Daarop gaven de studenten een lakonieke verklaring uit, waarin zij te kennen gaven hun doel te hebben bereikt: „De inwoners van deze stad hebben nu bewezen heel wat meer begaan te zijn met het leven van één dier dan met de ellende en de dood van miljoenen menselijke wezens in Vietnam. Overigens hebben wij helemaal niet de bedoeling gehad werkelijk een hond te doden..."

(Uit Frontlijn, jan. 1969)

AKTIE „R" IN EINDHOVEN
pag. 4

Nabeschouwing - kongresvoorbereiding

DEMOCRATIE IN EIGEN PARTIJ

Dit rapport is een eerste poging van de kommissie demokratisering in de partij tot een kritische terugblik op de gang van zaken tijdens een aktiviteit van de partij. Wij pretenderen niet, dat onze visie op de gang van zaken de juiste is, dit moet de lezer goed beseffen.
Wij hopen dat dit rapport zal leiden tot een grotere aandacht voor alle aspekten van onze partij, waarvoor demokratisering van belang is.
Ook wanneer onze visie niet gedeeld wordt kan dit doel bereikt worden.
U wordt daarom verzocht, dit stuk niet te lezen als een vaststaande beoordeling, waarin een aantal voldoendes en onvoldoendes worden uitgedeeld, maar als een aanleiding tot bezinning en gesprekken.
In deze nota zal aandacht geschonken worden aan vier aspekten van het gehouden kongres:

1. Hadden alle kongresgangers een — voor zover mogelijk — gelijke inbreng en positie in de verschillende aktiviteiten?
2. In hoeverre was er sprake van een goede en begrijpelijke gedachtenwisseling (kommunikatie)?
3. Wat was de betekenis van de onderlinge band tussen de partijleden en hoe werd die gebruikt?
4. In hoeverre was het kongres als geheel van nut?

Als laatste punt zal een poging gedaan worden om een aantal adviezen te formuleren voor volgende kongressen of andere partijbijeenkomsten.

De positie der kongresgangers

Een volledige gelijkheid in positie bij een kongres is uiteraard een niet te verwezenlijken ideaal. Er zijn nu eenmaal voorzitters, sprekers, gespreksleiders en organisatoren nodig, en niet iedereen kan aan het woord komen en invloed uitoefenen. Toch bestaan er vaak mogelijkheden om ongelijkheid tegen te gaan, die niet gebruikt worden. Een aantal punten die de kommissieleden opvielen waren:
— Hoewel het optreden van Bogaers zeer enthousiasmerend werkte, vond dit toch zeer onverwacht plaats, en gaf het de indruk, juist of onjuist, door hemzelf of door de organisatoren geënsceneerd te zijn. Dergelijke mogelijkheden aan een persoon geboden passen o.i. niet in een demokratische gang van zaken.
— Een ander hiermee nauw samenhangend punt is, dat een charisme als dat van Bogaers wel groot nut heeft, maar toch ook het gevaar in zich draagt van een kritiekloos aanvaarden en volgen van deze persoon. Een dergelijk verschijnsel zou één van de hoofddoelen van de partij: de mens, die in kritische zelfstandigheid zijn eigen verantwoordelijkheid voor de samenleving wil dragen, niet ten goede komen.
— De verkiezing van een partijvoorzitter was slecht georganiseerd.

- de stemkommissie werd slordig samengesteld.
- de voorzitter erin ontbrak.
- er was geen meerderheid-kriterium.
- stembiljetten waren zeer eenvoudig dubbel verkrijgbaar.

Tijdens de verkiezing van Jurgens ontstonden hierover uiteraard nog geen moeilijkheden, maar men moet er wel om denken dat deze kunnen ontstaan op een volgend kongres, en dat een dergelijke procedure geen goede indruk maakt op niet-partijleden, die nu eenmaal goed kunnen waarnemen wat op een kongres plaatsvindt.
— Bij de lunchdebatten konden de meeste kongresgangers nauwelijks invloed uitoefenen.
De gespreksleider, een vertegenwoordiger van het partijkader, zag men meestal het gesprek beheersen. I.p.v. zichzelf te beperken en slechts als regulator van het gesprek op te treden, was hij vaak het middelpunt van het gesprek en beantwoorder van vragen.
Het lag aan de gespreksleider om de z.i. goede ideeën te selecteren, die in de latere plenaire zitting eventueel naar voren zouden mogen komen. Hij moest ook letten op de personen, die tijdens de plenaire zitting misschien het woord zouden mogen voeren. Een dergelijke „zeef-funktie" is, hoewel zeer begrijpelijk, niet zeer demokratisch. Hetzelfde geldt voor een aantal gespreksleiders, die als groepsvertegenwoordigers resumé's gaven van het in hun groep besprokene, tijdens de plenaire zitting.
De groepen voor het lunchdebat waren zo groot, dat de meeste kongresgangers daar niet mee konden spreken. In elke groep bijna zag men dan ook een klein aantal op de voorgrond tredende figuren, die binnen gehoorsafstand zaten van de gespreksleider.
Al deze verschijnselen wijzen op een gang van zaken, waarin nog vele verbeteringen kunnen worden aangebracht.

De gedachtenwisseling

Een goed begrip van wat ieder denkt en zegt is voor onze partij van zeer groot belang. Juist wanneer men elkaar helemaal niet of half begrijpt loopt het demokratisch denken en functioneren gevaar. De kommissie heeft de indruk dat de twee lezingen 's ochtends te moeilijk waren. Zij waren:
— te lang.
— te specialistisch.
— te ondoorzichting van opbouw.
— te moeilijk, zowel door zinslengte als door het aantal vreemde woorden.
Deze lezingen waren, naar indruk van de kommissie voornamelijk te volgen door mensen, die minstens een middelbare schoolopleiding achter de rug hadden.
Na twintig minuten naar Van Haren geluisterd te hebben werden diverse personen onrustig en gingen hun krant lezen. Coppes kreeg meer aandacht, al bevatte juist zijn lezing veel moeilijke uitdrukkingen. De aandacht voor hem was waarschijnlijk ook groter door de verschillende grapjes in zijn betoog. Men moet wel letten op het gevaar, dat de luisteraar, door grappen in een goede stemming gebracht, de indruk krijgt, dat het verhaal waar hij naar luistert van goede kwaliteit is ook al heeft hij van de inhoud verder weinig begrepen.
Wij kunnen veronderstellen, dat het aantal personen met minstens een middelbare opleiding tamelijk sterk vertegenwoordigd was op het kongres zodat het moeilijkheidsniveau er niet direkt in het oog sprong.
Men moet zich wel bewust zijn van de konsekwenties van een dergelijke gang van zaken. De partij kan geïsoleerd raken van personen met minder dan een middelbare opleiding, en zo verstarren tot een beweging van intellectuelen.
De kommissie kreeg de indruk, dat de groepsgesprekken nauwelijks een andere funktie hadden, dan als gelegenheid te dienen voor de kongresgangers om zelf ook eens te kunnen praten. Op deze manier zouden de groepsgesprekken een zoethoudersfunktie kunnen krijgen, wat weinig demokratisch is.
Hoewel dit systeem van groepsgesprekken een grote stap vooruit is vergeleken bij de gang van zaken in vele partij-kongressen (waar men eigenlijk alleen maar kan luisteren) moet de funktie van de groepen in het geheel van het kongres nog vergroot worden, wil men de deelnemers niet (ongewild) de indruk geven dat deze gesprekken bij voorbaat verzwakt of uitgeschakeld worden wat betreft hun beïnvloedende kracht.
Wanneer men de konsekwenties volgend uit de inschakeling van gespreksgroepen niet trekt, dan zal men wellicht gekonfronteerd worden met een groeiende onvrede, en zo de waarde van de groepsgesprekken devalueren.

De betekenis van de onderlinge band

Dat de onderlinge relaties in de PPR goed zijn is een gunstige zaak. We zullen er echter voor moeten oppassen, te veel nadruk te leggen op dit feit, of emoties op te roepen, die daarmee samenhangen. Naar het gevoelen van de kommissie werden die gevaren niet altijd ontlopen, zoals:
— in de toespraak van Bogaers, die nogal emotioneel gekleurd was;
— in de toespraak van Van Hulten tot Jurgens na diens verkiezing;
— in de gewoonte van het partijkader om te gaan tutoyeren, en elkaars voornaam te noemen;
— in het zich in de toespraken afzetten tegen de KVP en het aanvallen van de in de zaal aanwezige Biesheuvel. Men kan partijleden tot een grotere (maar negatieve) eenheid brengen door hen een gezamenlijke vijand te geven.

Dit is een moeilijk en lang rapport, maar de moeite van het lezen bijzonder waard!

Gebruik de adviezen ook op provinciale, regionale en lokale congressen en vergaderingen.

Enige opmerkingen over de nadelen van de hierboven genoemde punten:
— Door emotioneel gekleurde toespraken voelen partijleden zich misschien wel meer met elkaar verbonden (al kan dat gaan ten koste van een kritische instelling), maar het niet-partijlid ervaart zichzelf als buitengesloten. Men versterkt zo het image, dat men een bepaalde uit de KVP weggelopen groep bekenden is.
— Men moet goed begrijpen dat de kommissie niets heeft tegen het verschijnsel van het tutoyeren, integendeel, er wordt vaak te weinig getutoyeerd. In dit geval is het naar inzien van de kommissie echter beter het tutoyeren na te laten, omdat:

- meer de indruk gewekt kan worden van een eenheid en verbondenheid van het kader dan van de partij, waardoor een scheidslijn tussen kader en partij wordt benadrukt die niet mag bestaan:
- tutoyeren in een bijeenkomst, waarin de relaties, — doordat men elkaar niet kent — toch formeel zijn, de indruk wekt dat men een niet bestaande onderlinge hartelijkheid wil suggereren. De kommissie zegt hier beslist niet dat dit het doel is geweest van degenen die tutoyeerden, zij wil alleen wijzen op de manier, waarop een dergelijk spreekgedrag door de toeschouwers kan worden waargenomen.

Binnen de PPRadikalen

Binnen de PPRadikalen bestaat de commissie democratie in eigen partij. Deze commissie schreef over het werkcongres in Arnhem, gehouden op 5 oktober vorig jaar, het hier geplaatste kritische rapport. De eerste stap op weg naar een beter congres dit voorjaar op 18 en 19 april in Tilburg.

Redactie

Het nut van het kongres

Dit kongres is een werkkongres genoemd. Dit betekent naar de mening van de kommissie, dat er beslissingen in zouden moeten vallen. De enige beslissing die viel, was echter — naast de aanvaarding van de motie t.a.v. de Mexicaanse studenten — de verkiezing van Jurgens tot partijvoorzitter. De indruk door de term werkkongres gewekt blijkt dus voor misverstanden vatbaar.
Datgene wat tijdens het kongres het meeste plaatsvond, was meningsvorming en diskussie. Men kan zich afvragen of deze aktiviteiten nu wel noodzakelijk op het niveau van een landelijk kongres moeten plaatsvinden.
Wanneer diskussie en meningsvorming niet uitmonden in het nemen van beslissingen, van belang voor het partijbeleid, dan horen ze, naar de mening van de kommissie meer thuis op bijeenkomsten van meer lokaal niveau.
Wil men de waarde van een kongres niet devalueren, en wil men het kongresbezoek handhaven op het peil, waarop het nu staat, dan moet het kongres niet één van de vele bijeenkomsten zijn, die men ook zonder financiële offers kan meemaken.

Adviezen

Het is goed om zich bij de voorbereiding van een kongres konstant het specifieke *doel* ervan voor ogen te houden, ook wanneer men de verschillende programmapunten gaat vaststellen. Alle aktiviteiten, die ook op ander niveau kunnen plaatsvinden, moeten verwijderd worden.
Men moet zich ervoor hoeden enthousiasme op te wekken dat de *kritische zin* kan verminderen. Het is o.m. de taak van de voorzitter om hierop te letten, al kan hij dit uiteraard niet alleen af.
De *lezingen* of *inleidingen*, op het kongres te houden, zouden misschien van te voren getoetst kunnen worden op hun „kongreswaarde", en ‚kommunikatiewaarde".
Dit zou betekenen dat men van te voren tezamen moet beoordelen, of vorm en inhoud van de lezing wel door de kongresbeugel kunnen. Dit zou kunnen gebeuren door geluidsbanden rond te sturen of een gestencild exemplaar van de concept-lezing, of door „droog te zwemmen" voor een klein publiek, dat daarna kritiek kan leveren. Hoewel een dergelijke voorbereiding veel tijd kost, is het noodzakelijk om hieraan aandacht te besteden, gezien het grote belang van die programmaonderdelen. Alleen op deze manier kan een politicus, een specialist, leren om zichzelf begrijpelijk te maken voor zijn publiek.
Op het kongres waren *stencils* aanwezig van de redevoeringen, die voor en tijdens de lunchdebatten werden uitgereikt.
Tijdens de lezingen zaten verschillende leden van het partijkader er echter al in te lezen. Dit schiep de situatie, dat degenen die het stencil tijdens de lezing het minst nodig hadden, deze konden gebruiken, terwijl de anderen voor wie de lezingen veel moeilijker te volgen waren het zonder moesten stellen, wat tot een ongewilde en onbewuste discriminatie leidde. Toch kan het uitdelen aan alle kongresgangers veel nut hebben. Omdat het uitdelen van stencils van gehele redevoeringen veel nadelen heeft, — de spanning van de toespraak is weg en men kan vooruit gaan lezen — kan men dit beter nalaten.
Een betere maatregel is het, om voor de lezing een uittreksel uit te delen van de te houden rede, waarop men de opbouw van het verhaal kan waarnemen en de kernpunten van het te houden betoog.
Op een dergelijk papier kan de spreker ook zijn stellingen eventueel weergeven en zo mogelijk wensen over onderwerpen die in de nabespreking in elk geval aan de orde moeten komen.
Het verdient aanbeveling om de diskussiegroepen veel kleiner te maken (rond de 15 personen) en ze verder uit elkaar te plaatsen. Wil men dergelijke groepen goed laten functioneren, dan moet men een voldoende grote ruimte daarvoor uitkiezen.
Wil men de inbreng van de leden van de gespreksgroepen zo groot mogelijk maken, dan moet men de groepsleider op het hart drukken, dat hij zich inhoudelijk zo weinig mogelijk het gesprek bemoeit, en zich wijdt aan zijn stimulerende en reguleren-de taak.
De leiders van de groepsbesprekingen moeten, willen ze aan de hierboven gestelde eisen voldoen zeer goed geïnstrueerd worden, en zelfs praktisch trainen.
Men kan dit doen, door de leiders van te voren bijeen te laten komen en te laten oefenen, men kan ze ook helpen, door na het echte groepsgesprek een evaluatie door een „toeschouwer" te laten plaatsvinden. Dit betekent dat men vaste gespreksleiders zou moeten hebben, die steeds weer optreden.

Namens de kommissie
demokratie in eigen partij,
M. Hetebrij.

AAN
POLITIEKE PARTIJ
RADIKALEN
postbus 10 - Lelystad

Uitknippen en opsturen (geef het door!)

NAAM .....

ADRES .....

WOONPLAATS .....

Nr. postgiro ..... (leesbaar s.v.p.)

geeft zich op als lid

(opgave als abonnee op deze krant voor 1969, door storting van *f* 5,— op postgiro 1575600, vermeldt **krant** op het girobiljet)

DISCRIMINATIE

Maastricht, 21 januari 1969.

Aan: Excellentie's de Minister President en de Ministers van de Nederlandse Regering,

Uw Regering heeft bepaald, dat met ingang van 7 januari jl. 2,4 miljoen Nederlanders, die binnen een afstand van 25 km van de Belgische grens wonen, slechts één pakje sigaretten vrij van invoerrechten van België naar Nederland mogen invoeren, terwijl vanuit de rest van het land 100 sigaretten vrij binnengebracht mogen worden.

Zo wordt met één pennestreek het aantal grensbewoners van 165.000 op 2½ miljoen, ofwel 20 % van de gehele bevolking, gebracht, waardoor wettelijk gesanctioneerde ongelijkheid tussen verschillende bevolkingsgroepen ontstaat.
Deze discriminerende maatregel kan een gevaarlijk precedent scheppen en is vooral daarom in hoge mate verontrustend en af te keuren.

Door inspanning en goede wil van velen uit de Belgische- en Nederlandse grensgebieden is de onderlinge samenwerking de laatste jaren sterk verbeterd, maar terecht is men in België nu verontwaardigd, dat Nederland onmiddellijk handelsbelemmerende maatregelen treft, wanneer de Belgische detailhandel na jaren ook eens een voordeeltje heeft, terwijl de Belgische regering toch ook niet ingreep, toen vele duizenden Belgen in het goedkopere Nederland regelmatig hun inkopen kwamen doen.

Heeft Uw Regering erbij stilgestaan, wat het voor de bevolking in de grensstreken betekent, wanneer, nu eindelijk na meer dan 20 jaar Benelux de grenzen werkelijk gingen vervagen, plotseling weer alle schrikbeelden opdoemen van verscherpte grenscontrole, van wachttijden aan de grens, van jacht op smokkel? Dat alles, omdat Nederland eenzijdig de Benelux-verdragen inzake accijnsgelijkstelling doorkruist door steeds opnieuw de accijnzen op o.a. rookartikelen te verhogen ter vergroting van de belastingopbrengsten. En inmiddels heeft Uw Minister Witteveen aangekondigd, dat per 1 juli a.s. verschillende accijnzen wederom verhoogd zullen worden.

Wij vragen ons overigens af, welke motieven bij Uw Regering gegolden hebben, toen u tot de discriminerende vrije invoerbeperking besloot voor alle burgers, die tot 25 km van de Belgische grens wonen. Wanneer iedere Nederlander 100 sigaretten zou mogen invoeren, dan zou in de meeste gevallen reeds op **10** km afstand van de grens het voordeel wegvallen tegen de reiskosten.

Mogen bovengeschetste argumenten voor U aanleiding zijn, om een wellicht overhaast genomen besluit, dat zovele ongewenste gevolgen met zich meebrengt, alsnog ongedaan te maken door **voor geheel het land** een **vrije invoer** van **100 sigaretten** toe te staan, waarbij de detailhandel in tabaksartikelen in de Nederlandse grensstreken bij duidelijke omzetdaling door Overheidsmaatregelen gecompenseerd dient te worden. Immers het gaat niet aan, dat deze handel extra de dupe wordt van een maatregel van de Overheid, welke uitsluitend dient, om de belastingopbrengst te vergroten. En wanneer de grensbewoners in Nederland nu enig voordeel zouden genieten van de gunstige prijsverschillen in België, moge U dan bedenken, dat in het Nederlandse grensgebied, een aantal jaren vele artikelen door het hoge prijsniveau in België, min of meer mede in prijs omhoog getrokken werden. En voor deze kostenverhogende invloed vanuit België is het Nederlandse grensgebied toch ook nooit in gunstige zin gecompenseerd.

Met verschuldigde hoogachting,
Bestuur van de pol. partij radikalen, afdeling Maastricht.
Leo H. M. Meijs, (Voorzitter)

AKTIE R

EINDHOVEN, 7 EN 8 FEBRUARI

DOEL

— Mensen bewust maken dat er veel fouts zit in onze maatschappij. Zowel in onze naaste omgeving (krotten, flatneurose, te grote klassen, werkloosheid, enz.) als op wereldniveau (oorlog en vrede, rassendiscriminatie, onderdrukking, honger, enz.).

— Aantonen dat de wereld één geheel is, maar dat de bewoners van deze wereld zich gedragen t.o.v. andere bewoners alsof deze van een andere planeet afkomstig zijn.

— De PPRadikalen neemt al deze problemen serieus en probeert plaatselijk, provinciaal, nationaal en internationaal oplossingen te zoeken.

— Iedereen die mee kan werken, elk op zijn eigen plaats, met zijn eigen capaciteiten en met zijn eigen middelen, aan de verwezenlijking van het ideaal „wat meer recht en vrede in onze wereld" moet zich in onze gelederen presenteren. De jeugd net zo goed als de ouden van dagen, de arbeider en de intellectueel. Ieder heeft bepaalde eigenschappen die hem geschikt maken mee te werken aan het uitdragen van onze idealen.

Niemand is onmisbaar, maar ook: iedereen kan iets. De PPRadikalen heeft niet alleen behoefte aan leden en aktieve sympathisanten, maar ook aan stille werkers, passieve leden, abonnees en donateurs.

AKTIE R

Dit is voor u het begin van **Aktie „R"**. Bedenk wel: deze eerste maal dat Aktie „R" gespeeld wordt, zijn er twee doeleinden te dienen:

1. Trainen van partijleden in het overbrengen van onze ideeën op de mensen;
2. Een groot partijsucces in Eindhoven, wat als motor kan dienen om door de muur heen te komen van de „angstigen", die eigenlijk wel bij ons en met ons willen werken in de PPRadikalen, maar die het nog niet durven (want wat zullen de buren wel zeggen!).

Aktie „R" moet een doorslaand succes worden voor Eindhoven en voor U. Getraind moet U teruggaan naar uw eigen stad of dorp en daarheen de Aktie „R" doen overslaan.

De steun van de gehele partij is nodig om dit succes in Eindhoven te boeken. Kom daarom ter plaatse helpen.

Biedt aan waarmee U kunt helpen: auto beschikbaar? Stencilen? Drukken? Schilderen? Affiches maken Marktkraam bemannen? Megafoon beschikbaar? Mensen beschikbaar? mensen beschikbaar? mensen beschikbaar.

Aanbiedingen aan:

J. Wernink,
Aalsterweg 297,
Eindhoven, tel. 040 - 1 50 28.

Wie kan, komt al vrijdagavond 7 februari, krijgt dan training in gesprekken, discussie, deur aan deur gesprek, enz. (voor logies wordt gezorgd) en werkt de hele zaterdag mee.

Wie alleen zaterdags kan, wordt dan 's morgens getraind en werkt 's middags mee.

(Loop alvast even na welke plaats in uw eigen provincie na het succes van Aktie „R" in Eindhoven moet volgen. De bal moet doorrollen: twee of vier weken later moet Aktie „R" in minstens enkele andere steden of dorpen gespeeld worden.)

NIEUWE LEDEN in Eindhoven en omgeving melden zich bij J. Wernink. Aalsterweg 297, tel. 040 - 1 50 28.

GEWELDLOOSHEID

Op vrijdagavond 14 en zaterdagmorgen 15 februari wordt in de Keienburg te Renkum bij Arnhem gewerkt aan het onderwerp „Revolutie en geweldloze weerbaarheid".

Leiding: W. van Dam en C. Visser.

Opgave aan: De Keienburg, Renkum, kosten *f* 12,50.

agenda

(Mededelingen voor deze rubriek toezenden aan Stéphanie Brokerhof, Krullelaan 43, Zeist, steeds vóór de 10e van de maand betreffende de erop volgende maand.)

FEBRUARI
1 Kerngroep
8 Actie „R" in **Helmond**
8 18.19 uur, Hilversum 2 PPRadikalen-radio
21 Bestuursvergadering
22 18.19 uur, Hilversum 2 PPRadikalen-radio
22/23 weekend CPC (centrale programcommissie)

MAART
1 Kerngroep
3 „Radicalisme in een aparte partij?" Discussie tussen mr. W. C. D. Hoogendijk (ARP) en dr. M. van Hulten in **Eindhoven** in „De Stad Rotterdam" (Markt) om 8.00 uur.
8/9 weekend CPC
15 studiedag gemeenteraadsleden (uitnodiging volgt)
21 Bestuursvergadering

APRIL
5 Kerngroep
16 20.20 uur, Nederland 1, PPRadikalen-TV
18 Bestuursvergadering
25/26 **Programcongres in Tilburg**

Regel zo mogelijk lokale, regionale en provinciale data naar het hier vermelde.
Kandidaatstellingen voor het bestuur (eerste ronde) worden verwacht tussen 1 en 15 februari. Amendementen op het ontwerp-partijprogram tussen 1 januari en 3 februari (eerste ronde) en 24 maart en 24 april (tweede ronde).

VERKIEZING NIEUW PARTIJBESTUUR

Overeenkomstig besluit van het congres te Dronten moet binnen een jaar (dus vóór 27 april 1969) een nieuw partijbestuur worden gekozen.
De verkiezing van een nieuw bestuur zal plaatshebben bij gelegenheid van het programcongres, dat op 25 en 26 april a.s. wordt gehouden.
De Kerngroep zal op **zaterdag 1 februari** a.s. definitief beslissen over
omvang en structuur van het nieuwe partijbestuur, en
de te volgen procedures voor kandidaatstellingen e.d.
Onmiddellijk **na 1 februari** zullen de actiecentra volledig geïnformeerd worden omtrent de beslissingen van de Kerngroep in verband met de verkiezing van een nieuw partijbestuur.
Twee zaken staan op dit moment echter al vast, te weten:

I. De kandidaatstellingen voor het nieuwe partijbestuur zullen **vóór 15 februari** a.s. moeten plaatshebben en wel **door de actiecentra in vergadering bijeen.**
DERHALVE DOEN **ALLE** ACTIECENTRA ER GOED AAN **REEDS NU** VERGADERINGEN TE BELEGGEN **IN DE PERIODE VAN 4 TOT 14 FEBRUARI**, TENEINDE TE KUNNEN DEELNEMEN AAN DE KANDIDAATSTELLINGEN. HET IS VAN GROOT BELANG, DAT ALLE ACTIECENTRA KANDIDATEN VOOR HET NIEUWE BESTUUR NAAR VOREN BRENGEN.

II. De verkiezing van het nieuwe partijbestuur zal geschieden **PER REFERENDUM**, voorafgaand aan het partijcongres. Alle partijleden zullen dus aan de bestuursverkiezingen kunnen deelnemen. De uitslag van het referendum zal tijdens het congres worden bekendgemaakt. De precieze gang van zaken ten aanzien van dit referendum zal eveneens onmiddellijk **na 1 februari** worden bekendgemaakt.
De leden zullen daarover alles kunnen vernemen in de Radikalenkrant van maart.

Namens het partijbestuur:

A. VAN RUITEN,
secretaris.

BESTUURS-KANDIDATEN

Hiernaast is sprake van de kandidaatstelling voor het nieuwe bestuur van de PPRadikalen dat vanaf ons komende kongres in Tilburg op 18 en 19 april onze partij zal besturen.
Alle Aktiecentra worden opgeroepen kandidaten vóór dit bestuur te stellen. Laat niemand hier al te licht over denken of aan voorbijgaan, maar wel beseffen dat onze partij nog in een opbouwfase verkeert (wat zeer veel extra werk met zich brengt) en bovendien dat onze partij niet over een bureau beschikt met vrijgestelden die het werk kunnen opknappen. Dit betekent dat ieder die bereid is zich kandidaat te laten stellen voor een funktie in het komende bestuur zeer goed moet weten dat hij er ook de vereiste tijd voor vrij kan maken.
Dit geldt heel in het bijzonder voor die elf funkties die het huidige bestuur ziet als noodzakelijke „werkposten":

voorzitter
vice-voorzitter
sekretaris
2e sekretaris
penningmeester
commissaris opbouw
commissaris presentatie
hoofdredakteur (ja, ja, van deze krant)
commissaris program
commissaris progressieve concentratie
commissaris bijzondere diensten (wie verzint een betere aanduiding voor commissaris?).

De kandidaten die voor een van deze posten kandideren moeten over de nodige tijd beschikken (om maar iets te noemen: rekenen op een bestuursvergadering per twee weken) en ook wel weten voor welke post zij kandidaat willen staan, omdat voor verscheidene hiervan toch wel een zekere deskundigheid en/of bekwaamheid vereist is. Zoek aldus gericht naar kandidaten die het vertrouwen van de partij kunnen verwerven.

Stemrecht en contributie

Het stemrecht voor de verkiezing van de nieuwe bestuursleden zal worden gekoppeld aan het betaald hebben van de contributie.
Hoe de organisatie van dit besluit van het bestuur precies zal verlopen moet nog nader worden uitgemaakt, het stemmen over personen geschiedt immers in geheime stemming. Het moet echter voor eenieder duidelijk zijn dat het meestemmen over de personen die het bestuur van de PPRadikalen in het komende jaar zullen vormen een zo belangrijke zaak is, dat we toch minstens mogen verwachten dat de leden die zo hun invloed op de partij tot gelding willen en kunnen brengen hun contributie voor 1969 geheel of gedeeltelijk al betaald hebben.
Het is de bedoeling dat aan deze stemming ieder lid van de partij kan deelnemen, door de stemming te organiseren op de wijze van het referendum, waarbij het stembiljet bij ieder thuis komt en de stemming niet langer afhankelijk is van de mogelijkheid persoonlijk op het partijkongres in Tilburg aanwezig te zijn.
Nadere mededelingen over de stemprocedure volgen in de volgende Radikalenkrant die op 1 maart verschijnt.

ENQUETE

In het artikel: Op gemeentelijk niveau progressieve concentratie worden drie vormen van concentratie aangegeven.

WELKE VORM HEEFT UW VOORKEUR?

(Als u uw antwoord heel kort wilt geven, schrijf dan op een briefkaart alleen het cijfer van de voorkeursvorm, dus een 1, 2 of 3.)
Antwoord inzenden vóór 10 februari aan postbus 10, Lelystad.

CONTRIBUTIE 1969

In 1969 wordt contributie naar draagkracht geheven. Elk lid stelt aan de hand van zijn belastbaar of netto-inkomen de hoogte van zijn contributie vast.

De **minimumcontributie** bedraagt *f* 5,— per jaar (is gelijk aan jaarabonnement op Radikalenkrant).

Jaarinkomen	Contributie per jaar
beneden *f* 5.000,—	*f* 5,—
f 5.000,— tot *f* 10.000,—	*f* 10,—
f 10.000,— tot *f* 15.000,—	*f* 20,—
f 15.000,— tot *f* 20.000,—	*f* 40,—
f 20.000,— tot *f* 30.000,—	*f* 70,—
f 30.000,— tot *f* 50.000,—	*f* 100,—
f 50.000,— tot *f* 100.000,—	*f* 200,—
f 100.000,— en hoger	*f* 300,—

Gezinsleden zonder eigen inkomen, zoals huisvrouwen zonder baan en schoolgaande kinderen, betalen de **minimumcontributie** van *f* 5,— (of meer).

INNING

De contributie wordt **centraal geïnd** op **POSTGIRONUMMER 1575600 t.n.v. LANDELIJK PENNINGMEESTER POLITIEKE PARTIJ RADIKALEN TE DEN HAAG.**

Hebt u een postgirorekening, dan kunt u de contributie eenmaal per jaar/per kwartaal/per maand **automatisch laten overschrijven** (zonder extrakosten).

Een machtigingskaart voor periodieke overschrijving kunt u op het partijbureau aanvragen (Nassau Dillenburgstraat 11, Den Haag). Een dergelijke machtiging kan op elk moment door u worden ingetrokken of gewijzigd. Maak het u gemakkelijk.

J. VAN SCH, penningmeester.

KRANT ppradikalen

MAANDBLAD VAN DE PPRadikalen | MAART 1969 2 (7) | REDAKTIE: POSTBUS 10, LELYSTAD | 25 cent

GRATIS PER SPOOR

In 1966 betaalden alle reizigers die door de Nederlandse Spoorwegen vervoerd werden samen 362,9 miljoen gulden voor hun spoorkaartjes, in 1967 was dit 373,3 miljoen gulden. 1968 zal een ongeveer even groot bedrag te zien geven. Laten we zeggen: rond 400 miljoen gulden.
De spoorwegen maken geen winst; het verlies wordt bijgepast door de staat (ruwweg 100 miljoen gulden) omdat de spoorwegen een maatschappelijke dienst verlenen die erg belangrijk wordt geacht. Mensen moeten andere mensen kunnen ontmoeten, transport is onontbeerlijk in onze maatschappij.
Waarom betalen we nu eigenlijk wel die 100 miljoen uit de staatskas en niet die andere 400 miljoen? Als we eenmaal beginnen met de staat een bepaalde „dienst" te laten verlenen en gedeeltelijk betalen, waarom doen we dat dan niet voor de volle 100%? Kan de staat die 400 miljoen extra wel uitgeven? Is dat niet een te groot verlies aan inkomsten, als niemand meer zijn spoorkaartje zou betalen? Maakt die 400 miljoen wat uit op een totale uitgavenpost in de rijksbegroting van 26 miljard? Het is er 1½% van! En welke winst staat er niet tegenover?
Ik vind dat we in ons politiek program als punt moeten opnemen dat het reizen per spoor gratis wordt. Dat verlies van 400 miljoen aan plaatskaartengeld moeten we dragen om veel winst te kunnen boeken, voor het welzijn van allen. Het waarom staat hieronder.

Is dit een voorstel voor ons politiek program? Ja en neen. Neen, omdat het te slecht voorbereid is, nog niet ver genoeg doordacht en bewerkt. Ja, omdat het treft midden in de roos van de problematiek van de maatschappelijke achterhoede: de mensen met de laagste en lagere inkomens, die zich daardoor dikwijls ook het slechtst verplaatsen kunnen. Reizen kost hen teveel in verhouding tot hun inkomen. Laten we daarom in principe dit punt opnemen in ons program en de verdere uitwerking overlaten aan technisch-deskundigen.

„Gratis per spoor" betekent niet automatisch dat dit gehele bedrag van 400 miljoen guldens alleen maar een extra last is voor de rijksbegroting. Er staan winstpunten tegenover die het tot een minder moeilijk te verteren pil maken.

WINST VOOR DE NS

Veel werkzaamheden die tot nu toe te maken hebben met de verkoop van spoorkaartjes vervallen: drukken van kaartjes, verkoop aan loketten en in automaten, controle in de trein, administratie achteraf, kascontroles, alle administratie rond de diverse soorten abonnementen, weekkaarten, vervoerbiljetten van militairen, enz., enz.
Het zou interessant zijn de NS eens te laten uitzoeken wat dit alleen al aan vermindering van kosten zou betekenen.

WINST VOOR DE STAAT

Ook de staat boekt echter rechtstreeks winst. De overheid betaalt nu ook al een deel van de inkomsten uit het reizigersvervoer door de betaling van de reiskosten van haar burgerlijk en militair personeel. Om maar een voorbeeld te noemen: een ambtenaar die een dienstreis maakt koopt nu normaal als iedere andere reiziger een kaartje en betaalt dat. Dat geld telt op dit moment mee in die pot van inkomsten van 373 miljoen die de NS boekt als inkomsten uit reizigersvervoer. Maar die ambtenaar zet datzelfde bedrag dat hij voor zijn kaartje betaalde daarna op zijn reisdeclaratie en krijgt het dan van de staat terug.
In feite betaalt de overheid nu dus al een deel van die 373 miljoen en zal dus een rechtstreekse betaling aan de NS alleen maar een verschuiving van deze uitgave zijn. Bovendien vervalt een stuk administratie en controle bij de staat van de ambtelijke reisrekeningen.
Het wegvallen van de reiskosten per spoor voor alle burgers betekent ook dat voor velen belastingaftrekposten zullen vervallen, hetgeen resulteert voor de overheid in meer belastingopbrengst. Ook alle particuliere bedrijven zullen aanzienlijke besparingen kunnen boeken op hun reiskosten. Minder kosten bij gelijke opbrengsten is meer winst, hetgeen mogelijk voor producent en consument plezierige konsekwenties heeft, maar zeker ook voor de staat.

WINST VOOR LAAGSTE INKOMENS

Het meest sprekend is de winst voor de laagste inkomensgroepen, waar het autobezit het laagste is: minimumloners, bejaarden, jeugdigen, rentetrekkers. Zij zullen met minder financieel bezwaar dan nu het geval is op reis kunnen. Met name denk ik dan aan de bejaarden die van hun AOW moeten leven en nu nauwelijks geld hebben om de reiskosten te kunnen betalen om de reizen naar hun kinderen te maken. Dat probleem valt helemaal weg. Grote gezinnen kunnen gemakkelijker op vakantie of een dagje uit, omdat de reiskosten per persoon plotseling wegvallen en zij nu wel even met een heel gezelschap in de trein kunnen stappen voor een dagje „Zandvoort". Die winst voor de laagste inkomensgroepen valt dubbel op, aangezien de mindere inkomsten van de NS betaald zullen moeten worden uit de algemene middelen en ook degenen die tengevolge van hun welstand zelden of nooit van de trein gebruik maken, via de algemene middelen bijdragen in de kosten van de spoorwegen.

WINST VOOR VERKEER

Maar bestaat dan niet de kans dat zij die nu, vanwege hun welstand, minder van de trein, en meer van de auto gebruik maken, dan juist meer van de trein gebruik zullen maken?
Die kans is er zeker, het is zelfs bijzonder waarschijnlijk. Dit kan echter alleen maar toegejuicht worden, omdat daardoor juist een direkte bijdrage geleverd kan worden tot oplossing van dikwijls nijpende verkeersproblemen. De konsekwentie zal immers zijn: minder gebruik van auto's en daardoor meer ruimte op de wegen.
De konsekwentie kan ook zijn dat het autogebruik gelijk blijft en zich in gelijke mate stijgend blijft ontwikkelen, terwijl toch meer reizen per trein gemaakt worden. Dan moeten we konstateren dat er kennelijk behoefte aan die reizen was, maar dat die behoefte tot dan toe niet bevredigd werd vanwege de kosten. Er is dan duidelijk sprake van maatschappelijke winst.

WINST VOOR TOERISME

De gevolgen van gratis reizen per spoor in Nederland voor het toerisme zijn niet te overzien. Alleen al het feit dat reizen per spoor hier gratis zal zijn, zal ongetwijfeld een grote aantrekkingskracht uitoefenen op vele vakantiegangers. Iedereen in West-Europa en Noord-Amerika zal dat toch willen hebben meegemaakt! Al die toeristen zullen op vele andere wijzen (logies, maaltijden, vermakelijkheden, souvenirs, consumpties) wel geld uitgeven, relatief misschien zelfs wel veel meer, omdat op hun vakantiebudget geen of minder reiskosten drukken dan elders het geval zou zijn. Al die andere uitgaven komen onze ekonomie ten goede en indirekt ook weer de staat, omdat hogere omzetten en inkomsten ook weer hogere belastingopbrengsten betekenen, waardoor een deel (veel, weinig?) van die 400 miljoen extra-uitgaven, weer direkt in de staatskas terugvloeit: de cost gaat voor de baet uit!

WINST VOOR REGIONALE ONTWIKKELING

Het centrale deel van ons land ligt nu eenmaal in de Randstad Holland. Zij die ver daarvandaan wonen en werken ondervinden daarvan de gevolgen. In **„kilometerafstand"** kunnen bijvoorbeeld Groningen, Zuid-Limburg en Zeeuws-Vlaanderen niet dichter bij de Randstad gebracht worden. Wel in **„geldafstand"**. Als het reizen per spoor gratis is komt iedereen even goedkoop

(Vervolg op pag. 2)

Aktie „R" in Eindhoven

Sandwich-mannen in straatgesprek

POLITIEK OP STRAAT

Een grandioze aktie in Eindhoven die aan alle kanten geslaagd is: een 40-tal partijleden en -sympathisanten (o.a. voorzitter Erik Jurgens en kamerlid Annie Kessel) hebben zelf aan den lijve ervaren wat het betekent onze politieke ideeën aan de deur en op straat te moeten verkopen, nadat twee weken lang het terrein was voorbereid door het enthousiaste Eindhovense Aktiecentrum onder voorzitterschap van Wil Wernink.
Nu eens niet alleen de politiek verkocht in een vergadering met een spreker en na afloop diskussie achter de veilige bescherming van de groene tafel. Neen, verspreiden van pamfletten, sandwichmannen op straat, deur aan deur gesprekken in Woensel (1000 bezochte adressen, waarvan op 124 tenminste enige interesse bleek in de politiek en/of in de PPRadikalen), meer dan 400 verkochte Radikalenkranten!
En kopers zijn lezers!
Openbare programdiskussie met herformulering van programpunten. Training van leden in gesprekken en in het geven van informatie. Royale verslaggeving in vooral de Eindhovense en andere Brabantse bladen en enkele keren wat minuten in aktualiteiten-rubrieken van de radio. Al met al hebben we met enkele duizenden mensen gepraat en hebben vele duizenden meer van ons gehoord en gezien. En daar ging het om: mensen, medeburgers, laten weten dat wij er zijn midden in die Nederlandse politieke wereld, waarin zo het een en ander aan de hand is. Hen duidelijk maken dat hieruit bij de volgende verkiezingen politieke konsekwenties getrokken moeten worden aan de stembus. Aktie „R" gaat nu in vele varianten doorlopen in alle provincies: vraag informatie aan uw Aktiecentrum, de provinciale voorzitters weten er alles van.
Lees ook op pagina 4 over Aktie „R" in maart en april.

Programkongres PPRadikalen

TILBURG 18 EN 19 APRIL

In onze vorige krant zijn helaas twee data vermeld. Daarvoor onze verontschuldigingen. Alleen 18 en 19 april zijn de juiste data. Reserveer deze dagen nu alvast. Het kongres begint vrijdags om 2 uur 's middags in de Aula van de Katholieke Economische Hogeschool en eindigt zaterdags om half vijf. Voor goedkoop logies wordt gezorgd.
Lees de gedetailleerde aankondigingen in onze volgende krant (verschijnt op 1 april).

Pappie, waarom kiezen de PPRadikalen hun Raad van Elf pas na Carnaval?

kroniek

ADRESSENLIJST PPRadikalen (Sekretariaten en kontaktadressen)

Op 1 maart bestaat de PPRadikalen een jaar. Daarom onderstaand een overzicht van de Aktiecentra met de namen en adressen van de sekretarissen en kontaktadressen, alsmede van de leden van Provinciale Staten en gemeenteraden en de ledentallen van de Aktiecentra voorzover de Radikalenkrant die kon achterhalen. De partij groeit, van enkelen een jaar geleden naar 3000 op dit moment, terwijl rond de partij een hele reeks sympathisanten staat opgesteld. Sommigen vinden de partij PPRadikalen nog niet snel genoeg groeien, dat vinden wij ook. Daarom aan de slag: aktie „R" in de een of andere vorm!

LANDELIJK:

± 2900 LEDEN
SECRETARIS: A. van Ruiten, Steynkade 34, Gouda, (01820) 54 08.
PARTIJBUREAU: Nassau Diilenburgstraat 11, Den Haag (070) 24 74 55.

TWEEDE-KAMERLEDEN:

J. Aarden, Vijverhof 13, Voorburg, (070) 86 43 23;
P. Janssen, Th Jeffersonlaan 335, Rijswijk (Z.-H.) (070) 99 74 83;
mej. A. Kessel, Mgr. Leytenstraat 22, Breda, (01600) 3 18 36.
Adres fraktie Groep Aarden: Binnenhof 1a, Den Haag, (070) 61 49 11, toestel 355.

GRONINGEN:

72 leden.
PROVINCIAAL: mevr. E. de Vries-Hillebrand, Hooiweg 26e, Eelde.
GRONINGEN (stad): G. Scholten, Asingastraat 59, Groningen.
OUDE PEKELA: J. B. C. Eerens, Scheepshellingstraat 87, Oude Pekela.

FRIESLAND:

34 leden.
PROVINCIAAL: mevr. E. de Wal-Wolf, J. v. d. Wielenweg 11, Bakkeveen (05169) 424.
DRACHTEN: J. Kaaks, Manger Catsperk 21, Drachten, (05120) 46 49.
HEERENVEEN: H. v. d. Werf, Heideburen 89, Heerenveen.
LEEUWARDEN: C. Opmeer, W. Lodewijkstraat 49, Leeuwarden, (05100) 3 02 61.
SNEEK: H. Scholten, Wierde 20, Sneek, (05150) 46 37.

DRENTHE:

24 leden.
PROVINCIAAL: H. J. J. Tuerlings, Batingerstraat 5, Assen, (05920) 36 41.
ZUIDOOSTHOEK: J. B. Wesseling, Wendeling 36, Emmen.

OVERIJSSEL:

± 120 leden.
PROVINCIAAL: J. H. J. Grimberg, Schipholtstraat 34a, Glanerbrug, (05424) 15 81.
ALMELO: gemeenteraadslid: S. J. Vloedbeld, Krommendijk 5, Almelo.
TWENTE: mej. A. Heurman, De Klomp 88, Enschede. (87 leden.)
DENEKAMP: J. Velthuis. Th. v. d. Boschstraat 17, Denekamp.
GLANERBRUG: H. J. Ipskamp, Gerrit de Veerstraat 3, Glanerbrug.
ZWOLLE: Th. Wehkamp, H. Roland Holstlaan 38, Zwolle, (05200) 1 69 08.
NOORD-WEST-HOEK: P. A. v. Mulkom, Oldemarktseweg 93F, Steenwijkerwold, (05210) 84 80.
ZWOLLE: P. Louter, Ten Oeverstraat 160, Zwolle.

O. FLEVOLAND:

DRONTEN: lid adviesraad: A. P. v. d. Heijkant, Karveelstraat 32, Dronten.
P. H. Schmit. Voorplecht 9, Dronten, (03210) 29 89. (12 leden.)

GELDERLAND:

± 300 leden.
PROVINCIAAL: J. W. van Aken, Vossenstraat 55, Doetinchem, (08340) 38 94.
ACHTERHOEK: J. G. E. Schaafs, Dr. Jac. Thijssestraat 18, Zeddam, (08345) 559.
APELDOORN: C. C. v. d. Zouwen, Mauvestraat 192, Apeldoorn.
ARNHEM: F. J. Leenders, Adm. Helfrichlaan 27, Dieren (08330) 52 05.
BERGH: gemeenteraadslid: Th. Seegers, Kleedsestraat 11, Beek/Bergh.
A. J. G. Berentsen, Schapenweg 29, Zeddam.
BETUWE: W. M. Christ, Graaf Waltgerlaan 68, Tiel, (03440) 44 06.
DOETINCHEM: J. W. van Aken, Vossenstraat 55, Doetinchem, (08340) 38 94.
EDE: F. J. M. Dekkers, Leeuweriklaan 35, Ede, (08380) 1 10 03.
N. VELUWE: G. F. van Pijkeren, Mentiesweg 1, Oostendorp (post Elburg), (05250) 13 41 (k).
LOBITH: gemeenteraadslid: G. J. Reintjes, Keurbeek 36, Lobith.
NIJMEGEN: A. J. Kuiper, In de Betouwstraat 30a, Nijmegen, (08800) 2 33 08.
RHEDEN: E. Poort, Frederikstraat 7, Velp, (08302) 62 73.

UTRECHT:

284 leden.
LID VAN PROVINCIALE STATEN: P. C. L. M. Keet, Rijksweg 1aa, Eemnes.
PROVINCIAAL: mevr. Y. Griepink, Prof. dr. Bakkerlaan 101, Jutphaas, (03471) 17 47.
BAARN: gemeenteraadslid: W. P. Hakvoort, Prof. Buyslaan 17, Baarn.
A. van 't Ent, Maatkampweg 14, Baarn (postbus 130, PPRadikalen, Baarn). (20 leden.)
BREUKELEN: W. Spithoven, Ter Aarse Zuwe 2, Breukelen (post Nieuwersluis), (02972) 15 90. (28 leden.)
DOORN: M. Jongmans, De Beaufortweg 11, Doorn, (03430) 25 11. (15 leden.)
EEMNES: gemeenteraadslid P. C. L. M. Keet, Rijksweg 1aa, Eemnes.
JUTPHAAS: B. Griepink, Prof. dr. Bakkerlaan 101, Jutphaas, (03471) 17 47. (17 leden.)
KROMME RIJNSTREEK: B. G. Wammes, van Beeck Calkoenlaan 16, Bunnik, (03405) 24 16. (12 leden.)
UTRECHT: J. A. de Kok, Kometenlaan 80, De Bilt, (030) 76 37 09. (153 leden.)
WIJK BIJ DUURSTEDE: gemeenteraadsleden: A. J. Dikker, Oeverstraat 32, Wijk bij Duurstede, (03435) 254, tevens secretaris; C. Kuier, Steenstraat 71, Wijk bij Duurstede. (33 leden.)
ZEIST: F. L. J. Blijdenstein, Kersbergenplein 5, Zeist, (03404) 1 63 88. (6 leden.)

NOORD-HOLLAND:

555 leden.
LID VAN PROVINCIALE STATEN: Th. A. M. van Kleef, Zeelandstraat 62 III, Amsterdam, (020) 42 05 66.
PROVINCIAAL: L. van Pelt, Planetenstraat 170, Purmerend, (02990) 50 19.
AMSTELVEEN: H. Dekker, Uilenstede 212, Kamer 1475, Amstelveen, (02964) 3 34 93. (8 leden.)
AMSTERDAM: J. Geerts, Waalstraat 89 3, Amsterdam, (020) 42 58 51. (220 leden.)
ALKMAAR: W. B. de Bij, Stalpaertstraat 62, Alkmaar, (02200) 1 99 50. (24 leden.)
BAKKUM: gemeenteraadslid: P. F. Janzen, Duinenbos 12, Bakkum.
BOVENKARSPEL: gemeenteraadslid: D. I. Deen, Bakkerstraat 29, Bovenkarspel (02285) 21 96.
CASTRICUM: gemeenteraadslid: J. W. Zandbergen, N. v. d. Veenstraat 13, Castricum.
Sekretaris: J. Mulder, Beverwijkstraat 58, Castricum, (02518) 26 33. (20 leden.)
HAARLEM: mej. G. A. M. Dekkers, Ged. Schalkenburgergracht 50, Haarlem, (023) 6 56 51. (20 leden.)
HILVERSUM: B. Buddingh, Hilvertsweg 50, Hilversum, (02150) 4 49 42. (50 leden.)
HOORN - ENKHUIZEN - DE STREEK: D. J. Deen, Bakkerstraat 29, Bovenkarspel, (02285) 21 96. (14 leden.)
LAREN - BLARICUM: R. v. d. Woude, Melkweg 23, Laren, (02153) 67 71. (50 leden.)
NAARDEN - BUSSUM: mevr. A. M. Turèl-Babeliowsky, Oranjelaan 7, Bussum, (02159) 1 39 64. (20 leden.)
PURMEREND: gemeenteraadslid: M. M. P. Cornelissen, Olympiastraat 14, Purmerend.
L. van Pelt, Planetenstraat 170, Purmerend, (02990) 50 19. (18 leden.)
UITGEEST: gemeenteraadsleden: J. H. van Eerden, Geesterweg 77, Uitgeest, (02513) 23 89.
F. M. J. Steyvers, Ziendervaart 11, Uitgeest.
Sekretaris: Th. H. M. Hekkenberg, Kleis 89, Uitgeest. (25 leden.)
IJMOND: F. P. Schellings, Oranjestraat 30, IJmuiden, (02550) 1 02 69. (35 leden.)
IJMUIDEN: gemeenteraadslid: J. Zuurbier, Tuindersstraat 126, IJmuiden, (02550) 1 19 90.
WEESP: A. C. A. Schilder, Hoflandlaan 4, Weesp, (02940) 21 13. (19 leden.)
ZAANSTREEK: A. Blakenburg, Dovenetelweg 84, Zaandam, (02980) 6 76 89. (40 leden.)

ZUID-HOLLAND:

525 leden.
LEDEN VAN PROVINCIALE STATEN: A. W. de Groot, Irenestraat 1, Voorhout.
A. Q. C. van Ruiten, Steynkade 34, Gouda, (01820) 54 08.
PROVINCIAAL: Th. F. Kabel, Nolensweg 34, Dordrecht, (01850) 3 27 27.
BOLLENSTREEK: N. v. Schooten, Mgr. Broerestraat 12, Voorhout, (070) 62 43 11 (tst 249) (k). (30 leden.)
DELFT: P. P. G. M. Dessens, Oude Delft 151, Delft. (30 leden.)
DORDRECHT: Th. Sielhorst, Groen van Prinstererweg 182, Dordrecht. (25 leden.)
GOUDA: gemeenteraadsleden: J. A. W. de Lange, Gloriantplantsoen 29, Gouda.
A. Q. C. van Ruiten, Steynkade 34, Gouda, (01820) 54 08.
Sekr.: mej. C. Kuitert, Raam 256, Gouda, (01820) 86 16. (70 leden.)
DEN HAAG: A. Tukker, Loenensestraat 153, Den Haag, (070) 32 49 79. (150 leden.)
LEIDEN: mevr. M. A. Otten-Scholten, Nieuwe Rijn 33 B, Leiden. (70 leden.)
RIJNMOND: J. A. Beuker, Valkeniersweg 1, Rotterdam (010) 17 87 20. (130 leden.)
SCHIEDAM: J. Lockefeer, Delflandseweg 390, Schiedam. (20 leden.)
VOORHOUT: gemeenteraadsleden: A. W. de Groot, Irenestraat 1, Voorhout.
A. J. v. d. Lans, Boekhorstlaan 11, Voorhout.
N. H. van Schooten, Mgr. Broerestraat 10, Voorhout.
NOORDWIJK: gemeenteraadslid: W. H. Schelvis, Duinweg 29, Noordwijk.
ZWIJNDRECHT: A. v. d. Berghe, Geraniumstraat 16, Zwijndrecht, (01850) 2 65 92.
ZOETERWOUDE: gemeenteraadslid: C. J. M. Straver, Uiterdijk 5, Zoeterwoude, (01710) 2 09 35 (k).

ZEELAND:

PROVINCIAAL: W. L. M. Groffen, Singel 105, Vlissingen, (01184) 26 35.
NOORD- EN ZUID-BEVELAND EN THOLEN: E. Burger, Spoorlaan 19, Wemeldinge, (01192) 719.
WALCHEREN: W. L. M. Groffen, Singel 105, Vlissingen, (01184) 26 35.
ZEEUWS-VLAANDEREN: C. L. Schoof, Margrietstraat 16, Terneuzen, (01150) 34 71.

NOORD-BRABANT:

± 500 leden.
PROVINCIAAL: J. Fransen, Epelenberg 93a, Breda, (01600) 3 04 29.
BERGEN OP ZOOM: G. A. Lemette, Grote Beerstraat 1, Bergen op Zoom, (01640) 57 89.
BOXTEL: H. Lagarde, Rechterstraat 36, Boxtel.
BREDA: C. J. Crul, Amerongenstraat 63, Breda, (01600) 3 25 32.
DEN BOSCH: mej. L. de Jager, Adr. Poirterssingel 44, Den Bosch, (04100) 4 13 77. (94 leden.)
DINTELOORD: gemeenteraadslid H. A. C. Hack, Vlietdijk 11, Dinteloord, (01670) 35 72.
DONGEN: gemeenteraadslid: C. J. Krol, Deken Batenburgstraat 15, Dongen.
B. Kleijn, Gerardus Majellastraat 1, Dongen, (01623) 34 52.
EINDHOVEN: L. Mennens, Parklaan 81, Eindhoven, (040) 3 55 05.
ETTEN-LEUR: A. van Dijk, Doelen 8, Etten-Leur (01608) 36 81.
HELMOND: gemeenteraadslid: J. Kuypers, Duizeldonkstraat 2, Helmond.
H. Heling, Boerhaavelaan 60, Helmond, (04920) 2 23 23.
LANGEWEG - ZEVENBERGEN: gemeenteraadslid: H. G. Beljaars, Zuiddijk 8, Langeweg-Zevenbergen.
OOSTERHOUT: A. J. v. d. Made, van Boischotlaan 52, Oosterhout, (01620) 52 83.
OSS: W. J. P. Hermans, Julianalaan 54, Oss, (04120) 48 23.
ROOSENDAAL: Th. Neutelings, Weissenbruchstraat 92, Roosendaal, (01650) 3 60 81, ca. 90 leden.
ROSMALEN: gemeenteraadslid: G. J. Beelen, Jan Heymanslaan 70, Rosmalen.
SON: H. C. van Osch, Couperusstraat 6, Son, (04990) 27 35.
TILBURG: J. M. v. d. Horst, Willem Knuttelstraat 23, Tilburg, (04250) 2 39 98.
VUGHT: gemeenteraadslid: J. Spoor, Esscheweg 45, Vught.
WAALWIJK: gemeenteraadslid: A. J. van Seeters, Past. Kuijpersstraat 7, Waalwijk.
ZUNDERT: gemeenteraadslid: Th. S. M. Valk, Burg. Manderslaan 66, Zundert, (01696) 24 47, tevens sekretaris.

LIMBURG:

503 leden.
LEDEN VAN PROVINCIALE STATEN: J. J. F. Cremers, Parallelweg 37, Sittard.
Mevr. D. A. Jager-van Lonkhuizen, Pijnsweg 117, Heerlen, (04440) 1 49 83.
P. Meys, Burg. Savelberglaan 157, Kerkrade.
J. Tonnaer, Ridder Hoenstraat 15, Hoensbroek, (04448) 28 57.
H. Wijers, Brimmanshof 25, Brunssum.
PROVINCIAAL: mevr. D. A. Jager-van Lonkhuizen, Pijnsweg 117, Heerlen, (04440) 1 49 83.
BEMELEN: gemeenteraadslid: W. Dreessen, Bemelerweg 6a, Bemelen.
A. Koekelkoren, Kerkstraat 22b, Bemelen.
W. Pirnay, Rentjenstraat 56, Bemelen.
BRUNSSUM: gemeenteraadslid: M. J. Berben, Honingboomstraat 28, Brunssum.
Sekr.: C. de Lange, Prins Hendriklaan 207, Brunssum. (51 leden.)
BUNDE: gemeenteraadslid: W. J. H. Vossen, Kerkstraat 18, Bunde.
HEERLEN - HOENSBROEK: H. J. van Oojen, Kissel 41, Heerlen, (04440) 1 58 34. (141 leden.)
KERKRADE: G. Essers, Nassaustraat 74, Kerkrade. (31 leden.)
MAAS EN MERGELLAND: H. Waltmans, Kapelweg 37, Cadier en Keer, (04407) 546. (42 leden.)
MAASTRICHT: A. F. Verhoeven, Gardelaan 10, Maastricht (04400) 1 97 87. (47 leden.)
MIJNSTREEK-WEST: D. F. de Scheemaker, Engelenkampstraat 16, Sittard, (04490) 63 56. (49 leden.)
ROERMOND: A. Reumkens, Kruisweg 5, Thorn, (04756) 723. (52 leden.)
VENLO: P. J. A. Somers, Stalbergweg 77, Venlo. (64 leden.)
VENRAY: P. J. G. Schinck, Baron de Liedelstraat 4, Nieuw-Bergen. (26 leden.)

Mocht u in dit overzicht onjuistheden aantreffen of adressen missen die er wel in thuishoren, stuur dan even een berichtje aan: J. C. Lieske, Klaverweg 13, Heerde (Geld.).

Programkongres PPRadikalen Tilburg, 18 en 19 april

KRANT pppradikalen

Uitgave van de PPRadikalen, secretariaat: Nassau Dillenburgstraat 11, Den Haag, tel. 070-24 74 55.

Direktie, administratie, advertenties:
R. Bouwens, J. Heytel, D. Visser.
Savelsbos 19, Amsterdam-Noord.

Redaktie:
Stéphanie Brokerhof, M. van Hulten, J. C. Lieske, S. A. Mol.
Redaktieadres: postbus 10, Lelystad.
Agenda-mededelingen (zie pag. 4) aan Stéphanie Brokerhof, Krullelaan 43, Zeist.
Abonnementen: *f* 5,— per jaar inclusief verzendkosten.
Bestellen door storting van *f* 5,— op postgiro 15 75 600 van penningmeester PPRadikalen, Den Haag.
Advertentietarieven worden op aanvraag toegezonden.

VERKIEZINGEN 1970

Nog een jaar en enkele weken scheiden ons van de eerstvolgende verkiezingen: provinciale staten-verkiezingen op 18 maart 1970 (kandidaatstelling op 3 februari 1970).
Wie denken mocht dat we nog veel tijd hebben om onze organisatie op te bouwen, leden te werven, onze ideeën te verspreiden en geschikte kandidaten te vinden om de verantwoordelijke posten van leden van Provinciale Staten te bezetten, vergist zich.

Is het van belang voor de PPRadikalen — als zelfstandige partij of als deelnemer in een stembusakkoord — deel te nemen aan de provinciale staten-verkiezingen? Naar mijn mening: ja!
Wat doen en waarover beslissen eigenlijk Provinciale Staten van een provincie?

- Toezicht op de gemeenten;
- Ruimtelijke ordening in de provincie: structuur- en streekplannen, zorg voor waterschappen en wegen;
- Recreatieve en culturele aangelegenheden (o.a. provinciale subsidies);
- Verkiezing leden van Gedeputeerde Staten van de provincie (die als de wethouders in de gemeente het dagelijks bestuur voeren);
- Verkiezing van de leden van de Eerste Kamer (d.w.z. de leden van Provinciale Staten van Groningen, Drenthe, Overijssel, Gelderland en Zuid-Holland die in 1970 gekozen worden kiezen in 1972 de helft van de Eerste Kamer). De gekozenen in de andere provincies vernieuwen drie jaar later de andere helft van de Eerste Kamer.

Op al deze punten is het van belang dat de PPRadikalen — of een progressieve koncentratie — een zo groot mogelijke „vinger in de pap krijgen"!
Nodig is het nu reeds uit te zien naar mensen die de juiste mentaliteit hebben om ons, de PPRadikalen, in de Provinciale Staten te vertegenwoordigen. En bedenk wel dat toch wel per provincie zo'n 20 à 30 geschikte kandidaten gevonden moeten worden.
(Als we dan tevens bedenken dat enkele maanden later zeker zo'n 1.000 à 2.000 kandidaten klaar moeten staan voor de gemeenteraadsverkiezingen, dan betekent dit alleen maar dat we ongelooflijk hard zullen moeten werken om dit rond te krijgen).
Kijk nu reeds rond naar eventuele kandidaten, betrek ze nu reeds in het partijwerk en laat ze nu reeds zich oriënteren in de plaatselijke gemeente- en provinciale problemen en bestuursvormen. Zij moeten goed voorbereid in de verkiezingsstrijd komen.
Binnen de PPRadikalen wordt reeds hard gewerkt aan gemeente- en provincieprogramma's. De leiding en coördinatie berust bij het hoofdbestuurslid Th. van Kleef, Zeelandstraat 62³, Amsterdam, telefoon 020-42 05 66
Leg contact met hem voor verdere informatie en voor het verlenen van medewerking.

Michel van Hulten

Hoe leren we de vrede?

DE OPVOEDING IN HET ATOOMTIJDPERK

In een oud verhaal, naar men zegt afkomstig van de Deense filosoof Sören Kierkegaard, is sprake van een schouwburg, waarin achter het toneel brand is uitgebroken. Een brandwacht komt het toneel op om het publiek te waarschuwen maar dit publiek meent dat hij een goede mop vertelt en begint luid te applaudisseren. Dit spelletje herhaalt zich een paar keer, en dan verdwijnt de brandwacht teleurgesteld, de aanwezigen achterlatend in een zaal, die spoedig een prooi van de vlammen zal worden.

Aan dit verhaal herinnert de huidige politieke situatie in veel opzichten. De apathie en onverschilligheid van het grote publiek (ouderen en jongeren) voor een dreigende wereldramp (atoomoorlog of erger) is ronduit verbijsterend gezien de reeds bekende feiten. Ook zonder de mogelijkheden van een chemische of geofysische oorlogvoering (verandering klimaten, veroorzaken van vloedgolven, enz.) beschikt de mens over de middelen, om de wereld met alles wat er op is een groot aantal keren te vernietigen. Met andere woorden, de mens leeft sinds kort in het Bijbelse „einde der tijden". Het vele orthodoxe protestanten kwellende visioen van een wereld die in vuur vergaat, heeft weer een beklemmende aktualiteit gekregen. Alleen een radikale verandering in zijn denken en in zijn emotionele struktuur kan de mens nog voor een allesbeslissend strafgericht behoeden. Einstein stelde terecht, dat deze radikale verandering niet alleen geldt voor de mensen van het oostelijke blok maar ook voor die van het zogenaamde christelijke westen.

OPTIMISTEN?

Natuurlijk zijn er mensen die hier een vraagteken zullen zetten, omdat ze moeilijk in de mogelijkheid van deze verandering in het denken kunnen geloven. En we geven graag toe: een zeker wantrouwen is na veertig eeuwen geschiedenis niet onbegrijpelijk, en misschien zelfs verstandig, een te groot optimisme kan hier gemakkelijk tot teleurstellingen en tot frustraties leiden. Maar nog gevaarlijker leidslieden dan de optimisten zijn in de geschiedenis de pessimisten. En dat geldt speciaal hier, omdat de geschiedenis leert dat het geloof in de onvermijdelijkheid van de oorlog één van de belangrijkste oorzaken van de oorlog is geweest. Tot deze konklusie kwam zeer recentelijk ook de bekende militaire deskundige luit.-kol. Spits in een Oost-Westartikel, toen hij stelde, dat het GELOOF in de onvermijdelijkheid van de oorlog tot gevolg heeft dat de oorlog ook onvermijdelijk WORDT. Het bestaan van bepaalde menselijke instinkten die van tijd tot tijd een oorlog onvermijdelijk zouden maken is in elk geval nooit aangetoond. **Wel heeft men kunnen vaststellen dat het geloof in de oorlog het grootste is bij degenen die er het minst over plegen na te denken en die er het minst goed over zijn geïnformeerd.** (Op de vraag aan een groot aantal inwoners van de V.S. of een grote oorlog in de toekomst onvermijdelijk geacht moest worden, antwoordde niet minder dan bijna 70% met een ja, van de Amerikaanse psychologen en sociologen aan wie dezelfde vraag werd voorgelegd slechts 3%.) Bovendien — en dit vergeten velen — gaat het bij het begrip vrede niet om een paradijsachtige toestand, een wereld zonder konflikten dus, maar om een wereld waarin de konflikten op een andere wijze worden opgelost.

OORZAKEN

Het meest wordt deze vrede op het ogenblik bedreigd door de in geestelijk en emotioneel opzicht onvolwassen doorsneemens (u en ik), die niet in staat is om op realistische wijze met de spanningen en de tegenstrijdigheden van deze tijd (en van zich zelf) om te gaan. Internationale spanningen blijken steeds meer een gevolg te zijn van kommunikatiestoornissen die op hun beurt hun oorsprong vinden in dikwijls kollektieve psychische ziekteprocessen, zoals chauvinisme, nationalisme, fanatisme enz. Ook een nuchter man als Bouthoul, de „vader" van de polemologie, konstateert dat de objektieve redenen voor een oorlog steeds minder belangrijk en de psychische situatie steeds belangrijker wordt. Er is daarom dringend behoefte aan een meer fundamentele en meer aan de huidige situatie aangepaste opvoeding die de mens tot een meer verantwoordelijk en meer authenthiek bestaan in staat stelt.

VREDESOPVOEDING

Het is duidelijk dat hiermee de noodzakelijkheid van verandering en verbetering van de bestaande politieke en militaire verhoudingen niet is ontkend. Men zal het ene moeten doen en het andere niet mogen laten. Maar dit neemt niet weg, dat er in onze tijd een uitzonderlijk grote verantwoordelijkheid is gelegd op de schouders van degenen die op enigerlei wijze bij *de opvoeding van de volken zijn* betrokken: ouders, geestelijken, radio-, televisie-, persmensen, en vooral onderwijzers, leraren en vormingsleiders.
Dat wij de laatste groep met zoveel extra-nadruk noemen, heeft verschillende redenen. De eerste is de slechte reputatie die de school tot dusverre heeft op het gebied van de vredesopvoeding. Hierbij denke men in de eerste plaats aan het geschiedenisonderwijs op onze scholen.
Speciaal op de lagere scholen ligt de nadruk nog altijd op de glorie van het eigen (meestal militaire) verleden, en vergeet men, dat een zeker „wantrouwen ten opzichte van de eigen voortreffelijkheid" een levensvoorwaarde voor onze toekomstige samenleving is geworden. Internationalisering van het geschiedenisonderwijs (of op zijn minst een grotere samenwerking) zou al een flinke stap in de goede richting zijn, maar helaas ontbreekt het de Unesco hiervoor aan voldoende middelen, terwijl de onderwijzersorganisaties zich op dit punt heel weinig aktief betonen.
Een ander punt is de unieke positie die de school in onze samenleving inneemt, zij is nog een van de zéér weinige opvoedingsmiddelen die niet geheel door de dynamiek van het ekonomische leven (reklame, enz.) worden beheerst, al is het gevaar bijv. ten aanzien van de universiteit reeds levensgroot aanwezig.
Onder deze omstandigheden kan *de school in aanzienlijke* mate bijdragen tot een meer kritische instelling en een groter probleembewustheid bij de mensen. Helaas worden onze scholen nog veel te veel beheerst door gedachten als autoriteit en uniformiteit. Men vergeet dat hierdoor niet alleen de leerresultaten worden geschaad, maar ook dat schematiserend leren tot schematiserend en autoritair denken leidt. Toen een Belgische S.S.-officier wegens het plegen van een groot aantal oorlogsmisdaden ter dood werd veroordeeld merkte hij op, dat hij zijn straf verdiend had, maar dat behalve hij ook zijn ouders en leraren terecht hadden moeten staan, omdat ze hem tijdens zijn jeugd maar één ding geleerd hadden: gehoorzamen.

We willen niet suggereren dat dit geval representatief zou zijn voor de situatie in de huidige Nederlandse (of Belgische) scholen, wel, dat in de meeste van deze scholen wordt vergeten dat opvoeding tot aktieve vrijheid (zelfbepaling) geen luxe maar noodzaak is.

Een ander tekort in ons huidige onderwijs is de onvolledigheid van de onderwijsprogramma's, waarin voor de fundamentele levensproblemen geen plaats is en waardoor onze opgroeiende jongeren het gevoel hebben stenen voor brood te krijgen. Dit alles is des te erger in een samenleving, die een steeds hoger niveau van geestelijke volwassenheid vraagt.

Met het voorgaande gaat samen een ontstellend gebrek aan politieke kennis en belangstelling die voor een groot deel veroorzaakt wordt door de gebrekkige staatsburgerlijke vorming op onze scholen. Wright Mills spreekt, doelend op de Griekse afkomst van het woord idioot (idiotes = iemand die zich buiten het politieke leven plaatst), terecht van een wereld van *idioten waarin wij leven.* Ongetwijfeld biedt het vak maatschappijleer dat ook tot het leren meedenken en meevoelen in een wijder verband kan bijdragen hier goede mogelijkheden, maar nergens wordt zo nonchalant met de mogelijkheden omgesprongen als bij dit vak. (Door het ontbreken van bevoegdheidseisen komen deze lessen vaak terecht bij mensen die er geen weg mee weten). Bovendien bestaan er hier en daar al weer plannen (o.a. in de kweekschoolwereld) om het aantal uren van dit vak in de toekomst te verminderen.

Een dreigend onheil dat door onze politici die zich tegenwoordig veel te gemakkelijk in het hoekje van de pedagogen laten drukken, nu eens moge worden voorkomen.

MOETEN HELDEN DODEN?

Als laatste punt nóg iets over de mogelijkheid van het onderwijs als tegenwicht tegenover de dikwijls afstompende invloed van pers, televisie, film, kinderbladen, enz. Ook buiten de school zijn de helden helaas nog al te vaak degenen die de ander het leven hebben ontnomen, en te weinig degenen die de ander het leven hebben gered. Behalve in de geschiedenislessen zijn ook in de genoemde media dood en geweld veelal nog de allesbeheersende onderwerpen. Harry Mulisch sprak terecht over een rang-klets-boemmentaliteit van onze westerse wereld. Men kan hier ook spreken van de subjectieve, en misschien wel de gevaarlijkste kant van het menselijke vernietigingsvermogen tegenover de atoombom, enz. als de objektieve kant. Het aankweken van een meer positieve houding bij onze jongeren onder meer door het aanbieden van andere voorbeelden via het literatuuronderwijs, enz. is zeker nastrevenswaard.

Met het bovenstaande zijn enkele mogelijkheden voor een meer op de huidige situatie afgestemd onderwijs gegeven, voor méér informatie zie mijn „Hoe leren we de vrede", Wolters-Noordhoff, Groningen, 2e druk, 1968.

Meppel S. C. Derksen

VREDESWEEK 1969

21-28 SEPTEMBER

wordt georganiseerd door het Interkerkelijk Vredes Beraad, waarin samenwerken:
de Doopsgezinde Broederschap;
de Evangelisch-Lutherse Kerk;
het Genootschap der Vrienden (Quakers);
de Gereformeerde Kerken in Nederland;
de Nederlands Hervormde Kerk;
de Oud-Katholieke Kerk;
de Remonstrantse Broederschap;
de Rooms-Katholieke Kerk.
In de Vredesweek 1969 staat als vraag centraal: Welke verandering in de strukturen van onze samenleving is er nodig om een werkelijke internationale ontwikkelingssamenwerking mogelijk te maken?

HET GAAT NIET GOED

Met de internationale ontwikkelingssamenwerking gaat het niet zo goed als het zou moeten gaan. Voor een belangrijk deel is dat het gevolg van het feit, dat de bereidheid van de rijke landen om al datgene te doen wat voor een werkelijke samenwerking nodig is achteruit gaat. We vertikken het doodgewoon om onze koers te wijzigen en de tegenstelling Noord-Zuid wordt zo niet met de dag, dan wel met de maand groter. Cijfers tonen dit duidelijk aan. Van het wereldinkomen komt ongeveer tachtig percent bij een derde deel van de wereldbevolking. De rest moet door twee/derde worden gedeeld. De welvaartsstijging komt dus ook bij ons terecht voor het grootste deel, wat als logische konklusie heeft, dat de kloof snel groter wordt.

Prof. Tinbergen c.s. hebben al lang ontdekt, dat de strukturen van Noord moeten veranderen en op de Wereldhandelskonferentie was dat ook wel bekend, maar wat zijn de resultaten geweest? De arme landen hebben alles gedaan om met een eensluidend plan te komen, neergelegd in het Charter van Algiers, maar de rijke landen hebben naar voren gebracht: de eigen ekonomische moeilijkheden en de tekortkomingen van de ter tafel gebrachte stukken.

De handelspolitiek moet vooral zo blijven. Door o.a. hoge invoerrechten maken we het de ontwikkelingslanden onmogelijk te sparen, waardoor ze kunnen investeren. We willen alleen aan kapitaaloverdracht doen, waar we dan wel weer via de ekonomie de kontrole over houden.
We denken er ook niet over of het wel juist is, dat we bepaalde bedrijfstakken in stand houden.

Als we tot dergelijke beslissingen komen, betekent dat een ingrijpende struktuurwijziging in de ekonomie. Dat kost ook geld, omdat we de mensen, die hier de dupe van worden moeten helpen.
Ons denken stellen we ook niet in op de Noord-Zuid-verhoudingen.
Het onderwijs zou hier op gericht moeten worden. We zouden moeten streven naar een wereld-regering, aan wiens beslissingen we ook echt gebonden zijn.
Nu is het nog mogelijk dat 30% van de wereldbevolking beslissingen neemt over de gehele bevolking en wanneer op konferenties voorstellen worden aangenomen met een grote meerderheid, maar de rijke landen behoren tot de tegenstemmers, dan worden ze domweg niet uitgevoerd.
Allemaal zaken, waar we iets aan kunnen en moeten doen om te komen tot een rechtvaardiger wereld.
Een ander punt is, dat we met de huidige westerse politiek grotendeels landen helpen, waar tirannieke machten het bewind voeren. Een elite-groep, die het volk uitbuit om zelf een zo goed mogelijk bestaan te hebben. Machten, die we misschien wel steunen, omdat ons zelf het systeem van „macht hebben" zo goed ligt. Het is dan ook geen wonder, dat verschillende arme landen de hulp van het Noorden niet zien als hulp, maar als pogingen om het eigen machtsgebied te vergroten.
Ik weet het niet, maar ik vraag me af of de Wertheim-stelling „opvoeden tot bewustwording van eigenwaarde, waardoor sociale revoluties ontstaan" niet de beste mogelijkheid is om in het Zuiden betere verhoudingen te krijgen.
Alleen is het wel zo, dat met de huidige westerse struktuur, dan à la minute de hulp weg valt (Cuba, China), maar dat is misschien met de huidige hulp niet zo erg.
De hierboven wat te veel vereenvoudigde schets wordt voor wat Nederland betreft in de Tweede Kamer beslist en we hebben ons bij de direkte besluitvorming neer te leggen. We kunnen wel proberen de beslissing via allerlei akties te beïnvloeden maar direkt resultaat heeft dat niet.
Toch moet er ook buiten de Tweede Kamer iets fout zijn in de Nederlandse samenleving, want het parlement is toch via het stelsel van evenredige vertegenwoordiging tot stand gekomen (een al dan niet goed gebruik van de uitgebrachte stem laat ik hier verder buiten beschouwing).
Het veronderstellen, dat er fouten in bijna alle onderdelen van de samenleving zijn is echter niet genoeg. We zullen de mensen ervan moeten overtuigen, omdat er anders nooit een mentaliteitsverandering komt. We moeten gaan bewijzen, dat het in hun direkte omgeving al niet goed zit met de strukturen, waarbij ze zelf betrokken zijn, waarin ze zelf meewerken.
De bedoeling van het Interkerkelijk Vredesberaad nu is:
In de eigen omgeving werkgroepen te vormen, die onderzoeken hoe de pers, de kerken, de vakbonden, de politieke klubs, het onderwijs, het bedrijfsleven en andere organisaties in de omgeving, tegen-over de ontwikkelingssamenwerking staan. Wat ze er aan doen. Waar de fouten liggen. Hoe moeten de strukturele veranderingen plaats vinden. Wat is de invloed van de betreffende klub in de samenleving enz.

Vóór september wil het I.K.V. van een aantal werkgroepen de resultaten binnen hebben, die dan als uitgangspunt gaan dienen voor de Vredesweek.
Het Vredesberaad wil hierbij graag de nodige hulp bieden.
Belangrijk lijkt het me om te kunnen beschikken over gedokumenteerd materiaal, waarmee je de rotte plekken in je eigen samenleving kunt aanwijzen.
Bij deze werkgroepen kun je allerlei mensen, die menen dat het niet goed gaat betrekken.
Zij, die aan de aktie willen meedoen, worden gevraagd hun gedachten en waarnemingen aan het Vredesberaad mee te delen.
Tegelijkertijd wordt een training opgezet voor de deelnemers aan de Vredesweek 1969. Het is mogelijk deel te nemen aan weekends in Bouvigne bij Breda, in Kerk en Wereld bij Driebergen en in Oud Poelgeest bij Oegstgeest. Informaties bij de Werkgroep Vredesweek 1969, Carnegielaan 9, Den Haag. (Op enkele vormingscentra zijn de weekends al begonnen.)

Het informatieadres voor het Interkerkelijk Vredesberaad is: **J. J. ter Laak, p/a Celebesstraat 60, Den Haag, tel. (070) 11 05 36** (vraag er de informatiefolder aan en het informatiebulletin nr. 1 van december 1968).

Gerard van Pijkeren

GRATIS PER SPOOR

(Vervolg van pag. 1)
in Utrecht (om maar een voorbeeld te noemen). Of hij nu vertrekt uit Culemborg of uit Maastricht. En dat zou wel eens heel belangrijk kunnen zijn voor de regionale ontwikkeling. Een struktuurverbetering die zwaarder telt dan alle mogelijke nu bestaande steunmaatregelen.
Het is duidelijk dat ik dit plan in zo'n artikeltje in de Radikalenkrant niet helemaal kan uitwerken. Om maar een voorbeeld te noemen: de andere middelen van openbaar vervoer: bus en tram, zijn zelfs niet genoemd. Bovendien is informatie nodig waarover ik niet beschik.
Mijn voorstel is nu: laten wij dit punt „gratis per spoor" intensief gaan bestuderen als programpunt, (een taak voor de „spoormensen" in onze partij?). Laat onze kamerleden de nodige informatie aan de minister vragen en laten wij verder de maatschappelijke konsekwenties bekijken in de wetenschap: 400 miljoen is niet niks, maar 225 miljoen kon ook binnen enkele weken gevonden worden! Welaan dan.

SAMENVATTEND:
„Gratis per spoor" betekent voor de staat en dus voor ons allen een extra-uitgave in de rijksbegroting van 400 miljoen gulden per jaar, op te brengen vanuit de algemene middelen, dat wil zeggen vanuit de belastingen.
Daartegenover staat:
— minder administratiekosten bij de NS en bij de overheid;
— minder belastingaftrekposten dat wil zeggen meer belastingopbrengst;
— kostenbesparing in beroep en bedrijf;
— meer reismogelijkheden, vooral voor laagste inkomenstrekkers;
— minder druk bezette autowegen of meer reizenden per trein (dan dus kennelijk reeds bestaande maatschappelijke behoefte bevredigend);
— groei van toerisme;
— winst voor regionale ontwikkeling.

Michel van Hulten

RADIKAAL:
revolutionair of fatsoenlijk

Op de kerngroep-vergadering van 4 januari ontstond enige deining toen het woord „fatsoenlijk" ter sprake kwam. Aanleiding was een diskussie in een groep van ongeveer tien mensen — tijdens die vergadering — over het beeld dat „het publiek" zich kennelijk van de PPRadikalen maakt. De image van onze partij. Nog steeds wil ik het volgende standpunt verdedigen, zij het nu met iets breder uitgesponnen argumenten.

Het woord Radikaal roept bij velen dezelfde gedachten op als „revolutionair". In de PPRadikalen schrikken wij niet zo voor dat woord terug, omdat wij bij revolutie denken aan datgene dat in Latijns-Amerika heeft plaatsgevonden of zal gaan plaatsvinden; gebeurtenissen die in meerdere of mindere mate sympatiek worden geacht. Daarnaast is revolutie zo'n woord dat de meesten van ons — in het klimaat van de konfessionele partijen opgevoed — hebben leren kennen als verwerpelijker dan een vloek. Als we dan uit het klimaat van de konfessionele partijen zijn gekomen, en als bovendien op religieus terrein vele nieuwe ideeën boven komen drijven, dan hebben wij wel enige behoefte om „radikaal" te zijn; om over alle vroegere taboes heen te lopen. Dan is er zeker de behoefte om aan een woord als „revolutie" *een heel andere waarde te* hechten dan ons voorheen was ingeprent. Aldus hebben velen van ons het woord revolutie leren koesteren; en daaruit vloeit dan de behoefte voort om het woord Radikaal uit te leggen als „zoiets als" revolutionair.

Maar dit koesteren blijft beperkt tot een kleine groep; een groep die beslist in aantal beneden de plm. 50 duizend blijft, over twee jaar nodig om één enkele zetel te veroveren *in de* Tweede Kamer. Voor de grote massa der Nederlanders roept het woord revolutie nog steeds herinneringen op aan de gebeurtenissen in Rusland van 1918 en andere data uit de geschiedenis waarin rijkelijk bloed vloeide. En er zijn maar heel weinig Nederlanders die daaraan behoefte hebben, en die door het woord revolutie, of een al te scherp uitgesproken „rrradikaal" gecharmeerd worden.
Vernieuwen is een idee dat nog wel waardering vindt; maar dan moet het op een „fatsoenlijke" manier gebeuren. Vandaar dat D'66 — een club van uiterst fatsoenlijke, zelfs burgerlijk te noemen vernieuwers zo'n uitstekende indruk maakt.
Hiermee wil niet gezegd zijn — beslist niet, zelfs — dat de PPRadikalen zijn doelstellingen moet verdoezelen. Dat behoeft ook niet, want alles wat wij willen is te bereiken zonder revolutie-in-de-slechte-betekenis-van-het-woord. Wij moeten duidelijk maken dat onze ideeën zijn te verwezenlijken zonder een voorafgaande fase van afbraak. (Langs een fatsoenlijke weg, hoewel we dat woord fatsoenlijk zelf niet moeten gebruiken.) Radikaal moet worden ontdaan van de geladen bijbetekenis „revolutionair"; omdat dat woord revolutionair voor het merendeel van ons volk een andere betekenis heeft dan voor ons. Radikaal moet worden ingehamerd als: konsekwent. Namelijk onze belofte om onze doelstellingen konsekwent uit te voeren als we daartoe de gelegenheid krijgen. Tot slot: *laten we ons niet verliezen in al te* principiële gedachtegangen in de trant van: wij zijn rrradikaal (revolutionair) en we willen er voor uitkomen; de burger moet ons maar begrijpen want wij willen op geen punt konsessies aan hem doen. Ons hoofddoel is: een progressief beleid in Nederland. Alles moet erop gericht zijn dat te bereiken, en alles moet er dus op gericht zijn dat meer dan 50 % van ons volk op progressieve partijen zal stemmen. Dan moeten we die 50 % ook duidelijk maken dat ze dit zonder vrees kán doen.

S. A. Mol

RADIKAAL, REVOLUTIONAIR, FATSOENLIJK!

De heer Mol verdedigt in zijn artikel enige standpunten, waar wij het beslist niet mee eens zijn. Graag willen wij daarop ingaan.
De heer Mol stelt dat er behoefte bestaat om het woord Radikaal uit te leggen als „zoiets als Revolutionair" en dat radikaal moet worden ontdaan van de geladen bijbetekenis „revolutionair" dat voorzichtigheid met dit woord geboden is.

Naar ons idee moeten wij juist niet te bang en te voorzichtig zijn, we moeten durven deze woorden opnieuw te bezien! Radikaal is totaal. Radikaal is bij de wortel beginnen.
Revolutio is omkering. Omkering is het binnenste buiten, hetzelfde als het Bijbelse bekering. Een totale omkering is in de politiek een bittere noodzaak.
Dat wij in de geschiedenis op velerlei wijze woorden besmeurd hebben met bloed is een droevige zaak, maar deze woorden kunnen ook fatsoenlijk gebruikt worden. Fatsoenlijk betekent in dit opzicht: weer in zijn eigenlijke vorm.

Wij zouden fatsoenlijk niet alleen willen gebruiken als gemanierdheid, want goede manieren kunnen toch iets van het oneerlijke in zich dragen. Het kan zijn „zich netjes voordoen" wij zijn bang dat **dit** fatsoen te lang is gebruikt in de politiek.
Wij willen de woorden Radikaal en Revolutionair weer in hun fatsoen brengen. Wij willen ons niet alleen maar netjes voordoen, wij willen netjes zijn, open en eerlijk! Dat is een harde zaak en daarom willen wij erop gericht zijn dat meer dan 50% van ons volk op een progressieve partij zal stemmen. Wij hopen dan ook hiermee aangetoond te mogen hebben dat iedereen zonder vrees het progressief beleid kan steunen. Een progressief beleid niet alleen in Nederland, want dat is niet voldoende, ons hoofddoel gaat veel verder, over de grenzen, naar een stimulans tot een progressief beleid in de wereld, een wereldwijde omkering!

Stéphanie Brokerhof
E. L. H. Bongartz

AAN
PPRadikalen
postbus 10 - Lelystad

Uitknippen en opsturen (geef het door!)

NAAM .....

ADRES .....

WOONPLAATS .....

Nr. postgiro ..... (leesbaar s.v.p.)

geeft zich op als lid

(inclusief abonnement op PPRadikalenkrant)
Opgave als abonnee (niet-lid PPRadikalen) op deze krant voor 1969, door storting van *f* 5,— op postgiro 15 75 600, vermeldt krant op het girobiljet.

AKTIE R

Apeldoorn, Noord-Veluwe, 24 februari - 8 maart

Aktie R nu in een totaal ander gebied dan Eindhoven is. Ook trainingsmogelijkheid voor anderen, dan zo diep in het zuiden een maand geleden het geval was (vooral nu uit het Noorden, Overijssel, Gelderland, Utrecht!). Hopelijk ook anderen om te zien hoe het gaat: vooral op **8 maart,** het hoogtepunt van de Aktie.
De aktie wordt geleid door:
C. C. van der Zouwen
(voorzitter PPR-Apeldoorn)
Mauvestraat 192, Apeldoorn
(tel. 05760-2 06 32 bij zijn buurman G. J. van de Laan).
Opgave van steun rechtstreeks aan hem.
Aktiviteiten
24/2 **Apeldoorn,** politiek café „La Bordelaise", Hoofdstraat 176, thema: PPRadikalen (20.15 uur).
25/2 **Epe,** forum, café „Stern", Hoofdstraat 108: thema: ontwerp-program PPRadikalen (20.15 uur).
27/2 **Nunspeet,** forum, café „Gelria", Elspeterweg 2, thema: Progressief Akkoord (20.15 uur).
1/3 **Apeldoorn,** politieke markt, achter de kraam oa J. L. A. Jansen, voorzitter PPR-Gelderland (14.00 uur).
3/3 **Apeldoorn,** forum, café „La Bordelaise", Hoofdstraat 176, thema: Progressief Akkoord (20.15 uur).
4/3 **Wezep,** forum, ver.gebouw „De Brink", de Brink, thema: ontwerpprogram PPRadikalen (20.15 uur).
6/3 **Apeldoorn,** forum, café „La Bordelaise", Hoofdstraat 176, thema: Vrede en gerechtigheid door wereldsolidariteit.
8/3 **Apeldoorn,** wijkaktie, politieke markt, sandwich-mannen, straatdiskussies, diskussie in café „La Bordelaise".
Sprekers in diverse forums, enz. o.a.: Jurgens, Lafeber, Jansen, Kuiper, Mol, Van Pijkeren, ds Hoeve, Mol, Van Hulten en als gasten mevr. Strijd, Wiebenga, Lammers, Smallenbroek jr., Vonhoff, Masman en Moerkerk.

CONTRIBUTIE 1969

In 1969 wordt contributie naar draagkracht geheven. Elk lid stelt aan de hand van zijn belastbaar of netto-inkomen de hoogte van zijn contributie vast.
De **minimumcontributie** bedraagt *f* 5,— per jaar (is gelijk aan jaarabonnement op Radikalenkrant).

Jaarinkomen	Contributie per jaar
beneden *f* 5.000,—	*f* 5,—
f 5.000,— tot *f* 10.000,—	*f* 10,—
f 10.000,— tot *f* 15.000,—	*f* 20,—
f 15.000,— tot *f* 20.000,—	*f* 40,—
f 20.000,— tot *f* 30.000,—	*f* 70,—
f 30.000,— tot *f* 50.000,—	*f* 100,—
f 50.000,— tot *f* 100.000,—	*f* 200,—
f 100.000,— en hoger	*f* 300,—

Gezinsleden zonder eigen inkomen, zoals huisvrouwen zonder baan en schoolgaande kinderen, betalen de **minimumcontributie** van *f* 5,— (of meer).

INNING
De contributie wordt **centraal geïnd** op **POSTGIRONUMMER 1575600 t.n.v. LANDELIJK PENNINGMEESTER POLITIEKE PARTIJ RADIKALEN TE DEN HAAG.**
Hebt u een postgirorekening, dan kunt u de contributie eenmaal per jaar/per kwartaal/per maand **automatisch laten overschrijven** (zonder extra kosten).
Een machtigingskaart voor periodieke overschrijving kunt u op het partijbureau aanvragen (Nassau Dillenburgstraat 11, Den Haag). Een dergelijke machtiging kan op elk moment door u worden ingetrokken of gewijzigd. Maak het u gemakkelijk.

J. VAN ESCH, penningmeester.

Stemrecht en contributie

Het stemrecht voor de verkiezing van de nieuwe bestuursleden zal worden gekoppeld aan het betaald hebben van de contributie.
Hoe de organisatie van dit besluit van het bestuur precies zal verlopen moet nog nader worden uitgemaakt, het stemmen over personen geschiedt immers in geheime stemming. Het moet echter voor eenieder duidelijk zijn dat het meestemmen over de personen die het bestuur van de PPRadikalen in het komende jaar zullen vormen een zo belangrijke zaak is, dat we toch minstens mogen verwachten dat de leden die zo hun invloed op de partij tot gelding willen en kunnen brengen hun contributie voor 1969 geheel of gedeeltelijk al betaald hebben.
Het is de bedoeling dat aan deze stemming ieder lid van de partij kan deelnemen, door de stemming te organiseren op de wijze van het referendum, waarbij het stembiljet bij ieder thuis komt en de stemming niet langer afhankelijk is van de mogelijkheid persoonlijk op het partijkongres in Tilburg aanwezig te zijn.

Rapporten programkommissies

De gestencilde rapporten van de programkommissies, die als basis hebben gediend voor het voorlopig program, zijn tegen betaling van **50 cent** op postgiro **15 75 600** van de penningmeester PPRadikalen te verkrijgen. (50 *ct. per stuk! De hele serie kost* dus 5 gulden.)

Niet bestellen per brief of briefkaart, u krijgt dan toch ook het verzoek eerst te betalen, voor de rapporten u worden toegezonden.

1. Politieke en staatskundige vernieuwing.
2. Democratisering van de samenleving in het bijzonder het bedrijfsleven
3. Onderwijs, vorming, cultuurpolitiek
4. Ruimtelijke ordening en woningbouw
5. Sociale zekerheid, maatschappelijk werk en geneeskundige zorg
6. Vredespolitiek
7. Financiering overheidsuitgaven
8. Inkomens- en vermogenspolitiek
9. Welvaarts- en werkgelegenheidspolitiek
10. Problemen verouderende samenleving

Deze krant

wordt altijd toegezonden aan alle leden van de PPRadikalen. Anderen kunnen er zich op abonneren: jaar-abonnement *f* 5,— (inclusief verzendkosten). Betaling op postgiro 15 75 600 van de Penningmeester PPRadikalen, Den Haag.

DORDRECHT, 22 MAART

De aktie wordt geleid door de provinciaal sekretaris van PPR-Zuid-Holland:
Th. F. Kabel,
Nolensweg 34,
Dordrecht,
telefoon 01850-3 27 27.
Het aktiviteiten-programma is nu nog niet bekend. Vraag het op bij de heer Kabel en lever in Dordrecht een bijdrage.

Alle mededelingen over bestuursverkiezing (kandidaten en wijze van verkiezen), programkongres in Tilburg (18 en 19 april), verwerken van het geamendeerde ontwerp-program in de Aktiecentra, komen in de krant van 1 april.

agenda

(Mededelingen voor deze rubriek toezenden aan Stéphanie Brokerhof, Krullelaan 43, Zeist. Steeds vóór de 10e van de maand betreffende de erop volgende maand.)

MAART
1 Kerngroep.
3 Kernvragen van politiek beleid.
Diskussie tussen mr. W. C. D. Hoogendijk (ARP) en dr. M. van Hulten in **Eindhoven** in „De Stad Rotterdam" (Markt) om 8.00 uur.
6/8 PvdA-kongres, Den Haag.
8 Aktie R in Apeldoorn.
8 18.19 uur, Hilversum 2, PPRadikalen-radio.
8/9 Weekend CPC.
21 Bestuursvergadering.
22 Provinciaal kongres **Limburg** in Schouwburg Sittard (inlichtingen bij provinciaal sekretaris).
22 18.19 uur, Hilversum 2, PPRadikalen-radio.
22 Aktie R in Dordrecht.

APRIL
16 20.20 uur Nederland 1, PPRadikalen-tv.
18 Bestuursvergadering.
18/19 Programkongres in Tilburg.
26/27 PSP-kongres.

Regel zo mogelijk lokale, regionale en provinciale data naar het hierboven vermelde.

MEI
15 Studiedag gemeenteraadsleden (uitnodiging volgt).

ADRES-BANDJES

Krijgt u deze krant meer dan eenmaal toegezonden? Wilt u dan zo vriendelijk zijn ALLE adresbandjes terug te sturen naar partijbureau PPRadikalen, Nassau Dillenburgstr. 11, Den Haag. Zet een kruis over de foutieve bandje(s) en schrijf op het goede bandje „juiste adres". Stuurt u a.u.b. niet alleen het juiste of alleen de foutieve bandjes terug, maar ALLE bandjes, anders is er niet uit te komen.

RADIKALEN
documentatie nr. 2

Uit de inhoud:
Spijtstemmersbrief
Werkgroep van christen-radikalen
Adres K.V.P.-radikalen (aug. '67)
Documenten van partijraad K.V.P. december 1967
Brief: Bogaers bedankt voor de K.V.P.
Brief van De Quay
Oprichtingsverklaring Radikalen
Positie en gedragslijn Radikalen in vertegenwoordigende lichamen en bestuurscolleges
Registratie partij Radikalen
enz., enz.
Prijs *f* 2,50 bestellen alléén door storting op postgiro 15 75 600.

KRANT ppradikalen

MAANDBLAD VAN DE PPRadikalen | APRIL 1969 3 (8) | REDAKTIE: POSTBUS 10, LELYSTAD | 25 cent

INLEIDING

De Politieke Partij Radikalen ontstond en bestaat, omdat de mensen te weinig kunnen meepraten en meebeslissen over zaken die hen aangaan.
De grenzen van een verouderd partijstelsel houden steeds vaker tegenstanders bijeen en geestverwanten gescheiden. Dat werkt verlammend.
Door die machteloosheid wordt te weinig gedaan aan de rotte plekken in de samenleving.
Sinds, een halve eeuw geleden, bijna alle burgers het kiesrecht kregen, zijn in Nederland de ergste misstanden weggewerkt.

Nú gaat het erom, vinden de Radikalen, solidair te zijn met de anderen, die achter liggen.

Kom op vrijdag

De kongresorde vereist dat op vrijdag 18 april, 's middags en 's avonds, in de 6 kongressecties (zie pag. 8) in hoofdzaak het politieke gesprek zal plaats vinden over de inhoud van de 100 punten. Op zaterdag zal daartoe veel minder kans bestaan.
KOM DAAROM OOK OP VRIJDAG, dan kan iedere gedachte nog verwerkt worden, de zaterdag blijft beperkt tot datgene wat reeds in deze krant en in de amendementen (zie pag. 7) staat en op vrijdag is behandeld.

KONGRES-inschrijving (Doe het nu meteen !) pag. 8
BESTUURS-verkiezing pag. 7
Aktie R pag. 6
ONTWERP-PROGRAM pag. 1–5

ONTWERP-PROGRAM VAN DE RADIKALEN

De samenwerking met de arme landen is dus een voornaam programmapunt van de PPR. Zo goed als de partij er trouwens ook in Nederland veel aan gelegen is de achterblijvers vooruit te helpen.
Deze samenleving mag niet ten prooi vallen aan gezapigheid. Zij moet de veerkracht weten te vinden, die nodig is om de wereld wat beter bewoonbaar te maken voor alle mensen.
Om iets te bereiken zullen de mensen steeds meer allerlei dingen samen moeten doen.
In het eerste stadium van mondigheid betekende dit: de staat moet het in orde brengen.
De burgers waren te zwak om het zelf te doen.
Nu groeit er terecht een afkeer van het loket van waarachter alles wordt geregeld.
In de nieuwe fase gaat het „samen doen" — zo hopen en menen de Radikalen — betekenen, dat goed opgeleide, zelfbewuste burgers in vrije discussies uitzoeken waarover zij het in meerderheid eens kunnen worden en wat zij daarvan kunnen uitvoeren.
De Radikalen willen die stelling ook op zichzelf laten slaan. Het voortbestaan van de PPR is verre van heilig.
De samenwerking met anderen — hoe zij zich ook noemen, uit welk milieu zij komen en welke tradities zij ook mogen hebben — staat voorop.
Het gaat erom, dat er iets gebeurt.
Die stelling bepaalt ook het karakter van dit program.
De Radikalen denken niet de wijsheid in pacht te hebben.
Dit program is niet af en het is niet volmaakt.
Het ziet af van vrijblijvende beloften.
De tijd, dat programma's bedelbrieven waren waarmee de grote leiders hun volk om stemmen vroegen, behoort voorbij te zijn.
Dit program is een voorstel aan medeburgers om een aantal zaken op een bepaalde manier op te lossen.
Dit program is ook niet een zekere weg.
De Radikalen zullen vele fouten maken.
Wie geen risico's wil, moet bij de Radikalen niet wezen.
Dit stuk is, om nog even verder te gaan, geen poging om alles nog eens zelf uit te vinden.
Wat anderen al eerder hebben voorgesteld, hebben wij, als het goed leek, graag overgenomen.
En bovenal is dit stuk geen poging om te bewijzen, dat de Radikalen beter of meer bewogen of pienterder zouden zijn dan leden van andere partijen, bijvoorbeeld de leden van de oude partijen.
Wél geloven de Radikalen, dat zij beter in staat zijn dan de oude partijen iets bij te dragen aan de vernieuwing.
Dat geloven zijn, omdat zij niet in de eerste plaats vragen: door welke hobbies, door welke historie, door welk geloof, door welke naam worden wij bijeengehouden?
Zij stellen voorop: over welke punten kunnen wij het politiek eens worden?
Er is één ding, waarvan de Radikalen wél zeker zijn en waarover zij géén discussie aanvaarden: de gelijkwaardigheid van de mensen. Wie hen aan boord komt met discriminatie op grond van ras, geloof, levensbeschouwing, status, sekse, seksuele geaardheid of wat dan ook, wijzen zij af.
Want juist om de mens is het de Radikalen begonnen.

GEMEENTE-POLITIEK

Er wordt naar gestreefd dat op zo kort mogelijke termijn een PPR-gemeenteprogram wordt opgesteld in verband met de gemeenteraadsverkiezingen van volgend jaar.

Tot nu toe is er op verschillende plaatsen in het land aan gemeenteprogramma's gewerkt.

Deze droegen over het algemeen een meer plaatselijk dan een algemeen karakter. Eén werkgroep had zich ten doel gesteld een algemeen gemeenteprogram te ontwerpen. Dit werkstuk is er ook gekomen. De landelijke kerngroep heeft nu opdracht gegeven aan de commissie gemeentepolitiek dit verder uit te werken. Tot nu toe beschikt de commissie over bijdragen van Twente, Maastricht, Groot Rijnmond, Rheden en Leiden.

U begrijpt dat de commissie bij het uitvoeren van haar taak bijzonder geholpen wordt, indien alle aktiecentra of werkgroepen die nog bijdragen kunnen leveren, dit ook werkelijk doen. Er is, zoals bekend, een landelijk schrijven over dit onderwerp uitgegaan.

Te uwer informatie wil ik een aantal punten uit de notulen van de bijeenkomst van 22 februari noemen:

De commissie stelt zich in eerste instantie tot taak het ontwerpen van een algemeen gemeenteprogram. Dit stuk, een raamwerk, zal leidraad zijn bij:

(Zie verder pag. 7.)

AAN DE LEDEN

In deze krant zijn zowel het oude als het nieuwe ontwerpprogram opgenomen. Het nieuwe is het resultaat van de beraadslagingen, die het Centraal Program Comité (CPC) in de afgelopen weken heeft gehouden naar aanleiding van de vele honderden amendementen en wijzigingsvoorstellen, die door de Aktiecentra werden ingediend.
Het CPC heeft alle amendementen e.d. van de Aktiecentra in overweging genomen en van een advies voorzien.
Deze amendementen en adviezen worden om technische redenen niet in de krant gepubliceerd.
Zij zullen wel op stencil worden gezet en aan alle congresdeelnemers(sters) ter beschikking worden gesteld. De partijleden en andere belangstellenden, die deze amendementen en CPC-adviezen ook willen ontvangen, kunnen deze bestellen door overschrijving van *f* 1.— op gironummer 1575600 ten name van de penningmeester Radikalen te Den Haag.
Tot slot nog twee opmerkingen:
1. De amendementen van individuele partijleden zijn alleen dan door het CPC in overweging genomen, wanneer zij samenliepen met gelijksoortige amendementen van Aktiecentra. Zij blijven bij de commissies in behandeling.
2. Het CPC heeft bij de beoordeling van de amendementen en voorstellen vooral in het oog gehouden, dat h.i. het program kort moest blijven en zich niet in détails moest begeven.
Het program moet bovenal een stuk blijven waaruit de mentaliteit van de Radikalen spreekt. T. VAN RUITEN, sekretaris.

DE „100"

Het oude ontwerpprogram telde 100 punten. Dat was wel enigszins uitgekiend. Het nieuwe ontwerpprogram telt eveneens 100 punten. Dat is volstrekt TOEVAL. De nummering van het nieuwe ontwerp werd pas verricht, nadat het centraal program comité de tekst van het nieuwe ontwerp had vastgesteld bij de behandeling van amendementen en voorstellen uit de partij. Hoe ook werd geteld, het bleef een toeval.
Het programmakongres — dat staat voorop — stelt het program vast, en behoeft zich niet vast te nagelen op 100 punten. Het kunnen er meer of minder worden. Maar misschien blijkt na het kongres dat dit toeval ons weer op 100 punten heeft gebracht.
In het nieuwe ontwerp-program heeft een vernummering plaats gehad, zodat de nummers van de oude en de nieuwe programpunten veelal niet meer overeenkomen. Maar de lezer zal weinig moeite hebben met de vergelijking tussen oude en nieuwe punten, vooral wanneer hij de indeling in hoofdstukken volgt. Slechts hier en daar is een programmapunt vervallen of verhuisd.

PROGRAMKONGRES PPRADIKALEN TILBURG, 18 en 19 APRIL

PAPPIE, IS DIT NU DE FABELTJESKRANT VAN DE RADIKALEN ?

OUD - OUD - OUD - OUD - OUD - OUD

HET WERKTERREIN IS DE WERELD

Het gaat er niet om hoe machtsblokken of regeringen overeind gehouden kunnen worden, maar hoe mensen worden geholpen.
De arme landen moeten sneller welvarend worden dan de rijke landen nog rijker.
Burgers van verschillende landen behoren zich meer aan elkaar gelegen te laten liggen.

DAAROM:

1. Tien percent van onze jaarlijkse groei in welvaart apart houden voor de arme landen.

2. Het Nederlandse onderwijs richten op problemen van oorlog en vrede en het dienen van de arme landen.

3. Speciale steun aan het onderwijs van de arme landen zelf. Slechts als het werkelijk niet anders kan, studenten uit hun milieu hierheen halen.

4. Nederlanders, die ontwikkelingswerk doen, onder de Nederlandse sociale wetten laten vallen.

5. Oppassen dat de hulp aan arme landen geen tiranniek bewind in het zadel houdt.

6. Arme landen, die dat willen, steunen bij hun bevolkingspolitiek.

7. Revoluties zijn verschrikkelijk en behoren niet door ons te worden uitgelokt, maar een volk dat in uiterste nood opkomt tegen tirannie verdient alle Nederlandse steun.

8. Nederland behoort de Verenigde Naties aan te sporen om in te grijpen in zogenaamde „binnenlandse aangelegenheden", wanneer het gaat om massamoord, ernstige aantasting van de rechten van de mens of de voorbereiding tot agressie.

9. Nederland moet een speciale strijdmacht opleiden en uitrusten om zonder voorbehoud beslissingen van de Verenigde Naties uit te voeren.

10. Nauwe samenwerking met Canada, de Scandinavische landen en andere landen, die de positie van de V.N. willen versterken in de strijd voor de vrede.

11. Streven naar wapenbeheersing en ontwapening.
Op het ogenblik in het bijzonder:
— aanvaarding van het verdrag tegen verspreiding van kernwapens (plus inspectie), ook door de Euratom-landen,
— stoppen met de opbouw van anti-raketsystemen,
— uitbreiding van de verdragen tegen biologische en chemische wapens.

12. Nederlandse initiatieven voor het beperken van de internationale wapenhandel en het wapenvervoer. Ook op dit terrein de besluiten van de V.N. aanvaarden.

13. Geen internationale politiek, die slechts steunt op de dreiging met een oorlog, gevoerd met allesvernietigende wapens.

14. Ontwapening in Europa aan beide kanten, waarbij het Westen het goede voorbeeld moet durven geven als zich een gelegenheid voordoet.

15. Uiteindelijk doel: geen NAVO en geen Warschau-pact meer, maar een gemeenschappelijk Europees veiligheidssysteem. Zolang dit niet is bereikt kan Nederland slechts lid van de NAVO blijven als het zich tegelijkertijd ook richt op de ontspanning tussen Oost en West en op meer democratische verhoudingen in alle NAVO-landen.

16. Voor de ontspanning tussen Oost en West moet er een regeling komen voor het vraagstuk Duitsland. Zo'n regeling moet inhouden:
— erkenning van Oost-Duitsland en zijn huidige grenzen,
— garanties voor de veiligheid en levensvatbaarheid van West-Berlijn.

17. Niet meedoen aan een politiek, die Rood-China in het isolement houdt.

18. Geen Europese kernmacht.
Geen volledige Westeuropese eenwording als daar toch een Europese kernmacht van komt. Geen Westeuropese eenwording als samenwerking met andere Europese landen daaronder lijdt.

NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW

HET WERKTERREIN IS DE WERELD

Het gaat er niet om hoe machtsblokken of regeringen overeind gehouden kunnen worden, maar hoe mensen worden geholpen.
De arme landen moeten sneller welvarend worden dan de rijke landen nog rijker.
Burgers van verschillende landen behoren zich meer aan elkaar gelegen te laten liggen.
De nood is zo hoog, dat ook zeer ongebruikelijke middelen, zelfs het opleggen van ongewone verplichtingen, gewettigd kunnen zijn.

1. Onze bijdrage aan de ontwikkelingssamenwerking ieder jaar verhogen met 10% van de groei van onze welvaart.

2. De ontwikkelingssamenwerking zoveel mogelijk in internationaal overleg regelen, omdat zij alle landen aangaat. Daarom de arme landen — die in de Verenigde Naties de meerderheid vormen — steunen als zij de VN (bv. op de Wereldhandelsconferenties) het laatste woord willen geven in de vraagstukken van de wereldhandelspolitiek.

3. Het onderwijs richten op de problemen van oorlog en vrede en het dienen van de arme landen.
Bevordering van het vredesonderzoek. De resultaten hiervan moeten het beleid gaan bepalen.

4. Speciale steun aan het onderwijs in de arme landen zelf. Slechts als het werkelijk niet anders kan, studenten uit hun milieu hierheen halen.

5. Nederlanders, die ontwikkelingswerk doen, onder de Nederlandse sociale wetten laten vallen. Speciale bemiddeling bij hun terugkeer in Nederland.

6. Zorgen dat de ontwikkelingshulp werkelijk ten goede komt aan de arme bevolking en oppassen dat deze hulp geen tiranniek bewind in het zadel houdt.

7. Arme landen, die dat willen, steunen bij hun bevolkingspolitiek.

8. Nederland moet de onderdrukte volken, vooral in de ontwikkelingslanden, steunen in hun streven naar politieke en sociale gerechtigheid, ook als deze alleen met geweld bereikt kunnen worden.

9. Nauwe samenwerking met Canada, de Scandinavische landen, die de positie van de VN willen versterken in de strijd voor de vrede.

10. Nederland moet zich ervoor inspannen, dat de VN ook ingrijpen in interne gewapende conflicten binnen staten, als de strijdende partijen zich schuldig maken aan massamoord of ernstige aantastingen van de rechten van de mens.

11. Nederland moet speciale troepen opleiden en uitrusten om zonder voorbehoud beslissingen van de Verenigde Naties uit te voeren.

12. Streven naar wapenbeheersing en ontwapening.
Op het ogenblik in het bijzonder:
— aanvaarding van het verdrag tegen verspreiding van kernwapens (plus inspectie), ook door de Euratom-landen,
— streven naar een internationale organisatie, onder toezicht van de VN, die de splijtstoffen in alle landen beheert,
— stoppen met de opbouw van anti-raketraketsystemen,
— uitbreiding van de verdragen tegen biologische en chemische wapens,
— verbod van aanmaak en opslag van bilologische en chemische wapens in Nederland,
— bevorderen van de ontwikkeling van niet-militaire vormen van verdediging (geweldloze weerbaarheid).

13. Nederlandse initiatieven voor het beperken van de internationale wapenhandel en het wapenvervoer. Ook op dit terrein de besluiten van de VN aanvaarden. Steun aan het Deense plan tot internationale registratie van wapenhandel, ter bevordering van de stopzetting ervan.

14. Niet berusten in een internationale politiek, die alleen maar steunt op de dreiging met alles vernietigende wapens. Een aktieve vredespolitiek voeren.

15. Vervanging van de NAVO en het pact van Warschau door een Europees veiligheidssysteem, gesteund door de VS en de Sowjet-Unie. Daarom:

1. Een regeling van het vraagstuk Duitsland, die moet inhouden:
— erkenning van Oost-Duitsland (DDR) en zijn huidige grenzen;

— een regeling voor de positie van West-Berlijn als afzonderlijke politieke eenheid, die de vrijheid en levensvatbaarheid van dit stadsdeel garandeert.

2. Regionale ontwapening van beide kanten in Europa — in het bijzonder de kernwapens weghalen — waarbij het westen initiatieven moet durven nemen.

3. Uitbreiding van de politieke, economische, culturele en wetenschappelijke samenwerking met de landen van het Warschau-pact en vorming van permanente organisaties voor de samenwerking tussen Oost en West.

OUD - OUD - OUD - OUD - OUD - OUD

MAATSCHAPPELIJKE ACHTERHOEDE

De aandacht voor de arme landen mag ons niet doen vergeten, dat er in Nederland zelf nog honderdduizenden zijn, die, al hebben ze dan geen honger, in een uitzichtloze leegheid leven.
Met name de burgers, die op alle terreinen in het verdomhoekje zitten — onderwijs, huisvesting, inkomen, cultuur — hebben recht om met voorrang geholpen te worden.
Een grootscheeps onderzoek naar de samenhang van hun problemen en een gecoördineerde aanpak van de oplossing is noodzakelijk.

DAAROM:

19. Invloed van de overheid op de inkomens- en vermogensvorming om te bereiken dat vermeerdering van de welvaart vooral gaat naar de mensen met lagere inkomens.

20. Burgers, die te weinig krijgen, moeten de zekerheid hebben, dat hun minimumloon of hun uitkeringen sneller stijgen dan de welvaart van de anderen.

21. Meer lage inkomens buiten de belasting houden.

22. Meer belasting naar de sociale verzekeringen.

23. Met verbetering van de steden beginnen in de wijken, die bewoond worden door de maatschappelijke achterhoede.

24. De gevolgen van werkloosheid zijn zo fataal, dat de enige werkloosheid, waarin we kunnen berusten, de ledigheid is van iemand die korte tijd nodig heeft om een andere baan te vinden.

25. Gezondheidsvoorlichting aan de maatschappelijke achterhoede, die daar zelf niet naar zoekt.

26. Vooral bij het peuter-, kleuter- en lager onderwijs een zeer persoonlijke benadering van elk kind, omdat in die fase de kinderen nog geholpen kunnen worden, die uit gezinnen komen die altijd en overal achterblijven.
Daarom veel meer onderwijzers, kleinere klassen en diensten, die de onderwijzers helpen kunnen.
Herziening van het huidige klassensysteem en afschaffen van de „methode" laten zitten.

27. Bij de besteding van het geld voor het onderwijs de hoogste voorrang voor het opruimen van hinderpalen op de weg van jongeren, die door hun milieu of geldelijke omstandigheden niet het onderwijs volgen dat past bij hun belangstelling of begaafdheden.

28. Een uitkering wegens bijzondere ziektekosten moet ook mogelijk worden bij verpleging thuis.

29. Het genezen van misdadigheid — voor zover mogelijk — is in de eerste plaats een zaak van geestelijke gezondheidszorg en van maatschappelijk werk, niet van afstraffing.

30. Meer nadruk leggen op subsidies voor de bewoner, minder op subsidies voor de woning.

31. Een regeling voor schadeloosstelling na ontslagen als gevolg van faillissement, het sluiten van een bedrijf, fusie, reorganisatie of automatisering.

32. Voor zelfstandigen in landbouw en middenstand die, ondanks hard werken in de knel raken, omdat er voor hun bedrijf geen toekomst meer is, moeten nieuwe volwaardige plaatsen in onze samenleving worden klaargemaakt.
Naast verruiming van de bestaande regelingen, bijzondere maatregelen voor hen in het raam van regionaal welvaarts- en welzijnsbeleid.
Voorts in groeiende bedrijfstakken allereerst plaatsen voor de slachtoffers van krimpende bedrijfstakken.

33. Bij de snelle verandering in de vraag naar arbeid dreigen de oudere werknemers in veel gevallen tussen de wielen te raken. Hun ontslag moet moeilijker gemaakt worden. De uitkeringen beter.

34. Een algemene regeling voor extra-uitkeringen aan ouderen, waardoor het niet meer nodig is de eigen financiële nood bloot te leggen voor men iets krijgt uit de pot van de Algemene Bijstandswet.

4. Nu eens echt praten met de communisten ter bevordering van vertrouwen, verdraagzaamheid en zelfbeschikking in Europa.
Zolang dit niet is bereikt, kan Nederland slechts lid van de NAVO blijven als ons land zich tegelijkertijd ook richt op de ontspanning tussen Oost en West en op meer democratische verhoudingen in alle NAVO-landen (met name Griekenland en Portugal).

16. De Chinese volksrepubliek en andere landen die uitgesloten worden toelaten tot de VN. Niet meedoen aan een politiek die Cuba in het isolement houdt.

17. Uitbreiding van de Europese samenwerking op democratische grondslag. De Europese samenwerking tegelijk afstemmen op de eisen van de ontspanning tussen West en Oost en van de samenwerking met de ontwikkelingslanden. Dit betekent o.m.:
— geen Europese kernmacht,
— geen protectionistische Europese Gemeenschap.

18. Dienstplichtigen mogen kiezen tussen de krijgsdienst, de politietroepen van de VN, werk in een arm land.
Een betere regeling voor het dienstweigeren maken.

19. Modernisering en democratisering van de buitenlandse dienst.

MAATSCHAPPIJ-VERNIEUWING

De aandacht voor de arme landen mag ons niet doen vergeten, dat er in Nederland zelf nog honderdduizenden zijn, die, al hebben ze dan geen honger, in een uitzichtloze leegheid leven.

Met name de burgers, die op alle terreinen in het verdomhoekje zitten — onderwijs, huisvesting, inkomen, cultuur — hebben recht om met voorrang geholpen te worden.

Een grootscheeps onderzoek naar de samenhang van hun problemen en een gecoördineerde aanpak van de oplossing is noodzakelijk.

Daarom extra-aandacht voor de:

MAATSCHAPPELIJKE ACHTERHOEDE

20. De vermeerdering van de welvaart moet vooral gaan naar de mensen met de lagere inkomens.
Het moet zo spoedig mogelijk zó zijn, dat allen, die van sociale uitkeringen moeten leven, tenminste het bedrag van het minimumloon ontvangen.

21. Burgers, die te weinig krijgen, moeten de zekerheid hebben, dat hun minimumloon of hun uitkeringen sneller stijgen dan de welvaart van de anderen.

22. Meer lage inkomens buiten de belasting houden.

23. Met verbetering van de steden beginnen in de wijken, die bewoond worden door de maatschappelijke achterhoede.

24. Betere gezondheidsvoorlichting aan de maatschappelijke achterhoede.

25. Bij de besteding van het geld voor het onderwijs de hoogste voorrang voor het opruimen van hinderpalen op de weg van jongeren, die door hun milieu of geldelijke omstandigheden niet het onderwijs volgen dat past bij hun belangstelling en begaafdheden.

WERKGELEGENHEID

26. De gevolgen van werkloosheid zijn zo fataal, dat de enige werkloosheid, waarin we kunnen berusten, de ledigheid is van iemand die korte tijd nodig heeft om een andere baan te vinden.

27. De werkgelegenheid spreiden. Rekening houden met de plaatselijke toestand op de arbeidsmarkt, maar ook met de bereidheid van de „streek" om zelf mee te werken.
Doeltreffende voorzieningen buiten de Randstad om vestiging van bedrijven aantrekkelijk te maken.
Vestiging van bedrijven met behulp van staatskapitaal als deze anders niet van de grond komen.
Landelijk en per streek speciale werkgelegenheidsstaven voor de nodige planning en aktie. In die staven werken overheid, bedrijfsleven en werknemers samen.
De gevolgen van automatisering mogen niet worden onderschat. Het is een taak voor de overheid deze problemen te bestuderen en tijdig maatregelen te beramen om de maatschappelijke gevolgen op te vangen.
Zo zal bijv. een verkorting van de arbeidstijd daarom alleen al noodzakelijk zijn.

28. Voor zelfstandigen in landbouw en middenstand die, ondanks hard werken in de knel raken, omdat er voor hun bedrijf geen toekomst meer is, moeten nieuwe volwaardige plaatsen in onze samenleving worden klaargemaakt.
Naast verruiming van de bestaande regelingen, bijzondere maatregelen voor hen in het raam van regionaal welvaarts- en welzijnsbeleid.

29. Bij de snelle verandering in de vraag naar arbeid dreigen de oudere werknemers in veel gevallen tussen de wielen te raken. Hun ontslag moet moeilijker gemaakt worden. De uitkeringen beter.

TENSLOTTE:

Belastingen, het beheersen van lonen en prijzen, zijn ontoereikend om echt iets te veranderen aan de ongelijkheid. Inkomens en vermogens groeien verder uit elkaar. Toch heeft de PPR geen principiële voorkeur voor het ene economische stelsel boven het andere. De PPR houdt het op dit moment op ons huidige economische stelsel, waarin plaats is voor de particuliere onderneming maar ook voor activiteiten van de overheid.

Niemand kan ontkennen dat ons economische stelsel pluspunten heeft, al zitten er ook gebreken aan vast, zoals de grote ongelijkheid van inkomens en vermogens. We zullen deze tekorten zoveel mogelijk moeten opheffen zonder de voordelen aan te tasten. Maar als bij deze opzet weinig van de uitvoering van ons program terechtkomt, moet het stelsel zelf op de helling. Of een bedrijf in handen van de gemeenschap moet komen, moet afhangen van wat het beste is voor die gemeenschap en voor de mensen in dat bedrijf.

MEEDENKEN, MEEPRATEN, MEEBESLISSEN

De staat, de gemeente, het onderwijs, het bedrijf mogen geen ongrijpbare, onpersoonlijke lichamen blijven.
Zij moeten van de burgers zelf zijn.
Het mag niet meer voorkomen, dat er kabinetten ontstaan buiten de kiezers om.
Het overheidsapparaat — de defensie — machten ook — moeten van binnenuit en van buitenaf bloot gesteld worden aan een democratische controle.
Voor het economisch leven geldt hetzelfde.

DAAROM:

35. De ontwikkelingssamenwerking zoveel mogelijk in internationaal overleg regelen, omdat zij alle landen aangaat. Daarom de arme landen steunen als zij de V.N. het laatste woord willen geven.

36. Rechtstreekse verkiezing van de Nederlandse afgevaardigden naar het Europese Parlement.

37. Als het kabinet aftreedt, wordt ook de Tweede Kamer ontbonden en komen er verkiezingen.

38. De kiezers behoren uit te maken welke partijen gaan regeren. Daarom moet de samenwerking van partijen vóór de verkiezingen vaststaan.

39. Wanneer bij een verkiezing voor de Tweede Kamer geen enkele partij of groep van partijen de meerderheid behaalt, moet er een tweede verkiezing komen om uit te maken welke van de twee grootste groepen of combinaties extra-zetels krijgt om wél te kunnen gaan regeren.
De kleine partijen niet kunstmatig uit het parlement wegwerken.

40. Het kiesstelsel uit de grondwet halen en in een gewone wet onderbrengen.

41. De Eerste Kamer behoort te worden afgeschaft. Als dat niet meteen lukt: zorgen dat zij een voorstel niet nog eens kan tegenhouden als het een tweede keer door de Tweede Kamer is goedgekeurd.

42. De minister-president moet meer de echte politieke leider van het kabinet en van de regeringsmeerderheid worden. Hij wordt omringd door minder ministers dan er nu zijn, maar die dan ook politiek meepraten.
De technische zaken worden overgelaten aan een groter aantal onderministers.

43. Ook een — beetje flinke — minderheid van de Tweede Kamer moet het recht hebben een parlementair onderzoek te organiseren en daarbij onder ede getuigen te horen.

44. De regering zal alle adviezen die zij officieel krijgt meteen publiceren. De hoge uitzondering op de regel kan slechts zijn, dat door publikatie de veiligheid van de staat ernstig wordt bedreigd.
Een klein college van vertrouwensmannen moet beslissen of de overheid terecht zich op de staatsveiligheid beroept.

45. De geheimzinnigheid bij het vormen van een kabinet moet verdwijnen.
De koningin wijst als kabinetsformateur de vrouw of de man aan, die de Tweede Kamer als formateur wenst.

46. Om te kunnen kiezen is het genoeg dat iemand 18 jaar is.
Om gekozen te worden 21 jaar.

SOCIAAL BELEID

30. Er moet een wettelijk verplichte pensioenregeling komen voor alle werknemers.
Alle pensioenen vastankeren aan het beginsel, dat wie werkt, moet zorgen voor wie niet meer werken kan. De pensioenen kunnen dan meegaan met de welvaart. Bij alle sociale uitkeringen hoort een vakantiegeld.

31. Een uitkering wegens bijzondere ziektekosten moet ook mogelijk worden bij verpleging thuis.

32. Het stakingsrecht moet voor alle werknemers (dus ook ambtenaren) wettelijk geregeld worden. Een staking is rechtmatig, zolang de rechter niet vaststelt, dat het een overdreven middel is.

33. Als een bedrijf over de kop gaat, moeten eerst de loonschulden betaald worden, zelfs vóórdat de fiscus mag komen aankloppen.

34. Een wettelijke regeling voor schadeloosstelling na ontslagen als gevolg van faillissement, het sluiten van een bedrijf, fusie, reorganisatie of automatisering.

35. Verbetering van de positie van de werkende vrouw, o.m. aangepaste winkelsluitingstijden, crèche, belastingaftrek.

INKOMENS- EN VERMOGENSPOLITIEK

Voor de Radikalen staat voorop, dat dit program moet worden uitgevoerd. Dit zal met wezenlijke wijzigingen in het huidige economisch stelsel gepaard gaan.
Het zal de Radikalen een zorg zijn, welk etiket men dat toekomstig stelsel zal opplakken.
Eis is, dat het mens-zijn centraal staat.

36. De Radikalen hebben geen vrede met de huidige maatschappelijke struktuur, waarin de inkomens- en vermogensongelijkheid groot is en min of meer automatisch groter wordt. Belastingen als middel ter bestrijding van de ongelijkheid blijken niet doelmatig te zijn. Men rekent nl. met het netto inkomen (Wat zit er in het loonzakje?) Belastingen worden veelal in de prijzen doorberekend en dus door de consument betaald. Terwijl de Radikalen bij voortduring willen streven naar een inkomenspolitiek (niet alleen voor de lonen maar ook voor andere vormen van inkomen!), om zoveel mogelijk aan de ongelijkheid tegemoet te komen, geloven ze dat de beste aanpak van de ongelijkheid in de vermogenssfeer ligt. Daarom:

a. De werknemers mee laten delen in de vermogensaanwas van het bedrijf waarin ze werken (vermogensaanwasdeling en investeringsloon).

b. De winst die gemaakt wordt door het goochelen met vermogens flink belasten (speculatiewinstbelasting).

c. De overheid moet een groter deel van het maatschappelijk vermogen in handen krijgen om daarmee een vermogen voor allen te verwerven, waarmee ze een inkomen aan allen kan verstrekken. De overheid zou bijv. uit een extra successiebelasting, als de ontvanger van een erfenis al veel heeft, betere onderwijsvoorzieningen voor velen kunnen scheppen.
Toch behoeft de overheid niet alle door haar verstrekte diensten uit de algemene middelen te bekostigen. Wanneer het om overheidsdiensten gaat die niet tot de primaire gemeenschaps-voorzieningen horen, mogen burgers die daarvan profiteren, best aan de kosten meebetalen, als maar de mensen met de kleine inkomens er niet door in de knel komen.

d. Een groter deel, dan thans het geval is, van de opbrengst van bodemschatten naar de overheid.

MEEDENKEN, MEEPRATEN, MEEBESLISSEN

De staat, de gemeente, het onderwijs, het bedrijf mogen geen ongrijpbare, onpersoonlijke lichamen blijven.
Zij moeten van de burgers zelf zijn.
Het mag niet meer voorkomen, dat er kabinetten ontstaan buiten de kiezers om.
Het overheidsapparaat — de defensie — machten ook — moeten van binnenuit en van buitenaf bloot gesteld worden aan een democratische controle.
Voor het economisch leven geldt hetzelfde.

KABINET

37. Als het kabinet aftreedt, wordt ook de Tweede Kamer ontbinden en komen er verkiezingen.

38. De minister-president moet meer de echte politieke leider van het kabinet en van de regeringsmeerderheid worden. Hij wordt omringd door minder ministers dan er nu zijn, maar die dan ook politiek meepraten.
De technische zaken worden overgelaten aan een groter aantal onderministers.

39. De overheid zal alle adviezen, die zij officieel krijgt, meteen publiceren. De hoge uitzondering op de regel kan slechts zijn, dat door publikatie de veiligheid van de staat ernstig wordt bedreigd.
Een klein college van vertrouwensmannen — aan te wijzen door de Tweede Kamer — moet beslissen of de overheid terecht zich op de staatsveiligheid beroept.

40. De geheimzinnigheid bij het vormen van een kabinet moet verdwijnen.
De koningin wijst als kabinetsformateur de vrouw of de man aan, die de Tweede Kamer als formateur kiest.

41. Kabinetsformateurs moeten niet met kandidaten voor het ministerschap aankomen, die politiek onbekend zijn. Als het even kan behoren ministers uit het parlement te komen.

PARLEMENT, STATEN EN RAAD

42. Rechtstreekse verkiezing van de Nederlandse afgevaardigden naar het Europese Parlement.

OUD - OUD - OUD - OUD - OUD - OUD

47. Kabinetsformateurs moeten niet met kandidaten voor het ministerschap aankomen, die politiek onbekend zijn. Als het even kan behoren ministers en onderministers uit het parlement te komen.

48. Vrijheid van demonstratie.

49. Vrije sollicitatie en openheid bij de benoemingen van ambtenaren en leerkrachten.

50. Overal waar dat nodig is moeten goede gidsen klaarstaan om de burger wegwijs te maken in de doolhof van overheidsdiensten.

51. Dienstplichtigen mogen kiezen tussen de krijgsdienst, de politietroepen van de V.N., werk in een arm land of sociale taken in eigen land.

52. De gemeenteraad maakt een voordracht voor de benoeming van de burgemeester.

53. Burgemeester en Wethouders dienen over al hun politieke daden verantwoording af te leggen tegenover de gemeenteraad. Zij worden ontslagen als zij het vertrouwen van de raad verliezen.

54. Ouders werkelijk medezeggenschap geven in het beleid van de scholen van hun kinderen. Alleen het onderwijs dat zo is opgezet, heeft er recht op door de gemeenschap te worden betaald.

55. Op alle niveaus van het hoger onderwijs dienen de beslissingen genomen te worden door vertegenwoordigende lichamen, gekozen door docenten, studenten en staven. Het bestuur wordt benoemd op voordracht van dat lichaam.

56. De besturen van de „schappen" moeten gekozen worden door alle betrokkenen, georganiseerd of niet.

57. Voor elke bedrijfstak een man of vrouw, die met speciale bevoegdheid klachten onderzoekt.

58. Plannen voor vijf of tien jaar, om richting te geven aan de groeiende produktie. Ruime inspraak van alle betrokkenen.

59. Een einde maken aan de ondemocratische structuur van ondernemingen.

60. De ondernemingsraad moet echt iets te zeggen krijgen, met name als het sociale beleid in het geding is.

61. In alle ondernemingen die een ondernemingsraad moeten hebben, ook een raad van commissarissen voorschrijven. Werknemers en aandeelhouders op de samenstelling van de raad van commissarissen evenveel invloed geven.
Waarborgen dat de commissarissen deskundige mensen zijn die het belang van de onderneming dienen. Geen aparte werknemerscommissarissen en geen aparte aandeelhouderscommissarissen die elk voor hun eigen standje opkomen.

62. De ouderen moeten, als de economische toestand normaal is, de keuze hebben wat langer te blijven werken of wat eerder op te houden. De leeftijd waarop het pensioen begint hoeft niet per se voor iedereen hetzelfde te blijven. Bejaarden alleen in bejaardenoorden plaatsen als het niet anders meer kan of als zij het zelf graag willen.

JONGE MENSEN

63. Een gedeeltelijke leer- of vormingsplicht tot 18 jaar invoeren om te bereiken, dat de werkende jeugd niet verstoken blijft van de vorming die anderen wel krijgen, al is het dan maar gedurende een deel van de werkweek En bij die vorming het meebeslissen over zaken van het bedrijf een belangrijke plaats geven.

64. Alle vormen van onderwijs tot broedplaatsen van democratie maken. De leerlingen mede verantwoordelijkheid leren dragen voor vorm en inhoud van de lessen en de verdere gang van zaken op school. In elk geval hebben de leerlingen recht om mee te beslissen, zodra zij hoger onderwijs krijgen.

65. De universiteit ook in dienst stellen van de kritiek op bestaande structuren en waarden.

66. Op school moeten de dringende vraagstukken van nu en morgen de volle aandacht krijgen; niet als franje, maar binnen het onderwijsprogramma. Dus tijd vrij maken om begrip te kweken voor:
— het werk ten dienste van de arme landen,
— het organiseren van de vrede,
— onze verantwoordelijkheid voor de mensen die het slechter hebben.

67. Het onderwijs veel meer gebruiken om leerlingen de weg te wijzen hoe zij in het bedrijven van muziek, sport, kunst en spel voldoening kunnen vinden. Dan hebben zij straks meer kansen om actief gebruik te maken van meer vrije tijd.
Steun voor de kunst van amateurs, voor kunstexperimenten, voor de eigen kultuurvormen van jonge mensen. Financiering van kunstinstellingen en van kulturele organisaties op dezelfde wijze als van het onderwijs. Ook kunstenaars hebben recht op een redelijk inkomen.

68. Wetenschappelijk onderzoek moet de opzet van het onderwijs bij de tijd houden. Docenten in hun werktijd de nodige herscholing geven. Voor docenten die er zich makkelijk afmaken ontslag mogelijk maken.

NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW

43. De Eerste Kamer behoort te worden afgeschaft. Als dat niet meteen lukt: zorgen dat zij een voorstel niet nog eens kan tegenhouden als het een tweede keer door de Tweede Kamer is goedgekeurd.
44. Ook een — beetje flinke — minderheid van de Tweede Kamer moet het recht hebben een parlementair onderzoek te organiseren en daarbij onder ede getuigen te horen.
45. Opeénhoping van openbare funkties bij één persoon sterk beperken.
46. De gemeenteraad maakt een voordracht voor de benoeming en voor het ontslag van de burgemeester. Een gelijksoortige regeling moet er komen voor de Commissaris van de Koningin.
47. Burgermeester en Wethouders dienen over al hun politieke daden verantwoording af te leggen tegenover de gemeenteraad.
48. De kiezers behoren uit te maken welke partijen gaan regeren. Daarom vóór de verkiezingen stembusakkoord van partijen, die samen willen regeren op basis van een gemeenschappelijk program.
49. Wanneer bij een verkiezing voor de Tweede Kamer geen enkele partij of groep van partijen de meerderheid behaalt, moet er een tweede verkiezing komen om uit te maken welke van de twee grootste groepen of combinaties extra-zetels krijgt om wél te kunnen gaan regeren. De kleine partijen niet kunstmatig uit het parlement wegwerken.
50. Het kiesstelsel uit de grondwet halen en in een gewone wet onderbrengen. De grondwet bepaalt, dat een dergelijke gewone wet slechts kan worden vastgesteld, gewijzigd of ingetrokken met tweederde meerderheid.
51. Om te kunnen kiezen en gekozen te worden is het voldoende, dat iemand 18 jaar is.

Burger, overheid, bedrijfsleven

52. Vrijheid van demonstratie.
53. Vrije sollicitatie en openheid bij benoeming burgemeesters, ambtenaren en leerkrachten.
54. Overal waar dat nodig is moeten goede gidsen klaarstaan om de burger wegwijs te maken in de doolhof van overheidsdiensten.
55. De besturen van de „schappen" moeten gekozen worden door alle betrokkenen, georganiseerd of niet.
56. Voor elke bedrijfstak een man of vrouw, die met speciale bevoegdheid klachten onderzoekt.
57. Plannen voor vijf of tien jaar, om richting te geven aan de groeiende produktie. Ruime inspraak van alle betrokkenen.
58. Een einde maken aan de ondemocratische structuur van ondernemingen.
59. De ondernemingsraad moet echt iets te zeggen krijgen, met name als het sociale beleid in het geding is.
60. De ondernemingsraad moet terstond worden geraadpleegd bij de overweging en voorbereiding van maatregelen, die in hun uitvoering en gevolgen voor de werknemers van ingrijpende betekenis zijn (zoals fusie en automatisering).
61. In alle ondernemingen die een ondernemingsraad moeten hebben, moet er ook een Raad van Commissarissen komen. Deze Raad moet het hoogste beleidsorgaan in de onderneming worden. Op de samenstelling van deze Raad moeten werknemers en aandeelhouders gelijke invloed hebben. Waarborgen dat de commissarissen deskundige mensen zijn die het belang van de onderneming dienen. Geen aparte werknemerscommissarissen en geen aparte aandeelhouderscommissarissen die elk voor hun eigen standje opkomen.
62. Ook bij de overheid en particuliere instellingen moet op soortgelijke wijze de democratie werkelijkheid worden.
63. Bejaarden hebben evenals alle andere burgers recht op inspraak bij de zaken, die hen rechtstreeks aangaan. De ouderen moeten, als de economische toestand normaal is, de keuze hebben wat langer te blijven werken of wat eerder op te houden. De leeftijd waarop het pensioen begint hoeft niet per se voor iedereen hetzelfde te blijven. Bejaarden alleen in bejaardenoorden plaatsen als het niet anders meer kan of als zij het zelf graag willen.
64. Ouders werkelijk medezeggenschap geven in het beleid van de scholen. In het bestuur van iedere school vertegenwoordigers van de ouders van de leerlingen van die school, en natuurlijk ook van het schoolpersoneel. Alleen het onderwijs dat zo is opgezet, heeft er recht op door de gemeenschap te worden betaald.
65. Bij instellingen voor universitair en hoger beroepsonderwijs dienen de beslissingen genomen te worden door vertegenwoordigende lichamen, gekozen door docenten, studenten en staven. Het bestuur wordt benoemd op voordracht van dat lichaam.

JONGE MENSEN

Onderwijs is geen massaprodukt. Kinderen verschillen te veel om ze in één tempo dezelfde lesjes te leren. Door een persoonlijke benadering kunnen ze eigen mogelijkheden ontdekken en zich zo goed mogelijk ontplooien. Vooral voor kinderen die met een handicap van start gaan, is zo'n opzet een levensbelang.
Bovenal geldt: wie de samenleving wil vernieuwen moet mensen vormen en geen produktiefactoren africhten.

66. Jonge mensen die niet meer op school zitten hebben er recht op nog iets te doen aan hun opleiding en vorming. Daarom tot 18 jaar de mogelijkheid van deelname aan onderwijs of vormingswerk gedurende de werktijd. De werkgever verplichten hieraan mee te werken, en hem daarvoor schadeloos stellen.
Het leren meebeslissen over zaken van het bedrijf hoort bij die vorming.
67. Alle vormen van onderwijs tot broedplaatsen van democratie maken. De leerlingen mede verantwoordelijkheid leren dragen voor vorm en inhoud van de lessen en de verdere gang van zaken op school.
68. De universiteit en andere vormen van hoger onderwijs ook in dienst stellen van de kritiek op bestaande strukturen en waarden.
69. Op school moeten de dringende vraagstukken van nu en morgen de volle aandacht krijgen; niet als franje,

OUD - OUD - OUD - OUD - OUD - OUD

BETALEN

Natuurlijk weten radikalen, dat er betaald moet worden voor wat je hebben wilt, voor jezelf of voor een ander. Ze menen dat elders in dit program al dingen staan, die een wat grotere financiële armslag kunnen geven. Zo is er de kans dat de produktie zal toenemen, als de werknemers zich meer betrokken weten bij de onderneming. Ook beter onderwijs komt de produktie ten goede. Verder betekent planning dat we zuiniger zijn met schaarse middelen.
Deze financiële voordelen van een grotere produktie ontstaan pas na enige tijd. Intussen moet er geld komen om uitvoering van dit program mogelijk te maken. De radikalen denken dan aan deze mogelijkheden.

69. Elke minister wordt verplicht ieder jaar aan te geven, welke van zijn uitgaven hij het minst belangrijk vindt: vijf percent van zijn totale uitgaven.
De Kamer zal uitmaken wat er met die vijf percent gebeurt, zonder dat de minister met een veto tussenbeide kan komen.

70. De Kamer moet in de gelegenheid worden gesteld elk jaar een beslissing te nemen over de onzichtbare belastingverhoging die het gevolg is van de geldontwaarding. Het is geen heilige wet, dat de verzwaring steeds ongedaan gemaakt zal worden. Dat hangt af van wat er verder te doen staat.

71. Je hebt een soort overheidsbemoeiing die het karakter heeft van het verlenen van een dienst, bijvoorbeeld als het om de kunst gaat, om radio en televisie, recreatie, gas, water, lucht, wegen en tunnels. Wanneer het voordeliger uitkomt mogen burgers, die daarvan profiteren, best aan de kosten meebetalen.
(Deze overheidsbemoeiing behoeft ook niet met alle geweld altijd in handen van de overheid zelf te blijven. Wanneer de mensen met kleine inkomens er niet door in de knel raken en er verder geen risico bestaat dat de prijzen hoger worden dan normaal is, bestaat er geen bezwaar tegen dat een particulier bedrijf een tunnel beheert, de telefoon verzorgt of het drinkwater levert.)

72. De Staat dient een groter deel van de opbrengst van bodemschatten te krijgen.

73. Als deze vier maatregelen niet voldoende zijn, valt niet aan belastingverhoging te ontkomen. Omhoog kan het tarief van de vennootschapsbelasting. Bij de inkomstenbelasting stuit verhoging op moeilijkheden in verband met de EEG.
Desnoods kunnen de belastingen op omzetten en de accijnzen worden verzwaard, maar dan moet er iets extra's gedaan worden voor mensen met kleine inkomens. Bijvoorbeeld verhoging van kinderbijslag; pas inkomstenbelasting gaan heffen bij een groter inkomen dan nu het geval is; AOW-uitkering vergroten.

74. Veranderingen in het belastingstelsel aanbrengen om onrechtvaardigheden weg te nemen:
— De winst die gemaakt wordt door het goochelen met vermogens flink belasten.
— Een extra successiebelasting als de ontvanger van een erfenis al veel heeft.
— Om misbruik door handige lieden tegen te gaan: herziening van het belastingstelsel met zijn vele aftrekposten.

LEVEN IN NEDERLAND

De PPR wil haar program besluiten met een hoofdstuk dat van een andere orde is dan de eerste onderdelen.
Tot nu toe ging het vooral om het meebeslissen en om de solidariteit met de achterblijvers. In dit hoofdstuk zal het voornamelijk gaan om het persoonlijk welzijn van iedere burger en om de leefbaarheid van ons land.

GEZONDHEID

75. Het ziekenfonds moet uitgroeien tot een volksverzekering. Ieder moet vrij zijn de arts te kiezen die hij wil. Geen patiënten in rangen en standen.

76. Voorbehoedsmiddelen vrij verkrijgbaar stellen. Zolang er twijfel is over de schadelijkheid van middelen dienen zij door tussenkomst van een arts te worden verstrekt om een geregelde medische controle te bevorderen.

MILITAIREN

77. Militairen moeten ongeveer evenveel verdienen als burgers in vergelijkbare posities in het normale leven.

78. In vredestijd gewone vergrijpen van militairen naar de gewone rechter.

79. Afschaffing van de celstraf voor militairen, die niets misdadigs hebben gedaan.

80. Militairen, die vinden dat zij in dienst schandalig behandeld worden, moeten in beroep kunnen gaan bij een onafhankelijke instantie.

maar binnen het onderwijsprogramma. Dus tijd vrij maken om begrip te kweken voor:
— het werk ten dienste van de arme landen,
— het organiseren van de vrede,
— onze verantwoordelijkheid voor de mensen die het slechter hebben.

70. Sexuele voorlichting moet een goede plaats krijgen in het onderwijs.

71. Het onderwijs veel meer gebruiken om leerlingen de weg te wijzen hoe zij in het bedrijven van muziek, sport, kunst en spel voldoening kunnen vinden. Dan hebben zij straks meer kansen om actief gebruik te maken van meer vrije tijd.

72. Vooral bij het kleuter- en lager onderwijs moet er veel veranderen om aan alle kinderen ontplooiingsmogelijkheid te geven. Daarom: herziening van het jaarklassensysteem, doorbreking van het starre leerprogram, afschaffen van het zittenblijven, kleinere groepen per onderwijzer, meer diensten die de onderwijzer kunnen helpen. De komende wet op het basisonderwijs, die er gaat komen, moet tenminste deze punten bevatten.

73. Wetenschappelijk onderzoek moet de opzet van het onderwijs bij de tijd houden. Een echte docentenopleiding opzetten. Onderwijzers en leraren in hun werktijd de nodige bijscholing geven. Docenten die er zich makkelijk vanaf maken moeten ontslagen kunnen worden.

74. Afgezien van de noodzaak van spreiding van het wetenschappelijk onderwijs heeft het in een klein land als het onze geen zin, dat er aan alle universiteiten zo veel mogelijk studierichtingen zijn. Daarom moeten de universiteiten de taken verdelen en kleinere afdelingen op één plaats samenvoegen. Een deel van de studenten moet dan verder reizen. Hun reiskosten vergoeden.

75. Als de universiteiten kleinere afdelingen samenvoegen, kan niet iedereen studeren waar hij wil. Dat is aanvaardbaar. Voor hogere reiskosten beurzen aanpassen. De vrijheid om te studeren zo lang men wil, inperken. Maar iedereen moet vrij zijn in de keuze van studierichting.

76. Het toekennen van geldelijke vergoedingen aan studerenden afhankelijk stellen van hun prestatie.
De financiële toestand van hun ouders mag geen rol spelen.

BETALEN

77. Natuurlijk weten Radikalen, dat er betaald moet worden voor wat je hebben wilt, voor jezelf of voor een ander. Daarvoor zien ze vier mogelijkheden:
a. Een hogere produktiviteit leidt tot grotere welvaart en dus ook tot grotere financieringsmogelijkheden. Sommige programpunten kunnen tot besparingen en grotere produktie leiden. Zo valt te verwachten dat de produktiviteit zal stijgen als de werknemers zich meer betrokken weten bij de onderneming; ook beter onderwijs komt de produktie ten goede. Verder betekent de planning op langere termijn dat we zuiniger met schaarse middelen zijn.
b. De overheidsuitgaven zijn verstard. Iets wat vroeger belangrijk was, hoeft dat nu niet meer te zijn. De Radikalen willen onder alle lagen van de bevolking een discussie over de wijze waarop de overheid haar geld besteedt, ter ondersteuning van de discussie in het parlement waar een meer doelmatige mogelijkheid van beslissen moet ontstaan. Daartoe zou elke minister bijv. moeten worden verplicht ieder jaar aan te geven, welke van zijn uitgaven hij het minst belangrijk vindt: 5 % van zijn totale uitgaven. De Kamer zal uitmaken wat er met die 5 % gebeurt, zonder dat de minister met een veto tussenbeide kan komen.
c. Sparen is voor de meeste mensen te weinig aantrekkelijk. Toch is opvoering van de besparingen noodzakelijk om de plannen van dit program te verwezenlijken. Er zijn nieuwe vormen van sparen aan het ontstaan, zoals spaar- en investeringsloon, die erop gericht zijn om meer te laten sparen. De overheid moet maatregelen nemen om deze vormen van sparen kansen te geven.
d. Als de drie genoemde mogelijkheden niet toereikend zijn — wat op korte termijn te verwachten is — valt niet aan belastingverhoging te ontkomen. Omhoog kan het tarief van de vennootschapsbelasting. Bij de inkomstenbelasting stuit verhoging op moeilijkheden in verband met de EEG.
Desnoods kunnen de belastingen op omzetten en de accijnzen worden verzwaard, maar dan moet er iets extra's gedaan worden voor mensen met kleine inkomens. Bijvoorbeeld verhoging van kinderbijslag; pas inkomstenbelasting gaan heffen bij een groter inkomen dan nu het geval is: AOW-uitkering vergroten.

78. In het kader van plannen voor 5 of 10 jaar moet de overheid meerjarenbegrotingen opstellen.

79. De Kamer moet in de gelegenheid worden gesteld elk jaar een beslissing te nemen over de onzichtbare belastingverhoging die het gevolg is van de geldontwaarding. Het is geen heilige wet, dat de verzwaring steeds ongedaan gemaakt zal worden. Dat hangt af van wat er verder te doen staat.

80. Meer belasting naar de sociale verzekeringen.

LEVEN IN NEDERLAND

De PPR wil haar program besluiten met een hoofdstuk dat van een andere orde is dan de eerste onderdelen.
Tot nu toe ging het vooral om het meebeslissen en om de solidariteit met de achterblijvers. In dit hoofdstuk zal het voornamelijk gaan om het persoonlijk welzijn van iedere burger en om de leefbaarheid van ons land.

RUIMTE

81. Grond wordt hier steeds schaarser. De overheid moet daarom altijd het laatste woord hebben over de bestemming van de bodem. Winsthandel in grond onmogelijk maken. Als de grond meer waard wordt zonder dat de eigenaar er een hand voor uitstak, komt dat voordeel de gemeenschap toe.

82. Grote steden zijn geen tweederangs woonoorden, want juist door de grote aantallen mensen bij elkaar is het mogelijk veel variatie te krijgen in de onderlinge contacten en in de keuze van werk, opleiding en ontspanning.
De stad lijkt slecht door foute verkeerstoestanden en tekorten bij woningbouw en bestuur.

83. Nederland is te klein voor meer dan één stadsgebied van wereldformaat: de Randstad Holland. Een krachtige ontplooiing van deze randstad moet zorgen dat Nederland in de wereld mee kan komen.

84. Ook buiten het westen moeten de steden zich goed kunnen ontplooien. De krachten niet versnipperen in een groot aantal kleine kernen.

85. Hoge voorrang voor het bewoonbaar maken van de steden.

86. Op grote schaal oude stadswijken vernieuwen en krotten opruimen. Wel ontzien wat historisch de moeite waard is. De eigen plannen van bewoners van een wijk aanmoedigen door geld, door hulp, door nieuwe bestuursvormen, door het indammen van administratieve flauwekul.

87. Het openbaar vervoer dient aantrekkelijk gemaakt te worden. Je moet niet kletsnat en verkouden thuiskomen, wanneer je de bus hebt genomen.

88. Het mag niet zo zijn, dat de landbouwer allerlei voorzieningen mist, die in de „bebouwde kom" normaal zijn.

89. In een land als Nederland moet bij de inrichting van het landelijk gebied de behoefte aan recreatie van de hele Nederlandse bevolking een rol spelen.

90. In landelijk gebied geen verspreide nieuwbouw, die het karakter van dat gebied aantast.

SOCIAAL BELEID

91. De kinderaftrek afschaffen. De kinderbijslag belastingvrij maken en zo nodig verhogen.

92. Alle pensioenen vastankeren aan het beginsel, dat wie werkt moet zorgen voor wie niet meer werken kan. De pensioenen gaan dan mee met de welvaart.
Bij alle sociale uitkeringen hoort een vakantiegeld.

93. De ontwikkeling, dat naar verhouding minder mensen op de boerderij gaan werken of in de fabriek, maar meer in de dienstensector, bewust in de hand werken.

94. De werkgelegenheid spreiden. Rekening houden met de plaatselijke toestand op de arbeidsmarkt, maar ook met de bereidheid van de „streek" om zelf mee te werken. Doeltreffende voorzieningen buiten de Randstad om vestiging van bedrijven aantrekkelijk te maken.
Landelijk en per streek speciale werkgelegenheidsstaven voor de nodige planning en actie. In die staven werken overheid, bedrijfsleven en werknemers samen.

95. Een staking is rechtmatig, zolang de rechter niet vaststelt dat het in bepaalde situaties en overdreven middel is.

96. Als een bedrijf over de kop gaat, moeten eerst de salarisschulden betaald worden, zelfs vóórdat de fiscus mag komen aankloppen.

97. Van de vermogens, die in bedrijven worden gevormd. een flink deel naar de werknemers.

ONDERWIJS

98. Seksuele voorlichting moet een goede plaats krijgen in het onderwijs.

99. Het heeft in een klein land als het onze geen zin, dat er aan alle universiteiten zo veel mogelijk studierichtingen zijn. Daarom moeten de universiteiten de taken verdelen en kleinere afdelingen op één plaats samenvoegen. Een deel van de studenten moet dan verder reizen. Hun reiskosten vergoeden.
Niet iedereen heeft zo de vrijheid om te studeren waar hij wil. Dat is aanvaardbaar. De vrijheid om te studeren zolang men wil, inperken. De studiekeuze moet echter vrij zijn.

100. Scheiding van het universitaire onderwijs dat gericht is op een beroep, en het onderwijs dat voorbereidt op wetenschappelijk onderzoek.
Bij het verlenen van studietoelagen de prestatie van de student — niet de financiële toestand van zijn ouders — doorslaggevend laten zijn.

Uit dit program moet een gezindheid blijken. De zucht naar volledigheid is, soms met pijn, krachtdadig uitgebannen. Dit hoofdstuk was met minder moeite tien keer zo lang geworden. Men zal echter ook zo wel willen geloven dat de PPR tegen vervuiling is van lucht en water, tegen koude sanering van warme bakkers en vrije boeren. Men zal er ook zonder woningbouwparagraaf niet aan twijfelen dat bij de Radikalen het versneld slopen van krotten en het gelijktijdig bouwen van zeer veel goede en betaalbare huizen hoor genoteerd staat.

MEER MENS ZIJN

81. Heel wat mensen hebben toen zij jong waren onvoldoende opleiding gekregen.
Daarom zo gauw mogelijk her- en bijscholings- en vormingswerk financieren op eenzelfde wijze als het onderwijs.
Voorlopig subsidie voor alle vormingsinstituten.

82. Kunst moet gewoon worden, zonder deftige franje.
Daarom steun voor de kunst van amateurs, voor kunstexperimenten, voor de eigen kultuurvormen van jonge mensen.
De mensen naar de kunst brengen, in het gewone onderwijs en door vormingswerk. Maar ook de kunst bij de mensen brengen in hun eigen omgeving.

GEZONDHEID

83. Het ziekenfonds moet uitgroeien tot een volksverzekering. Ieder moet vrij zijn de arts te kiezen die hij wil. Geen patiënten in rangen en standen.

84. Voorbehoedsmiddelen vrij verkrijgbaar stellen. Zolang er twijfel is over de schadelijkheid van middelen dienen zij door tussenkomst van een arts te worden verstrekt om een geregelde medische controle te bevorderen.

85. Ruime subsidies voor dienstverlening op het terrein van de geestelijke gezondheidszorg en het daarvoor noodzakelijke onderzoek.

86. Toezicht op de ontwikkeling van ziekenhuiswezen en controle op de geneesmiddelen-industrie, met betrekking tot prijsvorming en in de handel brengen van nieuwe produkten.

MILITAIREN

87. Dienstplichtigen moeten zoveel verdienen dat ze onafhankelijk van hun ouders kunnen zijn.

88. In vredestijd gewone vergrijpen van militairen naar de gewone rechter.

89. Militairen, die vinden dat zij in dienst schandalig behandeld worden, moeten rechtstreeks in beroep kunnen gaan bij een niet-militaire onafhankelijke instantie.

90. Politieke vorming van de militairen, waarbij aandacht voor het vraagstuk van oorlog en vrede en de ontwikkelingssamenwerking.

JUSTITIE

91. Meer geld voor een snellere modernisering van het gevangeniswezen en ook voor behandeling van die mensen, die misdaden pleegden, maar eerder medische en sociale zorg dan bestraffing nodig hebben.
Ons sterk verouderd wetboek van strafrecht moet grondig worden herzien.

RUIMTE

92. Meer nadruk leggen op subsidies voor de bewoner, minder op subsidies voor de woning.

93. Grond wordt hier steeds schaarser. De overheid moet daarom altijd het laatste woord hebben over de bestemming van de bodem. Winsthandel in grond onmogelijk maken. Als de grond meer waard wordt zonder dat de eigenaar er een hand voor uitstak, komt dat voordeel de gemeenschap toe. Nieuw gewonnen land dient in handen van de overheid te blijven.

94. Hoge voorrang voor het bewoonbaar maken van de steden. Want de steden mogen geen tweederangs woonoorden worden. Juist door de grote aantallen mensen bij elkaar is het mogelijk veel variatie te krijgen in de onderlinge contacten en in de keuze van werk, opleiding en ontspanning, maar de stad van vandaag moet wel worden aangepast aan de eisen die het moderne stadsleven stelt op het gebied van wonen, verkeer, recreatie en bestuur.

95. De Randstad Holland moet zich krachtig kunnen ontplooien. Uitgangspunt dient daarbij te zijn zowel een goed woonmilieu als een goed werkmilieu. De Randstad moet zo ingericht worden, dat die industrieën die niet gebonden zijn aan diep vaarwater elders in Nederland worden gevestigd. Dit zal ertoe bijdragen, dat ook buiten het Westen de steden zich flink kunnen ontwikkelen. Een versnippering van krachten, in de vorm van het tot ontwikkeling brengen van een groot aantal kleine kernen, moet worden tegengegaan.

96. Op grote schaal oude stadswijken herstellen en vernieuwen, onder meer door krotopruiming en sanering. Dan kunnen ook deze wijken weer een volwaardig deel uitmaken van de kern van de stad. Wel het eigen karakter van de stad, vooral van de binnenstad, en wat historisch de moeite waard is, ontzien.

97. Het openbaar vervoer dient zo aantrekkelijk gemaakt te worden, dat de mensen hun auto thuis kunnen laten.

98. In een land als Nederland moet bij de inrichting van het landelijk gebied de behoefte aan recreatie van de hele Nederlandse bevolking een grote rol spelen.
99. In landelijk gebied geen verspreide nieuwbouw, die het karakter van dat gebied aantast.

100. De inspraak van de burgerij op de ruimtelijke ordening versterken. Tijdige voorlichting van de kant van de overheid over hoofdlijnen van plannen in voorbereiding.

ADRESSEN

ADRESSEN (Correcties en aanvullingen)

Gemeenteraadsleden:

J. M. Oome, Julianalaan 114, Raamsdonksveer

H. Waas, Schansstraat 20 A, Raamsdonk-dorp

J. A. H. Janssens, Molenstraat 54, Brunssum (L.)

P. A. Hendriks, Pr. Hendriklaan 19, Brunssum (L.)

HEERLEN-HOENSBROEK: nieuwe secr. H. J. H. Cremers, Bekkerweg 25, Heerlen (04440) 1 70 10

Nieuwe aktie-centra en contactpersonen:

DOKKUM: W. Westenbroek, Westerissestraat 11 bv, Dokkum

HARLINGEN: W. A. Damsma, Sav. Lohmanstraat 12, Harlingen

KAMPEN: P. Ashouwer, Oudestraat 41 I, Kampen

NOORDOOSTPOLDER: D. Bosgraaf, Noordzeestraat 5, Emmeloord, (05270) 36 13

STEENBERGEN: C. W. Hoendervangers, Oranjebolwerk 18, Steenbergen

ZEIST: nieuwe secr. mevr. Bongartz, Krullelaan 43, Zeist, (03404) 1 56 84

Adreswijziging:

BETUWE: secr. W. M. Christ, Neerijnenlaan 4, Tiel, (03440) 44 06

HILVERSUM: secr. B. Buddingh, Hilvertsweg 289 (niet 50), Hilversum

Nieuwe en gewijzigde adressen gelieve men door te geven aan J. C. Lieske, Klaverweg 13, Heerde (Gld.)

Jonste leden PPR

(maximaal tot 23 jaar oud!)
Zaterdag 12 april training in politieke aktie: voor leden, belangstellenden en anderen. Van 10-13 uur in Jaarbeursrestaurant, Vredenburg, Utrecht (enkele minuten lopen van station).

's Middags „veldwerk" in Zeist: straatdiskussie, gesprekken aan de deur, Radikalenkrant verkopen, politieke happening. Dit wordt jè dag!

ANGOLA

Het tweede Angola-bulletin is verschenen. Informatie en dokumentatie over Angola, Mozambique, Guinee en Portugal. Het is een uitgave van het Angola-comité, Klarenburg 253, Amsterdam, (020) 19 65 11. Het wordt toegezonden aan een ieder die het comité financieel steunt (minimaal *f* 2,50 per jaar op postgiro 600657 tnv. Angola Comité, Amsterdam). Het verschijnt tweemaandelijks.

Laat eens een Radikalen-krant achter op de leestafel van een café, in de trein, in de wachtkamer van uw dokter, of stop deze krant eens bij uw buurman in de bus. Vermoed u geinteresseerden te kennen geef dan hun adressen op aan Postbus 10, Lelystad, of vraag een paar extra-kranten aan om ze zelf ergens in de bus te steken. Bij progressieve mensen!

SAMENSTELLING CENTRAAL PROGRAM COMITE

H. W. VAN DOORN,
voorzitter, tevens voorzitter commissie 1, politieke en staatkundige vernieuwing

A. VAN RUITEN,
secretaris

H. FAAS,
secretaris

M. POSTMA,
secretaris

I. VAN HAREN,
voorzitter commissie 2, demokratisering van de samenleving

K. VAN EERD,
voorzitter commissie 3, onderwijs, vorming, cultuurpolitiek

J. VERAART,
voorzitter commissie 4, ruimtelijke ordening en woningbouw

P. MULDER,
voorzitter commissie 5, sociale zekerheid, maatschappelijk werk en geneeskundige zorg.

P. TEUNISSEN,
voorzitter commissie 6, vredespolitiek

J. VAN ESCH,
voorzitter commissie 7, financiering overheidsuitgaven

F. TRIP,
voorzitter commissie 8, inkomens- en vermogenspolitiek

H. RUYGERS,
voorzitter commissie 9, welvaarts- en werkgelegenheidspolitiek

W. MULDERS,
voorzitter commissie 10, problemen verouderende samenleving

W. VAN DAM

J. AARDEN

E. JURGENS

MEJ. A. KESSEL

A. JACOBS

P. JANSSEN

RADIKALEN documentatie nr. 2

Uit de inhoud:

Spijtstemmersbrief
Werkgroep van christen-radikalen
Adres K.V.P.-radikalen (aug. '67)
Documenten van partijraad K.V.P. december 1967
Brief: Bogaers bedankt voor de K.V.P.
Brief van De Quay
Oprichtingsverklaring Radikalen
Positie en gedragslijn Radikalen in vertegenwoordigende lichamen en bestuurscolleges
Registratie partij Radikalen
enz., enz.
Prijs *f* 2,50 bestellen alléén door storting op postgiro 15 75 600.

KRANT ppradikalen

Uitgave van de PPRadikalen, secretariaat: Nassau Dillenburgstraat 11, Den Haag, tel. 070-24 74 55.

Direktie, administratie, advertenties:
R. Bouwens, J. Heytel, D. Visser.
Savelsbos 19, Amsterdam-Noord.

Redaktie:
Stéphanie Brokerhof, M. van Hulten, J. C. Lieske, S. A. Mol.
Redaktieadres: postbus 10, Lelystad.
Agenda-mededelingen (zie pag. 4) aan Stéphanie Brokerhof, Krullelaan 43, Zeist.
Abonnementen: *f* 5,— per jaar inclusief verzendkosten.
Bestellen door storting van *f* 5,— op postgiro 15 75 600 van penningmeester PPRadikalen, Den Haag.
Adverfentietarieven worden op aanvraag toegezonden.

LEIDEN

De aktie-R in Leiden zal lopen van 11 tot 26 april, met als follow-up een openbare vergadering op 6 mei.
Om zoveel mogelijk mensen naar vergaderingen te trekken houden wij geen algemene openbare vergaderingen met „trekpleister", maar richten wij ons op bepaalde groepen in de Leidse gemeenschap.
Zo willen wij een avond het ontwerpprogram bespreken met studenten.
Voor een andere avond nodigen wij alle onderwijzers van kleuter-, lager, technisch en middelbaar onderwijs uit onder het motto: Onderwijs: een politieke zaak?
Een dag wordt uitgetrokken voor de bejaarden. Op die dag willen wij zoveel mogelijk bejaardentehuizen bezoeken om over politiek en de PPRadikalen te praten.
En dan R-dag ... marRktdag.
Als we vergunning krijgen gaan we de hele zaterdag, 26 april, met een kraam op de markt (een „echte") staan om onze politieke waar te verkopen. Ter lering ende vermaak stellen we ook een poppekast op, met elk halfuur een voorstelling.
Omdat de Leidse markt erg druk wordt bezocht op zaterdagen, zullen we alle krachten op die markt gooien. We willen proberen te bereiken dat iedereen die op 26 april op de Leidse markt is geweest, iets van ons heeft gemerkt. Daarom die dag geen huis aan huis bezoek. We willen véél sandwichmensen, krantverkopers, standwerkers en politieke cafépraters.
Wil ieder die 26 april mee wil maRkten in Leiden zich opgeven bij: G. Krudde, Frans Halslaan 32, Oegstgeest, tel. 01710 - 5 00 89.
Voor de poppekast hebben we Radikalen met een goede stem en handige vingers nodig. Er zal van te voren een paar maal geoefend moeten worden. Daarom hopen we voor dit werk mensen uit Zuid- en Noord-Holland te krijgen. Den Haag helpt al enorm, kunnen wij ook op Amsterdam rekenen? Is er iemand die ons aan een poppekast met poppen kan helpen? Graag inlichtingen hierover aan G. Krudde.
Help mee Leiden politiek wakker te schudden.

AKTIE R

ZEIST 8 - 12 APRIL

Van **8 t/m 12 april** wordt de aktie „R" in Zeist gehouden. De aktie concentreert zich rondom Europa's grootste flat **„Vollenhove"** verder rond Kerckenbosch en het centrum aan de Slotlaan.
3000 exemplaren van de Radikalen-krant zullen huis aan huis worden verspreid.
In Café-Restaurant „Marijke", Slotlaan 316 te Zeist zullen plaatsvinden politieke gesprekken met vakbondsleiders, PPR-bestuursleden en Kamerleden op 9 en 10 april.
8 april is gereserveerd voor een samenkomst van scholieren en alle jongeren die er aan deel willen nemen. Onderwerpen zullen o.a. zijn: Inspraak van jongeren en het Buitenlands beleid.
Op 12 april zal er een grootse straat-aktie plaatsvinden waar ieder van en buiten de partij welkom is om aan mee te werken. In deze periode zullen in de omgeving van Zeist ook discussie-avonden worden georganiseerd.
Inlichtingen en opgaven bij: E. Bongartz, Krullelaan 43, Zeist, tel. 03404 - 1 56 84.

SCHEMA

Dinsdag, 8 april
Jongerenbijeenkomst

Woensdag 9 april
avond Progressief Akkoord

Donderdag 10 april
„Vakbonden en wij"

Vrijdag 11 april
Instruktie leden van buiten (Krullelaan 43)

Zaterdag 12 april
Straat- en wijk-aktie!

Aktie „R" kan pas slagen als er mensen uit ALLE aktie-centra bereid zijn ons 12 april te komen helpen!! Geeft u daarom zo vlug mogelijk op (Krullelaan 43 Zeist).

Wij komen helpen met ..... personen. Afkomstig uit aktiecentrum .....

Wij komen vrijdagavond 8 uur. Ja/nee. Blijven overnachten met ..... personen.

Wij komen zaterdagmorgen om 10 uur. Ja/nee met ..... personen.

Gaarne lakens en zo mogelijk slaapzakken meebrengen.

CONTRIBUTIE 1969

In 1969 wordt contributie naar draagkracht geheven. Elk lid stelt aan de hand van zijn belastbaar of netto-inkomen de hoogte van zijn contributie vast.
De **minimumcontributie** bedraagt *f* 5,— per jaar (is gelijk aan jaarabonnement op Radikalenkrant).

Jaarinkomen	Contributie per jaar
beneden *f* 5.000,—	*f* 5,—
f 5.000,— tot *f* 10.000,—	*f* 10,—
f 10.000,— tot *f* 15.000,—	*f* 20,—
f 15.000,— tot *f* 20.000,—	*f* 40,—
f 20.000,— tot *f* 30.000,—	*f* 70,—
f 30.000,— tot *f* 50.000,—	*f* 100,—
f 50.000,— tot *f* 100.000,—	*f* 200,—
f 100.000,— en hoger	*f* 300,—

Gezinsleden zonder eigen inkomen, zoals huisvrouwen zonder baan en schoolgaande kinderen, betalen de **minimumcontributie** van *f* 5,— (of meer).

INNING

De contributie wordt **centraal geïnd** op **POSTGIRONUMMER 1575600 t.n.v. LANDELIJK PENNINGMEESTER POLITIEKE PARTIJ RADIKALEN TE DEN HAAG.**
Hebt u een postgirorekening, dan kunt u de contributie eenmaal per jaar/per kwartaal/per maand **automatisch laten overschrijven** (zonder extra kosten).
Een machtigingskaart voor periodieke overschrijving kunt u op het partijbureau aanvragen (Nassau Dillenburgstraat 11, Den Haag). Een dergelijke machtiging kan op elk moment door u worden ingetrokken of gewijzigd. Maak het u gemakkelijk.

J. VAN ESCH, penningmeester.

Stemrecht en contributie

(Zie ook pag. 7.)

Het stemrecht voor de verkiezing van de nieuwe bestuursleden zal worden gekoppeld aan het betaald hebben van de contributie.
Het moet voor eenieder duidelijk zijn dat het meestemmen over de personen die het bestuur van de PPRadikalen in het komende jaar zullen vormen een zo belangrijke zaak is, dat we toch minstens mogen verwachten dat de leden die zo hun invloed op de partij tot gelding willen en kunnen brengen hun contributie voor 1969 geheel of gedeeltelijk al betaald hebben.
Het is de bedoeling dat aan deze stemming ieder lid van de partij kan deelnemen, door de stemming te organiseren op de wijze van het referendum, waarbij het stembiljet bij ieder thuis komt en de stemming niet langer afhankelijk is van de mogelijkheid persoonlijk op het partijkongres in Tilburg aanwezig te zijn.

Rapporten programkommissies

De gestencilde rapporten van de programkommissies, die als basis hebben gediend voor het voorlopig program, zijn tegen betaling van **50 cent** op postgiro **15 75 600** van de penningmeester PPRadikalen te verkrijgen. (50 ct. per stuk! De hele serie kost dus 5 gulden.)

Niet bestellen per brief of briefkaart, u krijgt dan toch ook het verzoek eerst te betalen, voor de rapporten u worden toegezonden.

1. Politieke en staatskundige vernieuwing.
2. Democratisering van de samenleving in het bijzonder het bedrijfsleven
3. Onderwijs, vorming, cultuurpolitiek
4. Ruimtelijke ordening en woningbouw
5. Sociale zekerheid, maatschappelijk werk en geneeskundige zorg
6. Vredespolitiek
7. Financiering overheidsuitgaven
8. Inkomens- en vermogenspolitiek
9. Welvaarts- en werkgelegenheidspolitiek
10. Problemen verouderende samenleving

Deze krant

wordt altijd toegezonden aan alle leden van de PPRadikalen. Anderen kunnen er zich op abonneren: jaar-abonnement *f* 5,— (inclusief verzendkosten). Betaling op postgiro 15 75 600 van de Penningmeester PPRadikalen, Den Haag.

agenda

(Mededelingen voor deze rubriek toezenden aan Stéphanie Brokerhof, Krullelaan 43, Zeist. Steeds vóór de 10e van de maand betreffende de erop volgende maand.)

APRIL

5 18.19 uur, Hilversum 2, PPRadikalen-radio.
12 Jongste leden te Utrecht
12 Aktie R in Zeist (bel 03404-1 56 84).
16 20.20 uur, Nederland 1, PPRadikalen-tv.
18 Bestuursvergadering.
18/19 PROGRAMKONGRES IN TILBURG.
19 18.19 uur, Hilversum 2, PPRadikalen-radio.
26 Kaderdag PPR-Limburg, Hotel De Zwaan, tegenover station, in SITTARD. vanaf 09.30 uur.
26 Aktie R in Leiden.
26/27 PSP-kongres.
28 Vergadering commissie Vredespolitiek.

MEI

3 Kerngroepvergadering.
10 Studiedag gemeenteraadsleden (nu definitief).
16 Bestuursvergadering.
31 D'66-kongres.

Regel zo mogelijk lokale, regionale en provinciale data naar het hierboven vermelde.

ADRES-BANDJES

Krijgt u deze krant meer dan eenmaal toegezonden? Wilt u dan zo vriendelijk zijn ALLE adresbandjes terug te sturen naar partijbureau PPRadikalen, Nassau Dillenburgstr. 11, Den Haag. Zet een kruis over de foutieve bandje(s) en schrijf op het goede bandje „juiste adres". Stuurt u a.u.b. niet alleen het juiste of alleen de foutieve bandjes terug, maar ALLE bandjes, anders is er niet uit te komen.

BESTUURS-VERKIEZING

KANDIDATEN

VOORZITTER

E. C. M. JURGENS
Leeftijd: 33 jaar.
Beroep: Wetenschappelijk medewerker Juridische Faculteit Amsterdam (staatsrecht).
Opleiding: Jurist.
(Gesteld door 22 Aktiecentra.)

W. VAN DAM
Leeftijd: 39 jaar.
Beroep: Vormingsleider.
Opleiding: Sociale Akademie.
(Gesteld door 1 Aktiecentrum.)

BESTUUR

F. VAN BAKEL, Utrecht
Geen gegevens ontvangen.
(Gesteld door 16 Aktiecentra.)

A. G. C. VAN DEN BERGHE, Zwijndrecht
Leeftijd: 40 jaar.
Beroep hoofdboekhouder.
Opleiding: ULO en MBA.
Nevenfunktie: voorzitter Nederlandse Tafeltennisbond, afdeling Dordrecht
(Gesteld door 1 Aktiecentrum.)

L. BROUWER, Utrecht
Leeftijd: 47 jaar.
Beroep: voorzitter Ned. Kath. Bond voor werknemers bouwnijverheid St. Joseph.
Opleiding: Ambachtsschool, A. C. de Bruijninstituut Zeist.
(Gesteld door 2 Aktiecentra.)

D. COPPES, Odijk
Geen gegevens ontvangen.
(Gesteld door 3 Aktiecentra.)

E. J. VAN DONGEN, Rotterdam
Leeftijd: 26 jaar.
Beroep: leraar wiskunde Scholen Gemeenschap St. Franciscus Lyceum te Rotterdam.
Opleiding: Gymnasium B en MOB Wiskunde.
Nevenfunktie: 2e secretaris PPR.
(Gesteld door 19 Aktiecentra.)

K. L. M. VAN EERD, Oegstgeest
Leeftijd: 30 jaar.
Beroep: leraar Gymnasium Rijnlands Lyceum te Oegstgeest.
Opleiding: Oude Talen.
Nevenfunktie: fractie-assistent Groep-Aarden.
(Gesteld door 9 Aktiecentra.)

Mevr. H. VAN EERD-COPPENS, Oegstgeest
Leeftijd: 28 jaar.
Beroep huisvrouw.
Opleiding: Slavische Talen.
(Gesteld door 1 Aktiecentrum.)

J. C. P. A. VAN ESCH, Den Haag
Leeftijd: 36 jaar.
Beroep: ambtenaar Ministerie van Financiën.
Opleiding: Economie, Amsterdam.
Nevenfunkties: penningmeester PPR, voorzitter commissie Economisch Beleid.
(Gesteld door 18 Aktiecentra.)

P. H. VAN GORKUM, Zeist
Leeftijd: 38 jaar.
Beroep: docent academie „De Horst" te Driebergen.
Opleiding: economie/sociologie Vrije Universiteit, Amsterdam.
Nevenfunktie: Verbondsbestuurslid CNV.
(Gesteld door 13 Aktiecentra.)

I. VAN HAREN, St. Michielsgestel
Leeftijd: 43 jaar.
Beroep: adviseur voor arbeidsrecht en personeelsbeleid, advocaat en procureur te St. Michielsgestel.
Opleiding: Rechtenstudie te Nijmegen, promotie te Utrecht.
Nevenfunktie: voorzitter van de programcommissie „Democratisering van het Bedrijfsleven" van de PPR.
(Gesteld door 6 Aktiecentra.)

M. VAN HULTEN, Lelystad
Leeftijd: 39 jaar.
Beroep: hoofdsociograaf bij de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders te Lelystad.
Opleiding: onderwijzer, sociaal geograaf.
Nevenfunktie: lichter van Postbus 10, Lelystad!
(Gesteld door 21 Aktiecentra.)

A. T. J. M. JACOBS, Den Bosch
Leeftijd: 22 jaar.
Beroep: secretaris Raad van Bestuur voor de Zeevaart.
Nevenfunktie: lid c.p.c. en Kerngroep. Voormalig vice-voorzitter KVPJG.
(Gesteld door 1 Aktiecentrum.)

E. C. M. JURGENS, Amsterdam
Leeftijd: 33 jaar.
Beroep: Wetenschappelijk medewerker Juridische Faculteit Amsterdam.
Opleiding: Jurist.
(Gesteld door 4 Aktiecentra.)

C. J. VAN KUIJEN, Warmond
Leeftijd: 28 jaar.
Beroep: Bioloog, werkzaam als hoofdassistent bij Rijksuniversiteit Leiden.
Opleiding: universitair.
(Gesteld door 1 Aktiecentrum.)

TH. A. M. VAN KLEEF, Amsterdam
Leeftijd: 41 jaar.
Beroep: fysicus.
Opleiding: Natuurkunde Amsterdam G.U.
Nevenfunkties: Lid van Prov. Staten Noord-Holland, bestuurslid Provinciale Bibliotheekcentrale (getrouwd met Rietje).
(Gesteld door 9 Aktiecentra.)

C. V. LAFEBER, Tilburg
Leeftijd: 41 jaar.
Beroep: leraar geschiedenis en staatsinrichting.
Opleiding: letteren en wijsbegeerte te Leiden, promotie over de vredespogingen tijdens de Eerste Wereldoorlog.
(Gesteld door 4 Aktiecentra.)

J. B. M. LAUDY, Den Bosch
Leeftijd: 56 jaar.
Beroep: Directeur Culturele Raad van Brabant.
Opleiding: Rechtenstudie Amsterdam.
Nevenfunkties: secretaris van de Stichting Beraad van Kerken te Den Bosch.
(Gesteld door 1 Aktiecentrum.)

S. A. MOL, Hilversum
Leeftijd: 40 jaar.
Beroep: Chef Nieuwsdienst aktualiteitenafdeling Hier en Nu van de NCRV.
Opleiding: 5 jaar Economische Hogeschool Rotterdam.
Nevenfunkties: bestuurslid (voorheen voorzitter) vakbondsafdeling voor omroeppersoneel van CNV, lid verenigingsraad („parlement") Nederlandse Vereniging van Journalisten, lid Groep van Negen (bestuur) van de Werkgroep van Christen-Radikalen, oud-voorzitter CHU-Radikalen.
(Gesteld door 11 Aktiecentra.)

G. VAN PIJKEREN, Elburg
Geen gegevens ontvangen.
(Gesteld door 1 Aktiecentrum.)

P. ROMBOUTS, Utrecht
Leeftijd: 30 jaar.
Beroep: Soc. Psycholoog.
Opleiding: Soc. Psychologie.
(Gesteld door 1 Aktiecentrum.)

A. Q. C. VAN RUITEN, Gouda
Leeftijd: 39 jaar.
Beroep: Algemeen secretaris landelijke organisatie vrijwillige sociale hulpverlening (Vincentiusvereniging).
Opleiding: Rechten en Sociologie Leiden.
Nevenfunkties: secretaris PPR, lid Staten Zuid-Holland en Gemeenteraad Gouda, Bestuur Stichting Bijstand Buitenlandse Studerenden.
(Gesteld door 22 Aktiecentra.)

A. VAN SETTEN, Brielle
Leeftijd: 38 jaar.
Beroep: chemicus Shell-Pernis.
Opleiding: chemie.
Nevenfunkties: voorzitter commissie gemeentepolitiek.
(Gesteld door 3 Aktiecentra.)

W. SIEGMANN, Amsterdam
Leeftijd: 56 jaar.
Beroep: tutor Juridische Faculteit Amsterdam.
Opleiding: Jurist.
(Gesteld door 1 Aktiecentrum.)

J. J. G. TONNAER, Hoensbroek
Leeftijd: 37 jaar.
Beroep: Burgemeester van Schinveld.
Opleiding: Onderwijsakte en Hoofdakte.
Nevenfunkties: lid Provinciale Staten Limburg, fractievoorzitter PPR in Prov. Staten.
(Gesteld door 18 Aktiecentra.)

STEMMEN

Alle leden krijgen naast deze Radikalenkrant nog stembiljetten en een toelichting op de stemprocedure toegezonden, alsmede enveloppen om de stembiljetten in te sturen. Doe dat ook! Gebruik deze kans om mee te bepalen wie er in het nieuwe PPR-bestuur komt.

Met opzet geschiedt de verkiezing NIET tijdens het kongres in Tilburg om te bereiken dat iedereen — ook al kan hij/zij niet op het kongres komen — toch mee kan stemmen.

Zet vooral op de buitenste envelop (waarin de stembiljetten) uw naam en adres. Aan de hand daarvan kan nagegaan worden of u stemgerechtigd is (o.a. of uw contributie betaald is). Eventueel kunt u nog op het kongres tot zaterdagmorgen 11 uur aan uw contributie-verplichtingen voldoen om stemgerechtigd te zijn.

ADVIES I

Opgesteld door partijbestuur in zijn vergadering van vrijdag 21 februari 1969. Aan de opstelling van dit advies hebben meegewerkt de volgende bestuursleden: Jurgens, van Ruiten, van Esch, van Gorkum, van Dongen, mevr. v. d. Heyden-Knol, van Eerd, van Kleef.

Het advies luidt:

Jurgens, voorzitter,
Van Dongen,
Van Gorkum,
mevr. van Eerd,
Van Esch,
Van Gorkum,
Van Hulten,
Van Kleef,
Mol,
Van Pijkeren,
Van Ruiten,
Van Setten,

ADVIES II

Opgesteld door een commissie uit de kerngroep tijdens de kerngroepvergadering van 1 maart 1969.

Aan de opstelling van dit advies hebben de volgende personen meegewerkt: Mevr. Jager-v. Lonkhuijzen, dhr. Niesten (Limburg); dhr. van Doesburg, dhr. de Groot (Zuid-Holland); dhr. Geerts, dhr. Zuurbier (Noord-Holland); mevr. Bongartz (Utrecht); dhr. Terpstra (Gelderland); dhr. Einmahl (Noord-Brabant).

Het advies luidt:

Jurgens, voorzitter,
Van Dongen,
mevr. Van Eerd,
Van Esch,
Van Gorkum,
Van Hulten,
Van Kleef,
Lafeber,
Mol,
Van Ruiten,
Tonnaer.

Mevr. Jager, zowel lid van de commissie als van bestuur, heeft van haar kennis van het bestuursadvies tijdens het commissie overleg geen gebruik gemaakt.

GEMEENTEPOLITIEK

Vervolg van pagina 1.

1. Het opstellen van een plaatselijk program.
2. De plaatselijke gesprekken met andere partijen/groeperingen.

Dit algemeen program zal hoofdpunten aangeven. Daarnaast is de wenselijkheid uitgesproken aan het gestelde de nodige diepgang te geven door de resultaten van bestudering der diverse onderwerpen, als bijlagen, direct of later toe te voegen.

De commissie stelt zich eveneens tot taak op korte termijn een documentatielijst (artikelen, cursussen, brochures, boeken, wetscommentaren e.d.) samen te stellen ten gerieve van gemeenteraadsleden en belangstellenden.

Op 10 mei 1969 zal in Utrecht een studiedag worden gehouden voor gemeenteraadsleden en belangstellenden.
Op deze dag zal het bespreken van het concept algemeen gemeenteprogram het belangrijkste punt zijn.

De commissie zal pas na deze dag aan het concept zijn definitieve vorm geven en het dan aanbieden aan het bestuur en de kerngroep.

U begrijpt dat het samenkomen van gemeenteraadsleden en belangstellenden in veel opzichten leerzaam kan zijn en stimulerend kan werken.

Dit laatste is hard nodig!

De gemeenteraadsverkiezingen worden in 1970 gehouden (over ruim één jaar). Dan moeten honderden **goede** kandidaten klaar staan. In dit verband kan er niet nadrukkelijk genoeg op gewezen worden dat de plaatselijke aktiecentra zich met deze zaak voortdurend en intensief bezig moeten (gaan) houden.

Lees de bijdrage van Michel van Hulten in de vorige PPRadikalenkrant nog eens goed!

De uitnodigingen voor de studiedag kunt u kort na 12 april verwachten. Houdt de datum 10 mei vast vrij.

De uitnodigingen worden gestuurd naar de aktiecentra en de gemeenteraadsleden.

Indien u als belangstellende persoonlijk een uitnodiging wilt ontvangen, dan kunt u uw adres opgeven aan de secretaris van onze commissie: L. J. B. van Geffen, Schoonveld 128, Rotterdam, telef. (010) 17 92 61. Doe het meteen!

Wij hopen en vertrouwen dat wij door onze gezamenlijke inspanning goed voorbereid de komende slag ingaan.

TON VAN SETTEN
(voorz. commissie gemeentepolitiek)

LEDEN TOT 25 JAAR

In de week na Pasen (van dinsdag 8 april tot vrijdag 11 april) wordt op het vormingscentrum De Keienberg te Renkum (bij Arnhem) een werkweek over vrede en bevordering van de vrede gehouden.

Kosten *f* 35,—, aanmelding aan De Keienberg, Renkum, tel. (08373-25 35).

Maak uw vrienden en bekenden hierop attent!

Jongste leden PPR, zie pagina 6.

AMENDEMENTEN

Alle amendementen op het eerste ontwerpprogram (in deze krant aangegeven als „oud") met de CPC-adviezen zijn op stencil gezet. Alle kongresdeelnemers krijgen die — na inschrijving — toegezonden.

Alle andere belangstellenden (leden en niet-leden van de PPRadikalen) kunnen ze BESTELLEN DOOR STORTING VAN *f* 1,— OP POSTGIRO 15 75 600 ten name van Penningmeester Radikalen, Den Haag.
(Niet bestellen per brief of briefkaart. U krijgt ook in dat geval het verzoek eerst te betalen, waarna toezending per ommegaande volgt.)

AAN
PPRadikalen
postbus 10 - Lelystad

Uitknippen en opsturen (geef het door!)

NAAM .....

ADRES .....

WOONPLAATS .....

Nr. postgiro ..... (leesbaar s.v.p.)

geeft zich op als lid

(inclusief abonnement op PPRadikalenkrant)

Opgave als abonnee (niet-lid PPRadikalen) op deze krant voor 1969, door storting van *f* 5,— op postgiro 15 75 600, vermeldt **krant** op het girobiljet.

PROGRAM-KONGRES
18-19 APRIL - TILBURG

PLAATS EN TIJD

Het PPR-programkongres wordt gehouden op vrijdag 18 april (van 15.30—22.00 uur) en zaterdag 19 april (van 10.30—16.30 uur) in de Katholieke Hogeschool, Hogeschoollaan 225. Tel. (04250) 7 09 60 te Tilburg.

Het Hogeschoolgebouw ligt aan de westzijde van de stad, aan het einde van de Prof. Cobbenhagenlaan.

Het organisatie-komité zal zorgen voor wegwijzers op de niet-rijkswegen in en om de stad. Achter het hogeschoolgebouw is ruime parkeergelegenheid.

Vanaf station Tilburg rijden ekstra bussen naar de Hogeschool, in aansluiting op de treinen die aankomen tussen 9.30 en 10.30 uur (zaterdag) en 14.30—15.30 uur (vrijdag). Anders lijn 3 tot Conservatoriumlaan.

Tijdens het kongres zal een kindercrêche ingericht worden in een zaaltje van de St. Maartenkerk, Prof. Verbernelaan 393 (3 minuten lopen van Kath. Hogeschool).

In de kongrespauzes zal enige ontspanning in de vorm van muziek en kabaret geboden worden. In het Hogeschoolgebouw wordt gedurende de maand april ook een tentoonstelling gehouden van oude en moderne wandtapijten.

Kongres-secties: (op vrijdag)
1. Inleiding + meedenken, meepraten, meebeslissen
2. Het werkterrein is de wereld
3A. Maatschappijvernieuwing
3B. Betalen
4. Jonge mensen
5. Leven in Nederland

KOMT U NAAR TILBURG PER?

	AUTO	TREIN vertrek vrijdag	zaterdag	bijzonderheden	prijs 2e klasse enkel	retour
Leeuwarden	245 km	11.29	06.23	via Utrecht	14,00	20,00
Groningen	255 km	11.31	06.30	via Utrecht	14,00	20,00
Zwolle	155 km	12.48	07.48	via Utrecht	10,20	15,40
Amersfoort	97 km	13.32	08.58	via Utrecht	6,00	9,00
Haarlem	124 km	13.27	08.22	via Utrecht	9,20	13,80
Amsterdam cs	109 km	13.52	08.52	via Utrecht	7,40	11,00
Utrecht	75 km	14.29	09.29		4,60	6,80
Enschede	173 km	12.26	07.27	via Nijmegen	10,60	16,00
Arnhem	88 km	14.00	08.58	via Nijmegen	5,60	8,60
Nijmegen	71 km	14.22	09.22		4,60	6,80
Den Bosch	23 km	15.10	10.10		1,60	2,40
Den Haag HS	99 km	13.42	08.40	via Breda	6,00	9,00
Rotterdam CS	76 km	14.08	09.04	via Breda	5,00	7,40
Vlissingen	128 km	13.09	08.09	via Breda	8,00	12,00
Breda	22 km	14.47	09.55		1,60	2,40
Heerlen	122 km	13.23	08.26		8,80	13,20
Maastricht	121 km	13.30	08.30		8,80	13,20
Roermond	85 km	14.04	09.04		6,00	9,00
Venlo	98 km	13.58	08.58		6,00	9,00
Eindhoven	34 km	14.50	09.49		2,60	3,60

„Druk" uw reiskosten naar Tilburg door samen te reizen, zolang het vervoer per Nederlandse Spoorwegen nog niet gratis is. Informeer bij de sekretaris van uw Aktiecentrum of er plannen bestaan voor een gezamenlijke auto- of busreis. Als u een of meer plaatsen over heeft, meld dit dan op het centrale nummer: postbus 330 Tilburg óf Tilburg (04250) 3 24 92 (van 12.00—21.00 uur) en óf bij de sekretaris in uw Aktiecentrum. Iemand uit Groningen bijv. kan dan iemand uit Zwolle meenemen.

Zo spoedig mogelijk inschrijven in elk geval vóór 12 april

INSCHRIJVINGSFORMULIER
PPRadikalen-kongres 18-19 april

Naam: .....

Adres: .....

Woonplaats: .....

Ik kom vrijdag 18/4: Ja (om 15.30 uur/om 19.00 uur / Neen.
zo ja:
Ik bestel: ..... x warme maaltijd(en) à 3,50 pakket A
Ik bestel: ..... x slaapplaats(en) à 5,— pakket B.
(excl. linnen, incl. ontbijt)
Ik maak voor ..... kinderen gebruik van de kindercrêche op vrijdag.
Ik neem deel aan de vergadering van sectie ..... (nummer invullen, zie hierboven).
Ik kom zaterdag 19/4: Ja/Neen
zo ja:
Ik bestel: ..... x lunchpakket(ten) à 4,— pakket C.
(incl. kongresstukken)
Ik maak voor ..... kinderen gebruik van de kindercrêche op zaterdag.
Ik kom per trein/bus/auto.
Ik kom alleen/met ..... personen.
Ik ben reeds lid van de PPRadikalen. Ja/Neen.
Zo neen, ik meld me hierbij aan als lid. Ja/Neen.

INZENDEN PER OMMEGAANDE DOCH VÓÓR 12 APRIL NAAR: PPRADIKALENKONGRES, POSTBUS 330, TILBURG. NIET NAAR LELYSTAD OF DEN HAAG!

Inschrijvers na die datum en niet-inschrijvers garanderen wij geen der pakketten.

VOLLEDIG VERZORGD VOOR . . . f 12,50

Voor precies *f* 12,50 verzorgen wij u in Tilburg van vrijdagmiddag 15.30 uur tot zaterdag 16.30 uur, d.w.z. ZIJ DIE INSCHRIJVEN VOOR 12 APRIL bij PPRadikalenkongres, Postbus 330, Tilburg, ontvangen:

vrijdag 18 april:
kongresstukken
warme maaltijd samen *f* 3,50 (pakket A)
slaapplaats excl.
linnen incl. ontbijt *f* 5,— (pakket B)
totaal *f* 8,50 (pakket AB)

en/of zaterdag 19 april:
kongresstukken
stembiljetten
(voor leden)
lunchpakket samen *f* 4,— (pakket C)
totaal *f* 12,50 (pak. ABC)

Overige prijzen: koffie 25 ct.
frisdranken 30 ct.
bier (zaterdag) 60 ct.

U kunt ook inschrijven voor een deel van het totaalpakket ABC, bv. A, B, C of AC. Zij die **niet** inschrijven vóór 12 april bij Postbus 330, Tilburg garanderen wij geen van de pakketten.

Tijdens beide dagen richten wij een kindercrêche in in een zaaltje van de St. Maartenkerk, Prof. Verbernelaan 393 (3 minuten lopen van de hogeschool). Ook daarvoor dient u in te schrijven. Eten voor de kinderen dient meegebracht te worden.

De warme maaltijd wordt genuttigd in de studentenmensa, Cobbenhagenlaan 15 (ingang Academielaan 9). De kok heeft pas nog een landelijke prijs gehaald, geen zorgen dus!

Overnacht wordt in verschillende pensions te Oisterwijk (± 10 km van Tilburg, midden in de bossen). De kamerindeling wordt ter plaatse geregeld. U dient er rekening mee te houden dat u met meerderen op een kamer slaapt. De overnachtingsprijs is excl. linnen (zelf meebrengen dus) maar incl. ontbijt. Voor vervoer naar pension wordt verzorgd.

Alle inschrijvers zenden wij toe: toegangskaart waarop het door u bestelde vermeld staat, plus een plattegrond van Tilburg(indien u overnacht ook naam pension plus route naar pension).

KONGRES - POSTBUS 330, TILBURG

BUREAU: DAGELIJKS VAN 12.00 - 21.00 TELEFOON (04250) 3 24 92

KRANT Radikalen

MAANDBLAD VAN DE RADIKALEN MEI 1969 (9) 25 CENT

DEMOCRATISERING IN HET BEDRIJFSLEVEN

Een belangrijk punt van onze partij is, dat we geen kapitalistische, maar evenmin een socialistische maatschappij willen. Wij zijn er van overtuigd dat het westerse kapitalistische systeem en de oosterse socialistische systemen naar elkander toe moeten groeien. Het bijzondere van ons program is, dat we niet met vage — en dus tot niets verplichtende — algemeenheden willen volstaan, maar dat we de kiezer precies willen vertellen wat hij bij ons wèl en wat hij bij ons niet mag verwachten.

Welnu, in het concept-program ziet u dat „het kapitalistische stelsel" aan alle kanten radikaal wordt aangepakt. Het zullen niet langer de eigenaars der produktiemiddelen (dus „het kapitaal") zijn (of hun gemachtigden), die de touwtjes in handen hebben, maar het zullen de eigenaars en de werknemers te zamen zijn, die de macht in de onderneming uitoefenen.

De program-commissie heeft gemeend die gelijkwaardigheid van kapitaal en arbeid te moeten bereiken door de eis dat de Raad van Commissarissen **nu** moet worden omgevormd tot het **hoogste beleidsorgaan** in de onderneming; voorts door te eisen dat de werknemers en de aandeelhouders een **gelijke invloed** kunnen uitoefenen op de samenstelling van en de controle óp deze Raad. Daarnaast wordt in ons program geëist dat er **nu** radikale maatregelen worden genomen om tot geheel andere vermogensverhoudingen te komen. Door middel van winstdeling, investeringsloon, vermogensaanwasdeling en wat dies meer zij, willen wij tot een zinvol geoordeelde bezitsvorming — óók ten aanzien van de produktiemiddelen in het bedrijfsleven — komen, voor alle burgers. Wie geen vreemdeling is in het politieke Nederland van 1969, weet dat dit bijzonder vergaarde voorstellen zijn. De nu al 5 jaar oude voorstellen van de befaamde Commissie-Verdam gaan heel wat minder ver en zelfs die voorstellen hebben geen schijn van kans om in deze parlementaire periode tot wet te worden verheven.

Niettemin moeten wij er beslist op blijven staan dat onze voorstellen — in het bijzonder wat de gelijke oftewel de „paritaire" invloed van kapitaal en arbeid betreft — onverkort in de volgende parlementaire periode worden verwezenlijkt.

Volgens sommige lieden zijn we er dan nog lang niet. Ons eindoel moet zijn, zo zeggen zij, een volledig zelfbestuur voor de werknemers, zoals dat in Joegoslavië tot stand is gebracht.

Helaas kon dit punt in Tilburg niet in de openbare diskussie komen. Het is echter te hopen dat de mogelijkheid daartoe zich alsnog op korte termijn voordoet en dat vele belangstellenden dan aan die diskussie zullen deelnemen. Om die diskussie op gang te brengen wil ik daarover een enkele opmerking maken.

Allereerst deze: Er wordt op het ogenblik hard gewerkt aan het bereiken van een Politiek Akkoord over een gezamenlijk (progressief) program van aktie voor de komende verkiezingen. Het spreekt vanzelf dat de kans op een dergelijk akkoord kleiner wordt naarmate men zich meer gaat vastleggen op allerlei filosofische beschouwingen en op allerlei verdergelegen doeleinden. Ik bedoel dit: het zou best kunnen zijn dat onze onverbiddellijke eis van gelijke invloed voor kapitaal en arbeid, bij bepaalde politieke groeperingen een moeilijke, maar toch nog net haalbare zaak is; door toevoegingen als: „maar dan zijn we er nog lang niet" zou de weegschaal bij deze groeperingen wel eens naar de andere kant kunnen overslaan. Is dat zelfbestuur nu zo'n „zekere" uiteindelijke oplossing, dat we daarvoor dergelijke risico's op de koop toe moeten nemen? Volgens mij blijkt uit niets dat men in Joegoslavië (of elders) met dit zogenaamde „zelfbestuur" een bevredigende oplossing heeft gevonden. Zelfs de meest enthousiaste schrijvers zijn van mening dat het „nog veel te vroeg" is om al een oordeel over dit experiment uit te spreken.

Tot slot wil ik er nog dit over zeggen: Men moet niet vergeten dat dit zelfbestuur in Joegoslavië eerst mogelijk is geworden n a d a t alle produktiemiddelen waren genationaliseerd.

Blijkens ons uitgangspunt zijn wij geen voorstanders van een dergelijke nationalisatie. Zeker, als de belangen van arbeid en kapitaal niet met elkander te verenigen zijn, dan zal het kapitaal (dus de eigendom) moeten wijken, maar laten we dáár toch niet van uitgaan!

Als de eigendom van de produktiemiddelen niet langer berust bij een handjevol aandeelhouders en als het gezag in de onderneming aan alle ondernemingsgenoten, dus aan aandeelhouders zowel als aan werknemers, toekomt, dan is er een geheel nieuwe situatie ontstaan. We kunnen op het ogenblik onmogelijk zeggen welke resultaten daarmede bereikt kunnen worden, maar we mogen in dat opzicht wel optimistisch zijn, want voor het eerst in de geschiedenis van het industriële bedrijfsleven zal de werknemer dan als volwaardig deelgenoot in de onderneming zijn opgenomen.

In elk geval zouden we die nieuwe ontwikkeling een echte kans moeten geven en dat doen we mijns inziens niet als we er bij voorbaat al van uitgaan dat een vreedzaam samengaan van kapitaal en arbeid toch niet mogelijk is...

I. van Haren.

NIEUW BESTUUR

De verkiezingen voor het dagelijks bestuur die per post werden georganiseerd en de verdeling van de taken onder de gekozenen op de kerngroepvergadering van 3 mei jl. hebben de volgende resultaten opgeleverd.

E. Jurgens, 677 stemmen, voorzitter (als enige in functie gekozen). Mozartkade 13, Amsterdam, 020-76 16 46 en 020-21 78 78-32 57.

M. van Hulten, 663 stemmen, vice-voorz. organisatie, opbouw Groningen, Friesland, Drente en Overijssel. Marderhoek 8, Lelystad, 03200-12 79 en 14 44.

A. van Ruiten, 657 stemmen. Politiek sekretariaat (met name PAK), en koördinatie programkommissies. Steynkade 34, Gouda. 01820-54 08 en 070-39 23 87.

E. van Dongen, 620 stemmen. Sekretaris intern. Sinclair Lewisplaats 191, Rotterdam-14. 010-20 56 24. Indien dringend 010-23 62 23-23 87 73.

J. van Esch, 614 stemmen. Penningmeester. De Bruynestraat 3, Den Haag, 070-24 34 37.

P. van Gorkum, 588 stemmen. Waarnemend voorzitter, benadering werknemers. Prof. Lorentzlaan 55, Zeist, 03404-1 02 89.

S. Mol, 583 stemmen. Radikalenkrant, presentatie. Jacob van Campenlaan 98, Hilversum, 02150-1 75 95 en 1 36 51.

Th. van Kleef, 519 stemmen. Voorbereiding verkiezingen, reglementen. Zeelandstraat 62 III, Amsterdam, 020-42 05 66 en 22 39 55.

J. Tonnaer, 513 stemmen. Opbouw Limburg en Gelderland. Ridder-Hoenstraat 15, Hoensbroek. 04448-28 57.

Mevr. H. van Eerd-Coppens, 437 stemmen, opbouw Randstad. Pres. Kennedylaan 4, Oegstgeest, 01710-5 34 97.

C. Lafeber, 367 stemmen. Opbouw Noord-Brabant en Zeeland, vredespolitiek, kontakt gelijkgezinde partijen in het buitenland. Torteldreef 6, Tilburg. 04250-7 27 77.

Op de kerngroepvergadering van 3 mei werden de aanvullende leden van het algemeen bestuur gekozen. Per provincie konden aantallen stemmen worden uitgebracht die in relatie stonden met het ledenbestand.

De uitslag:

L. Brouwer, Vleuten, 90 stemmen. J. van Eerden, Uitgeest, 71 stemmen. A. Jacobs, Den Bosch, 69 stemmen. F. van Bakel, Utrecht, 66 stemmen. Mevr. T. Jager-van Lonkhuijzen, Heerlen, 65 stemmen. D. Coppes, Odijk, 59 stemmen. W. van Dam, Renkum, 54 stemmen. E. de Wal-Wolf, Bakkeveen, 53 stemmen. A. van Setten, Brielle, 49 stemmen. B. Buddingh', Hilversum, 47 stemmen.

TWEEMAAL TILBURG

Wij Radikalen hebben natuurlijk ons congres twee weken te vroeg gehouden. Hadden we 2/3 mei in de Tilburgse hogeschool vergaderd, dan waren we óók niet klaargekomen met het vaststellen van ons program. Maar de situatie binnen de hogeschool had ons dan wel geïnspireerd om voorrang te geven aan het hoofdstuk „meedenken, meepraten, meebeslissen"! En terecht, want dit is het hoofdthema van ons program. Of het nu gaat om ontwikkelingssamenwerking, ontspanning tussen de machtsblokken, vóórtrekken van de maatschappelijke achterhoede, vorming van jonge mensen, ruimtelijke ordening, inkomens- en vermogensverdeling of vernieuwing in de politiek, o v e r a l speelt die zelfde grondgedachte: ons samenleven wordt pas zinvol als ieder van ons het gevoel kan hebben dat wij n i e t slaafs onderworpen zijn aan de botte macht van de structuren waar we ons toevallig in bevinden. Maar dat die structuren er voor óns zijn, wij ze dus samen en bewust kunnen maken en breken.

Vandaar dat de kerngroep van de partij op 3 mei aan de Tilburgse studenten kon verklaren het vanzelfsprekend te vinden dat zij medebeslissingsrecht binnen de hogeschool kregen. Even vanzelfsprekend als het streven naar meebeslissen — en mee verantwoordelijkheid dragen! — in bedrijven, in het leger, in de politiek, enz.

Op ons Arnhems congres in oktober 1968 hebben wij te kennen gegeven dat „buitenparlementaire actie" een wezenlijke functie in een moderne democratie vervult. Niet tegen het democratisch-parlementaire werk in, maar als aanvulling daarop en om telkens — soms zelfs eenzijdig — aandacht van medeburgers te vragen voor bepaalde knelpunten in onze samenleving.

Zo'n actie vond in Tilburg plaats. We kunnen eerlijk van mening verschillen over de vraag of de eerste, symbolische, „bezetting" van telefooncentrale en senaatskamer gerechtvaardigd was. Ook bezetting van gebouwen is een — in dit geval zachte — vorm van geweld, en wij moeten oppassen in onze acties voor meebeslissingsrecht niet in autoritair-aandoende methodes te vervallen. Het doel heiligt de middelen niet. Maar de reactie van curatoren die toen maar de hogeschool hebben gesloten was als maatregel zo onevenredig hard, dat daarmee in één klap het autoritaire systeem waaronder de hogeschool gebukt ging aan allen, ook buitenstaanders, overduidelijk werd. Daarmee kreeg die eerste, symbolische, bezetting door een kleine actiegroep een rechtvaardiging achterafl. Ik schrijf op 5 mei. Gisteren werd de sluiting ongedaan gemaakt. Nu komt de proef op de som: heeft de actie inderdaad bij alle betrokkenen een mentaliteitsverandering bewerkt? Gaan senaat en studenten nu **samen** zoeken naar hanteerbare vormen van meebeslissen?

Voor ons Radikalen is dat belangrijk, omdat die open mentaliteit verder moet doordringen, tot die andere delen van de maatschappij waar eveneens gezag alleen van boven af wordt uitgeoefend. Sluiting van een hogeschool blijkt dan meer te maken te hebben met sluiting van fabrieken (Krommenie!) dan wel gedacht wordt. Aan ons de taak om die samenhang duidelijk te maken, zodat ook degenen die niets van deze „studentenrevoltes" hebben kunnen begrijpen, zich toch betrokken gaan voelen. Het heeft zelfs te maken met onze opstelling in de buitenlandse politiek — waar we, volgens de kritiek van sommigen, te veel aandacht aan zouden besteden.

Het is een hele opdracht zo iets uit te dragen bij de kiezers, die deze zaken nog nooit op deze manier voorgeschoteld hebben gekregen!

Erik Jurgens.

PROGRAM-KOMMISSIES

Ook na de afronding van het PPR-program-kongres op 7 juni blijft er veel werk te doen in de programma-kommissies. In enkele van die kommissies liggen op dit moment al voorstellen gereed voor diskussie, die al dan niet zullen worden verwerkt in het partij-programma. In Tilburg bleek dat velen meningen wilden ventileren over onderwerpen die in de program-kommissies breeduit waren behandeld, maar buiten hun aanwezigheid. Om te bereiken dat bij volgende kongressen alle voorstellen zo gedegen mogelijk zijn bestudeerd en voorbereid wordt al diegenen die zich voor het PPR-programma interesseren dringend verzocht zich te melden voor genoemde kommissies. Zij kunnen daarin ook meebeslissen als de PPR een standpunt wil bepalen in aktuele gebeurtenissen.

Er zijn 10 kommissies, respektievelijk voor: Politieke en staatkundige vernieuwing; demokratisering van de samenleving; onderwijs, vorming en kultuur politiek; ruimtelijke ordening en woningbouw; sociale zekerheid, maatschappelijk werk en geneeskundige zorg; vredespolitiek; financiering overheidsuitgaven; inkomens- en vermogenspolitiek; welvaarts- en werkgelegenheidspolitiek; problemen verouderde samenleving.

De adressen kunnen worden gevraagd op het partijburo, Nassau Dillenburgstraat 11, Den Haag, (070) 24 74 55.

OPINIE

Toen begin 1969 enkele Nederlandse journalisten in Tsjecho-Slowakije in een gesprek met studenten betoogden dat er ook ten westen van het ijzeren gordijn reden genoeg was tot kritiek en dit onderstreepten met hun verontwaardiging over de *f* 225 miljoen extra voor defensie, was de reaktie: Zijn jullie belazerd? Wij riskeren alles om de Russen weg te krijgen en jullie hebben er geen 225 miljoen extra voor over om ze op een afstand te houden!
Na een debat gaven de studenten toe, geen rekening te hebben gehouden met de totaal uiteenlopende posities van Tsjecho-Slowakije en Nederland ten aanzien van de Sovjet-Unie. Wel bleef bij hen overeind staan de mening dat de westerse defensie, met name de NATO, voor de Oosteuropese volken een duidelijk aanwijsbare betekenis heeft gekregen. Voor de Tsjechoslowaken is het belangrijkste politieke probleem: hoe kunnen de Russen ertoe worden bewogen Oost-Europa te ontruimen? Wil er ooit iets komen van een Russische aftocht, dan zal men moeten nagaan welke motieven de Russen hebben voor hun verblijf in Oost-Europa, om die te proberen uit de weg te ruimen.
Van de mogelijke motieven lijkt angst voor de NATO een niet zo voor de hand liggende, en eventuele agressieplannen tegen het westen behoren bepaald niet tot de waarschijnlijkheden. Men mag aannemen dat het in stand houden van de politieke situatie in Oost-Europa de enig echt belangrijke faktor is voor de aanwezigheid van Russische troepen aldaar. Om die faktor te ondervangen zullen de Russen garanties moeten krijgen dat hun doeleinden langs andere wegen worden bereikt. En dat zou op zijn minst zijn de zekerheid dat het westen zich niet zal inlaten met de politieke en ook de ekonomische zaken van Oost-Europa. Dat laatste is heel belangrijk, want de Russische ekonomische bindingen met Oost-Europa zijn voor Moskou van vitaal belang.
Daarbij moet dan komen dat Moskou de behoefte zal voelen om zijn troepen terug te trekken. Deze faktor kan door het westen niet worden beïnvloed; ze kan bestaan uit een verlangen naar bezuiniging op de defensie-uitgaven, ofwel de noodzaak zoveel mogelijk troepen vrij te maken voor de verdediging van de grenzen met China. Dit laatste is een niet onwaarschijnlijke toekomst, waarvan het westen kan profiteren in die zin, dat het de Russen zo betrouwbaar mogelijke garanties geeft voor Oost-Europa. Dit lijkt op geen betere manier te kunnen dan in een gekombineerd optreden van het westen, met name door middel van de NATO-organisatie, waarin ook West-Duitsland is gebonden. Het is daarom dat de NATO niet alleen voor de Tsjechoslowaken, maar ook voor ons nog waarde heeft.

★

EEN ANDER ASPEKT VAN DE NATO

„NATO's fifteen nations" is een blad dat de NATO begeleidt. Het is geen officiële uitgave van de NATO, maar het wordt in NATO-kringen ten zeerste gewaardeerd. In dit blad mogen we onder meer lezen dat Zuid-Afrika zijn rassenproblemen op een ideale manier heeft opgelost. Een andere ontboezeming is, dat de Portugese kolonie Guinee de laatste versterking is in West-Afrika van de NATO, waard om te worden verdedigd. In het december 1968-januari 1969-nummer schrijft de Britse publicist Biggs-Davison een lovend artikel over Portugal en diens oorlogvoering in de Afrikaanse koloniën. Om ons tot enkele citaten uit dit artikel te beperken: „1968 was een goed jaar voor Portugal. Dit zou verheugend nieuws moeten zijn voor Engeland, zijn oudste bondgenoot, en voor zijn meer recente bondgenoten in de NATO. Zoals Salazar zei: Europa zonder Afrika zou betekenen dat Rusland onmiddellijk de voorwaarden zou dikteren waarop het het westen zou toestaan voort te bestaan."
Bij het twintigjarig bestaan hebben NATO-sekretaris-generaal Brosio en NATO-opperbevelhebber Lemnitzer het nodig gevonden dit blad te vereren met artikelen waarin zij hun grote waardering uitspraken voor de voorlichtende taak van „NATO's fifteen nations". Brosio: „Ik ben ervan overtuigd dat NATO's fifteen nations in de komende jaren dezelfde hoge standaard van duidelijke informatie en kommentaren zal handhaven." Lemnitzer: „Namens het opperste kommando in Europa breng ik u onze beste wensen over voor een blijvend sukses met uw prijzenswaardige inspanning namens de NATO."
En omdat de NATO door dit soort lieden wordt geleid, is ze zo verfoeilijk.

★

In 1965 is aan een aantal medewerkers van universitaire instituten door de Nederlandse regering de opdracht verstrekt een aantal onderdelen van het Nederlandse hulpprogramma voor hulpverlening aan ontwikkelingslanden te beoordelen naar hun bijdrage aan het ontwikkelingsproces.
De opzet was dat hierbij de beleidscriteria — welke deze ook mogen zijn — van de regering buiten beschouwing moesten blijven. Dit is op zichzelf een onmogelijke zaak. Indien onderzocht moet worden hoe de geboden hulp het best kan bijdragen aan het ontwikkelingsproces, impliceert dit dat het beleid zulk een bijdrage ten doel heeft. Als dat zo is en de resultaten beantwoorden niet aan de gestelde verwachtingen, dan kunnen er b.v. uitvoeringsfouten gemaakt zijn. Indien echter andere factoren dan het bevorderen van het ontwikkelingsproces een rol spelen bij de bepaling van het beleid — wij denken hierbij aan de belangen van b.v. bedrijfsleven, vakverenigingen, missie en zending —, moet dit wel van invloed zijn op de resultaten van de ontwikkelingsbijdrage.
Hoe dan ook: beleid, uitvoering en doelmatigheid zijn zo nauw met elkaar verweven, dat een evaluatie-onderzoek zich tot deze drie elementen moet uitstrekken. Het onlangs aan minister Udink uitgebrachte rapport geeft dan ook indicaties in deze richting. Wij volstaan hier met het signaleren van enkele opvallende conclusies:

— Technische bijstand mag niet uitsluitend gericht zijn op kennisoverdracht; kennisinbreng (uitvoerend werk) kan evenzeer van groot belang zijn.

— Sterke uitbouw van de hulp aan Indonesië remt de uitbreiding van de hulp aan andere ontwikkelingslanden. (Dit betekent dus niet, dat de hulpverlening aan Indonesië wordt afgekeurd.)

— Te veel experimenteren met nieuwe vormen van hulp levert onzekerheid op voor de uitbouw van reeds bestaande, vaak zelfs succesvolle, programma's.

— Hoewel de Nederlandse kapitaalhulp in de praktijk vrijwel geheel gebonden is aan besteding in Nederland, is zij anderzijds vooral gericht op de armste onder de ontwikkelingslanden. Juist voor deze landen betekent het niet kunnen inkopen op de goedkoopste plaats — Nederland is allang geen goedkoopte-eiland meer — een extra zware last. Voegt men hieraan toe de verplichting dat het geleende deel van de hulp in schaarse harde valuta moet worden terugbetaald, dan is het voordelig element in de ontwikkelingslening (zachte voorwaarden) verwaarloosbaar. De hulpgever (Nederland) legt hiermee een onnodig zware last op de hulpontvangende landen, terwijl bovendien de terugstromende gelden — in het Nederlandse geval nu nog een vrij klein bedrag — niet opnieuw voor ontwikkelingsdoeleinden worden aangewend.
Het kritische geluid in het evaluatierapport en vooral de minder gelukkige wijze waarop de vrijgave ervan door het ministerie van Buitenlandse Zaken is georganiseerd, hebben het stof, dat toch al rond het beleid van minister Udink opdwarrelde, hoog doen opwaaien. En dat kan toch niet de bedoeling zijn geweest.

K-POST

Radikaal: revolutionair of fatsoenlijk

Enige maanden voor de inval in Tsjecho-Slowakije had ik het voorrecht in klein gezelschap prof. Machovetch, een Praags marxist, te ontmoeten.
Ik moest aan hem denken toen ik de enthousiaste woorden van Stefanie Brokerhof en E. Bongartz las.
„Radikaal is totaal, Radikaal is bij de wortel beginnen."
En waar ze als hoofddoel zien: „een stimulans (te zijn) tot een progressief beleid in de wereld, een wereldwijde omkering."
Prof. Machovetch zei die avond: „Wij zijn Marxisten van de tweede generatie, wij weten, dat ook wij falen. **Wij hebben de deemoed leren kennen.**"
Met de heer Mol ben ik het eens dat het woord „radikaal" bij veel mensen dezelfde gedachten oproept als „revolutionair", „wanorde", „niet-constructief".
Zijn deze mensen dus niet progressief en voor ons evenmin aantrekkelijk als wij voor hen? Of is hier een misverstand aanwezig waarvan het in ieder geval de moeite waard zou zijn om te kijken of het uit de wereld te helpen is?
Dan is er nog een andere groep, een grote, goedwillende groep die de deemoed heeft leren kennen en voor wie het woord radikaal zoiets „totaals" inhoudt, dat het hun angst aanjaagt. Voor hen heeft dit woord te grote pretenties, omdat ze weten te falen in radikaliteit.
Hoe moeten wij deze mensen bereiken?
Want pas als zij ons hun vertrouwen geven zullen we in staat zijn niet alleen een stimulans maar ook een werktuig te zijn in het proces dat leidt tot partijvernieuwing.
Ik moet jullie bekennen, Stefanie en E., dat het woord „radikaal" mij vaak beklemt en dat ik, met de heer Mol, zoek naar woorden die beter overkomen.
Wij moeten anderen niet in een „ivoren toren"-mentaliteit onze ideeën opdringen, we moeten ze er voor winnen.
Dat is een deel van de taak die we ons gesteld hebben.
Radikaal betekent voor mij: meewerken aan een structuurverandering van onze maatschappij zodat — bij een onstuitbare technische groei en economische schaalvergrotingen — ieder mens kan blijven meedenken, meepraten en meebeslissen over alle dingen die hem aangaan, en deze omschrijving is voor mij belangrijker dan de letterlijke betekenis van het woord Radikaal.

T. Jager-v. Lonkhuijzen,
Heerlen.

Radikaal zijn - Radikaal blijven

Het ontwerp-program van de PPRadikalen getuigt van een brede visie. Het lijkt echter moeilijk dit in zijn geheel over te brengen op de kiezer, daarom zal het nodig zijn hoofdzaken hieruit te benadrukken. Daarbij zal het noodzakelijk zijn rekening te houden met de huidige politieke en sociale verhoudingen. De PPR is bereid om haar program, op basis van duidelijke afspraken vóór de verkiezingen, samen met politiek gelijkgerichte groeperingen te verwezenlijken.
Waar zou men deze groeperingen aantreffen? Betekent het, dat op de eerste plaats aan linkse groeperingen gedacht wordt? Of moeten wij besprekingen in een PAK zien als één van de mogelijkheden tot samenwerking. Het samenwerken met a.r.p.-, c.h.u.- en k.v.p.radikalen en gelijkgerichte geestverwanten in d-66 houdt toch ook reële mogelijkheden in om te komen tot een progressieve politiek. Men moet zich er van bewust zijn dat dogmatisch socialisme ook verstarrend werkt. Men mag ook zelf geen barrière vormen voor geestverwanten waaruit men zelf is voortgekomen. Het is in dit verband wel eens goed te bedenken dat het geen schande is, als men geïnspireerd door het denken en handelen als christen, komt tot een radikale aanpak van de problemen van deze tijd.
Als men het in grote lijnen eens is met het voorgaande, komt de vraag naar voren: waarom niet direkt samengaan met andere progressieve groeperingen? De PPR wil een motor zijn die vernieuwing en verandering stuwt, maar meent ook richting te moeten geven aan een dergelijk groeien. Zij benadert de mens duidelijk als individu, niet als groep of massa; de mens staat centraal. De PPR is geen belangengroepering maar heeft wel een duidelijk sociaal element, het respecteert ieders mening en houdt rekening met de ander. Zij zal geen politiek kunnen gaan voeren van: „het doel heiligt de middelen".
De PPR kan zich ook niet een „intellectueel gezicht" veroorloven, omdat dan de boodschap die zij brengt, bij grote groepen van de bevolking niet zal aanslaan. Zij zal dan ook moeten streven naar een politiek die gekenmerkt wordt door:

Praktische uitvoerbaarheid
Progressief denken
Radikaal zijn - radikaal blijven.

A. H. de Boer, Apeldoorn.

Oudere werklozen

Het personeelsbeleid, gevoerd door vele bedrijven in ons land, geeft de laatste tijd een bepaald beeld te zien, dat ik niet aarzel a-sociaal te noemen. Om te komen tot besnoeiing van de post personeelskosten gaat men er de laatste tijd hoe langer hoe meer toe over om oudere werkkrachten, zowel in de fabrieken als op de kantoren, te ontslaan, nadat deze eerst hun werk aan jongere krachten hebben moeten overdragen.
De slachtoffers van dit a-sociale personeelsbeleid komen moeilijk of in het geheel niet meer elders aan de slag, omdat in de meeste personeelsadvertenties de veertigjarige leeftijd als maksimum gesteld wordt om nog voor een betrekking in aanmerking te komen. Op deze wijze voortgaande is het Nederlandse bedrijfsleven bezig een steeds groeiend proletariaat van werkloze oudere fabrieksarbeiders en kantoorbedienden te scheppen.
De vakbonden kunnen in incidentele gevallen alleen maar de gevolgen van dergelijke ontslagen proberen op te vangen. Willen wij het euvel van een op oudere leeftijd ontslaan van werkkrachten bestrijden, dan zal er in het politieke vlak slag geleverd moeten worden. Er zal dan een wijziging in de arbeidswetten moeten komen, die werkgevers alleen toestaat oudere werknemers te ontslaan tegen uitkering van een bepaalde — in sommige gevallen hoge — som gelds voor elk jaar, dat de werknemer in het bedrijf heeft gewerkt én voor elk jaar, dat de werknemer nog van zijn pensioengerechtigde leeftijd verwijderd is.
Arbeid is geen koopwaar en een arbeider niet een soort machine, die je naar believen kunt inschakelen of afdanken! Willen wij als progressieve partij meewerken aan de demokratisering van het ekonomische leven, dan zullen we eindelijk bovenvermelde „kreet" moeten gaan waarmaken!!
Het zou goed zijn, wanneer de PPR er eens een stencil aan alle afdelingen en aktie-centra aan waagde om naar bovengenoemd euvel een onderzoek in te stellen. De antwoorden op een desbetreffende enquête zullen het bestuur de haren te berge doen rijzen.

A. v. 't Ent, Baarn.

De weg naar eenheid

De wil en het verlangen naar meer eenheid is de laatste tijd duidelijk tot uiting gekomen, zonder dat dit echter resulteerde in verbondenheid. Een gemeenschappelijke basis om elkaar te bereiken ontbreekt nog, hoewel men het over diverse details wel eens is. Hierin ligt m.i. de oorzaak van de grote verdeeldheid, men bezint zich op details en wil daarmee een geheel opbouwen. Logischer zou het zijn dat men eerst zou trachten het geheel te overzien om het dan zonodig gedetailleerd op te bouwen. In het algemeen behandelt men de maatschappelijke problematiek als een opeenstapeling van afzonderlijke problemen. Niets is echter minder waar.
Het kenmerkende van de programma's van politieke partijen is wel dat zij aan de bestrijding van die maatschappelijke problemen voorkeur geven, welke het belang van de groep, waaruit deze programma's zijn voortgekomen, het meest schaden. Aangezien de politieke partijen in hun prioriteitsverlening onderling zozeer met elkaar verschillen, ontstaat er een chaotische verwarring welke een regeringsbeleid zo ernstig ondermijnt, dat bij voortduring van deze toestand een algehele anarchie het gevolg zal zijn. Op elk terrein van het maatschappelijk leven zijn de afbraakverschijnselen al duidelijk waarneembaar.
Om een juist begrip voor 't voorgaande te kweken zou ik voor het volgende de aandacht willen vragen.
De mens is een redelijk wezen, doch wanneer we een maand lang de feiten eens zouden noteren waarmee we door pers, radio, televisie e.d. worden geconfronteerd, en waar gehandeld wordt totaal in strijd met de rede, dan werd dit een omvangrijk boekwerk.
We zouden dan tot het besef komen dat de huidige samenleving, welke we nog steeds als normaal accepteren, in wezen een abnormaliteit is. Ergo, we dienen ons te bezinnen op die maatregelen, welke een redelijk handelen bevorderen (macropsychologie) en aldus komen tot het vormen van een wereldgemeenschap, waarin het belang van de enkeling het best wordt gediend door de gemeenschap te dienen.
Dr. M. Albinski, lector in de statistiek en de mathematische sociologie aan de r.k. universiteit van Nijmegen, schrijft in zijn artikel „Gezag en gezagscrisis" ondermeer: „De verminderde betekenis van het gezag kan tot anarchie en chaos leiden, maar zij biedt ook kansen tot het opbouwen van een egalitaire samenleving, waarin ieder tot zijn recht kan komen en waarin een autocratisch gezag en de macht van mensen over mensen, steeds meer plaats gaat maken voor een samenwerking tussen gelijke partners."

G. A. Roosen sr.

Een voorspelling die uitkwam

Het is nu eenmaal onmogelijk op het congres allemaal het woord te voeren. Hoe het congres precies georganiseerd wordt, weet ik niet, maar daar zal beslist wel ruimte tot gedachtenwisseling zijn. In de plenaire zittingen echter, is het toch wel raadzaam, dat én de voorzitter én de leden weten wat er van hen verwacht wordt.
Reeds meerdere malen is me opgevallen, dat zoveel mensen, zo graag nog eens herhalen of bevestigen, wat door anderen al wel drie of vier keer gezegd is. Dat is toch niet nodig. Laten we de discussie- en vergadertechniek bij al onze politieke gesprekken zo veel mogelijk toepassen. Het bekort de bijeenkomsten en de gevreesde vergadermoeheid zal ons zeker niet besluipen. Misschien is het wel nuttig, dat wat minder ervaren mensen eens wat over deze materie lezen. In de boekwinkel zijn heel goede en voor iedereen leesbare en betaalbare boekjes te verkrijgen. Veel succes en tot op het congres.

B. Wammes, Bunnik.

Let op onderstaande (nieuwe) adressen!

KRANT radikalen

Uitgave van de Stichting Radikalenkrant
Savelsbos 19 - Amsterdam

direktie: R. Bouwens, J. Heytel, D. Visser
redaktie: St. Brokerhof, J. C. Lieske, S. A. Mol (hoofdred.)
redaktie-adres: Jacob van Campenlaan 98, Hilversum. Telefoon (02150) 1 75 95
agendamededelingen: St. Brokerhof, Krullelaan 43, Zeist
abonnement: *f* 5,— per jaar
advertenties en abonnementen: Savelsbos 19, Amsterdam-Nrd. Giro 1810200 van de Stichting Radikaienkrant te Amsterdam
advertentietarieven worden op aanvraag toegezonden

EEN (hogeschool-) LES

Het is niet waar dat de PPR er fout aan deed op haar kongres in Tilburg zeer veel aandacht te besteden aan haar programmaonderdeel buitenland. In de eerste plaats niet omdat „binnenland" spoedig eveneens aan bod komt, in de tweede plaats niet omdat een partij die meent dat „de wereld ons werkterrein is" zich niet mag veroorloven over haar buitenland-programma heen te lopen, en in de derde plaats niet omdat een partij die op alle terreinen medezeggenschap bepleit dit principe in de allereerste plaats moet toepassen op haar eigen bijeenkomsten.
Dit om enkele kritici in dag- en weekbladen te beantwoorden.

Niettemin moet men zich afvragen of er reden is om met de gang van zaken in Tilburg volledig gelukkig te zijn. Men kan zich zonder veel moeite voorstellen dat leden van de programkommissies — en op dit moment vooral van de kommissie-buitenland — zich afvragen wat het resultaat, wat de zin is geweest van de vele vergaderingen die zijn gehouden om tot het voorlopig program te komen. In lange debatten — waarbij elkaars argumenten volledig konden worden aangehoord — kwamen meningen tot stand. Die meningen komen op papier te staan, waarbij vaak over een woord kon worden gevochten, en als het programma dan wordt vastgesteld duiken er op het kongres mensen op die nooit aan de debatten in de kommissies hebben deelgenomen, en zij vermorzelen punt na punt, of proberen het althans.
Hier staan twee belangen schijnbaar lijnrecht tegenover elkaar: het werk van de programkommissies en het recht van elk lid om deel te nemen aan de besluitvorming op een kongres. (zie het laatste van de drie punten waarin de kritici te woord werden gestaan).
Die schijnbare tegenstelling behoeft evenwel niet te bestaan indien men tot een regeling komt die het volgende inhoudt:
Elk partijlid dient te weten — en hij/zij moet er herhaaldelijk aan worden herinnerd — dat de programkommissies open staan voor alle leden. Die kommissies zijn de plaats waar de eerste en tevens meest uitvoerige botsing der meningen moet plaatsvinden over elk punt dat het program betreft. Is er een kongres in het vooruitzicht waarop het programma ter sprake komt, dan mag bovendien nog iedereen voorstellen aanhangig maken. Maar vervolgens gaan de kommissies werken als zeven. Elk voorstel dat is ingediend moet in de betrokken kommissie worden besproken, en daar een minderheidsgroep van tenminste één-derde achter zich krijgen om ter sprake te kunnen komen op een kongres. Alle voorstellen die die één-derde behalen worden op schrift gesteld en komen aldus in de sektie-vergaderingen die het kongres voorafgaan. Nieuwe voorstellen kunnen dan niet meer aan bod komen, want de programkommissies mogen niet worden gepasseerd. Wellicht kunnen we elkaar op dit of een soortgelijk voorstel vinden om onze vergaderingen te behoeden voor het etiket „chaotisch".

SAM MOL

HET LAATSTE LOODJE

De kerngroep heeft op 3 mei j.l. besloten, zo spoedig mogelijk een tweede congresdag te organiseren om ons partij-programma in zijn geheel vastgesteld te krijgen. Dat zal gebeuren op zaterdag 7 juni in Utrecht, zaal Ariston.
Wij hopen daar om 10.30 uur zoveel mogelijk leden aan te treffen. Het vaststellen van een programma is één van de allerbelangrijkste gebeurtenissen die in een partij kunnen plaatsvinden. In haar program zegt de PPR wat zij wil, en dus in feite: waarom zij bestaat. Daarom moeten zoveel mogelijk van u bij de vaststelling van het program worden betrokken.
Op 7 juni had volgens plan een vergadering van de kerngroep moeten plaatsvinden. Deze vervalt en — om diegenen die om niet onbegrijpelijke redenen vergadermoe zijn geworden gerust te stellen — de eerstvolgende kerngroepvergadering vindt pas plaats in september, tenzij zich voordien kalamiteiten voordoen.

Wie naar Utrecht wil komen op 7 juni en nog niet in het bezit is van de voorstellen die tijdens de sektie-vergaderingen in Tilburg zijn uitgewerkt krijgt deze gratis toegestuurd bij aanvrage op het partijbureau: Nassau-Dillenburgstraat 11, den Haag, 070—247455. Deze stukken zullen dienen als uitgangspunt voor de debatten, evenals op de plenaire vergadering in Tilburg het geval was. Wij ontvangen graag aanmeldingen voor het congres, maar inschrijving is niet nodig.
Ariston ligt aan de Breedstraat nummer 40; wie zoekt kan het beste vragen naar de zaterdagmarkt, die in de Breedstraat wordt gehouden. Vanaf het station loopt men naar het centrum (kruispunt bij CenA/hotel Smits) rechtdoor langs VenD, brug over, 200 m verder linksaf (verboden rijrichting). Links parallel ligt de Breedstraat.

DIENST-PLICHT?

In het ontwerpprogram worden onder het kopje MILITAIREN in enkele punten verbeteringen voorgesteld die de dienstplicht tot een aanvaardbaarder zaak moeten maken. Meer verdienen, gewone rechtspraak, recht van beroep en politieke vorming zijn zo de eisen die opgesomd worden.
Waarom echter de dienstplicht zelf niet aangevochten? Zijn wij wel voorstanders van een dienstplichtigen-leger? Waarom eigenlijk geen beroepsleger?
De voorstanders van het handhaven van de dienstplicht voerden in de sectievergadering in Tilburg als argument o.a. aan dat afschaffing van de dienstplicht ook de alternatieve dienstplicht onmogelijk maakt. Juist. Maar moeten we met die alternatieve dienstplicht zo gelukkig zijn? Het is wel mode om er voor te zijn maar moeten wij er dan ook voor zijn? Een korte, ruwe schets van de gang van zaken bij dienstplicht: Jaarlijks 60.000 dienstplichtigen, 20.000 vallen medisch en om andere redenen af. De goedgekeurde mogen daarna kiezen tussen leger („krijgsmacht" (!) in ons program, punt 18), politietroepen van de V.N., werk in een arm land. Ik zie het al voor mij: honderden, zo niet duizenden, die wel eens op staatskosten een jaartje Nederland uitwillen en die het een zorg zal zijn of ze elders vruchtbaar werk kunnen (willen?) doen. Als dit probleem door selectie opgelost moet worden en de niet-geschikten voor „werk in een arm land" dan dus hier moeten blijven, wat komt er dan van het recht op alternatieve dienstplicht terecht? Ze zullen dan toch in het leger moeten, of krijgen ze dan soms vrijstelling?
Wel of geen dienstplicht, voor mannen én vrouwen (?), op 20-jarige leeftijd (of eerder of later?), voor iedereen of alleen voor hen die medisch (militair-medisch!) goedgekeurd worden (?), alternatief of niet (?).
Een hele reeks vragen waarover serieus doorgedacht moet worden voordat wij als Radikalen besluiten er zonder meer vanuit te moeten gaan dat diestplicht er moet zijn. Zoals we nu doen in ons ontwerpprogram.

Michel van Hulten.

PRIJZEN-MISERE

Twee dingen waren door de gegevens die de regering daags voor dat prijzen-debat bekend had gemaakt, wel duidelijk geworden. Het was met de prijzen uit de hand gelopen, minister De Block was er zelf van geschrokken. En de winsten zijn in 1968 enorm toegenomen en zullen dat in 1969 ook nog doen, maar de lonen blijven verhoudingsgewijs achter. Het zijn juist de mensen met de laagste inkomens die van de droevige ontwikkelingen het slachtoffer worden.

De algemene prijsstop werd door de oppositie en de ARP verwelkomd en door de CHU, KVP en VVD geaksepteerd. Ook Paul Janssen heeft er zijn instemming mee betuigd. Zijn bezwaar was dat de maatregel te laat kwam. Hij had er zelf al bij een eerder debat op 26 februari om gevraagd.
Iedereen zou verwachten dat de Kamer bij de bespreking van verdere maatregelen opkomt voor juist de sociaal-ekonomisch zwakkeren. De regering doet dat niet. Het enige waar zij mee kwam bij de aankondiging van de prijsstop was een voorstel om gelden die vrijgekomen zijn uit de afschaffing van de investeringsaftrek, te besteden aan een konsumentensubsidie op de eerste levensbehoeften, bijvoorbeeld melk. Dit is een ondeugdelijk voorstel. Enige tijd geleden heeft staatssekretaris Grapperhaus van financiën duidelijk gemaakt dat zulk een subsidie slechts voor een klein gedeelte terecht komt bij de groep waarvoor zij dan zou zijn bedoeld, de laagstbetaalden. Bovendien is het wel een heel rare zaak dat de regering eerst begint met de huren te verhogen en dan enige weken later uit de overheidskas geld wil vrijmaken om dat via de melkboer terug te brengen bij de huisvrouwen, die geld tekort komen.

Het standpunt van de fraktie kan als volgt worden samengevat:

1. **de prijsmaatregel komt te laat en zal in het gunstigste geval verdere prijsstijgingen voorkomen, maar waarschijnlijk niet geschikt zijn als middel om de ongeoorloofde prijsverhogingen terug te draaien;**
2. **de overheid moet voor zichzelf én ook voor de gemeenten en provincies een prijsstop afkondigen. Zij moet ophouden met zelf een van de grootste inflatie-makers te zijn;**
3. **er komen gelden vrij door de afschaffing van de investeringsaftrek en doordat de prijsverhoging extra belastinggeld oplevert. Die gelden moeten besteed worden aan een volledige kompensatie voor de schrikbarende prijsverhogingen voor de sociaal-ekonomisch zwakste groepen.**

De radikalen-fraktie heeft meegewerkt aan de indiening van moties om dit standpunt duidelijk te maken.
Al deze moties werden door de PvdA, D'66, PSP, CPN en de Radikalen gesteund, zodat gelukkig de progressieve partijen eensgezind optraden.

Karel van Eerd.

KERNGROEPKOMMISSIE

De kerngroepkommissie heeft sinds 3 mei de volgende samenstelling:
M. Bellemakers - Roermond, A. Kuiper - Nijmegen, J. Zuurbier - IJmuiden, H. Einmahl - Hintham, Mej. S. Brokerhof - Zeist, Th. Kabel - Dordt, J. de Lange - Gouda, A. v. d. Berghe - Zwijndrecht, Th. v. Kleef - Amsterdam.

KONTAKT-BESTUUR REGIO

Een aantal bestuursleden heeft zich tot taak gesteld voortdurend op de hoogte te blijven van de PPR-aangelegenheden in de regio's. Daarbij is de volgende verdeling gemaakt:
Van Dongen - Rotterdam en omgeving, Mevr. v. Eerd - overig Z.-Holland, v. Gorkum - Utrecht, v. Hulten - Noorden en Overijsel, v. Kleef - N.-Holland, Lafeber - N.-Brabant en Zeeland, Mol - Gelderland, Tonnaer - Limburg.

ADRESSEN

Nieuw:

Amersfoort: W. V Frank, Soesterweg 457, Amersfoort. (kontaktpersoon)
Amstelveen: H. Dekker, Uilenstede 212, Amstelveen. (sekretaris)
Rotterdam: A. G. M. Katour, Schieweg 42 d, Rotterdam (sekretaris)
Westland: L. A. P. van der Zalm, Pr. Julianastraat 29, Naaldwijk. (sekretaris)

Wijzigingen:

Drente (prov.): H. J. Teurlings, Batingestraat 5, Assen. (sekretaris)
Noord-Veluwe: G. F. van Pijkeren, Mentiesweg 1, Oostendorp (post Elburg) Telefoon (05250) 11 65 nieuw telefoonnummer)
Apeldoorn: C. C. v. d. Zouwen, Aubadestraat 1, Apeldoorn (nieuw adres)
Hilversum: F. E. Gerads, Banckertlaan 151, Hilversum. Tel. (02150) 4 14 79. (sekretaris)
Limburg (prov.): M. Bellemakers, Bachstraat 2, Roermond. Tel. (04750) 22 36. (sekretaris)
Heerlen: J. J. H. Cremers, Bekkerweg 25, Heerlen. Tel. (04440) 1 70 10. (sekretaris)

Nieuwe en gewijzigde adressen gelieve men door te geven aan: J. C. Lieske, Klaverweg 13, **Heerde** (Gld.).

VOOR HET OVERIGE.....

139 jaar nadat de Belgen het toneelstuk „La muette de Portici" opvoerden werd in de Tilburgse hogeschool een radikaal kongres gehouden.

★

Toen de Tilburgse studenten om medezeggenschap vroegen werden zij eraan herinnerd dat alle gezag van Boven komt.

★

Als je met je intellekt niet progressief bent, waar heb je het dan voor?

★

Tilanus wil enkele ministers vervangen. Zouden we dan tóch niet het best mogelijke kabinet hebben?

★

Als zelfs de CHU niet meer gezagsgetrouw is, waar gaan we dan in vredesnaam naar toe met onze partijvernieuwing?

★

Overigens lijkt Beernink de aangewezen man voor ekonomische zaken, om op de prijzen te worden losgelaten. Hij heeft bewezen alles te kunnen afremmen.

★

Het Franse staatsapparaat liep zo stroef dat de motor moest worden ontgaulled.

★

Russen in Praag: ook wij hebben recht op zelfbeschikking!

★

Weersverwachting van 29 april: Morgen plaatselijk wat lintjesregen en hier daar wat gebliksem.

★

30 april: rood lijkt zoveel op oranje dat de socialistische jeugd behoefte heeft, het verschil krachtdadig te onderstrepen.

★

1 mei: PvdA en PSP vieren samen feest in Den Haag. De rest van het PAK wist het nog niet (en gisteren niet meer).

★

Achttien is deelbaar door twee, drie, zes en negen!

★

Griekenland en de Raad van Europa: als de Kamer het eens een keer per se wil gaat het kabinet regeren.

★

Jammer dat de Raad Griekenland er niet heeft uitgegooid. Als aanmoedigingsprijs.

★

Radikaal kongres, zaterdagmiddag: Het werkterrein in Biafra.

★

Voorafgaande aan de plenaire vergadering wordt vrijdag op menig programmapunt sektie verricht.

CONTRIBUTIE

Onze partij heeft leden nodig, veel leden. Een politieke beweging moet een massabeweging zijn. Daarom moet iedereen lid van onze partij kunnen worden. De **minimumcontributie** bedraagt slechts *f* 1,25 per kwartaal of *f* 5,— per jaar. Daarmee zijn de kosten van de Radikalenkrant die elk lid maandelijks ontvangt, er uit. Onze partij is de enige partij in ons land waarvan men voor zo'n lage contributie lid kan worden.
Naast de maandelijkse krant ontplooit de partij andere aktiviteiten. Daarvoor is ook geld nodig. Daarom vragen wij aan onze leden, die meer dan de minimumcontributie kunnen betalen, dit ook te doen. Hiernaast volgt een staatje met contributies naar draagkracht per kwartaal (u kunt per jaar, maar ook per kwartaal of per maand betalen).
Alle leden hebben in april een accept-girokaart ontvangen. Met deze kaart kunt u op het postkantoor contant storten; als u een girorekening hebt, kunt u deze kaart voor overschrijving gebruiken.
Wilt u uw contributie per giro **automatisch** laten overschrijven, bijv. eenmaal per jaar/per kwartaal/per maand, vraag dan een machtigingskaart voor periodieke overschrijving aan bij het partijbureau, Nassau Dillenburgstraat 11 Den Haag.

Postgiro 15 75 600
Penningmeester Radikalen
Amsterdam.

Besteedbaar inkomen per jaar (na aftrek van loonbelasting of inkomstenbelasting)	Contributie per kwartaal
beneden *f* 5.000,—	*f* 1,25
f 5.000,— tot *f* 10.000,—	*f* 2,50
f 10.000,— tot *f* 15.000,—	*f* 5,—
f 15.000,— tot *f* 20.000,—	*f* 10,—
f 20.000,— tot *f* 30.000,—	*f* 17,50
f 30.000,— tot *f* 50.000,—	*f* 25,—
f 50.000,— tot *f* 100.000,—	*f* 50,—
f 100.000,— en hoger	*f* 75,—

PROGRESSIEF AKKOORD

De werkgroep Progressief Akkoord, waarin leden van de PvdA, de ARP, D'66, PSP en PPR spreken over een mogelijke samenwerking, heeft op 25 maart jl. een verklaring gepubliceerd, die hieronder is afgedrukt. Deze verklaring gaat vergezeld van een aantal vragen, bedoeld als uitgangspunten voor plaatselijke en regionale debatten tussen allen die willen meedoen aan de bundeling van vernieuwende krachten.
Het progressief akkoord kan pas gestalte gaan krijgen indien ook op gemeentelijk en provinciaal niveau gelijkgezinden elkaar opzoeken om over politieke samenwerking van vooruitstrevenden te praten.

VERKLARING VAN 25 MAART:

Mensen, die de wereld willen veranderen, zijn vaak nogal druk en ongeduldig. Zij komen makkelijk ook met elkáár in botsing. Mensen, die het willen houden zoals het is, profiteren daarvan. Wij zijn dus niet blij met broedertwisten, gehakketak over kleinigheden, aarzelingen en persoonlijke tegenstellinkjes, die wij zien bij de groepen, waarop een vooruitstrevende politiek moet steunen. Als de groepen, die vernieuwing willen, niet spoedig duidelijk weten te maken, dat het toch gaat om het oplossen van de werkelijke problemen, waarmee iedereen zit, dan mogen zij niet rekenen op de steun van de kiezers voor een ander beleid na de volgende Tweede Kamerverkiezingen.

Wij — leden van de werkgroep Progressief Akkoord, afkomstig uit vijf partijen, maar geen lasthebbers van die partijen — hebben in de korte tijd dat we elkaar kennen het gevoel gekregen het eens te kunnen worden als we zonder scherpslijperij gaan praten over konkrete zaken. En het gevoel, dat er velen zijn, die daaraan mee kunnen doen. Wij willen niet wachten tot de tien kommissies, die werden ingesteld, een meer volledige inventarisatie hebben gemaakt, maar nu al enkele grove lijnen voorleggen, waarover bij ons een grote mate van eensgezindheid bestond.

Wij hopen op een antwoord van leden van onze eigen partijen - PvdA, ARP, D'66, PSP en PPR - maar ook van vernieuwende krachten in andere partijen en van geestverwanten, die bij geen enkele groep zijn aangesloten. Vooral hopen wij op een reaktie van regionale en plaatselijke groepen, waarin politiek belangstellenden elkaar ontmoeten.

Aard van de samenwerking

De vorm en de organisatie van de samenwerking vallen buiten de opzet van onze werkgroep. Wel moeten wij het erover eens worden, dat een bundeling van krachten geen grauwe stamppot van een afgedwongen eenheid kan en mag zijn. Dat kan niet, want daarvoor zijn wij te verschillend. Het mag ook niet, want de vernieuwingsbeweging zal zichzelf steeds moeten vernieuwen. Zonder voortdurende diskussie wordt de bundeling spoedig ook een „gevestigde macht".

Binnen de samenwerking zal ruimte moeten blijven voor groepen, die hechten aan hun eigen milieu, hun eigen inspiratie, hun symbolen of een bijzonder programpunt. De grens aan die zelfstandigheid behoort te zijn: de geloofwaardigheid van het geheel. Er moet een redelijk aantal punten zijn, waarover men het eens is. Wie aan politiek doet uitsluitend om te getuigen van eigen gelijk zonder bereid te zijn samen met anderen te doen wat er alvast gedaan kan worden, hoort in een progressief akkoord niet thuis. De kiezer behoort te weten, dat als hij aan een van de groepen zijn stem geeft, die groep zal meewerken aan het uitvoeren van een minimumprogram.

Een kenmerk van vooruitstrevenden is, vinden wij, dat als zij ergens een opeenhoping zien van welvaart en macht, zij deze willen spreiden over allen. De moeilijkheid is, dat vele behoudzuchtigen zeggen dit ook te willen, maar zij doen er slechts noodgedwongen wat aan. Zo kunnen we verdrinken in de woorden. Toch kun je niet zonder woorden, want hoe kom je tot samenwerking als je niet eerst met elkaar praat?

De maatschappij verandert steeds sneller. Wat vroeger veraf of onbegrijpelijk leek is nu binnen het bereik van vele mensen, die bovendien door beter onderwijs en betere voorlichting beter en nuchterder kunnen oordelen. Zij doen dit nu vaker als enkeling, minder als lid van een groep. Aan de andere kant echter nemen de koncentraties van macht in de staat en in de ekonomie toe. Daarom moeten op allerlei terreinen — ook binnen de bundeling van vernieuwende krachten — de kontrolerende invloed en het meebeslissen worden bevorderd. De machtskoncentraties moeten steeds meer verplicht worden zich te verantwoorden. Daartoe moeten taboes en vooroordelen vervangen worden door een bereidheid tot het experiment en het onderzoek.

Verdeling van de welvaart in Nederland

De vele dingen, die gebeuren moeten voor de opbouw van een nieuwe maatschappij, mogen ons niet doen vergeten wat er nog schrijnend is in de oude maatschappij. Vooruitstrevenden moeten niet met een idealistisch hoofd in de wolken lopen.

Aan de eerlijke verdeling van macht en welvaart in Nederland ontbreekt nog heel veel. Daarom zal een minimumprogram van een samenwerking onder meer voorstellen moeten omvatten om te bereiken dat:

1. de groei van de welvaart in de eerste plaats gaat naar de burgers met de laagste inkomens. Het inkomensbeleid, wat meer is dan loonpolitiek, daarop richten:
2. de sociale uitkeringen meer met geld van de gemeenschap worden betaald;
3. door individuele subsidie voor ieder betaalbare woningen worden gebouwd; de krotten sneller verdwijnen en nog bruikbare wijken worden opgefleurd;
4. de gezondheidszorg kosteloos wordt voor wie het niet kan betalen;
5. de gevolgen van de versnelde technische ontwikkeling planmatig worden opgevangen;
6. iedereen het onderwijs kan krijgen, dat hem past. Kinderen die van thuis minder „meekrijgen", moeten op school meer krijgen;
7. de eenzamen geholpen worden hun maatschappelijk isolement te doorbreken.

Verdeling van de welvaart in de wereld

Nog veel gruwelijker is het gesteld met de verdeling van de welvaart in de wereld. Het PAK meent, dat de ekonomische ontwikkeling in het westen, dus ook in Nederland, ondergeschikt moet zijn aan de solidariteit met de arme landen. Dit betekent het afbreken van muren, die het de arme landen moeilijk maken hier te verkopen en het beperken van de eigen produktie, waar die met die van de arme landen konkurreert. En de bereidheid zich te schikken in een ekonomische wereldorde, die niet als in de huidige, alleen in ons voordeel werkt. Het betekent ook, dat Nederland bereid moet zijn door anderen — door internationale organen — te laten beslissen wat het zal bijdragen om de ekonomieën van arme landen vooruit te helpen en om de akute nood te lenigen. De welvaart van de arme landen moet sneller stijgen dan die van de rijke.

De nood van de arme landen is verder van huis. Het is een taak van de overheid, en van het onderwijs, het probleem dichterbij te halen. Sociale revoluties verdienen onze tastbare steun, diktatoren onze tegenstand, niet onze wapenleveranties. Zolang we geen betere regelingen hebben, moeten wij het doen met noodvoorzieningen, zoals twee percent van het nationaal inkomen voor de ontwikkelingssamenwerking.

Verdeling van de macht in de wereld

Het PAK meent, dat vooruitstrevende groepen het eens kunnen worden over het einddoel: algemene ontwapening en een demokratische regeling van geschillen door een wereldorgaan. Het PAK legt zich erbij neer, dat er voorlopig wel meningsverschillen zullen blijven bestaan over de methode om dat te bereiken, zoals de vraag of eenzijdige ontwapening dan wel de NAVO de vrede dient. Het PAK vindt, dat de groep, die op dit punt een minderheid blijkt te zijn, zich binnen de bundeling zelfstandig moet kunnen presenteren. Maar bij deze negatieve konstatering willen wij het niet laten, want er kan wel overeenstemming bestaan over:

1. de NAVO mag een toenadering tussen de landen van Oost- en West-Europa niet in de weg staan;
2. de ondermijning van diktatoriale regimes binnen de NAVO zolang zij daar niet uit geweerd kunnen worden;
3. het voortdurend werken aan een vermindering van het wantrouwen tussen Oost- en West-Europa en een bereidheid om daarbij risiko's te lopen - meer risiko's in ieder geval dan de huidige westerse regeringen bereid zijn te nemen;
4. opheffen van het isolement van China;
5. geen Europese kernmacht.

Verdeling van de macht in Nederland

Strijd voor een betere verdeling van de welvaart in Nederland zelf is zinloos zonder een betere verdeling van de macht. Men poogt de mondigheid van de burger af te kopen door hem allerlei konsumptiegoederen in de maag te splitsen. Vooruitstrevende groepen zullen samen moeten vechten tegen elke vorm van diskriminatie. De officier moet gegrepen kunnen worden als hij een „mindere" afbekt. Trouwens, dat woord „mindere" moet worden afgeschaft. Een officier van justitie moet zelf ter verantwoording geroepen worden als hij een verdachte uitscheldt. Een vrouw heeft dezelfde rechten als een man. Alle minderheden behoren bijzondere bescherming te krijgen van de overheid tegen de onverdraagzaamheid van anderen. Niemand mag worden achtergesteld omdat hij homofiel is, omdat hij van een ander ras is, omdat hij jong is of juist oud is. Het pralen met titels, rangen en standen verdient belachelijk gemaakt te worden. Parades zijn uit de tijd.

Vernieuwing politiek bestel

Tot zover het afkappen van rariteiten uit het verleden. Er is meer nodig dan dat. Een van de redenen waarom wij tot een bundelen van vooruitstrevende groepen willen komen is de mondigheid van de kiezers. Zolang partijen weigeren van tevoren te zeggen met wie zij wel en met wie zij niet willen samenwerken, kan de kiezer slechts raden welke regering hij met zijn stem in het zadel heeft geholpen. Dat is een van de meest fundamentele fouten in het huidige bestel en om die weg te werken offeren de samenwerkende partijen een deel van hun bewegingsvrijheid.

Er zijn verschillende theorieën over de manier waarop je het best de bundeling gestalte zou kunnen geven: een rechtstreeks gekozen minister-president; een door de Tweede Kamer aangewezen kabinetsformateur of een tweede verkiezingsronde, waarbij de kiezers uitmaken welke van de twee grootste groepen regeren mag. Het PAK vindt dit niet zo'n principiële zaak, omdat het allemaal beter is dan wat we nu hebben en omdat de vernieuwing van het partijwezen voorrang heeft.

Nieuwe strukturen

Het PAK wil af van de opeenhoping van macht bij weinigen of bij onduidelijke instituten. Heilige koeien (zoals „alles moet in handen van de staat" of „het privé-eigendom is onaantastbaar") moeten geslacht worden. Het gaat erom de beste middelen te vinden om tot spreiding te komen. En daarbij kunnen we niet om de werkelijkheid heen. Als een bepaalde, op zich logische belastingpolitiek niet tot het beoogde doel leidt, dan moet een minder ideaal systeem worden bedacht, dat wel werkt. Wanneer het maatschappelijk verantwoord is het openbaar vervoer kosteloos te maken, dan moet het gebeuren. Wordt het onbetaalbaar, dan doe je het niet. Vooruitstrevende groepen zullen het erover eens zijn, dat de schaarse grond in handen van de gemeenschap komen moet of dat minstens de gemeenschap beslissen zal over wat er met de grond gebeurt. Of het echter nuttig is de verzekeringsmaatschappijen in handen van de gemeenschap te brengen moeten deskundigen voor ons uitrekenen.

Het PAK is tegen de huidige sociaal-ekonomische struktuur, waar die de machtigen gelegenheid geeft zich te verrijken ten koste van anderen en zeggenschap onthoudt aan mensen, in zaken waarbij zij zelf betrokken zijn. Het PAK is tegen verschillen in inkomen, die in geen verhouding staan tot het verschil in prestatie. Om wat te veranderen aan ekonomische machtsverhoudingen kan de harde strijd, de staking, nodig zijn. Het PAK geeft de voorkeur aan het verwezenlijken van de demokratie in de onderneming en in de hele ekonomie. Om dit te bereiken is planning nodig. Geen vage plannen, die zonder veel moeite omzeild kunnen worden, maar demokratisch tot stand gekomen plannen, die waar nodig bindend zijn. Het PAK is voor het meebeslissen van de werknemer bij de bepaling van het beleid in de onderneming. Het wil bij de uitwerking van ideeën als vermogensaanwasdeling, spaarloon, investeringsloon, vormen van gemeenschappelijk bezit voorkomen, dat de macht weer op andere plukjes komt te zitten en daar nieuwe elites kweekt. In ieder geval moet het proces, waarin ekonomische macht wordt gevormd en gehanteerd, een doorzichtige zaak worden.

De overheid zal de konsument beter beschermen tegen misleidende reklame en geknoei met prijzen, en hem helpen zichzelf te beschermen. Veel van wat er op sociaal-ekonomisch gebied zou moeten gebeuren kan niet gebeuren, omdat Nederland klein is en de machtsstrukturen groot en internationaal. Daarom moet worden samengewerkt met vooruitstrevende groepen buiten het eigen land.

Het meebeslissen zal niet beperkt blijven tot het politieke en het sociaal-ekonomische terrein. In het defensie-apparaat moet de demokratie binnenkomen. Leerlingen en studenten moeten gaan meebeslissen over hun studieprogram. Kritische zin en verdraagzaamheid moeten bevorderd worden in plaats van geremd. Ouders moeten werkelijk medezeggenschap krijgen. De krachten van vernieuwing en solidariteit komen overal op, ook in de kerken. Het is duidelijk, dat we gaan naar een heel andere wijze van denken en doen.

Ook voor de ontplooiing van de moderne mens, die meer weet en meer tijd heeft, zijn plannen nodig. De nieuwe ontwikkelingen hebben grote invloed op de manier waarop wij de ruimte verdelen. Woningbouw is niet alleen meer een zaak van het snel wegwerken van de nood. De woning moet de mens, vooral de jonge mens, gelegenheid geven zich te ontspannen en deel te hebben aan kultuur. In wooncentra moeten betere ontmoetingsplaatsen komen. Het onderwijs, de radio, televisie dienen te worden gericht op de behoeften van die vrijere mens van straks. De overheid behoort veel meer informatie te verschaffen en de instellingen te steunen, die een vrije diskussie bevorderen. Zij zal de mensen beschermen tegen aantasting van hun privésfeer. Zij zal het de werknemers makkelijker maken van baan of woonplaats te veranderen.

En het moet betaald worden: door een ekonomisch plan tot verruiming van de produktie, door de staat een groter deel te geven van nieuwe bodemschatten, door belastingen op artikelen die niet essentieel zijn, door een hoge suksessiebelasting, door belasting van winst door spekulatie, door bezuinigingen.

In het bovenstaande is over sommige zaken te veel, over andere te weinig gezegd. Het is geen program. Het is een diskussiestuk.

W. Albeda, G. van Bakel, H. Faas, C. Hoek, W. Kok, R. Kottman, J. H. Moerkerk, J. Reehorst, A. de Roode.

DISKUSSIEPUNTEN VOOR GESPREKKEN OP REGIONAAL NIVEAU OVER HET PROGRESSIEF AKKOORD

1. *Is er behoefte aan, dat binnen een bundeling van vernieuwende krachten groepen blijven bestaan, die zich „socialistisch", „pacifistisch", „radikaal" of „christelijk" of nog anders noemen?*
2. *Als vraag 1. bevestigend wordt beantwoord is die behoefte dan een gevolg van de praktische overweging dat men de kiezer de gelegenheid moet geven mensen te kiezen van zijn eigen groep of van principiële verschillen?*
3. *Als men zelf geen behoefte heeft aan een zelfstandig optreden binnen de bundeling, maar anderen hebben dit verlangen wel, is men dan bereid aan zo'n verlangen tegemoet te komen?*
4. *Belemmert het lidmaatschap van partijen van internationale partij-organisaties het samengaan in de bundeling?*
5. *Is het ook uw oordeel, dat de samenwerkende groepen gedurende vier jaar gebonden zijn aan een gezamenlijk op te stellen program?*
6. *Vindt u, dat — buiten dit program — elk van de samenwerkende groepen wel op enkele belangrijke hoofdpunten mag afwijken van wat de partners willen, zonder dat bundeling aan geloofwaardigheid verliest?*
7. *Is het uw bedoeling via de bundeling tot een duurzaam samengaan te komen of moet dit akkoord elke keer vóór de Tweede Kamerverkiezingen weer tegen het licht worden gehouden?*
8. *Bent u het in grote lijnen eens met wat in de verklaring van het PAK wordt gezegd over de verdeling van de welvaart in Nederland?*
9. *Bent u het in grote lijnen eens met wat in de PAK-verklaring wordt gezegd over de verdeling van de welvaart in de wereld?*
10. *Bent u het in grote lijnen eens met wat in de PAK-verklaring wordt gezegd over de verdeling van de macht in de wereld en aanvaardt u met name, dat er binnen de bundeling voorlopig meningsverschillen zullen bestaan over ontwapening en de NATO? Of vindt u dit verschil zo belangrijk, dat daarom een bundeling niet tot stand mag komen? Met andere woorden: aanvaardt men, dat als de bundeling de meerderheid van de kiezers achter zich krijgt het regeringsbeleid wordt afgestemd op wat de meeste afgevaardigden van de vooruitstrevende groepen willen in zulke kwesties als ontwapening en NATO?*
11. *Bent u het in grote lijnen eens met wat in de PAK-verklaring wordt gezegd over de verdeling van de politieke macht in Nederland?*
12. *In het onwaarschijnlijke geval, dat de bundeling van vernieuwende groepen de eerste keer bij de Tweede Kamerverkiezingen geen regeringsmeerderheid zou behalen, wat moet er dan volgens u gebeuren?*
    a. *de bundeling blijft als een eenheid in de oppositie en streeft naar vervroegde verkiezingen;*
    b. *elke groep in de bundeling is weer vrij;*
    c. *de bundeling vormt — als „de andere kant" te verdeeld is — een minderheidsregering;*
    d. *de bundeling gaat op de ouderwetse manier meedoen aan besprekingen over het vormen van een Kabinet;*
    e. *de bundeling vormt een coalitie met een partij, die niet in een conservatief blok is opgenomen en die vóór de verkiezingen heeft gezegd te willen samenwerken met de bundeling van vooruitstrevende groepen.*

    (Het is mogelijk op meer dan één vraag met „ja" te antwoorden — gelieve aan te geven wat zeker niet en wat zeker wel aanvaardbaar is.)

KRANT Radikalen

MAANDBLAD VAN DE RADIKALEN JULI 1969 (10) 25 CENT

PLEIDOOI VOOR EEN NIEUW KIESSTELSEL

Regeringsmeerderheid zonder verdrijving kleine partijen

Beslissing zo nodig in tweede kiesronde

In een demokratie hebben verkiezingen voor vertegenwoordigende lichamen, zoals de Tweede Kamer, twee funkties.

1: Verkiezingen maken het mogelijk dat de verschillende groeperingen vertegenwoordigd worden,

2: Verkiezingen zijn een middel om de kiezers te laten bepalen welke regering zij voor de komende periode wensen.

Het huidige kiesstelsel in Nederland leidt tot een zo zuiver mogelijke vertegenwoordiging van alle groeperingen. Het heeft ook tot gevolg dat geen enkele partij in het parlement een meerderheid bereikt. Doordat de kiezers als zij naar de stembus gaan niet kunnen weten welke partijen zullen gaan samenwerken is hun invloed op de kabinetsformatie zeer gering. Het huidige kiesstelsel schiet daardoor te kort in zijn funktie, de kiezers invloed te geven op de regeringssamenstelling.

Eén van de mogelijke oplossingen is, het indelen van het land in kiesdistricten. Per district worden dan de kamerzetels die in het district te kiezen zijn, over de partijen verdeeld. Wil een kleine partij in de kamer komen, dan moet ze in zo'n district net zoveel stemmen behalen als nu in het hele land voor één zetel. Hoe kleiner men de districten maakt, hoe moeilijker het voor de kleine partijen zal worden. Dit betekent dat de eerstgenoemde funktie van de verkiezingen, vertegenwoordiging in het parlement van de verschillende groeperingen in hoge mate wordt ondergraven.

Het PPR-kongres heeft de voorkeur gegeven aan een ander kiesstelsel, dat mijns inziens beter de beide funkties met elkaar weet te verenigen. Daarom is in het program de mening vastgelegd dat de partijen vóór de verkiezingen kombinaties moeten vormen: stembusakkoorden. En ook is in het program opgenomen dat er een tweede kiesronde zou moeten komen indien de eerste geen meerderheid oplevert voor een kombinatie, om de meest favoriete groep extra zetels te geven.

Laten we uitgaan van de bestaande toestand en veronderstellen dat in 1967 PvdA, D'66, PSP en PPR samenwerkten, en ook de konfessionele partijen onderling. Dan was de uitslag van de eerste kiesronde:

progressieve konsentratie	51 zetels
konfessionele groep	66 zetels
VVD	17 zetels
overige partijen	16 zetels.

In de tweede kiesronde zouden alleen de twee grootste groepen, dus de beide kombinaties zijn uitgekomen. De winnende kombinatie krijgt zoveel extra zetels als nodig is om de meerderheid in de Tweede Kamer te krijgen. M.a.w., winnen de konfessionele partijen, dan krijgen zij ongeveer 23 zetels extra; winnen de PvdA c.s., dan krijgen deze ongeveer 53 zetels extra.

Dit voorstel bevordert het aangaan van stembusakkoorden omdat anders het gevaar bestaat dat men in de eerste ronde niet als één der twee grootste kombinaties uit de bus komt. Eventueel kan men de samenwerking nog stimuleren door het land in te delen in een gering aantal kiesdistricten, b.v. 8 tot 12.

Het aantal mag niet te groot worden omdat dan kleine (met name nieuwe) partijen geen mogelijkheden meer zouden hebben. Om te voorkomen dat in de tweede ronde een kombinatie een onevenredig groot aantal extra zetels krijgt, kan men ook nog eisen dat de groepen die in een tweede ronde uitkomen in de eerste ronde een minimaal aantal zetels moeten hebben behaald. Is dat niet het geval dan kan men terugvallen op het huidige systeem.

F. N. Stokman

KROTOPRUIMING

Hoewel de krotopruimingen ook een vraagstuk is van de korte termijn, is het onmogelijk hiermede binnen enige jaren klaar te komen. Daarom is het behalve een actueel korte-termijn-vraagstuk, tevens in vrij sterke mate een zaak van middellange en lange termijn.

Inkorting van deze termijnen is alleen mogelijk door opvoering van het woningbouwprogramma. Omdat het mogelijk is geblelen binnen enige jaren de nationale woningbouwproductie op te voeren van 80.000 naar ca. 125.000 woningen per jaar, is het geen vraag of vanuit technisch en economisch oogpunt een verdere verhoging met b.v. 10.000 woningen mogelijk is.

Beantwoord moet alleen worden de vraag, of wij als Nederlandse volk hiervoor de nodige financieringsmiddelen — niet uitsluitend overheidsgelden — op tafel willen leggen.

Hoewel zeker een deel van de huidige krotbewoners rechtstreeks gholpen kan worden met nieuwbouwwoningen — daarom in het nieuwbouwpakket een voldoende aantal eenvoudige woningen opnemen en een systeem van aanvullende individuele huursubsidies introduceren — leert de ervaring dat het grootste deel van deze bewoners afhankelijk is van het vrij komen van goede, relatief goedkope woningen uit het bestaande woningbestand.

Dit betekent, dat het krottenvraagstuk vrijwel **onoplosbaar** zou worden, indien wij niet bereid zouden zijn een effectief doorstromingsbeleid te voeren. Wil men te dien aanzien dwang vermijden, kan kan men — naast andere maatregelen b.v. een nog veel sterker stimuleren van het eigen woningbezit — niet voorbij aan het laten betalen van een huurheffing door huurders met een lage huurquota (verhouding huur tot inkomen).

In die streken van het land, waarin de gemeenten met het grootste aantal krotten geen of niet voldoende gelegenheid hebben zelf de nieuwbouw te verzorgen en daardoor ook wat de doorstroming betreft voor een belangrijk deel afhankelijk zijn van het beleid van andere gemeenten, dienen nieuwe vormen van lokaal bestuur (gewesten) tot ontwikkeling te worden gebracht; en wel van een zodanige structuur dat de verantwoordelijkheid voor wat op lokaal niveau m.b.t. de huisvesting dient te geschieden weer bij één instantie (c.q. het gewest) komt te berusten.

Door dit en enige andere onderdelen van lokaal bestuur, ten aanzien waarvan eveneens geldt dat ruimtelijke eenheid en bestuurlijk kader niet meer op elkaar zijn afgestemd, door rechtstreeks gekozen gewestelijke organen te laten behartigen krijgt men een lokaal bestuur, dat past op de **buitengemeentelijke** schaal van **deze** problematiek. (Al die onderdelen van gemeentelijk bestuur die niet of niet in die mate onderhevig zijn aan de gewestelijke schaalvergroting blijven in deze gedachtengang zaken van de gemeente zelf).

Behalve door verhoging van het woningbouwprogramma, een effectief doorstromingsbeleid en een goede bestuurlijke aanpak is voor een oplossing van het krottenvraagstuk ook van belang: het drastisch verminderen van de jaarlijkse groei van het aantal krotten. Dit kan door de activiteiten op het gebied van de woningen wijkverbetering (beter: rekonstruktie) krachtig op te voeren. (Tevens van belang om een stuk variëteit in het woningbestand te handhaven).

Voor het welslagen van een politiek van krotopruiming kan van groot belang worden de enige tijd geleden van kracht geworden bijdrageregeling van de zijde van de rijksoverheid aan rekonstructie — en saneringsplannen.

Grotere succes zal echter gepaard gaan met aanmerkelijk hogere lasten. Daarnaast zal de bijdrage van de zijde van de rijksoverheid in de door de gemeenten te maken verwervingskosten, die thans *f* 2.000,— per aan te kopen krot bedraagt, verder dienen te worden verhoogd.

Al deze maatregelen kunnen onmogelijk worden gefinancierd uit de bedragen, die uit een doorstromingsheffing beschikbaar zouden komen. Het gaat hierom een geheel andere orde van grootte. Dit betekent, dat de oplossing van het krottenvraagstuk volledig afhankelijk is van de bereidheid onze financiële prioriteiten grondig te herzien.

Met alleen te denken aan extra-uitgaven die via additionele middelen zouden dienen te worden gefinancierd kan men dit immense vraagstuk niet oplossen. Het is immers een miljardenvraagstuk, waarvoor een fundamentele herwaardering van het in het verleden gegroeide uitgavenpatroon van overheid en semi-overheidsinstanties dringend geboden is.

PPR-aktiecentrum Den Haag

MEEBESLISSEN

Het thema „meedenken, meepraten, meebeslissen" is één van de kernpunten van het PPR-program. De ontwikkelingen in binnen- en buitenland tonen aan dat overal de medezeggenschap in het middelpunt van de belangstelling staat. In de kerken, de scholen, de politiek, de bedrijven, het leger willen we allemaal zo langzamerhand wel eens wat te vertellen hebben.

Wanneer het er echter om gaat het medebeslissingsrecht concreet door te voeren ligt het anders. Meepraten heeft ieders instemming, maar de meesten vinden toch wel dat er iemand moet zijn die het laatste woord heeft, die onafhankelijk is en boven de partijen staat, die weet hoe het moet en hoe het hoort.

Meepraten mag, want niemand is verplicht daarnaar te luisteren.

Meepraten kan zelfs heel positief zijn, wanneer het tenminste niet ontaardt in tegenspreken. Het moet konstruktief zijn. Meedenken trouwens ook. Daar zijn ook weinig mensen tegen. Je kunt er overigens niet veel tegen doen.

Om de machteloosheid te demonstreren die achter dit kernthema „meedenken, meepraten, meebeslissen" schuil gaat, zou de PPR het komende jaar in het bijzonder aandacht willen besteden aan het punt van de fusies en bedrijfssluitingen. Waarom juist bedrijfssluitingen en bijv. niet de democratisering van de universiteiten? Omdat bij fusies en bedrijfssluitingen zo duidelijk tot uitdrukking komt hoe weinig volwassen burgers in Nederland nog te vertellen hebben. Ook over zaken die hen direct raken, waar zij het grootste deel van hun dag (en hun leven) mee bezig zijn. Van de ene dag op de andere kunnen ze ontslagen worden, aan de dijk gezet. Ondanks de ondernemingsraden. Ondanks de „medezeggenschap" die ze daar gekregen hebben, maar die niets anders betekent dan dat de voorzitter, als onafhankelijk en boven de partijen, de dienst uitmaakt.

Bij die bedrijfssluitingen gaat het de PPR niet om mooie of minder mooie afvloeiingsregelingen (het lijkt wel gootwater), maar om democratisering en echte medezeggenschap over wat, waar en hoe er gesloten moet worden — als er gesloten moet worden — over omscholing en herscholing, over een behoorlijke bedrijfsplanning en tijdig overleg met de regering over het aantrekken van vervangende werkgelegenheid. Kortom over meedenken, meepraten en meebeslissen in het alledaagse arbeidsleven. Daar moet de democratisering beginnen, wil men ooit tot politiek bewuste en zelfstandig denkende en handelende Nederlandse staatsburgers komen.

Democratisering van de onderneming is het antwoord van de PPR op bedrijfssluitingen en fusies.

Al sinds 1900 liggen de blauwdrukken voor een democratische structuur van bedrijf en onderneming klaar. Sindsdien is er veel over gesproken en op papier alle mogelijke en onmogelijke konstrukties bedacht en beschreven.

Nog nimmer echter is er één daadwerkelijke stap gezet in de richting van medebeslissingsrechten van de werknemers.

Het antwoord van de katholieke secretaris van de arbeid in Maastricht is nog steeds van kracht toen hij in 1908 in zijn bekende „Handboek voor de moderne vakbeweging" schreef, dat er een fabrieksraad diende te komen met de bevoegdheid omtrent bedrijfszaken besluiten te nemen: „eene instelling die de fabriek van aanzien zal doen veranderen, haar maakt van het rijk van den onbeperkten heerscher tot de constitutie van een vrij volk."

Op demonstratieve wijze zullen politieke vernieuwers en vakbonden ter zake moeten komen. Via acties en demonstratieve bijeenkomsten. Arbeiders lezen geen rapporten. De komende verkiezingen voor de Tweede Kamer zullen door de werknemers beslist worden. En dat zullen ze zich in de komende tijd ook terdege bewust moeten worden.

P. van GORKUM

Het dagelijks bestuur van de PPR heeft uit het partij-program een viertal „kernpunten" geselekteerd, waarop in de komende tijd alle nadruk zal worden gelegd. Deze kernpunten zijn aan te duiden met de trefwoorden KROTTENPROBLEEM, MEDEBESLISSINGSRECHT, STEMBUSAKKOORD en EUROPESE VEILIGHEID. Twee kernpunten vindt men op deze pagina ingeleid door schrijvers die hun eigen visie geven, zonder overleg met het DB. De andere twee kernpunten zal men in de volgende uitgave van de Radikalenkrant kunnen aantreffen. Elke lezer zal in staat worden gesteld aan een diskussie in dit blad deel te nemen.

OPINIE

Als men oppositie voert blijkt het moeilijk te zijn zich voortdurend te realiseren, waartegen men precies opponeert. Oppositie ontaardt daardoor soms in „totale oppositie", die geen beperkingen kent. Oppositie is het protest van een PPR, een P.v.d.A. in de Tweede Kamer tegen een beleidsvoering, en ook tegen bestaande strukturen. Totale oppositie is het protest van de CPN tegen niet alleen het beleid dat in ons land wordt gevoerd, maar tegen de staat der Nederlanden als zodanig.
Rond het Maagdenhuis is er oppositie tegen het beleid van het gezag (universiteitsbestuur, gemeentebestuur en zelfs tegen het beleid van de rechterlijke macht) en er is in dezelfde kringen ook verzet tegen de strukturen van de gezagsapparaten. Maar daarnaast blijkt er ook een oppositie te zijn die zich tegen het gezag als zodanig keert, in welke gedaante dan ook. En helaas is die tweede oppositie-groep niet scherp van de eerste te onderscheiden. De eerste dreigt zich door de tweede te laten meeslepen.
Dat een rechter een vonnis uitspreekt waarover men terecht verontwaardigd kan zijn betekent niet dat de rechtspraak in ons land niet deugt. En als er bij een inbraak in een universiteitsgebouw papieren worden gevonden die het bewijs geven van verraad of iets dergelijks krijgt men daarmee geen vrijbrief om voortaan de wetten die op inbraak en diefstal betrekking hebben, te overtreden. Doet men dat wel dan voert men „totale oppositie". Dat is een gedragslijn die door de PPR nooit is aanvaard.

✶

De PSP heeft een brief verzonden naar de besturen van de PvdA en de PPR. De eerste twee alinea's luidden: „Wij voelen ons genoodzaakt om u te zeggen dat ons partijbestuur het ten zeerste betreurt dat in het bijzonder bij enige kamerdebatten en — stemmingen naar aanleiding van recente gebeurtenissen (Maagdenhuis, Ned Antillen) de frakties van PvdA en PPR een stellingname kozen die ons inziens wezenlijk te weinig blijk gaf van werkelijke bereidheid om de gebeurtenissen te beoordelen in het kader van de ontwikkeling naar fundamentele struktuurveranderingen die aan de orde is, en die naar onze overtuiging moet behoren tot de konkrete doelstellingen van een progressief akkoord. Met name achten wij een beroep op de formele spelregels van een bestaande orde, met de strikte toepassing waarvan tot instandhouding van die orde veelal wordt bijgedragen, in de gegeven situaties een ontoereikende benadering van een uiterst belangrijke aktuele problematiek".
Naar onze mening behoeft een progressief akkoord in de allereerste plaats de sterke wens van de deelnemers om zoiets te bereiken. En omdat die wens er bij de PPR overduidelijk is willen we ons beperken in het kommentaar op genoemde brief. Daarom alleen dit: De PPR doet haar uiterste best om die strukturen in onze samenleving die verouderd zijn, te wijzigen. Maar zij wil niets zonder meer vernietigen; alleen vervangen en verbeteren. En dat geldt ook voor de struktuur van onze parlementaire demokratie. Ook die struktuur vertoont mankementen, vooral door de traagheid en omslachtigheid waarmee binnen die struktuur moet worden gewerkt. Maar ze is niet zo slecht dat de PPR de huidige procedure van besluitvorming (in vertegenwoordigende organen) door een procedure van besluitvorming met gebruik van geweld en met overtreding van wetten wil vervangen.
De parlementaire demokratie — zo is eens gezegd — is de moeilijkst denkbare vorm van bestuur, en daardoor kan ze bijna nergens in een ideale vorm worden toegepast. Dat betekent dat men er alleen met gebruikmaking van al zijn intellekt en kennis en goede wil mee kan omgaan.

★

Kritiek op wat er gaande is in westelijk Nieuw-Guinea is begrijpelijk,maar tevens nogal laat. En daardoor is die kritiek ook gericht aan het verkeerde adres: Djakarta. Mag men zo naïef zijn te geloven, dat de feitelijke overdracht van westelijk Nieuw-Guinea aan Indonesië, in 1962, nu weer ongedaan kan worden gemaakt? Zoiets is in de geschiedenis vermoedelijk nog nooit vertoond, tenzij met gebruikmaking van geweld.
Nederland heeft 7 jaar geleden erkend dat het niet in staat is westelijk Nieuw-Guinea te behouden. Om onszelf niet meer pijn te doen dan we konden verdragen werd de ingewikkelde procedure van overdracht via de UNO in elkaar geknutseld. Nu de pijn terugkeert wijten we die niet aan onszelf, en evenmin aan de UNO die in 1962 een verantwoordelijkheid op zich nam (toezicht op een volksraadpleging die de naam waardig zou zijn) waarvan deze organisatie bij voorbaat wist dat ze die niet kon waarmaken. Wij richten onze verwijten uitsluitend tot Djakarta dat een spel speelt waarvan we de regels 7 jaar geleden toch heus wel konden raden.

★

Van Nixon werd verwacht dat hij zich meer met West-Europa zou bemoeien dan Johnson. Dit behoeft evenwel niet te betekenen dat Nixon bereid zou zijn de Amerikaanse begroting zwaarder te belasten ten bate van b.v. de Europese defensie. Men kan zich op allerlei manieren bemoeien-met. Nixon doet het waarschijnijk het liefst op een efficiënte wijze, wat inhoudt dat de Europese defensie meer op eigen, Europese inbreng en minder op Amerikaanse hulp kan berusten dan tot nu toe het geval was. Voor Nixon betekent dat kennelijk dat er een einde moet komen aan de „dwaasheid" dat er naast een NATO-defensie ook nog een Spaanse verdedigingslinie bestaat. Waarom Portugal en Griekenland wél en Spanje géén lid van de NATO kan zijn zal hem totaal ontgaan. En nu hij zo pas een groot bedrag heeft moeten betalen voor de pacht van militaire bases in Spanje zal hij in zijn overtuiging alleen maar zijn gesterkt.
Intussen heeft Nixon de gedachte geopperd, om de NATO te verrijken met een sociaal-ekonomische kommissie, omdat „de gewettigde onrust onder de jeugd niet losstaat van de bemoeiingen van de NATO", en ook omdat „de NATO-landen veel van elkaars methoden kunnen leren bij het oplossen van binnenlandse moeilijkheden." Nixons ideeën en het abacadabra van zijn proza laten wel ruimte over voor de vraag, of we volgens heb te zijner tijd griekse instrukteurs kunnen verwachten om onze autoriteiten te adviseren bij het bedwingen van oprispingen.

★

President Nixon heeft het Amerikaanse kongres voor het komende begrotingsjaar een bedrag van $ 554 miljoen gevraagd voor hulpverlening aan Latijns-Amerika. Dat is 52 miljoen minder dan Johnson een jaar geleden vroeg. Des te opmerkelijker is het dan, dat sinds vorig jaar de hulpverlening aan Brazilië moet worden verhoogd van 42 tot 187 miljoen dollar. De Braziliaanse diktators krijgen daarmee precies een derde van het bedrag dat Nixon voor Latijns-Amerika wil uittrekken. Een duidelijke aanmoediging voor aspirant-diktators elders in dat werelddeel.

R-POST

Dienstplicht ook voor vrouwen

Het aktie-centrum Nijmegen heeft destijds met betrekking tot de dienstplicht de volgende voorstellen gedaan:

— een alternatieve dienstplicht voor jongens en meisjes invoeren,

— daarvoor een niet-militaire instantie instellen, die de dienstplichtigen naar hun voorkeur, hun geschiktheid en de objektieve behoeften indeelt voor militaire dienst in NATO-verband, in eigen land, in diverse diensten van de UNO (militair en niet-militair), werk in arme landen of sociale taken in eigen land,

— de diverse keuze-mogelijkheden moeten in een tijdige voorlichting, in gelijkwaardige termen aan betrokkenen worden voorgelegd,

— gewetensbezwaardheid tegen gewapende dienst moet veel breder geïnterpreteerd worden (ook politieke gronden dienen te worden erkend).

Het geheel gaat uit van een scheppen van een praktische vorm van een stuk mede-verantwoordelijkheid en maatschappelijke dienstbaarheid, juist van jonge mensen. Daarin is geen onderscheid tussen jongens en meisjes. Het is de vraag of militaire dienst zo'n fraai voorbeeld is van die medeverantwoordelijkheid. Maar is het niet wat gemakkelijk om te zeggen: laat de dienst maar aan beroeps over? Alleen door burger-dienstplichtigen in dat leger te houden zou wel eens de tendens van de krijgsmacht (!) om een staat in de staat te worden, en de ondemocratische ideologieën in het leger, tegengehouden kunnen worden.

Om zijn voorkeur te kunnen bepalen moet de dienstplichtige tijdig alle mogelijkheden goed kennen (ongekleurde voorlichting). De beslissende instantie moet duidelijk niet-militair zijn, zowel vanwege de wat slechte smaak van het militaire bestel alsook — en vooral — omdat de verschillende mogelijkheden evenwaardig zijn, en niet (zoals in ons program gesuggereerd) pas aan de orde komen als je per se niet in dienst wil, als een mogelijkheid in tweede instantie.

Dienstweigeren moet niet als een rare zaak worden beschouwd.
Als jongeren gewetensbezwaren hebben op grond van politieke overwegingen, moeten die een element zijn bij de bepaling van hun bestemming. Het moet onmogelijk zijn dat zo'n jongen of meisje toch in een militaire sektor wordt ingedeeld.

Wie bezwaren heeft tegen militaire dienst moet niet de plicht krijgen een diskriminerende andere dienst te vervullen (b.v. kamp Vledder).

Intussen is in de programkommissie Vredespolitiek een kleine groep gevormd die zich met deze problemen gaat bezighouden. Wie hieraan wil meedoen, wordt verzocht zich te melden aan het partijbureau PPR, Nassau Dillenburgstraat 11, Den Haag.

J. Th. de Zeeuw, Nijmegen.

Dienen of betalen

Zolang defensie-maatregelen noodzakelijk zijn, is het moreel niet juist — en gezien onze volksaard ook onmogelijk — deze gemeenschapstaak op een louter beroeps- en vrijwilligersleger af te schuiven. Dienstplicht is vereist, maar dan voor álle burgers, ook zonder diskriminatie van sekse. Het is trouwens zeer eenzijdig te menen, dat de gemeenschap alleen militair gediend moet worden; ook sociaal en financieel is er nu en in de toekomst véél nodig. En daarom:

1: elke Nederlander, man en vrouw moet met 18 jaar niet alleen kiesgerechtigd, maar ook dienstplichtig worden.

2: Drie soorten dienstplicht zijn te vervullen: **militaire dienstplicht** (ter voorbereiding en zo nodig defensieve oorlogvoering, en voor politie-akties van de UNO), **sociale dienstplicht** (bescherming bevolking tegen rampen, verpleging zieken, bejaarden enz., ontwikkelingssamenwerking), **financiële dienstplicht.**
Wat dat laatste betreft: iedere dienstplichtige offert een deel van zijn carrière in tijd; daarom moeten loon- en salaristrekkenden evenals de beoefenaars van vrije beroepen b.v. één jaar anciënniteit opofferen.

Alle dienstplichtigen dienen zoveel te verdienen dat ze onafhankelijk zijn van hun ouders. Wie op 30-jarige leeftijd nog geen dienstplicht heeft vervuld moet naar rato van de genoten voordelen een bedrag in de schatkist storten.

3: De dienstplicht moet zo vroeg mogelijk tussen 18e en 30e levensjaar worden vervuld. Bevoegde autoriteiten stellen met hulp van selektiekommissies de bestemmingen van de dienstplichtigen vast en houden rekening met hun bezwaren tegen bepaalde sektoren.

Als vervulling van dienstplicht moet ook in aanmerking komen het beroepsmatig uitoefenen van bepaalde, maatschappelijk vereiste werkzaamheden zoals die van bouwvakkers, onderwijzers, zielzorgers enz. Voor deze groepen moeten financiële voor- en nadelen worden verrekend.

Tot slot: bedoeld is te komen tot een rechtvaardige verdeling van noodzakelijke plichten. Over al of niet vermelde details valt natuurlijk altijd te twisten.

Namens aktie-centrum Amstelveen, R. Helctra.

Nogmaals „Radikaal"

Het is nuttig om over bepaalde dingen op een bepaalde manier na te denken. T. Jager en A. de Boer deden het op hun manier.
En toch kan het woord „radikaal" maar één ding betekenen, en wel „vanuit de wortel", of „van onderop". Ons Limburgse lid pastoor Ed Miedema drukt het in Panorama kernachtig uit door te stellen: „Gezag kan alleen van onderop komen". Daarmee kan ik het als Radikaal hartgrondig eens zijn.

De nieuwe maatschappij zal van onder uit moeten groeien, anders zal het geen nieuwe maatschappij zijn. Niet de koning, de minister, de bestuurder is van belang, maar de „onderdaan".

Het humanisme, het socialisme, het Christendom en andere stromingen huldigen deze stelling, maar al dat moois zal nooit worden gerealiseerd als de voedingsbodem ontbreekt. De nieuwe maatschappij zal gebaseerd moeten zijn op hetgeen de mens denkt, verlangt en konstruktief bijdraagt.

En de meeste mensen zijn gewone mensen, arme mensen en zij lijken van geen betekenis in onze bestaande wereld. Maar zij zijn wel het belangrijkst.

Zo zullen de laatsten de eersten zijn! Dus toch Christelijke inspiratie? Waarom niet. Maar er zijn vele bronnen van inspiratie. Tot nu toe is er weinig van terecht gekomen. En de motors voor het bewerken van een goede mentaliteit waren gewoonlijk geen Christenen, ondanks Christus!

M. Bellemakers - Roermond

Een jongeren-initiatief

Op een jongerenbijeenkomst van 12 april jl. ter voorbereiding van de aktie „R" Zeist, en op het congres is er gesproken over de wenselijkheid regelmatig bijeenkomsten voor jongere leden te organiseren. Het blijkt nl. dat jongere leden in diskussies en andere partijwerkzaamheden dikwijls informatie en ervaring tekort komen. Dat verhindert hen dan een optimale inbreng te hebben in het partijwerk, een inbreng die dachten wij toch van het grootste belang is.

Op die bijeenkomsten zouden dan de volgende zaken aan de orde kunnen komen:

— training in vergader- en diskussietechniek
— systematisch verwerken van informatie
— diskussie over het partijprogramma
— verdieping van inzicht in de politieke verhoudingen
— eventueel kontakt met kamerfractie en hoofdbestuur
— deelname aan aktie R.

Met nadruk willen wij er wel op wijzen dat het beslist niet in de bedoeling ligt tot een echte, onafhankelijke jongeren-organisatie te komen, maar alleen de jongere leden meer te begeleiden en het onderling kontakt te bevorderen. Willen degenen die er wat voor voelen, dit even laten weten? Zij kunnen schrijven naar:

AD VAN DER PENNEN,
SMEDENWEG 25,
GORINCHEM.

Ad v .d. Pennen,
Wim de Lange.

Naar „de wereld van morgen"?

De mens — zijn produktievermogen — de daarmede bereikte resultaten, zijn inherent aan elkaar voor zijn bestaansbasis.

Deze natuurwet geldt zowel voor een individuele als voor een kollektieve maatschappij (sociale demokratie).

Hieruit blijkt dat arbeid en kapitaal geen zelfstandige éénheden zijn, zoals zij nu opereren. Arbeid en kapitaal hebben onderling geen enkele essentiële eigenschap met elkaar gemeen, m.a.w. er ontbreekt tussen beide een vergelijkbare norm, met als gevolg dat deze evenmin aanwezig kan zijn tussen de beloning van de diensten welke zij verrichten. Ergo: de omvang van deze beloning wordt onderling bepaald door het recht van de sterkste; daaruit ontstaat machtsbegeerte, machtswellust en machtsoverheersing (liberale kapitalisme).

De strijd welke permanent wordt gevoerd om meer bezit en macht te veroveren, schept een maatschappelijk klimaat, waarin een sociaal-ekonomisch en monetair beleid bij regelmaat worden ondermijnd en verklaart de thans toenemende anarchie, welke leidt tot een algehele chaos. Bundeling van arbeid en kapitaal zal nodig zijn voor het scheppen van een gezond beleidsklimaat en een leefbare wereldgemeenschap. Dit is m.i. mogelijk door een ieder in gelijke mate kollektief te doen deelnemen in de investeringen.
Langs de weg van kollektieve vermogensaanwasdeling groeien we geleidelijk naar de kollektieve investering.

De progressieven en de ontevredenen met de huidige maatschappij dienen te weten dat er een alternatief is en wel zo spoedig mogelijk.

Thans verkeren ze nog in een situatie van „zo moet het niet" zonder enig houvast van „hoe dan wel", een gevaarlijke situatie, omdat wanneer deze te lang blijft voortbestaan de chaos inmiddels dusdanig is toegenomen, dat men geen gehoor meer geeft aan de alternatieve voorstellen. We kunnen nu niet meer volstaan met te trachten de meest nijpende problemen op te lossen.
Willen we als progressieven onze doelstellingen waar maken, dan dienen we de **oorzaak** van de huidige problematiek uit te roeien.

G. A. Roosen Sr., Noordwijk

KRANT radikalen

Uitgave van de Stichting Radikalenkrant
Savelsbos 19 - Amsterdam

direktie: R. Bouwens, J. Heytel, D. Visser
redactie: St. Brokerhof, J. C. Lieske, S. A. Mol (hoofdred.), Fr. Schulte (eindred.).
redaktie-adres: Jacob van Campenlaan 98, Hilversum. Telefoon (02150) 1 75 95
agendamededelingen: St. Brokerhof, Krullelaan 43, Zeist
abonnement: *f* 5,— per jaar
advertenties en abonnementen: Savelsbos 19, Amsterdam-Nrd. Giro 1810200 van de Stichting Radikalenkrant te Amsterdam
advertentietarieven worden op aanvraag toegezonden

Voor lidmaatschap Politieke Partij Radikalen: postbus 10, Lelystad.

DE KWESTIE MAAGDENHUIS

De gebeurtenissen rond het Maagdenhuis hebben enkele felle reakties uitgelokt toen het bestuur van de PPR weigerde zich onvoorwaardelijk te scharen achter de studenten die hierbij betrokken waren. In een PPR-radio-uitzending heeft Jurgens, en in een brief aan het aktie-centrum Amsterdam heeft het dagelijks bestuur zich (ten overvloede) uitgesproken voor demokratisering van de bestuursstrukturen, ook aan de universiteiten. Maar in beide gevallen is ook afstand genomen van sommige te gebruiken middelen. En tot die middelen moet dan worden gerekend het openbreken van kasten en het publiceren van daarin gevonden geheime stukken.
Op deze pagina treft u aan een „amsterdamse" mening, een open brief aan het bestuur, een antwoord daarop en een citaat uit de bovengenoemde brief van het bestuur aan het aktie-centrum Amsterdam.

EEN MENING UIT AMSTERDAM

De heren Aarden (PPR) en Dijkstra D'66) hebben mij met hun overwegingen, in de Tweede Kamer en ook op een debat op 18 juni in Amsterdam niet kunnen overtuigen.
Enerzijds stellen zij de eisen van de studenten te kunnen billijken, anderzijds keuren zij de akties om deze eisen kracht bij te zetten af. En zij verschuilen zich dan m.o.m. achter een gezegde, dat dateert uit een regententiid, namelijk dat het doel niet alle middelen heiligt.

Het tegenstrijdige in hun opstelling is dat zij zich in het verleden niet afwijzend hebben opgesteld tegenover het gebruik van „revolutionaire" middelen in andere landen als het gaat om een rechtvaardige zaak. Zij ontkennen dat radikale akties in Nederland geboden zouden zijn, waaruit ik meen te moeten konkluderen dat zij onvoldoende geïnformeerd zijn over de ondemokratische toestanden aan de universiteiten.
Bovendien als zij stellen dat zij de eisen van de studenten gerechtvaardigd vinden, welk steekhoudend argument is er dan om hun akties te veroordelen? De heer Dijkstra heeft in de Tweede Kamer en ook op 18 juni gezegd dat er een duidelijke beweging is naar erkenning dat in elke gemeenschap mensen uit alle geledingen verantwoordelijkheid dragen voor het bestuur. De studenten vragen om deze verantwoordelijkheid. De diskussies spitsen zich echter toe op de middelen die gebruikt mogen worden om deze beweging, deze eisen kracht bij te zetten. Mijn voorkeur gaat dan duidelijk uit naar het middel van open-overleg tussen de betrokkenen.
Uit de dokumenten die door de bezetters van het Maagdenhuis gevonden zijn en gepubliceerd in een paars „zwartboek" is echter gebleken dat bij de machthebbers aan de Universiteit van Amsterdam de bereidheid ontbreekt om demokratie als uitgangspunt te nemen bij het hervormen van de universiteit. Dat daarentegen zelfs gepoogd wordt om tijdens het overleg via een „drechselse" achterdeur een Maris-struktuur in te stellen.
In de overtuiging dat door de machthebbers aan de Universiteit van Amsterdam demokratische rechten aan de studenten nooit gegeven zullen worden, zullen deze rechten door de studenten via akties veroverd moeten worden.

U zult begrijpen dat ik me nu niet-juridisch uitspreek als ik stel dat de studenten geen lokaalvredebreuk pleegden, doch een gebouw bezetten dat de universitaire autoriteiten zich hebben toegeëigend. Om deze reden werden honderden studenten berecht, omdat zij opkwamen voor een fundamenteel demokratisch recht. Dit is politieke rechtspraak, die het bestuur van het aktiecentrum zeer scherp veroordeelt. En waarvan zij verwacht dat ook de Tweede Kamerfrakties van D'66 en de PPR dit zullen doen.
Tenslotte nog dit:
de akties van de laatste tijd hebben aangetoond dat deze samenleving, waar het gaat om het konsolideren van macht, fundamenteel gewelddadig is. De politieke tegenstanders worden afgedaan als „terroristen" en „krimineel". Maar wat in de ogen van de machthebbers zo heet, omdat hun machtspositie tendentieel wordt aangetast, is in werkelijkheid politiek georganiseerd verzet van studenten, scholieren en arbeiders,
tegen autoritaire en ondemokratische strukturen,
tegen een gemanipuleerde openbaarheid,
tegen de integratie van hen in een gemeenschap die de maatschappelijke situatie in a nuttshell weerspiegelt.
Ik hoop van harte dat zij zullen doen wat zij zeggen:
„Dit is het begin, we gaan door met de strijd"

Th. C. M. Balvers

Zowel de tweede kamer-fraktie als het dagelijks bestuur van de PPR (laatste in de Open Brief, op deze pagina afgedrukt) wordt verweten een inkonsekwent of geheel geen beleid te hebben gevoerd, in de kwestie-Maagdenhuis. Op 16 juni evenwel heeft het DB een antwoord geformuleerd op een brief van het Aktie-centrum Groot Amsterdam, waarin een mening heel duidelijk werd vastgelegd, wat mag blijken uit de volgende passage:
Groot Amsterdam lijkt terecht de doelstellingen van de studenten zeer belangrijk te vinden, doch het vergeet voldoende kritisch te zijn ten aanzien van de door hen gebruikte middelen.
Het hoofdbestuur is van mening dat een verantwoordelijke politieke partij zich niet kan veroorloven onverschillig te staan tegenover die gebruikte middelen. Een politieke partij verschilt op dit punt van een aktiegroep of aktiekomitee. Een partij wil immers haar doeleinden verwezenlijken door het behalen van een parlementaire meerderheid voor die doeleinden. Bij een aktiegroep hoeft dat niet het geval te zijn. Wij hebben gekozen voor aktie via een politieke partij. Die partij bindt zich daarmee aan de spelregels van een demokratische samenleving. Zoals betoogt laten die spelregels in ons land een grote verscheidenheid van akties en meningsuitingen toe. Van die spelregels wenst het bestuur van de PPR niet dan in een werkelijke „revolutionaire" situatie afstand te nemen. Zo'n situatie was op 16 mei 1969 (bezetting Maagdenhuis) aan de universiteit van Amsterdam NIET aanwezig. (Redaktie.)

ANTWOORD OP EEN OPEN BRIEF

Op 21 juni in Den Bosch heb ik mezelf afgevraagd: waar staan wij als partij? Als wij mikken op een avant-gardisme met duidelijk revolutionaire kenmerken, bestaat er geen behoefte aan een PPR, die immers dan slechts een doublure van een reeds bestaande partij wordt, kwalitatief niet onaanzienlijk, maar kwantitatief zwak. Of willen wij de confessionele parijen openbreken? Maar dan zullen we kritisch moeten zijn t.a.v. onze taktiek.

Dat is geen vuig opportunisme, maar gegrondvest op de eerlijke overtuiging dat de strategie van het geweld een instinctieve afkeer oproept bij mij en bij vele anderen, én op de wetenschap dat het geweldgebruik slechts averechts werkt, de behoudende groeperingen sterker maakt en onze menselijke samenleving gevaarlijker.

Heel duidelijk gezegd: wij als PPR willen precies hetzelfde als de studenten, de andere linkse partijen. Daar KAN geen verschil over bestaan. Wij vragen alleen aan onze revolutionaire broeders of zij zich voortaan iets meer op hun methodieken willen bezinnen.

Ik weet wel dat de harde lijn meer kans op succes lijkt te bieden op korte termijn, en dat overreding moeilijker en minder spectaculair is. Maar er staan zulke belangen op het spel (het spijt me maar naast problemen van Maagdenhuis en bezetting is er ook nog zo iets als de honger in deze wereld, het nucleaire probleem etc.) dat wij niet anders dan kunnen kiezen voor de meest efficiënte methode: d.i. voor de evolutie.

Wanneer men nu van mening is dat niettemin een revolutionaire politieke partij op korte termijn succes kan hebben — en ik kan me voorstellen dat iemand zo denkt — waarom dan koekoekseieren in onze partij gelegd, waar men zich elders politiek volop kan bevredigen?

Ook wanneer wij als Radikalen elk geweldgebruik (NAVO en Warschaupact zo goed als rassendiscriminatie en honger, stenensmijterij evenzeer als politieke vonnissen van politierechters) hebben uitgebannen, zal er in de partij een intern plurarisme t.a.v. alle problemen blijven leven. En gelukkig. Maar dat intern pluralisme veronderstelt een interne tolerantie, een begrip dat we allen als lid van dezelfde partij in principe dezelfde opvattingen hebben over doel en middelen van die partij. Hoe zwaardere fundamentele kritiek hoe liever. Elke ontsporing moet gesignaleerd en aan de kaak gesteld worden. Maar we moeten ons dan wél op dezelfde basis van dezelfde partij weten.

Welnu, ik heb in Den Bosch gezegd dat ik voor mezelf vaak de indruk had dat die basis niet aanwezig is, althans dat men zijn uiterste best doet om deze te maskeren. Overal waar fractie en bestuur verschijnen worden ze „ter verantwoording" geroepen. Waar iedereen het recht heeft om zelf alles te doen wat wenselijk is, waarom moet het hoofdbestuur dan alles en altijd dekken?

Waarom uitspraken ontlokken die potentiële radikalen in Brabant en Limburg (en ik ben erg optimistisch t.a.v. de verkiezingen) afschrikken die over Amsterdamse methodieken een heel eigen oordeel hebben?

Op vergaderingen en congressen wil ieder partijlid, ook ikzelf, inspiratie opdoen, zich zelf sterken aan anderen. Maar als we niet tolerant zijn maken we elkaar daar kapot. De partij wordt dan onder onze ogen vermoord, niet door buitenstaanders, maar door onze eigen leden en met de beste oedoelingen. Men kan blijkbaar niet de interne tolerantie opbrengen t.a.v. het eigen, zelf gekozen bestuur.

Het bestuur vraagt niet om vertrouwen omdat het zo hard werkt. Het vraagt dat omdat het nog steeds meent dat we samen aan de politieke vernieuwing van Nederland en van de wereld willen werken. Van tweeën een: ofwel deze vertrouwensbasis is niet meer aanwezig, en dan zijn er oplossingen te over of wel het vertrouwen is ongeschonden.
Maar laat men dan niet de indruk wekken, geen vertrouwen te willen geven.

C. V. Lafeber.

OPEN BRIEF AAN BESTUUR

Tijdens een op 21 juni gehouden bijeenkomst in Den Bosch, laakte Lafeber de eenzijdige en voortdurende kritiek, die de laatste maanden wordt uitgeoefend op bestuur en fraktie. Hij stelde tevens dat kritiek op bestuursleden, die 24 uur in touw waren voor de PPR, onbegrijpelijk en onaanvaardbaar was.
Tegen een dergelijke uitspraak maken wij bezwaar, omdat dit in feite een doodmaken van oppositionele kritiek zou betekenen, hetgeen de PPR zich ten enen male niet kan veroorloven.
Als men ziet, wat alleen al de KWESTIE MAAGDENHUIS aan kritiek opgeroepen heeft in de eigen partij, dan is het duidelijk dat die kritiek geuit moet worden.
We zullen in het kort proberen deze kritiek op bestuur en fraktie te schetsen.

1. **27 mei — verklaring 5 Purmerendse leden, waarin zij het uitblijven van een bestuursverklaring betreuren. Deze leden zijn het oneens met de houding van PvdA, en PPR in de Kamer. Jurgens verklaart geen behoefte te hebben aan een bestuursverklaring, noch aan bovengenoemde verklaring.**
2. **28 mei — PPR-bestuur Amsterdam zendt brief aan besturen en frakties van PvdA, D'66 en PPR, waaruit ontevredenheid met het gevoerde Kamerbeleid spreekt. Zowel op de Purmerendse verklaring als op die van Groot-Amsterdam, worden van diverse aktiecentra vele adhesiebetuigingen ontvangen.**
3. **7 juni — vervolgcongres Utrecht. PPR-voorzitter Amsterdam krijgt geen kans zijn brief voor te lezen tijdens congres.**
4. **7 juni — 2 oppositionele moties worden ingediend, maar doordat Jurgens en Siegman hun persoonlijke posities in het geding brengen, voorkomt Damoiseaux dat deze moties in stemming worden gebracht.**
5. **7 juni — Jurgens krijgt nu alle gelegenheid een versie van de motie Tilburg te construeren, deze wordt echter verworpen. Jurgens verklaart dat op 18 juni in Amsterdam verder gediscussieerd kan worden.**
6. **18 juni — bijeenkomst PPR-D'66 te Amsterdam. Door de aanwezigheid van D'66 is het niet mogelijk de draad van het congres Utrecht op te vatten. Aarden verklaart tijdens het kamerdebat over te weinig informatie beschikt te hebben, maar stemde toen toch voor de motie Den Uyl, die de bezetting veroordeelt.**
7. **25 juni — ledenvergadering PPR-Amsterdam. Jurgens zegt: „De PPR mag niet te pas en te onpas verklaringen uitgeven, maar moet het juiste ogenblik afwachten". Waarschijnlijk tot het sein weer op veilig staat!**

Ondanks een grote oppositie in de partij tegen de slappe houding van het partijbestuur en de fraktie inzake de Maagdenhuiskwestie, kreeg men op 7 juni niet de kans deze bezwaren in stemming te brengen. Voor een bestuur, dat zo schermt met het ondemocratisch karakter van sommige bezettingsakties, lijkt het ons goed de hand eens in eigen boezem te steken.

WAAROM uiten wij deze kritiek nu? Omdat wij, die op een ander niveau ook proberen de PPR tot groei te brengen, voortdurend geconfronteerd worden met mensen die ons bestuur aarzelend vinden en onze fraktie regelmatig zien aanleunen tegen de grote broer — PvdA — deels uit gebrek aan informatie, deels om politieke redenen. Het weerhoudt mensen lid van onze partij te worden, daarom moeten we als PPR — zowel in als buiten de Kamer — een eigen geluid laten horen.
In dit verband bepleiten wij een direkter kontakt tussen fraktie en leden, zoals dit bij D'66 bestaat. Er zou nagegaan kunnen worden op welke manier er een betere wisselwerking tussen fraktie en leden ontwikkeld kan worden, waardoor kortsluiting mogelijk verminderd of vermeden wordt.
Laten wij tenslotte ophouden elkaar wederzijds van manipulaties te beschuldigen, zoals de oppositie in Utrecht deed en Jurgens in Amsterdam het bestuur aldaar op 25 juni. Dat kweekt een stemming, waarin het slecht werken is. En dat ontsiert de PPR!

Purmerend, 27 juni 1969

Mr. L. M. Vroom-De Geus, Middelie
Drs. H. J. Vroom, Middelie
A. J. Van Pelt-Van Niel, Purmerend
L. van Pelt, Purmerend
C. J. Stam, Purmerend.

(Deze brief is een ingekorte versie van een eerder schrijven, dat te lang was voor publikatie, maar wel ter kennis is gebracht van het D.B.-red.).

BLUT ...dat is zo ongeveer 't woord waarmee de situatie in de PPR-„schatkist" moet worden gekarakteriseerd. Als ruim 3000 mensen met elkaar een partij-buro (uiteraard met personeel) op de been moeten houden, een krant uitgeven, post verzenden, vergaderingen en kongressen organiseren dan kost dat handenvol geld. Eigenlijk veel méér dan ruim 3000 handen vol; en des te beroerder wordt dan de toestand als duizend daarvan dit jaar nog geheel niets hebben bijgedragen. Wil al het werk dat we tot nu toe deden resultaten hebben, dan moet er meer - helaas veel meer - geld binnen komen dan er nu is. Een werkelijk dringend verzoek daarom: wie nog geen kontributie heeft betaald, of nog slechts een deel van zijn jaarlijkse bijdrage, en wie iets extra's kan overmaken, laten die dat zo snel mogelijk doen. En laten we met elkaar eens piekeren over de verkiezingen van volgend jaar — en over een verkiezingsfonds, waarvoor nog letterlijk geen cent aanwezig is.

Penningmeester PPR — postgiro 1575600 — AMSTERDAM.

VOOR HET OVERIGE...

Dat onze Antilliaantjes er zo'n rotzooitje van maken kan je natuurlijk niet toestaan. Maar je mag er in deze tijd niet zo maar op inhakken. Dus wat doe je? Je stuurt een handvol mariniers, wat extra ontwikkelingshulp, en Curaçao is weer terug op het rechtse pad.

●

Toch rot voor Witteveen dat hij de BTW niet verder mag opvoeren. Hij had een leuk potje bij elkaar willen sparen voor een inkomstenbelastingverlaging ten behoeve van zijn welgestelde vrienden. En de VVD had voor de komende verkiezingen zo'n aardige leuze in petto: vele kleintjes zorgen voor één grote!

●

CHU-afgevaardigde Van der Peijl in de Tweede Kamer: „Uitstel van de huurverhoging neemt een hoeksteen weg uit het beleid van minister Schut". Zo blijken er altijd weer dingen te bestaan waarvan je het bestaan nauwelijks vermoedde.

●

Een woord van troost voor Verhey en Regtien: ook Nehroe, Soekarno en vele anderen zijn in de nor begonnen.

●

... plus 5 jaar ontzegging uit beide kiesrechten. (Amsterdamse rechtspraak).

●

Volksverraadpleging op westelijk Nieuw-Guinea.

●

Oe Thant: dat de vuile was uit Nederland, die ik mag opknappen, zou stinken was te voorzien.

●

Washington: Soeharto heeft 800 duizend kommunisten opgeruimd; mag hij daarvoor wat terughebben!

●

Djakarta: eens gegeven blijft gegeven.

●

Den Haag: Als Indonesië eenmaal zijn wapenschuld aan Moskou heeft afgelost, zijn ekonomie heeft gesaneerd, de smokkel en de korruptie heeft uitgebannen en nog een paar dingetjes heeft opgeknapt, wel, dan komt onze ontwikkelingshulp het hele Indonesische volk ten goede. Dus óók de Papoea's.

●

Zending en missie: Nederlandse werkgevers onderzoeken het investeringsklimaat in Portugal, om dat land in staat te kunnen stellen de kerstening van zuidelijk Afrika met kracht voort te zetten.

Pater Jan van Eupen, P.P.R.-voorzitter Amsterdam, over:

REVOLUTIE, STUDENT, KERK EN POLITIEK

Het woord revolutionair wekt veel verwarring. Als we uitgaan van een maatschappelijke struktuur zoals we die in Nederland kennen, hoe wil pater Van Eupen dan het woord revolutionair verwoorden: moet men daaronder verstaan de wil tot snelle wijzigingen in die struktuur met volledige inachtneming van de langs demokratische weg tot stand gekomen wetten, of betekent revolutionair ook hier dat die wetten overtreden moeten worden indien dat noodzakelijk danwel wenselijk blijkt te zijn?

Dan wil ik eerst zeggen dat we Nederland niet als een eilandje kunnen beschouwen. Als we de wereldsamenleving proberen te beoordelen vanuit een radikaal standpunt dan kunnen we zeggen: er is zoveel onrecht dat we dáárin moeten zien de grondhouding van de revolutionaire bewegingen in Zuid-Amerika en onder de negers in Noord-Amerika. En dat speelt een rol bij de revolutionaire gedachten van de studentenkringen, vorig jaar in Frankrijk en West-Duitsland, en nu ook in Nederland.

Het gaat er hen niet alleen om dat ze het zelf beter willen hebben; zij voelen daarnaast dat ze opgeleid worden voor een samenleving die op vele punten zo korrupt is, dat ze ervoor passen om voor zo'n samenleving opgeleid te worden

Ik heb het gevoel dat men de situatie zoals die in b.v. Nederland is te weinig onderscheidt van die, welke men aantreft in vele landen van Latijns-Amerika. Met als resultaat dat men methoden, die men als onvermijdelijke beschouwt voor Latijns-Amerika, al te gemakkelijk ook hier gaat toepassen, met voorbijzien van de verschillen in situaties.

Nou ja, dat is de grote vraag. Ik denk dat allen die revolutionaire akties voorstaan direkt zullen toegeven dat de situatie in Nederland niet te vergelijken is met die in Latijns-Amerika (en met stemverheffing ...). Maar, wat is hier het grote gevaar? Dat het hier zó goed is, zó'n welvaartstaat, zó'n konsumptiemaatschappij, met de apatie, de ingeslapenheid van een grote groep, dat het grote onrecht elders in de wereld in stand gehouden wordt mede door deze welvaartslanden.

En dan kunnen we wel zeggen: het is hier voor de betrokkenen niet beroerd, maar de struktuur waarin zij leven is mede schuldig aan het grote onrecht in Zuid-Amerika. En daarom ook dat er vraagtekens gezet worden bij de zogenaamde rechtsorde. Die rechtsorde blijkt mede-verantwoordelijk te zijn voor het bestaan van veel onrecht.

De groepen die hier in de verdrukking zitten zijn niet de studentengroepen. Zij zijn de signalen, de groepen met de antennes voor de groepen die wél moeilijk zitten in onze samenleving. En de studenten hebben naar mijn idee de taak om de vinger te leggen op de rotte plekken.

Wat de student doet ziet hij als een onvermijdelijk protest tegen de bestaande strukturen, terwijl de rest van ons volk er tegenaan zit te hikken met de gedachte: ja, waarom moet dat nou? Het resultaat is dat het kontakt tussen studenten en grote meerderheid van het volk verloren gaat. Moet men daarom niet naar een andere taktiek; één die in staat is om een grote moot van ons volk mee te krijgen. Want pas dan ontstaat er een situatie in ons land die geschikt is voor het doorvoeren van maatregelen die ook de toestand elders in de wereld kunnen verbeteren.

Ja, daar ben ik het helemaal mee eens, maar dan met dit grote verschil: Als gezegd wordt: orde moet er zijn, maar vele waarden worden met voeten getreden, dan kan ik me voorstellen dat de studenten zich niet afvragen: komt het wel over bij die grote groep. Ze zullen niet me de provo's spreken over het „klootjesvolk", maar ze denken het wel. Dat kan je ze dan wel kwalijk nemen, maar dan ligt hier naar mijn mening een grote taak voor politieke partijen en kerken, om twee voor de handliggende groepen te noemen, om de kommunikatie-stoornis te verbreken.

En als de grote groep die zo graag rust heeft ziet, dan mensen in wie zij vertrouwen stellen, figuren uit kerken en uit politieke partijen, ook de kant kiezen van de zogenaamde revolutionaire langharigen, dan is dat een mogelijkheid en een middel om de ingeslapen grote massa tot nadenken te brengen. Dat is de grote taak van kerken en politieke partijen in deze tijd.

Wat Nederland betreft kan men stellen dat er in de kerken een heel wat frisser wind waait dan b.v. tien jaar geleden, maar er is nog weinig steun voor ideeën over daadkrachtige, snelle vernieuwingen. Moet men zeggen dat de kerken op dit punt falen?

Dan komen we op het punt: wat verstaan we onder kerken. Ik noem een Sjaloom-groep ook kerk, en studenten-ecclesia in Amsterdam en Utrecht eveneens. En in die groepen zie ik wel degelijk een zoeken naar vormen en mogelijkheden om in oppositie te zijn tegen de bestaande wantoestanden. Bij de gevestigde kerken — het woord zegt het al — zie ik het minder. Omdat hier ook een stuk establishment in de kerk is binnengedrongen. Het is nu eenmaal een gevestigde kerk geworden. En een kerk kan niet gevestigd zijn; dan houdt ze op christelijke beweging te zijn.

Ik geloof dat we zonder meer kunnen zeggen: de gevestigde kerk loopt op zijn laatste benen; ook in ons eigen land. En als er van de kerkelijke leiders niet die doorbraak komt — er is toch wel iets merkbaar van een doorbraak: ik denk aan een synode-uitspraak van de gereformeerde kerken, en aan enkele pastorale brieven van de bisschoppen — ja, dan wordt door theologen toch wel aangegeven in welke richting het moet gaan. Maar theologen zijn geen kerkleiders.

Hier is een konflikt dat zich in vrij veel kerken afspeelt; de groepen die willen vernieuwen voelen zich aangetrokken door de theologen, maar er is een kloof tussen theologen en kerkleiders. Natuurlijk is er ook een groep theologen die traditiegetrouw blijven.

GRATIS VERVOER?

Het is wat laat, maar ruim een maand nadat in het PPR-program gratis openbaar vervoer als doelstelling werd vastgelegd komen hier de eerste cijfers die daarop betrekking hebben. De Nederlandse Spoorwegen hadden in 1968 *f* 375 miljoen inkomsten uit het personen-vervoer: het streekvervoer door andere maatschappijen bracht *f* 250 miljoen op, en het stadsverkeer van negen steden *f* 127 miljoen. Totaal dus *f* 775 miljoen.

Terecht is al eens opgemerkt dat de inkomstenderving bij gratis vervoer geringer zou zijn dan bovenvermeld bedrag, want de Spoorwegen zouden alle lokettisten kunnen ontslaan. Op een totaal personeelbestand van 24.482 (per 1-1-69) blijken NS over 375 lokettisten te beschikken; bij gratis vervoer zouden zij en nog plm. 100 mensen kunnen afvloeien. Dat is dan een personeelsbesparing die het getal van 24.482 doet dalen tot 24.000. Bepaald geen faktor van groot belang als het om de financiële kant gaat. Een tweede besparende faktor is die van de ambtenaren en militairen die op dienstreis zijn. Dit aantal kon niet worden achterhaald, wel kregen we de verzekering dat ook deze faktor alleen maar wordt overschat.

Er is evenwel ook een financiële faktor die moet worden BIJgeteld. Maakt men het vervoer gratis dan zal men de partikuliere maatschappijen moeten uitkopen; ook die faktor laat zich in een korte tijd niet berekenen. Zeker is wel dat de twee besparingen minder zwaar tellen dan de laatstgenoemde faktor. Blijft dus als resultaat dat gratis vervoer per jaar minimaal drie/kwart miljard gaat kosten. Zouden er voor dit geld echt geen betere bestemmingen zijn?

S. Mol

Vorige maand werd alle aktie-centra aangeboden, een speciale Radikalenkrant te laten drukken met informatieve, tijdloze artikelen. Bedoeld voor propaganda, zoals tijdens Akties-R. Dit plan kan op dit moment nog niet worden gerealiseerd doordat er te weinig inschrijvingen zijn. Op 1 juli waren voor een oplage van 40.000 exemplaren, die dan 3 ct per krant zouden kosten, 15.850 stuks besteld, en voor een oplage van 60.000 (tegen 2½ ct) 20.150. Aangezien deze bestellingen afkomstig waren van slechts 12 lokale centra en Brabant-provinciaal moet het mogelijk zijn tot aanzienlijk betere resultaten te komen, zodat het plan kan worden uitgevoerd. Per 1 augustus moet een beslissing worden genomen, wil de krant begin september kunnen uitkomen.

GELEZEN EN GECITEERD

ARMOEDE

Het blad van de CH-jongeren, „De Jonge Nederlander", hield zich enkele dagen voordat Mellema opnieuw CH-fraktievoorzitter werd in de Tweede Kamer bezig met de vraag: als Mellema niet terugkomt, wie dan?

Er worden slechts twee alternatieven genoemd, en beide worden van de hand gewezen. Willem Scholte is — zo lezen we — een deskundige op belastingterrein, maar „een fraktievoorzitterschap van Scholte zou de afstand tussen de zich vernieuwende CHU en de nauwelijks eigentijds te noemen Kamerfraktie alleen maar vergroten". En van Dirk van der Mei wordt gezegd: Zijn betogen zijn korrekt, maar tot nu toe is nooit gebleken dat Van der Mei iets meer in zijn mars heeft. En dan volgt de (h)eerlijke konklusie: „De overige fraktieleden lijken wel zo verstandig, geen ambities voor het voorzitterschap te koesteren".

•

Eveneens uit „De jonge Nederlander": De PPR is net een quarantaine-inrichting: katholieken die zulks wensen kunnen er ontsmet worden alvorens over te gaan naar de PvdA."

•

De mariniers die even heen en weer zijn geweest naar Willemstad hebben niet alleen hun karwei goed gedaan, sommigen blijken er ook nog iets te hebben opgestoken. Majoor Martens, kommandant van de troepen die uit Nederland werden overgevlogen laat in het Algemeen Handelsblad van 14 juni optekenen: „De onlusten op Curaçao werden veroorzaakt door schorem, linkse agitatoren, die een massa-hysterie ontketenden: deze lieden zijn hoogstwaarschijnlijk in buitenlandse kommunistenkampen getraind. Er is jammer genoeg op Curaçao en in Nederland nog niemand die positief durft beweren, dat de brandstichtingen het werk van kommunisten waren." Groot-Majoor Martens durft het kennelijk wél. Maar hij is er dan ook zélf (anderhalve week) geweest. En dat telt, in zijn kringen.

•

En de heer A. van der Meer, direkteur Stichting ter bevordering van investeringen op de Nederlandse Antillen, doet in het blad „De Nederlandse onderneming" ook een vlot verhaal. Na een analyse van de gebeurtenissen konkludeert hij: „En dit alles heeft zich afgespeeld in een periode waarin de welvaart aan het stijgen was en de werkloosheid aan het dalen. Curaçao was op de goede weg."

Het verhaal heeft tenminste de verdienste dat het iets nieuws vertelde. Dat het zo goed ging op Curaçao hebben we nergens anders kunnen lezen.

•

In april van dit jaar bracht een Nederlandse industriële delegatie een bezoek aan Portugal, en in het blad „De Werkgever" is daarvan verslag uitgebracht. „De betrekkelijke stabiele ekonomie, de relatief lage lonen en het EFTA-lidmaatschap van Portugal bieden natuurlijk voordelen aan buitenlandse investeerders", zo lezen we. Er wordt aan toegevoegd dat ook nog aan andere voorwaarden moet zijn voldaan wil Portugal voor investeringen aanlokkelijk zijn. Maar dat blijkt dan ook het geval te zijn: „Ondanks de vele andersluidende berichten streeft hij (premier Caetano - red.) volgen insiders wel degelijk naar een onder de Portugese omstandigheden politiek haalbare modernere politiek". De oplossing van dat woorden-raadsel is te bevragen bij de Federatie van de Katholieke en Protestants-christelijke werkgeversverbonden, Scheveningseweg 52, Den Haag.

•

Ver verheven boven alles wat links, progressief, radikaal, socialist enzovoorts is zweven de gezagsgetrouwen. Zij zelf voelen zich de steunpilaren van recht en orde, met beide benen stevig geplant in de bestaande strukturen, en zij zullen dus het woord „zweven" niet willen accepteren. Wie evenwel Lewins blad „Rechtsom" leest moet aan het gezagsgetrouwe karakter van rechts gaan twijfelen. In het nummer van 24 mei lezen we in een niet ondertekend artikel over de studentenonlusten onder meer het volgende:

„Het zou voor de hand liggen hier (en misschien komt het er ook nog wel eens van in Nederland) een oproep te doen voor de oprichting van een burgerwacht die met harde (en geschoolde) hand de politie te hulp kan komen in al die gevallen waarin straatterroristen zich vergrijpen aan andermans eigendommen of orde en rust op de openbare straat verstoren."

En over studenten die protesteren in plaats van studeren:

„Vergelijk met dit kreupele marchanderen met het gezag eens de gezonde houding die in Griekenland tegenover werkonwilligen wordt aangenomen. Kijk eens naar Zuid-Afrika, waar men wel raad weet met onruststokers aan universiteiten."

En tot slot nog het volgende citaat:

„Hoe lang zal men in kringen van de strijdkrachten nog blijven toezien hoe gezag en moreel ondergraven worden?"

BESTUURS-WIJZIGING

Eén van de leden van het dagelijks bestuur, J. van Esch is afgetreden. Reden is dat hij het onmogelijk eens kan zijn met enkele punten uit ons programma, met name het streven naar gratis openbaar vervoer. Het penningmeesterschap wordt thans waargenomen door Th. van Kleef. Ter opvulling van de open plaats in het DB zal worden teruggegrepen op de lijst van uitslagen van de in april gehouden verkiezingen.

EERSTE KAMER

Waarschijnlijk ten overvloede: de PPR is nu ook vertegenwoordigd in de Eerste Kamer (met een als PPR gekozen man). Met hulp van andere progressieve partijen werd J. Tonnaer gekozen.

AGENDA

Zo mogelijk wordt in dit blad ook een agenda afgedrukt van komende gebeurtenissen binnen de PPR. Akties R, regionale bijeenkomsten enz.

Maar aangezien de gegevens heel schaars binnenkomen loopt die agenda niet goed. Wil ieder die bijdragen kan leveren, die zenden aan Stefanie Brokerhof, Krullelaan 43, Zeist, tel. (03404) 1 56 84.

ADRESSEN

Purmerend: C. J. Stam, Pluutstr. 17 (nieuwe sekretaris)
Betuwe: B. J. Schiltmans, Scheeringl. 11, Tiel. (03440) 46 13 (nieuwe sekretaris)
Losser: Mevr. H. Meershoek-Kleene, Molenstr. 40 (sekretaresse)
Hoensbroek: P. Boon, Op de Acker 23. (04448) 3021 (voorzitter)
Oss: W. Dijkstra, Troelstrastr. 40 (kontaktpersoon)
Z-Holland provinciaal sekretariaat: Nieuwe Rijn 33b, Leiden
Naarden-Bussum: J. J. Hermans, Badhuisl. 37, Bussum (kontaktpersoon)
Linker Maasoever: A. Robben, Schalkeroord 227, Rotterdam-26
Breda: J. van Eupen, Groot Ypelaardreef 66 (voorzitter)
Utrecht (en omstreken): J. de Kok, Kometenl. 74 (was 80), De Bilt. (030) 76 37 09.

ADRESWIJZIGINGEN naar J. C. Lieske, Klaverweg 13, Heerde (Gld.)

KRANT Kradikalen

MAANDBLAD VAN DE RADIKALEN | SEPTEMBER 1969 (11) | 25 CENT

STICHTING PROGRESSIEVE EUROPESE PARTIJ

Op 18 en 19 oktober zal in het Europa-huis in Bemelen worden geprobeerd een progressieve Europese partij te stichten. Het initiatief daartoe is uitgegaan van het P.v.d.A. tweede-kamerlid ir. H. Vredeling, die ook afgelopen mei al in Bemelen een aantal mensen bij elkaar riep om over dit plan te beraadslagen. Deze Progressieve Europese Partij (PEP) is gericht op het EEG-parlement in Straatsburg, en zal voor dat parlement kandidaten stellen als het tot Europese verkiezingen komt. Het bestuur van de PPR heeft — na een positief advies van de kommissie Vredespolitiek — besloten aan de konferentie van Bemelen mee te doen. Op dit moment wordt aan het voorbereidende werk al deelgenomen door Coppens, Lafeber en Mol.

NATIONALE SPEELRUIMTE BEPERKT

De basis van de gedachte aan een PEP lijkt wat ver weg te liggen: bij de integratie in West-Europa op het terrein van het bedrijfsleven, bij de wenselijkheid van meer bevoegdheden voor het Europees Parlement, en bij de wat onbehaaglijke gedachte dat de Europese Integratie zich tot nu toe heeft voltrokken in een sfeer die weinig progressief is. Om er enkele punten uit te halen en dan met reuze-sprongen bij de PEP terug te keren het volgende korte overzicht. Algemeen wordt verwacht dat bedrijfsfusies over de grenzen heen op grote schaal aanstaande zijn. Het is een kwestie van tijd. Voor nationaal-georiënteerde vakverbonden, nationale politieke partijen en idem pressie-groepen ontstaat dan een situatie die uit de hand moet lopen. Neem als voorbeeld het vooral door de PPR gepropageerde verlangen naar medebeslissingsrecht in de bedrijven. Dit kan straks onmogelijk nationaal worden gehonoreerd. Als de leiding van een Nederlands bedrijf door een Nederlandse wet wordt verplicht tot een nieuwe struktuur die zij onaanvaardbaar vindt kan dat bedrijf over de grens worden gebracht met — let wel — met behoud van de Nederlandse markt. Mag verplaatsing van een bedrijf in de praktijk moeilijk zijn, Nederland zou als plaats voor nieuwe vestigingen en uitbreidingen zeer onaantrekkelijk kunnen worden. Vandaar dat invoering van medebeslissingsrecht een Europese zaak moet zijn, voor alle EEG-landen op dezelfde wijze geregeld.

De vakverbonden hebben dit — en soortgelijke problemen — al lang ingezien en besloten daarom in april mei van dit jaar tot internationale organisaties te komen binnen de grenzen van de EEG. Zo zullen ook de politieke partijen dat moeten doen. De bedoeling is dat er in Straatsburg een progressieve fraktie zal komen, bestaande uit niet uitsluitend socialisten. En deze fraktie zal kunnen steunen op een progressieve Europese partij, met afdelingen in alle aangesloten landen.

Wat Nederland betreft denkt Vredeling aan deelneming van de P.v.d.A., de PPR, D'66 en zo mogelijk de PSP.

Nationaal kunnen deze partijen naast elkaar blijven staan, maar als er verkiezingen komen voor Straatsburg zullen zij gemeenschappelijk optreden. Men kan dit vergelijken met partijen die bij gemeenteraadsverkiezingen samengaan maar bij kamerverkiezingen onder eigen naam uitkomen.

De PPR heeft wel vastgelegd dat het programma van de PEP aan enkele voorwaarden moet voldoen. In de eerste plaats zal onvoorwaardelijk stelling genomen moeten worden tegen een Europees kernwapen, als machtsinstrument van een Europese politieke unie. Daarnaast zal alle energie gericht moeten zijn op het tot stand komen van medezeggenschap in de bedrijven op Europese schaal. Dit om de belangrijkste te noemen. In Bemelen zullen uiteraard ook vertegenwoordigers zijn van progressieve politieke partijen uit de andere EEG-landen. In mei was dat trouwens ook al het geval. Niet alle delegaties zullen — zo is de verwachting — ervan overtuigd zijn dat er per sé een partij moet komen: dat men niet kan volstaan met een soort politieke beweging.

De verwachting dat Europese verkiezingen voor Straatsburg aanzienlijk dichterbij zijn gekomen kan ertoe leiden, dat niettemin vergaande besluiten worden genomen.

Sam Mol.

HET MODEL GEMEENTEPROGRAM IS ER!

Vanaf begin 1969 heeft de kommissie gemeentepolitiek zich in opdracht van het bestuur en de kerngroep bezig gehouden met het maken van een model gemeenteprogram. Nadat zoveel mogelijk uit het gehele land de stof was aangedragen en verwerkt, kwam begin mei een eerste ontwerp tot stand. Dit stuk is onderwerp van diskussie geweest op een zeer geslaagde studiedag gemeentepolitiek. Tachtig leden — waaronder veel zitting hebbende gemeenteraadsleden — hebben zich op die dag enthousiast en kritisch met het eerste ontwerp bezig gehouden. Het resultaat van al het werk is in juli in de vorm van een model gemeenteprogram aan het bestuur ter beschikking gesteld.

De term „model gemeenteprogram" vraagt enige nadere toelichting. De kommissie is van mening — en deze zienswijze wordt door het bestuur gedeeld — dat het ondoenlijk is een pasklaar program te maken dat voor iedere gemeente in zijn geheel bruikbaar is. Daarvoor liggen de problemen dikwijls te verschillend.

Uiteraard ademt het program een geest van vernieuwing en radikale aanpak. Er is gestreefd om de zaken waarom het gaat konkreet weer te geven. De bedoeling van dit program is dat u kunt zeggen: Dit program, aangevuld met plaatselijke punten, gaan wij gebruiken, of: Wij halen uit dit program de punten die wij voor onze gemeente nodig achten, aangevuld weer met typisch plaatselijke wensen enz.

Over de opbouw van het program het volgende: Een korte inleiding wordt gevolgd door de volgende hoofdstukken:

— Functioneren van de democratie; Financiën - subsidiebeleid; Ruimtelijke ordening; Volkshuisvesting; Welzijnszorg, (onderverdeeld in A Sociale dienstverlening, B Gezondheidszorg - milieuhygiëne, C Rekreatie en sport, D Kultuur en kunst); Jeugdvorming en volwassenenvorming (waar het onderwijs onder valt); Ekonomische aangelegenheden; Openbaar vervoer; Openbare diensten; Personeel; Grenswijzigingen, samenwerking en nieuwe bestuursorganen.

HOOFDPUNTEN

Bij het hoofdstuk: Funktioneren van de demokratie wordt aandacht geschonken aan twee facetten nl. het funktioneren van de demokratie van de gemeentelijke overheid (B. en W. - Raad en Ambtenaren) naar de burgers en van B. en W. en ambtenaren naar de gemeenteraadsleden. Terecht is aan dit hoofdstuk grote aandacht geschonken. Als wij een aantal van de konkreet genoemde punten zouden kunnen realiseren, hebben wij een goede bijdrage tot vernieuwing gegeven.

Financiën: Aandacht wordt o.a. besteed aan de opzet van de begroting, de efficiency, meerjarenplanning met voortgangscontrole en het subsidiebeleid.

Bij de ruimtelijke ordening wordt vooral gezocht naar de mogelijkheden van inbreng ook van anderen dan degenen die zich thans met deze materie bezig houden.

De inleidende gedachte bij het hoofdstuk volkshuisvesting luidt: „Voor een menswaardig bestaan heeft ieder een goede woning nodig. Teveel mensen wonen nog in slechte huizen of zelfs in krotten. Juist de bewoners van deze „huizen" komen veelal het laatst aan bod". Hierna volgen dan een tiental punten.

Twee punten uit de paragraaf sociale dienstverlening: „Ieder die **recht** heeft op bijstand heeft ook **recht** op een persoonlijke en een in alle opzichten menswaardige behandeling". „Het systeem van sociale raadslieden (onafhankelijk van de gemeentelijke diensten) moet worden bevorderd". Men kan deze raadslieden als een sociale ombudsman beschouwen.

Veel mensen die moeite hebben om de weg te vinden naar overheidsdiensten om welke reden dan ook, vinden hier een leidsman en adviseur.

Bij het onderwijs komt o.a. het volgende punt voor: „De gemeente bevordert dat er aan de vorming van de jonge mens als staatsburger grote aandacht wordt geschonken. Middelen hiertoe zijn o.a. goede aansprekende voorlichting, ekskursies, films alsmede het in direct kontakt brengen met de wijze waarop de overheid werkt". Tenslotte dit:

Dezer dagen is een aantal exemplaren van het model gemeenteprogram naar alle aktiecentra gezonden. Nabestellingen kunt u doen aan het partijbureau. De prijs bedraagt *f* 0,50 per stuk. U dient het bedrag vooraf over te maken op gironummer 1575600 t.n.v. penningmeester radikalen, Amsterdam.

Het secretariaat van de kommissie gemeentepolitiek is de heer L. J. B. v. Geffen, Schoonveld 128, Rotterdam.

A. van Setten.

MEEBESLISSEN IN DE TOEKOMST

In diskussies die plaats vinden over meebeslissen wordt de aandacht vaak sterk gericht op een verbetering van de toestand die wij vandaag aantreffen. Dat is belangrijk, maar minstens zo belangrijk is de vraag hoe aan het meebeslissen in de toekomst vorm gegeven moet worden. Toekomst wil zeggen datgene wat ons over 10 à 15 jaar te wachten staat. Als we dan willen meebeslissen zullen we nu al maatregelen moeten nemen om dit mogelijk te maken. Maatregelen die vooral liggen in de sfeer van onderwijs en vorming.
Het is nodig dat we ons afvragen hoe en waar de beslissingen over onze samenleving in de toekomst genomen gaan worden. Daarbij zou ik de volgende ontwikkelingen willen aanduiden:

1. *Het tot stand komen van een integratie van de Europese staten tot zoiets als de Verenigde staten van Europa.*
   In feite is dit meer een doelstelling dan een ontwikkeling. Toch wil ik er van uitgaan omdat wanneer dit niet gebeurt de grote beslissingen OVER EUROPA, BUITEN EUROPA genomen zullen worden! In dat geval verliest deze diskussie voor ons Europeanen een groot deel van zijn belang.
2. *Een sterke ontwikkeling van de planning bij overheid en bedrijfsleven.*
   Wie geen vreemdeling is in het Jerusalem van de ondernemingen, beseft dat geïntegreerde ondernemingsplanning zelfs bij grote Nederlandse ondernemingen nog in de kinderschoenen staat. Bij vele middelgrote en kleine ondernemingen wordt in het geheel nog niet aan planning gedacht. Een snelle verandering in deze situatie kan worden verwacht.
3. *Steeds verdergaande konsentraties in het bedrijfsleven.*
   Dit hoeft niet persé te gebeuren in de vorm van fusies. Ook het afsluiten van lange termijn kontrakten, waarbij ondernemingen zich voor perioden van omstreeks 10 jaar voor bepaalde aspekten aan elkaar binden, is een vorm van konsentratie.
4. *Een sterke wederzijdse beïnvloeding, zo niet afstemming op elkaar van overheids- en bedrijfsplanning.*
   Reeds nu worden bij het verzamelen van feitenmateriaal door het centraal bureau voor de statistiek en de verwerking daarvan door het centraal planbureau enquêtes gehouden in het bedrijfsleven. Denkt u ook eens aan overheidsmaatregelen zoals die met betrekking tot infra-struktuur, werkgelegenheid, milieuhygiene, investeringssubsidies, etc. en de invloed die enerzijds hierop door het bedrijfsleven wordt uitgeoefend en die anderzijds hiervan op het bedrijfsleven uitgaat.
5. *Sterke ontwikkeling van komputers en hun toepassing.*
   De ontwikkeling van de planning hangt hiermee zeer nauw samen, immers één van de pijlers waarop de planning in toenemende mate zal gaan rusten is het gebruik van denkmodellen waarin de samenhang tussen maatschappelijke, ekonomische en technische verschijnselen steeds beter zal worden vastgelegd. Met deze wiskundige, ekonometrische of hoe dan ook genoemde modellen kunnen op de komputer proeven worden gedaan die aangeven wat het gevolg van bepaalde maatregelen en alternatieve planningen kan zijn.
6. *Tenslotte een toenemende delegatie van beslissingen naar interdisciplinaire werkgroepen van sociologen, ekonomen en technici.*

De democraten zullen de toepassing van komputers en wiskundige modellen moeten aangrijpen als het middel bij uitstek om de beslissingen over onze samenleving te gaan beheersen.

Immers, de modellen zullen het mogelijk maken de gevolgen van alternatieven van een sociaal ekonomische politiek af te tasten. Men zal kunnen laten zien wat een konservatieve of een progressieve politiek betekenen. Men zal een en ander in klare taal verstaanbaar kunnen maken. Men zal niet meer worden afgeleid door moeilijk weerlegbare kwalitatieve argumenten.

Naar mijn mening kunnen wij een democratische greep krijgen op de boven geschetste strukturen door te beheersen wat er aan doelstellingen in gaat en wat er aan gevolgen uitkomt. Lukt het niet dan worden we inderdaad overgeleverd aan technocraten die buiten de democratie om een keuze uit alternatieven zullen doen. Een keuze die hen niet toekomt!

LEO JANSEN

OPINIE

De PSP voelt niets voor het PAK en de PPR heeft er de P over in. Met deze opmerking zouden we kunnen volstaan want alles wat er verder over is te schrijven en te zeggen is is al gepubliceerd. Behalve één facet, dat specifiek de PPR aangaat.
Toen de PSP enkele maanden geleden in een brief aan de PvdA en de PPR liet weten dat de breuk met het PAK aanstaande was beleefden we het in de politiek niet dagelijks voorkomende gebeuren dat de beslissing werd beargumenteerd met de ware reden: PvdA en PPR hadden niet de volgens PSP juiste (lees: voldoende extreme) standpunten ingenomen in de kwesties Maagdenhuis en Curaçao. De PSP heeft dat zelf wel gedaan; dat heeft nu geleid tot een breuk in de op gang komende samenwerking met andere partijen, en het gevolg is een isolement.
Waarschijnlijk is er niemand in de PPR die dit prettig vindt. Maar dan moet wel even worden bedacht dat de PPR zelf ook (in hoeverre is niet te meten) het gevaar van datzelfde isolement heeft gelopen. De kwestie-Maagdenhuis is in onze kringen bepaald niet glad verlopen. Hiermee wil niet gezegd zijn dat PPR en PSP verwante partijen zijn, want in de kwestie-Maagdenhuis hadden deze partijen duidelijk verschillende uitgangspunten. De PSP was juist in de dagen van de bezetting van dit universiteitsgebouw aangekomen op een punt waarop de strijd tussen de twee belangrijkste stromingen in die partij naar een klimax ging. De echte pacifisten werden overspoeld door de vleugel die in de PSP een tehuis heeft gevonden waarin het zoet terugdenken is aan het dogmatische socialisme van de vooroorlogse SDAP. En het is deze stroming die de PSP-standpunten inzake Maagdenhuis en Curaçao heeft bepaald.
Vanuit de PPR heeft een stroming inzake de kwestie Maagdenhuis het zelfde standpunt geformuleerd, uitgaande van een ongenuanceerde interpretatie van het begrip „radikaal". Deze interpretatie komt neer op een konsekwente doortrekking van een gedachtengang tot in alle politieke problemen, zonder rekening te houden met de algemene politieke situatie. En die algemene politieke situatie was in het onderhavige geval, dat een zeer snelle en volledige demokratisering aan de universiteit van Amsterdam wel wenselijk, maar niet haalbaar was. Het betekent dat een eenmaal ingezette aktie te ver kan gaan of te radikaal wordt uitgevoerd. Sukses kan men vaak afdwingen, volledig sukses meestal niet.
De PSP heeft het uiterste gewild en van haar gesprekspartners een zelfde houding geëist. De PPR wil bij al haar akties binnen het raam van het politiek haalbare blijven; anders is in korte tijd ook haar werk tevergeefs.

★

Alle bewondering voor het geduld van de AR-radikalen, die (nu zelfs volgens enkelen van hun eigen voormannen) worden ingebakken in een CDU. Een CDU is het grote onding waarvoor de AR-radikalen altijd bang zijn geweest, maar bij nadere beschouwing blijken er twee soorten CDU's te bestaan. De ergste is er **één** die samenwerkt met de VVD, een minder afschuwelijke is die welke dat weigert. En voor die tweede vorm staat Biesheuvel nog steeds garant.
Die garantie betekent natuurlijk niet dat er samenwerking komt met de PvdA; dat kan niet, want de PvdA weigert elk kontakt met de KVP. Wat dan na de komende verkiezingen die de CDU bepaald geen meerderheid zullen opleveren? De CDU zal kunnen zeggen: de PvdA **wil** niet met ons, D'66 **wil** niet met ons (dat nemen we vooralsnog aan) de VVD **mag** niet van ons, ter wille van het landsbelang starten we maar vast. Dat zal dan met een program zijn dat naar de resultaten van de „Club van 18" ruikt, maar net niet progressief genoeg is om de VVD af te schrikken. In de hoop dat de koalitie van de De Jong dan — zonder VVD-ministers, maar met VVD-steun — kan worden voortgezet. En als dan Biesheuvel zelf premier mag zijn, welke AR-radikaal voelt zich dan nog genoodzaakt te wanhopen?

★

Vrijdag 5 september jl. organiseerde de Europese Beweging in Nederland een ontmoeting met 6 tweede-kamer-fraktieleiders of hun vertegenwoordigers, om een aantal integratie-problemen te bepraten. Veel leverde dat niet op maar toen Van Mierlo op een zijpaadje kwam werd er iets gezegd dat voor PPR-kringen toch wel interessant is. Gevraagd werd hoe hij dacht over de vorming van Europese politieke partijen (zie het artikel over de PEP op de voorpagina). Van Mierlo's betoog kwam kort samengevat hierop neer dat hij wel iets zag in Europese partijen die te zijner tijd zullen deelnemen aan de verkiezingen voor het parlement in Straatsburg, maar dan moesten die partijen niet voortkomen uit de bestaande nationale partijen. Hij voelde niets voor een Europees parlement waarin men ook al weer christendemokraten, socialisten, liberalen enz. kon zien optreden. Straatsburg zou iets heel nieuws te zien moeten geven op partij-politiek terrein.
En op dat moment was zijn betoog ten einde.
Als lid van de PPR, een partij die bereid is om met socialisten en andere vooruitstrevenden een progressieve Europese partij te stichten vraag je je dan af: wat zou Van Mierlo wél willen. Moet Straatsburg wachten tot Van Mierlo het antwoord heeft gevonden op het probleem dat hij zelf oproept, en op het moment dat heel Europa van Van Mierlo's wijsheid overtuigd is?

★

De afgelopen weken is in meerdere krantenartikelen beweerd dat er wat schot gaat komen in de organisatie van een doeltreffende guerrilla tegen de blanken in het zuidelijk deel van Afrika.
Een aspekt waarmee wij in Nederland ongetwijfeld te maken krijgen is, dat de komende gebeurtenissen in Afrika onvermijdelijk zullen leiden tot zeer kritische uitlatingen over wat men „het westen" noemt; met name ook in onze eigen kringen. En dan zullen van rechts-politieke zijde weer de verontwaardigde kreten worden geslaakt over de negatieve houding van links tegenover onze grote bondgenoot Amerika enz. Een oppervlakkige beschouwing van de situatie leert dat wij daar eenvoudig niet onderuit kunnen. Als deze week ook New York zijn „prinsjesdag" heeft gehad, dat wil zeggen de opening van de nieuwe assemblee van de UNO, zal Afrika weer in debat komen. Er zullen weer stemmingen zijn over de Portugese gebieden en over Zuid-West-Afrika. En daarbij zullen de USA, Engeland, Frankrijk en nog andere westelijke landen het weer opnemen voor Portugal en Zuid-Afrika en soms ook voor Rhodesië. Dat hebben deze landen altijd gedaan en dat is geen wonder als men bedenkt dat b.v. Engeland in Zuid-Afrika meer dan tien miljard gulden heeft geïnvesteerd.
De Sovjet-Unie van haar kant gaat ook niet vrij-uit, zij voert al sinds lang een zeer subtiel spel op met Zuid-Afrika om de goud-prijs op peil te houden (samen zijn zij de grootste gouddelvers). Maar dit is veel minder opvallend en dus kan Moskou zich voordoen als principieel tegenstander van alles wat in Zuid-Afrika blank is. En dan kan het er op lijken dat politiek links-Nederland (of noem het progressief-Nederland) gelijkop denkt met „de kommunisten" met wie samen front wordt gemaakt tegen „onze gewaardeerde atlantische bondgenoten".
Het gaat hier evenwel niet om pro-Russisch en anti-Amerikaans, maar om verontwaardiging over het feit dat zaken als mensenrecht, anti-racisme, anti-kolonialisme in demokratische landen enerzijds met vuur worden beleden, en anderzijds om kommerciële redenen worden geloochend.

K-POST

Krotopruiming

In de krant van juli treft mij de stelling t.a.v. „de bereidheid onze financiële prioriteiten grondig te herzien". Naar ik meen is dit een loze kreet. Bij andere zaken zoals onderwijs, verkeer, recreatie, e.d. kan het zelfde worden gezegd.
Zo draait alles in een vicieuze cirkel rond, en wel zo dat er geen middelen voor te vinden zijn.
Bij de krotopruiming zijn er wel aanwijsbare middelen om dit proces op gang te brengen. Dat is de dure grond want deze buurten liggen als regel niet ver van het centrum, waar de grond het hoogste in prijs is. Terecht zal de lezer opmerken dat die grond als regel particulier bezit is en dus duur betaald moet worden. Hier is het waar de schoen wringt. Het steeds maar stijgen van de prijs van de grond is het zwaarste motief om de zaak verder maar te laten rotten.
Hier is maar één oplossing, een universele, dat door invoering van grondrecht de pachtwaarde van alle grond aan de gemeenschap komt. Dat doet de prijs van de grond dalen en het rendement moet dan uit de gebouwen komen. De krotten brengen dat niet op, dus moet er gebouwd worden. Dat zullen misschien kantoren e.d. zijn die wel in het centrum passen en het grondrecht kunnen opbrengen. Dit is een natuurlijke sanering, met volop werkgelegenheid, die de werkers in staat stelt de huur van de betere woning te kunnen betalen.
Uit de berichten weten wij dat ook in de USA de krotten een politiek knelpunt zijn. Mijn vrienden aldaar melden dat er ook steeds meer economisch gerichte aandacht komt voor dit probleem. Het blad „Nations Cities" van maart '69 meldt een rapport over „Financing our urban Needs", waarin deskundigen van 18 organisaties aan het woord zijn. Er is wel veel gesproken over de bedenkelijke rol die de „slumlords" spelen maar men gaat nu inzien dat er door een betere aanpak van de belastingen, iets gedaan kan worden. De gebouwen moeten vrijgesteld worden, de grond moet de last dragen. Indien dit probleem niet spoedig wordt opgelost, zo meent men, dat de USA haar eerste plaats in de rangorde van de welvaart der landen zal verliezen.
Er moet heus een spit dieper worden gegraven om het economische vraagstuk van de krotopruiming, en andere daaraan verwante, onder de knie te krijgen, dan er met „prioriteit van uitgaven" haalbaar is. Ik mag als eerst voor de hand liggende informatie wijzen op mijn boek „Creatieve Gerechtigheid door Grondrecht"[1]).

Bennekom, S. Sevenster.

[1]) Semper Agendo Apeldoorn *f* 5,90.

Gratis vervoer!

Antwoord aan S. Mol:
Natuurlijk zijn er betere bestedingen te bedenken voor de ¾ miljard (750.000.000 gulden) per jaar die S. Mol noemt als nodig voor het gratis maken van het vervoer.
Ik ben alleen van mening dat hij de idee van gratis vervoer niet helemaal rechtvaardig en eerlijk behandeld heeft in zijn artikel(tje).
Ik kan me nl. voorstellen dat gratis openbaar vervoer geleidelijk ingevoerd wordt.
Ik kan me bovendien voorstellen dat er nog meer besparingen zijn bij gratis vervoer. Hebben bij de NS alleen maar die 375 lokettisten (plus nog ongeveer 100 man) te maken met de inkomsten? Zitten er op de kantoren van NS niet een heel groot aantal mensen de hele dag te rekenen wat Tjietjerksteradeel (sorry Tjietj. enz.) heeft opgebracht aan inkomsten van het personenvervoer?
Zitten er bij de streekvervoerbedrijven niet ook een groot aantal mensen die ditzelfde doen?
Zitten er bij de RET in Rotterdam en de andere 8 steden niet ook een groot aantal mensen voor ditzelfde werk (wat denken we van de kondukteurs, hoeveel zijn dat er?).
Wat denkt S. Mol van de meeropbrengst van de inkomstenbelasting (én loonbelasting)? Alle reeds automatisch in de belastingtarieven ingebouwde aftrekmogelijkheden voor reiskosten (minimaal *f* 120,— per jaar) kunnen toch vervallen.
Hoeveel ambtenaren (in zeer ruime zin) „verdienen" niet aan z.g. dienstreizen per 1e klasse?
Overigens, op 7 juni jl. hadden we alleen maar de keuze tussen wel of niet gratis vervoer. Ik dacht, dat door een onhandige behandeling van dit programmapunt door de kongresvoorzitter, de studiemogelijkheid op dit onderwerp over boord werd gezet. Was dit studeren niet gewild bij sommige mensen?
GRATIS VERVOER staat nou eenmaal in ons program en dus zullen we het er mee moeten doen. Studeren intussen kan. Ik zou ook graag willen weten welk voordeel er zit in de door mij opgesomde punten. (er zullen er nog wel meer zijn).
Wáár blijft dan de groep mensen die zich in de werkelijke kosten van GRATIS VERVOER gaan verdiepen?

Zwijndrecht -
A. G. C. van den Berghe.

*

Het lijkt weinig nuttig om op alle gestelde en wellicht nog te stellen vragen een antwoord te geven, omdat bij het gratis maken van het openbaar personenvervoer vele faktoren een rol spelen die alle van relatief weinig belang zijn en elkaar ongeveer neutraliseren. Om hiervan een indruk te geven: op de vraag of NS behalve de lokettisten en 100 andere personeelsleden nog meer mensen kan ontslaan luidt het antwoord: misschien nog wel iets, maar anderzijds moeten vele lokettisten blijven om kaartjes voor reizen naar het buitenland te verkopen. Vooral in de grensgebieden is dat aantal beduidend. Op de vraag wat we van de kondukteurs van de RET denken: waar vele jonge mensen meereizen, zoals scholieren, moeten de kondukteurs blijven fungeren als kontroleurs, in de zin van toezichthouders. De opbrengst van de inkomstenbelasting zou gaan stijgen? Wel, als dat een beduidend bedrag wordt kan men ook stellen dat de bestedingen toenemen doordat ook de inkomsten zelf toenemen en dat kan dan weer negatief zijn. Maar nu zijn we in onbetekenende details verzeild geraakt die niets afdoen aan het feit dat gratis openbaar vervoer *f* 750.000.000 per jaar zou kosten plus een groot bedrag voor het uitkopen van de partikuliere vervoersbedrijven.

M.

Verontrusting in tweevoud

Ik wil bij dezen mijn verontrusting over de houding van het bestuur en de kamerfraktie inzake de Maagdenhuiskwestie kenbaar maken. In een antwoord op een brief van het Aktie-komitee Groot Amsterdam schrijft het bestuur, dat voornoemd komitee niet kritisch genoeg is geweest ten aanzien van de door de studenten gebruikte middelen. Ik vraag mij af of het bestuur wel kritisch genoeg gestaan heeft ten aanzien van de door Belinfante c.s. ingestelde ondemokratische struktuur, die hij, zo bleek uit de door de studenten gevonden brieven, strak door wilde voeren. Het Roermondse lid, de heer Bellemakers, schrijft in een ingezonden stuk in de Radikalenkrant van juli, dat „radikaal" betekent „vanuit de wortel". Dit vereist een analyse van alle feiten, van oorzaken en gevolgen. In dit licht bezien krijgt de zin, waarin gesproken wordt over het trachten te behalen van een parlementaire meerderheid, voor mij de nare bijsmaak van een zich a a n s l u i t e n bij die meerderheid, die immers van te voren vaststond. En wat de demokratische spelregels betreft, waar het bestuur veelvuldig op teruggrijpt: zelfs Belinfante dient zich te houden aan die spelregels, ook al is hij lid van de PvdA.
Een tweede kwestie behelst de wijze, waarop de PPR haar program opstelt. Betreurenswaardige besluiten, zoals het in het program opgenomen punt ter gratismaking van het openbaar vervoer, kunnen vermeden worden, wanneer het bestuur alle partijleden laat beslissen via stembiljetten i.p.v. enkele tientallen leden op kongressen.
Enkele cijfers: het kongres te Tilburg werd bezocht door ongeveer 250, oftewel 7%, van de partijleden (en dat nog wel op de universiteit van Karl Marx, die de g e z a m e n l i j k e beslissing voorstond); het kongres te Utrecht werd bezocht door 100, oftewel 3%, van de partijleden. Wanneer het bestuur via de Radikalenkrant informatie aan de leden biedt en zowel voor- als tegenstanders van bepaalde zaken aan het woord laat, en tevens stembiljetten verstuurt, waarop de leden zich kunnen uitspreken, zal de mening van de partij duidelijker naar voren komen en het gezicht van de PPR beter bepaald worden. Misschien zullen dan ook betreurenswaardige gebeurtenissen, zoals het aftreden van Van Esch als penningmeester, voorkomen worden.

J. Aarden,
Noordwijkerhout.

(Een program vaststellen bij referendum is om tenminste twee redenen een onmogelijke zaak. In de eerste plaats is ze uiterst kostbaar, gezien de verzendkosten voor de brieven heen en weer. In de tweede plaats kan een beslissing niet worden genomen zonder diskussie, waarvoor een kongres nu eenmaal noodzakelijk is. Bovendien: zouden er meer dan honderd leden bereid zijn thuis het hele program met alle argumenten voor en tegen — per punt — door te werken om alsdan — alweer per punt — zijn mening op papier te zetten en op te sturen? — red.)

BUITEN PARLEMENTAIR

Het wil nog wel eens voorkomen, dat progressieve partijen plaatselijk zich achter een bepaalde demonstratie stellen. In dat geval is het verstandig dit, voorzover het de PPR betreft, centraal te melden, zodat meerdere PPR-mensen op tijd gewaarschuwd kunnen worden om eventueel mee te doen. Tevens kan er dan voor materiaal gezorgd worden. Een en ander zou kunnen bijdragen tot verhoging van het effekt.
Koördinatie-adressen zijn:
T. Kuiper, Betouwstraat 30a, Nijmegen, tel. (08800) 2 33 08.
G. van Pijkeren, Mentiesweg 1, Oostendorp Elburg, (05250) 11 65.
Mej. S. Brokerhof, Krullelaan 43, Zeist, tel. 03404) 1 56 84.
Z. Swalef, Bergselaan 13a, Rotterdam, tel. (010) 28 45 66.

KRANT Radikalen

Uitgave van de Stichting Radikalenkrant
Savelsbos 19 - Amsterdam

direktie: R. Bouwens, J. Heytel, D. Visser
redactie: St. Brokerhof, J. C. Lieske, S. A. Mol (hoofdred.), Fr. Schulte (eindred.).
redaktie-adres: Jacob van Campenlaan 98, Hilversum. Telefoon (02150) 1 75 95
agendamededelingen: St. Brokerhof, Krullelaan 43, Zeist
abonnement: *f* 5,— per jaar
advertenties en abonnementen: Savelsbos 19, Amsterdam-Nrd. Giro 1810200 van de Stichting Radikalenkrant te Amsterdam
advertentietarieven worden op aanvraag toegezonden

Voor lidmaatschap Politieke Partij Radikalen: postbus 10, Lelystad.

EUROPESE VEILIGHEID

Een van de kernvraagstukken van onze tijd is nog steeds het probleem van de Europese veiligheid. En naar ik meen zelfs het sleutelprobleem. Daarbij wil ik meteen aantekenen dat de optiek van het Europese vraagstuk fundamenteel gewijzigd is sinds de eerste stappen op weg naar eenheid in de vijftiger jaren. Het Europese vraagstuk is op dit ogenblik zo nauw verbonden met de twee grote problemen van onze moderne wereld, te weten de Oost-West-verhouding en de relatie van de rijke landen tot de „derde wereld", dat het formuleren van een zinnig alternatief onmogelijk lijkt als men het probleem van de Europese veiligheid en eenheid niet centraal stelt.

Op de eerste plaats zijn we met de Oost-West-verhouding in een volstrekte impasse geraakt. De twee imperialistische supermachten hebben een soort afbakening van invloedssferen bereikt, die wederzijds stilzwijgend erkend wordt. Beiden houden angstvallig de status-quo in stand aan hun kant van de demarcatielijn. Daardoor is de internationale situatie als het ware bevroren, blijven alle werkelijke problemen onopgelost, zijn de Verenigde Naties gedegradeerd tot een onmachtig instrument en wordt Europa nog steeds in twee-en gedeeld door een volstrekt verwerpelijke politieke en ideologische scheidslijn.
Fundamentele verandering in deze situatie is op korte termijn niet te verwachten, gezien de interne verhoudingen in beide supermachten. Van de Nixon-administratie is geen belangwekkend initiatief te verwachten, gevangen als ze zit in de klem van het militair-industriële complex. Terecht heeft prof. Röling gewezen op de negatieve aspecten van de Amerikaanse samenleving, die hij levensgevaarlijk noemt voor de handhaving van onze Europese levensstijl en voor de handhaving van de vrede.
Ook aan Russische zijde stemt de ontwikkeling niet optimistisch: onmiskenbaar heeft onder Brezjnef een neo-stalinistische koers het Sovjet-mechanisme verhard. Dat blijkt o.a. uit de kwestie Tsjechoslowakije.
De V.S. en de Sovjet-Unie zijn voorlopig niet in staat om uit eigen morele kracht tot een oplossing van de scheve wereldverhoudingen te komen. En zich neerleggen bij die wereldsituatie betekent zich neerleggen bij de onmenselijke gevolgen, die er uit voortvloeien. Conclusie: voor de verstarring van de Oost-West-verhouding is een alternatief noodzakelijk.
De problematiek van de „derde wereld" is zéér nauw verbonden met deze Oost-West-verhouding. De derde wereld is nl. de onstabiele factor in de status-quo der supermachten. Door oncontroleerbare reacties van de proletarische naties zou het betrekkelijk evenwicht tussen Oost en West verstoord kunnen worden.
Vandaar het grote belang dat beide super-machten aan de derde wereld toekennen. Sinds de Truman-doctrine, onlangs bevestigd door Nixon, staat Amerika dan ook klaar om iedere sociale revolusie, waar ook ter wereld, met geweld neer te slaan (Vietnam). De V.S. steunen daarentegen overal ter wereld reactionaire regimes, die de gevestigde kapitalistische belangen verdedigen zoals in Zuid-Amerika. Toynbee noemt Amerika dan ook terecht de „arch-conservative power".
Ook de Sovjet Unie beschouwt de „derde wereld" alleen in functie van de eigen imperialistische machtspositie. Daarom dringen Sovjet-generaals aan op een preventieve atoom-oorlog tegen het onderontwikkelde China. Daarom steunt Moskou, zonder enig gevoel voor nuance, de Arabische staten tegen Israël. Daarom verleent de Sovjet-regering financiele en economische steun aan landen in de derde wereld, waar de communisten worden uitgeroeid. Deze dubbelzinnige houding wordt slechts gedicteerd door imperialistische motieven van een communistisch establishment en is daarom geen haar beter als het Amerikaanse machtsmisbruik in de derde wereld.
West-Europa wordt als bondgenoot van de V.S. natuurlijk mede gecompromitteerd door de Amerikaanse beleidslijn, die een behoorlijke sociaal-economische wereld-politiek belemmert en de ontwikkelingslanden naar het communisme drijft.

De onfatsoenlijk-hoge uitgaven voor militaire doeleinden, nog steeds noodzakelijk geacht vanwege de Oost-West-spanning, maken het tenslotte helemaal onmogelijk om een wereldstrategie t.o.v. de derde wereld te ontvouwen. Daarom werkt de zg. ontwikkelingshulp als een omgekeerde bloedtransfusie, die de donor meer bevoordeelt dan de patiënt. Daarom is het aandeel van de ontwikkelingslanden in de wereldhandel het vorig jaar weer *gedaald bij een forse groei van* de totale handel.
Een oplossing verwachten van de twee supermachten lijkt een volstrekte illusie. Juist daarom is ook in deze kwestie een alternatief absoluut geboden.

Het alternatief
Een fundamentele verandering van de bevroren wereldsituatie in progressieve zin lijkt alleen te realiseren als wij Europeanen er in slagen het Europese vraagstuk op te lossen, een afkoelende buffer tussen de V.S. en de Sovjet-Unie op te bouwen en vervolgens als hefboom voor de derde wereld te fungeren. De eerste en noodzakelijke stap op die weg is een algemeen Europees veiligheidsverdrag, dat de verhouding tussen West- en Oosteuropese staten normaliseert, het onderlinge wantrouwen afbreekt en op die wijze de druk van de Sovjet-Unie op de Oosteuropese staten doen verminderen. Dit veiligheidsverdrag zou dan de weg moeten openen naar de vorming van een Europese politieke constructie, die de plaats kon innemen van Navo en Warschaupact. Het is onmogelijk alle modaliteiten van een dergelijk veiligheidsverdrag in dit bestek aan te geven.
Maar ongetwijfeld zal de westelijke wereld verregaande garanties moeten geven aangaande de militaire situatie in Midden-Europa en met name in Duitsland.
De Europese veiligheid en eenheid vormt de sleutel tot het oplossen van de verstarde wereldpolitieke situatie. Een verenigd Europa, van Engeland tot de Russische grens, onafhankelijk van de twee super-machten, kan een reële bijdrage leveren tot ontspanning en ontwapening en langs deze weg ook tot een echte wereld-strategie t.o.v. de derde wereld.

W. J. P. Hermans.

NAAR EEN STEMBUSAKKOORD

Zonder het gevaar te lopen de dingen uit hun verband te halen, kan ik uit het program van de PPR de volgende zinsneden of punten naar voren halen.
De inleiding op het program zegt in de tweede zin:
„De grenzen van een verouderd partijstelsel houden steeds vaker tegenstanders bijeen en geestverwanten gescheiden."
In het voorwoord van het hoofdstuk Meedenken, Meepraten, Meebeslissen staat:
„Het mag niet meer voorkomen, dat er kabinetten ontstaan buiten de kiezer om".
Tenslotte onder hetzelfde hoofdstuk luidt programpunt 48:
„De kiezers behoren uit te maken welke partijen gaan regeren. Daarom vóór de verkiezingen stembusakkoord van partijen, die samen willen regeren op basis van een gemeenschappelijk program."

Met deze programmatische uitspraken laat de PPR er geen onduidelijkheid over bestaan, hoe zij meent, dat het vraagstuk van de politieke duidelijkheid in Nederland dient te worden aangepakt en opgelost. Dat deden ook de christen-radikalen trouwens tijdens hun zgn. Schevenings congres. Het is goed daaraan bij tijd en wijle eens te herinneren, teneinde te voorkomen, dat de vergetelheid zich ontfermt over een eenmaal gekozen politieke opstelling.
Voor de PPR houden de bovenaangehaalde uitspraken in het program één van de centrale doelstellingen in, die het ontstaan, het bestaan en het politieke streven van de partij bepalen.
Wie de kiezer werkelijk voor vol wil aanzien en diens stem voor de volle 100% de waarde wil laten, die zij heeft, die zal even uitdrukkelijk willen, dat de partijen, aan wie de kiezer zijn stem toevertrouwt, die stem niet manipuleren door in het politieke krachtenveld heen en weer te zwenken, zoals de recente Nederlandse politiek te zien heeft gegeven en nog immer te zien geeft. Dat betekent, dat de partijen werkelijk die naam waardig dienen te zijn, door in hun politieke plaatsbepaling niet de „armslag van links

■ vervolg op pagina 4

Het dagelijks bestuur van de PPR heeft uit het programma van de partij een viertal kernpunten gelicht, waarop in de komende periode — de aanloop tot de statenverkiezingen — alle nadruk zal worden gelegd. In de juli-editie van de Radikalenkrant stonden er twee afgedrukt, te weten de kernpunten Krottenprobleem en Medebeslissingsrecht. Op deze pagina zijn de andere twee afgedrukt: Stembusakkoord en Europese Veiligheid. Ieder wordt bij deze nogmaals uitgenodigd op deze vier artikelen te reageren, zodat er over de kernpunten een diskussie kan ontstaan, die tot de uiteindelijke versies moet leiden.

VOORAL NIET MOE WORDEN

Al bij mijn entrée in de partij in mei van dit jaar had ik met sommige andere leden moeten vaststellen dat het gevaar tot verwording ook in onze jonge politieke partij al aanwezig is.

Een lid van de PPR zal zichzelf, om de woorden van Bogaers te gebruiken, dagelijks moeilijke vragen moeten blijven stellen en dan een eerlijk antwoord nooit schuldig mogen blijven. In de partijen waaruit wij ons onder druk van ons geweten hebben afgescheiden beschouwt men ons graag als irreële idealisten, die het kontakt met de werkelijkheid aan het verliezen zijn.

Het door ons in Tilburg en Utrecht aangenomen program houdt zich naar mijn, en ik meen ieders, mening bezig met reële zaken, die een zo volledig mogelijke ontplooiing van ieder individu, in binnen- en buitenland, bevorderen: een hooggestemd ideeel doel, maar tevens ingrijpend in de realiteit van ieders dagelijkse leven. Wanneer wij ons als leden van de PPR dagelijks niet vele malen afvragen of wij al het mogelijke doen om dat doel te bereiken, lopen wij als partij het ernstig gevaar een gezelschap mooipraters te worden, die na het kongres al te gauw vergaten waarom het eigenlijk ging.

AFGEMAT EN BLUT

Veel werkers van het eerste uur uit onze gelederen hebben bij gebrek aan fysieke en financiële middelen al af moeten haken, in die zin dat als gevolg van hun aanvankelijk bruisend enthousiasme gezondheid en portemonnaie zo fikse klappen hebben gekregen, dat het tegenover hun naaste verwanten eenvoudig niet verantwoord is op dezelfde voet door te gaan.

Dat afhaken gebeurt meestal nogal abrupt als de gezondheid in het geding is: er is dan eenvoudig meestal geen andere keuze.

Langzame financiële achteruitgang kan men daarentegen vaak maandenlang volhouden maar het konflikt met zichzelf en degenen die een verarmd PPR-lid het naast staan, zal, en hoe kan het ook anders, tot het drastisch verminderen van politieke aktiviteit van dat lid leiden. De Gideonsbende in het Nederlandse politieke bestel, wat de PPR zal moeten blijven tot de dag waarop wij ons wegens het bereiken van de doelen glorieus opheffen, heeft aldus al gevaarlijk veel principiële werkers verloren: verliezen die het gevolg zijn van veel te geringe inspanning van velen en zelfoverschatting van weinigen.

Juist nu vóór de aanvang van de grote verkiezingscampagnes alle krachten gemobiliseerd moeten worden, beginnen de vermoeidheidsverschijnselen zich dreigend af te tekenen. Hopelijk zal de lange hete zomer de ernstig vermoeiden onder ons gesterkt hebben om met meer kracht dan in hun sterkste dagen de plaatsen in de slagorde in te nemen. Van nog meer belang zal het echter blijken te zijn als degenen, wier steun aan de partij tot nu toe alleen bestond uit adhaesieën, dikwijls nog slecht, lezen van de onbetaalde Radikalenkrant zich realiseren dat zij tegenover de zwoegers in onze partij én tegenover hun werkterrein de wereldverantwoordelijkheid hebben aanvaard, die niet met „geen tijd" en gebrek aan interesse kan worden terzijde geschoven. Het moet een erezaak zijn voor ieder lid van onze jonge partij, die in de komende verkiezingstijd zo prachtige kansen krijgt, de toegezegde financiële verplichtingen — en zo mogelijk méér — nu terstond te vervullen.

Wie dit leest, betale nog vandaag zijn achterstallige kontributie, want ook voor onze partij geldt de eerste natuurwet van de nog altijd vigerende kapitalistische ekonomie: WIE GEEN GELD BEZIT RAAKT STEEDS VERDER ACHTEROP BIJ DEGENEN DIE HET, MET WELKE MIDDELEN DAN OOK, WEL WETEN TE VERGAREN. Als u niet nú uw financiële plicht jegens de partij nakomt is spoedig alle inspanning van velen, sedert de dag van onze oprichting en daarvóór, vergeefs geweest en het vele geld, dat zij aan de partij hebben geofferd, weggesmeten!

Werken in program- en adviescommissies is belangrijk, maar het snijdt geen hout als dat werk niet binnen de partij en daarbuiten zinvol kan worden afgerond en dat kost vrijwel altijd veel meer geld dan men bij oppervlakkige beschouwing denkt.

Vrijwel alle hoofdbestuurs-, kommissie- en aktiegroepleden werken voor eigen financiële rekening en dat is op de duur een onhoudbare zaak.

Principieel zijn bij de opgave als lid van de partij en vragen om duidelijkheid op een kongres is niet zo moeilijk, maar echt radikaal zijn, als de zo beminde portemonnee op tafel moet komen getuigt van realiteitszin.

Rotterdam -

C. J. A. M. Zijlmans.

1400 x f 19,50 = f 27.300

1400 is het aantal leden dat dit jaar nog geen kontributie heeft betaald, *f* 19,50 is het bedrag dat gemiddeld werd overgemaakt door de leden die wél betaalden.

f 27.300,— is het voor de penningmeester kapitale bedrag dat hij niet alleen verwacht, maar dat hij ook hard nodig heeft om de PPR zo goed mogelijk te laten draaien.

Voor wie in de komende maanden zal betalen maar niet meer weet wat van haar/hem wordt verwacht deze herinnering: een minimum-kontributie van *f* 5,— per jaar (ook van toepassing voor echtgenoten) en bij salarisgrenzen als volgt klimmend:

Vanaf	*f* 5.000,—	-	*f* 10,—
vanaf	*f* 10.000,—	-	*f* 20,—
vanaf	*f* 15.000,—	-	*f* 40,—
vanaf	*f* 20.000,—	-	*f* 70,—
vanaf	*f* 30.000,—	-	*f* 100,—
vanaf	*f* 50.000,—	-	*f* 200,—
vanaf	*f* 100.000,—	-	*f* 300,—

Postgiro 1575600 t.n.v. penningmeester PPR, Amsterdam.

VOOR HET OVERIGE .....

Het schip van staat ligt onder stoom en Barend B. loopt weer met een zak vol losse flodders rond.

★

Overigens weet Barend natuurlijk drommels goed dat hij met een scherp links gericht schot nooit een naar rechts koersend schip zal treffen.

★

Je boort geen schip in de grond waarvan je zelf nog eens kapitein wil worden.

★

Barend Boegschot.

★

Nationaal logement op de Dam.

★

Volgend jaar hangt er een bordje voor het raam: Meegebrachte slaapzakken mogen niet worden benut.

★

Beweerd wordt dat Samkalden 147 politiemannen in permanente staat van paraatheid heeft gebracht om straks de universiteit te verdedigen.

★

Premier De Jong zou bereid zijn zo nodig te verklaren dat die 147 man bestemd zijn voor assistentie aan de gemeente-politie van Willemstad.

★

Dat verhaal heeft op zijn minst de schijn van geloofwaardigheid. Nu nog verkiezingen in Suriname en de hele Nederlandse krijgsmacht heeft een nieuwe bestemming gevonden.

★

Partijvernieuwing: na 50 jaar samen te hebben gewerkt gaan de konfessionele partijen samenwerken.

Het was altijd mijn wens om politiek wat te doen; desnoods op een heel kleine plaats. Maar ik kon nooit verbinding vinden met een partij, omdat ik geen partij vond waarbij ik mij uit mijn religieuze overtuiging kon aansluiten.

Mevr. E. Bongartz, remonstrants predikante, lid prov. bestuur PPR in Utrecht:

VERBAND TUSSEN PROFETEN EN HIPPIES

Ik vond dat in de — ik zou bijna zeggen „christelijke partijen" — het christendom niet tot zijn recht kwam. Vanuit hun religieuze overtuiging stonden ze te ver van de maatschappij af en vandaar uit konden ze in die maatschappij hun religie niet inbrengen. Wat mij het meest heeft aangetrokken in de PPR is — wat ik zelf noem — het profetische. Dat heeft een sterke aansluiting bij mijn religieuze opvattingen.
Als we naar de profeten uit de bijbel kijken dan zien we ook bij hen dat ze hun bemoeienissen die ze vanuit God voelden in de maatschappij brachten; in het gewone leven van alle mensen. Zonder dat ze priester waren, zonder dat ze werkzaam waren op religieus terrein in een bepaald verband. Wat ik prettig vind in de PPR is, dat het geen christelijke partij is, maar dat ze wel uit een christelijke impuls geboren is. En ik vind ook, dat ik dit ontmoet waar ik werk voor de PPR.

Hoe staat u tegenover de neiging van vele kerkgenootschappen om de idee van een volledige scheiding van kerk en politiek los te laten, en om zich in toenemende mate met maatschappelijke — en dus ook politieke — problemen bezig te gaan houden?

Mijn idee is dat kerk en maatschappij niet te scheiden zijn. Als ik mijn overtuiging die te maken heeft met Gods werk in de wereld alleen op zondag belijd, en die niet op maandag zie, dan is dat anti-religieus. Mijn diepe overtuiging ligt in het gezegde „God is één", en men behoort de dingen als één geheel te leven. Dat is erg moeilijk maar men moet er in ieder geval naar streven.

Als kerken zich gaan bezig houden met maatschappelijke problemen dan komen er onvermijdelijk tegenstellingen binnen die kerken tussen behoudenden en progressieven. Die kunnen uitlopen op scheuringen, en dan moet men de vraag stellen of de kerken dit offer moeten riskeren als prijs voor hun werk in de maatschappij.

Ik geloof dat er een groter offer gebracht zal moeten worden als de kerken zich niet in de maatschappij zullen bewegen. Er zal inderdaad gekozen moeten worden en men zal niet direkt alle kerkleden kunnen meekrijgen. Wij zijn gedurende eeuwen als kerken van de maatschappij weggeleefd, en het zal nu wel een tijdje duren voordat we er zijn teruggekeerd. Aanvankelijk zal het een kleine groep zijn die eraan werkt. Maar alles begint met kleine groepen en in de tijd moet het doorwerken.

De vraag kan worden gesteld: als de kerk zich op politiek terrein moet begeven, dan stellen velen de vraag of dat in links-politieke richting moet zijn. Waar in de bijbel wordt die richting aangegeven?

Ik geloof dat er een groei is, weg van de tegenstelling politiek-links en politiek-rechts. Men ziet dat vooral bij de jeugd maar ook ouderen verzetten zich tegen de gang van zaken in onze zogenoemde kapitalistische maatschappij. En ook in de kommunistische wereld zien we dat verzet, gericht tegen het gezag. Overal, maar vooral in de studentenwereld zien we het zoeken naar een weg die tussen deze twee in ligt. Zowel van links als van rechts probeert men dat te voorkomen; men ervaart het aan beide zijden als rebellie tegen het gezag, tegen de bestaande orde. Men weigert in te zien dat deze mensen die zoeken in vele opzichten bezig zijn zoals de profeten vroeger bezig waren, als zij het volk vertelden dat het onder een juk leefde. Die profeten droegen soms zelf een juk rond om hun boodschap duidelijk te maken.

Zoiets zien we nu ook bij de hippies, die een wond in onze huidige maatschappij leven, tot uiting brengen.
Zij laten de wond van de liefdeloosheid in onze maatschappij zien. Men weigert dit te erkennen want men ziet zijn wonden niet graag. En aldus probeert men van alle kanten nieuwe stromingen te onderdrukken.

Ik dacht dat die stromingen toch wel hun weg zullen vinden. Dat zal in de toekomst op een meer geordende wijze gebeuren, maar het lukt. Waarschijnlijk zullen we over 30 of 40 jaar de woorden links en rechts niet meer gebruiken of er een totaal andere inhoud aan hebben gegeven.

Die mensen in de kerken die ongelukkig zijn met dat links zouden daaraan meer aandacht moeten geven. Zij zouden zich moeten afvragen waarin wij tekort schieten, en wat wij allen kunnen leren van dat linkse.

GEEN JONGEREN INITIATIEF

Ad van der Pennen doet uitspraken in de RadikalenKrant van juli, waar ik het mee eens kan zijn. Maar met het opbouwen van dit jongeren initiatief ben ik het volstrekt **niet** eens.
Natuurlijk moeten de jongeren de gewenste informatie krijgen, en is hun inbreng belangrijk, bovendien is het wenselijk dat er een begeleiden is, maar moet dit nu werkelijk weer op de al zo oude wijze van „Bijeenkomsten organiseren" voor jongeren apart, volgens mij zeker niet.
Een belangrijk deel, in het informatie geven, begeleiden en verdieping van gedachten kan het aktie centrum waartoe de jongere behoort op zich nemen.
Aan het aktie centrum waar dit niet mogelijk is, mankeert iets dat snel verholpen dient te worden.
Wij moeten ons goed bedenken, dat bij het organiseren voor speciale groepen, er vanzelf een groepsvorming ontstaat los van het geheel of dat nu is bij jongeren of ouderen. Wij moeten hier erg mee oppassen en een terugrijpen naar oude vormen, hoe begrijpelijk het ook is, voorkomen.
Wij moeten als geheel opbouwen, elkaar daarbij helpen en elkaars gedachten verdiepen en stimuleren, door gezamenlijke gesprekken te voeren, geen afzonderlijke. De doelstellingen die het Jongeren Initiatief zou moeten hebben zijn heel goed binnen de partij als geheel te verwezenlijken: training, informatie, diskussie en verdieping van inzicht kunnen binnen het aktie centrum gestimuleerd, en binnen de zovele bijeenkomsten die onze partij al heeft.
Kontakt met Kamerleden en bestuursleden is mogelijk op de Kongressen en op de maandelijkse Kerngroepvergaderingen, die voor ieder partijlid open staan.
Deelnemen aan „Aktie R" moet je doen, niet over praten.
Kortom, al deze dingen **kunnen** wij met elkaar doen, dan **moeten** wij het ook met elkaar doen. Ik zou het zeer betreuren als wij de oude fouten gaan herhalen. Immers, we zien toch bij de partijen die een dergelijke organisatie hebben, dat het niet positief werkt. Er ontstaat een verwijdering en er is zelfs een zekere vijandschap tussen oud en jong, terwijl wij moeten naar een meer en meer begrijpen en samenwerken. Wij moeten nieuwe wegen zoeken, dan pas zullen wij ze vinden, dit geldt niet in de laatste plaats voor de PPR-jongeren, waar ik zelf ook toebehoor.

Stéphanie Brokerhof.
Zeist

vervolg van pagina 3

naar rechts" tot richtsnoer te nemen en de handen zodoende vrij te houden, doch zichzelf met twee benen vast op politieke grond te zetten.

Het is voor een aantal Nederlandse partijen, met name de confessionele, een afschuwelijke gedachte daartoe verleid te zullen worden, omdat zij bestaan bij de gratie van de „armslag", die zij zich buiten de kiezer om veroorloven. Slechts het versluieren van de politieke duidelijkheid kan hun een kans bieden een natuurnoodzakelijke wankelmoedige politiek voort te zetten.

Voor de PPR gaat het vooral om de benen op vaste politieke grond. De „armslag" is beperkt in tweerlei opzicht. Allereerst reikt deze slechts in een veld, waar aantrekkingskracht van politiek gelijkgezinden aanwezig is of wordt vermoed, en in de tweede plaats wordt de reikwijdte van de armslag aan de kiezer ter beoordeling gegeven, zodat deze zich vrijwillig kan laten insluiten, in plaats van zich onvrijwillig te laten inkapselen, en te worden tot wat men gaarne „de argeloze kiezer" noemt.

Het zoeken naar samenwerking met politiek gelijkgezinde groeperingen en het aan de kiezer voorleggen van de geprojekteerde samenwerking in de vorm van een **politiek** stembusakkoord is de PPR als het ware met de paplepel ingegeven. De deelname van de PPR in het PAK is dan ook weihaast vanzelfsprekend. Zelfs kan men stellen, dat de PPR in PAK-verband, — op vele plaatsen blijkt dat, — een trekpaard is.

De energie, die van PPR-zijde in verschillende vormen van PAK-*overleg wordt gestoken is goed* besteed. Het PAK is daarom ook zo'n boeiende onderneming, omdat het zich meer en nadrukkelijker tot de kiezers richt dan tot de partijen, ook die welke hun mensen in het PAK hebben werken.

Hier ligt, naar men moet aannemen, ook het overigens herstelbare misverstand aan PSP-zijde ten opzichte van het PAK.
Het verlangen van partijen om de zaken in de hand te nemen en de kiezer bij de hand en soms ook bij de neus, moet worden ontwend. Zij maken zich daarmede dienstbaar aan de kiezer in plaats van de kiezer in dienst te houden van de partijen, hetgeen in Nederland nog de meest opgeld doende houding van partijen is.
De snelheid en eenvoud, waarmede, als men berichten daaromtrent kan geloven, een CDU-bouwsel in elkaar wordt gezet, doet verdacht aan, in dit licht bezien.

Partijen kunnen veel, zelfs als ze het eigenlijk niet willen, maar zij kunnen nooit voorbij aan de kiezer.
Waar het op aankomt is, dat elke route, die men zal willen en gaan benutten om de kiezer te omzeilen, moet worden geblokkeerd. De beste methode daarvoor is de duidelijke rechte weg op de kiezer af te nemen. En de kiezer zal niet schrikken, indien hij een werkelijk progressieve samenwerking, die getuigt van nieuwe politieke wil, op zich ziet afkomen.
De PPR is bereid, met inzet van het „eigen hachje" deze marsroute te gaan.

T. van Ruiten.

BESTUURSWIJZIGING

De plaats in het dagelijks bestuur die vrijkwam door het bedanken van J. van Esch zal worden ingenomen door D. Coppes. De taakverdeling is in zoverre gewijzigd dat financiën definitief naar Van Kleef gaat. Coppes zal zich voornamelijk gaan bezighouden met de presentatie. In feite vindt op het terrein van de presentatie een splitsing plaats in die zin dat Mol zich in de eerste plaats richt op TV en radio-uitzendingen (naast zijn zorg voor de Radikalenkrant), terwijl Coppes' bezigheden zich zullen toespitsen op reakties op gebeurtenissen, buiten-parlementaire akties enz.

In het algemeen bestuur heeft Van Setten zijn zetel om medische redenen moeten opgeven; hij is opgevolgd door G. van Pijkeren. De plaats die Coppes in het AB bezette is nog open. Intussen heeft J. Tonnaer te kennen gegeven zijn DB-zetel te zullen verlaten in verband met zijn benoeming tot lid van de eerste kamer.

RAMPENBRIGADES

In de stukken voor Tilburg werd bij een suggestie aangaande rampenbrigades de opmerking „nader bestuderen" geplaatst. Langs deze weg zou ik dit punt iets meer inhoud willen geven.

Waar moeten we aan denken bij het woord rampenbrigade (een term overigens die ik voor iedere betere wil geven)? Aan een groep mensen die door hun training en een zeer goede uitrusting in staat zijn hulp te verlenen in voorkomende gevallen als grote branden, aardbevingen, overstromingen e.d. Er zouden verscheidene van deze groepen gevormd dienen te worden die dermate mobiel moeten zijn dat ze — met hun materieel — op elke gewenste plaats op aarde ingezet kunnen worden. Deze brigades kunnen echter behalve bij rampen ook gebruikt worden in het kader van de ontwikkelingshulp, waarbij ik denk aan projekten die met behulp van goede technische hulpmiddelen snel uitgevoerd kunnen worden. Indien nodig kan dan een klein aantal mensen achterblijven voor de nazorg.

Bij het opzetten van dergelijke groepen kan in vele gevallen overleg met defensie gepleegd worden, omdat in verschillende gevallen van hetzelfde materieel gebruik gemaakt kan worden (vliegtuigen voor snelle verplaatsing, bulldozers, personeelsvoertuigen, verbindingsmateriel etc.). Het geheel dient echter bij voorkeur geplaatst te worden onder het Ministerie van Ontwikkelingshulp, omdat een binding met het Ministerie van Defensie in het buitenland onaangename associaties kan geven.
Waar haalt men de mensen vandaan, is een volgende vraag. Zolang een volledige en verantwoorde alternatieve dienstplicht een vrome wens is, denk ik aan een keuze van bovenaf, waarbij die dienstplichtigen die daarvoor voelen, bij deze brigades ingelijfd kunnen worden. Hier heeft men ook nog het voordeel dat men uit het ongetwijfeld vrij grote aanbod de meest capabele mensen kan kiezen, zodat men een keurtroep kan vormen met allerlei specialisten in hun midden. Daarnaast zal men een aantal mensen kunnen aantrekken als min of meer vaste kern, bijv. als een soort KVV'ers. De sterkte zal men moeten laten afhangen van de behoefte, al kan een te kleine opzet veel schade berokkenen, want half werk is nog minder dan helemaal niets.
Naast de praktische voordelen, betere en doeltreffender hulpverlening, zie ik als grote winstpunten van dit plan: het stellen van een voorbeeld en het wekken van vertrouwen in oost en west. Grote bezwaren tegen uitvoering van dit plan hoeven er m.i. niet te rijzen. De extra kosten zullen ook wel meevallen, tenslotte kost een groep militairen van dezelfde sterkte ook wel het een en ander zonder er iets voor te presteren. Hoewel misschien niet erg spectaculair, lijkt dit alles mij toch zeker de moeite van het overwegen waard.

Jan Lieske.

EXTRA EDITIE

De speciale editie van de Radikalenkrant waarvoor alle aktiecentra hebben kunnen inschrijven zal op korte termijn worden gedrukt en eind september/begin oktober worden afgeleverd.

ADRESSEN

Nieuwe aktie-centra:

Gilze-Rijen: G. Diepstraten, Nieuwstraat 158, Gilze
Geertruidenberg: A. Strijtveen, Van Nuyssenburgstraat 12
Raamsdonksveer: C. Dietvorst, Berliozstraat 1

Gewijzigde adressen:

Bergen op Zoom: W. Hagenaars, Glacisstraat 96
Roosendaal: A. van Pinxteren, Jordaensplein 4
Apeldoorn: T. L. Hessing, Pieter Saenredamstr. 135 (sekr)

ADRESWIJZIGINGEN s.v.p. opgeven aan J. C. Lieske, De Rijckplein 16, Brielle (01886) 28 37)

EEN VISIE-PROGRAMMA

In onze partij zullen er waarschijnlijk weinigen zijn, die over alle punten van het onlangs tot stand gekomen partij-programma tevreden zijn. Deze ontevredenheid kan bestaan over een formulering of omdat men voor een bepaald punt liever het alternatief had aangenomen gezien.

Maar zij kan er ook zijn over een punt, waarvan men de praktische uitvoerbaarheid op dit moment betwijfelt, zodat dit een vrijblijvende slogan wordt.

Dit laatste kan m.i. voorkomen worden door 2 programma's te maken nl. 'n prioriteiten-programma, waarin staat beschreven wat direkt kan en moet worden aangepakt, zoals het grootste deel van ons huidige programma, en 'n visie-programma, waarin punten staan, niet gefinesseerd, omdat ze in de toekomst pas verwezenlijkt kunnen worden, maar waar wel het streven van onze partij duidelijk uit naar voren komt, zoals b.v. „Grond in het bezit van gemeenschap", „Gratis openbaar vervoer", „Opheffing der landsgrenzen", „Omscholing van de legers tot politie-korpsen onder rechtstreeks gezag van een wereldregering".

Waarbij men er wel op dient toe te zien dat in de 2 programma's geen tegenstrijdigheden voorkomen, terwijl, wanneer deze toch onvermijdelijk zijn, bij het prioriteiten-programma verwijst naar het visie-programma en aangeeft, dat in verband met de urgentie met een tijdelijke noodoplossing genoegen moet worden genomen.

De voordelen hiervan zijn 1e dat wij een programma hebben, waarmee direkt te werken is. 2e v.w.b. de praktische onuitvoerbaarheid hoeven wij geen uitstekende bestuursleden te verliezen.

3e Iedereen kan duidelijk zien waar onze partij ook in de toekomst naar streeft, waardoor wij aan een onzer grondbeginselen nl. het voeren van een duidelijke politiek, gestalte geven.

N. P. E. Keek,
Amsterdam.

DOKUMENTATIE

De ontstaansgeschiedenis van de PPR in dokumenten, perskommunikees en kommentaren.
U krijgt deze map gratis thuisgestuurd na overmaking van ƒ 1,75 op gironummer 1810200 ten name van „Stichting Radikalenkrant, Amsterdam".

KRANT Kradikalen

MAANDBLAD VAN DE RADIKALEN | OKTOBER 1969 (12) | 25 CENT

VENLO, 1 NOVEMBER: PPR-KONGRES

Studiekonferentie „Vakbeweging en Politiek"

Op 1 november zal in Venlo, concertgebouw De Prins van Oranje, een kongres worden georganiseerd door de PPR, met aansluitend een studiekonferentie.

Het partijkongres is met name bedoeld om de organisatorische zaken voor de verkiezingen in 1970 te regelen, en de positie van de kerngroep te bepalen.

De studiekonferentie zal zijn gewijd aan het thema: Vakbeweging en Politiek. Gastsprekers op deze bijeenkomst zullen zijn drie topfiguren uit de Nederlandse vakbeweging: **Mertens, Kloos, De Graaff.**

Verdere bijzonderheden over kongres en studiekonferentie: pag. 4.

F.M.O.: EEN TWIJFELACHTIG WETSONTWERP

ONTWIKKELINGSHULP OF KOMMERSIE?

Toen bekend werd dat in het kabinet-De Jong de ministerspost voor ontwikkelingshulp zou worden bezet door drs. B. J. Udink, voorheen werkzaam op de Centrale Kamer voor Handelsbevordering, waren er velen in Nederland die vreesden dat het met het ontwikkelingsbeleid te veel de kant van de eksportbevordering en belangenbehartiging van het Nederlandse bedrijfsleven overzee zou uitgaan. Minister Udink heeft deze pessimisten lange tijd in het onzekere gelaten. In het laatste jaar is echter een heleboel duidelijk geworden.

Om te beginnen werd een belangrijk deel van de sluier opgelicht door het zgn. Evaluatierapport van de Nederlandse Ontwikkelingshulp. De hierin vermelde hoge bindingsgraad van de Nederlandse bilaterale kapitaalhulp (± 100 %), de plotselinge konsentratie op Indonesië, en de besteding van de fondsen die waren uitgetrokken voor het financieren van de zgn. drempelprojekten, spraken alle duidelijke taal. Ook in andere publikaties werd gewag gemaakt van een ongewenste vermenging van „hulp" aan ontwikkelingslanden en Nederlandse bedrijfsbelangen (zoals de deelneming in en steun aan bepaalde ontwikkelingsbanken.

Inmiddels is er een wet aangenomen door het parlement die de overheid machtigt als herverzekeraar op te treden ten aanzien van de niet-kommersiële risiko's die, naar het heet, de partikuliere ondernemingen lopen wanneer zij investeringen doen in de arme landen. Het bedrijfsleven heeft hier al heel lang voor gepleit, o.a. met het argument dat deze investeringen toch zo zegenrijk zijn voor de betrokken ontwikkelingslanden.

Als men naar deze argumentatie luistert, vraagt men zich toch wel af, waarom er dan eigenlijk overheidsgaranties nodig zijn. Zouden er werkelijk van die politieke risiko's zijn, zoals nationalisaties, winstblokkeringen, inperking van ondernemersvrijheid, etc., als die investeringen zo gunstig waren? Maar goed, het begrotingsbedrag voor deze overheidsgarantie wordt in ieder geval niet onder de ontwikkelingshulp gerekend.

Dat laatste is wel het geval met een ander wetsvoorstel, dat op dit moment bij de Tweede Kamer in behandeling is. Bedoeld wordt het wetsontwerp voor de oprichting van de zgn. Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden, in de wandeling FMO genoemd. Zelfs degene die zich tegenover westelijke partikuliere investeringen in de ontwikkelingslanden niet dogmaties wil opstellen, voelt zijn haren te berge rijzen bij het kennisnemen van dit wetsontwerp.

Om te beginnen wordt voorgesteld het gehele bedrag (een niet gering bedrag: in 1971 ƒ 72 mln., hetgeen in dat jaar neerkomt op 25 % van de bilaterale kapitaalhulp of 10 % van de totale ontwikkelingshulp) te beschouwen als publieke hulp, hoewel slechts een gedeelte van het kapitaal door de overheid wordt gefourneerd en de rest door het bedrijfsleven en andere partikuliere instanties. Maar erger nog, terwijl het in ieder geval voor een deel gaat over besteding van overheidsgelden, heeft diezelfde overheid niet de volledige beslissingsmacht over de toewijzing van de fondsen. Die berust bij een speciale goedkeuringskommissie, voor de ene helft samengesteld uit vertegenwoordigers van de overheid (ministeries van Financiën, Ekonomiese Zaken en Ontwikkelingshulp) en voor de andere helft uit representanten van het bedrijfsleven.

Naast dit alles moet men zich echter afvragen of hier sprake is van ontwikkelingshulp. Bij de FMO gaat het niet om hulp aan de ontwikkelingslanden, doch om steun aan Nederlandse bedrijven die werkzaam zijn in de ontwikkelingslanden. Of dat hetzelfde is, is zeer twijfelachtig. Nochtans behoeft het niet uitgesloten te zijn, dat een partikuliere investering nuttig is. Maar dat zou dan toch wel even van geval tot geval bekeken moeten worden, uiteraard door een neutrale instantie die — dat moet worden geëist — in belangrijke mate rekening houdt met het belang van het ontwikkelingsland. Ziet men echter de samenstelling van de goedkeuringskommissie, met daarin slechts één vertegenwoordiger (die van ontwikkelingshulp) die geacht zou mogen worden het ontwikkelingsbelang in het oog te houden, dan kan men niet erg geloven in de hantering van dit wezenlijke kriterium voor de fondsentoewijzing. Bovendien is er nog een ander feit dat dit laatste zeer dubieus maakt. Berekeningen leren namelijk dat het in 1971 voorgestelde bedrag (het gaat hier om het bedrag voor de zgn. drempelprojekten, nl. ƒ 60 mln.) dermate ruim is, dat er voor de goedkeuringskommissie in de praktijk straks niet de minste aanleiding zal bestaan tot selektiviteit en kritiese beoordeling van de aanvragen van het bedrijfsleven. Het is trouwens opvallend, dat in de Memorie van Toelichting bij dit wetsontwerp bij de opsomming van de belangrijkste algemene richtlijnen voor selektie het belang van de ontwikkelingslanden niet eens uitdrukkelijk wordt vermeld!

De konklusie: was in het verleden de vermenging van ontwikkelingshulp en de Nederlandse bedrijfsbelangen nog niet zo erg duidelijk en vaak goed gekamoefleerd, thans met dit FMO-wetsvoorstel treedt deze duidelijk aan het licht. Het bedrijfsleven krijgt zelfs een stem in de besteding van een deel van de voor ontwikkelingshulp uitgetrokken belastinggelden. Het is er bovendien nog de direkte profiteur van.

Huub Coppens - Tilburg

CLASC-INTERNACIONALE

EEN POGING TOT SOLIDARITEIT VANUIT NEDERLAND

CLASC betekent Confederacion Latino-americana Sindical Cristiana, letterlijk: Federatie van christelijke vakbonden in Latijns-Amerika. Het woord christelijk heeft men inmiddels officieel geschrapt om iedere associatie met de kerken daar te voorkomen, maar omdat CLASC als naam ingeburgerd is, heeft men dit zo gelaten.

CLASC heeft in bijna alle landen van Latijns-Amerika vakbonden en de positie is in ieder land zeer verschillend. In Haïti steunt men de guerilla, terwijl men bv. in Chili legaal zit.

Emilio Maspero — een Argentijn — is sekretaris-generaal van het CLASC en een bekend supporter is Dom Helder Camara, aartsbisschop in Brazilië.

Doelstelling

Het CLASC heeft als doel het aanbrengen van wezenlijke strukturele veranderingen in Latijns Amerika om daardoor totaal onmenselijke en onrechtvaardige toestanden op te heffen. Men wijst zowel het Amerikaans imperialisme als het Russisch kommunisme van de hand, om onafhankelijk een eigen modelmaatschappij te kunnen maken.

Het CLASC wil de strukturele veranderingen bereiken door:

a. materiaal te verschaffen aan de bevolking om het bewustwordingsproces op gang te brengen;
b. onderwijs en vorming:
c. mobiele eenheden te vormen, die in andere landen van het kontinent het vakbondswerk opzetten:
d. politieke druk in de landen:
e. de wereldopinie te beïnvloeden (CLASC heeft felle kritiek geuit op paus Paulus VI en Nelson Rockefeller tijdens hun reizen in Latijns-Amerika).

Nederlandse afdeling

Alle bovengenoemde motieven en de brief van Maspero om financiële steun voor het vakbondswerk daar (zie Sjaloom van augustus 1969) hebben tot gevolg gehad, dat een werkgroep, bestaande uit D. Coppes, W. van Dam, A. J. Kuiper, G. Pruim en ondergetekende, CLASC-Internacionale, afdeling Nederland heeft opgericht. We meenden de oproep van Maspero niet te mogen negeren.

CLASC Nederland maakt het nu mogelijk om lid te worden van een Latijns-Amerikaanse vakbond.

Door dit lidmaatschap willen we de kontinuïteit van deze gelden verzekeren, zodat we Maspero en zijn vrienden jaarlijks een bedrag kunnen toezeggen. Verder willen we de leden in Nederland regelmatig informeren over de aktiviteiten van het CLASC in Latijns-Amerika.

Kontrole op de door ons overgemaakte gelden willen we niet, omdat we elke gedachte aan paternalisme uit willen sluiten en omdat we vertrouwen hebben in het CLASC.

Lid worden betekent solidair zijn met hen, die het veel en veel minder hebben dan wij.

De strijd, die de vakbonden in Europa hebben geleverd, heeft enorm bijgedragen tot de huidige welvaart. Hier zijn de sociale zekerheden, maar daar heeft men materiële steun nodig. Wij hebben de plicht die steun te verlenen. De materiële steun, die het mogelijk maakt georganiseerd op te trekken tegen de kleine groepen met de nauwelijks te doorbreken macht. Ongeorganiseerd gaat het zeker niet en zal de wens op strukturele wijzigingen een illusie zijn.

Tijdens de vredesweek in september zijn we opnieuw voor de zoveelste maal gekonfronteerd met de kloof noord-zuid, die steeds maar groter wordt. Wij hopen en geloven erin, dat veel mensen solidair willen zijn en zich zullen aanmelden als lid van „CLASC-Internacionale, afdeling Nederland" en zullen proberen nieuwe leden te werven.

Een brief of kaart aan: „CLASC-Internacionale, afdeling Nederland, p/a In de Betouwstraat 30a te Nijmegen, is voldoende

Op het bovenstaande adres kunt u ook verdere informatie en materiaal voor eventuele akties krijgen. Telefoon (08800) 2 33 08. Gironummer 1918108.

Gerard van Pijkeren, Elburg.

OPINIE

Volgens een opiniepeiling van de Gemeenschappelijke Pers Dienst van begin september kan de PPR thans rekenen op twee zetels bij verkiezingen voor de tweede kamer. We hopen op veel meer. Maar die hoop moet dan uiteraard op iets zijn gevestigd. En dat is dan het feit dat de KVP opnieuw wordt bedreigd met een ernstige terugval. Eerder gedane peilingen wezen daar trouwens ook al op. In het algemeen is de tendens van dit jaar, dat — aldus de peilingen — zowel KVP als ARP terugvallen; wellicht trouwens ook de PvdA, en dat de winst van D'66 minder groot zal zijn dan een jaar geleden nog werd verwacht. Daarbij is dan een groep van variërend van 20 % tot ruim 30 % van de kiezers die het nog niet weet.
Het meest belangrijke feit is, dat velen die voorheen op een konfessionele partij stemden, niet van plan zijn dit nogmaals te doen, of op zijn minst op dit moment niet het voornemen hebben hun gewoonte trouw te blijven. Deze groep kiezers heeft zich losgemaakt uit de vertrouwde politieke omgeving. Het gaat er nu om of zij zich op het moment van de verkiezingen zullen omkeren om terug te gaan, of dat zij de volgende stap zetten in de ingeslagen richting, en een nieuwe partij kiezen.
Kort voor de verkiezingen van 1967 was de situatie precies zo; opiniepeilingen wezen uit dat velen zich van de KVP en de PvdA hadden losgemaakt. *De nieuwe partij D'66 kreeg bij de laatste peiling* voor die verkiezingen evenwel nog maar 1½ %; van de zeer velen die zich hadden losgemaakt uit de vertrouwde politieke omgeving verkeerde een beduidend gedeelte tot aan de dag van de verkiezingen in het onzekere. Maar die verkiezingsdag bracht D'66 van 1½ op 4½ %; dat was het effekt van de „overgaande" kiezers, die weigerden terug te keren.
Het Utrechtsch Nieuwsblad, dat de jongste peiling publiceerde, noemt in een begeleidend artikel D'66 en de PPR de partijen die volgens de 2300 ondervraagde burgers het meest op vernieuwing uit zijn. Volgens het blad is de PPR niet verder gekomen dan tot 2 zetels doordat 60 % van de ondervraagden nog nooit van de PPR heeft gehoord.
Als de situatie zo is, is ze voor de PPR niet somber. Bekendheid kunnen we krijgen door langs de weg te blijven timmeren zoals we de afgelopen tijd (vanaf half september) met sukses hebben gedaan, en uiteraard zullen we wat dat betreft profiteren van de komende verkiezingskampagne, zoals D'66 in 1967 heeft gedaan. Het reservoir van zwevende kiezers is er; het gaat er nu om dat we er zoveel mogelijk naar ons toe trekken.

★

Er bestaat zoiets als een onderscheid tussen positieve reklame en negatieve reklame. Of die indeling erg zinvol is mag men betwijfelen want in feite zijn het simpelweg twee soorten reklame, die soms uiteenlopende doeleinden hebben, maar ondanks dat hetzelfde effekt sorteren. Daarom is kritiek van oppositiepartijen op regeringspartijen in feite niet zo zinvol. Vanuit het oppositionele standpunt van de PPR bezien ontstaat een in taktisch opzicht veel gunstiger situatie als de regeringspartijen door hun optreden zelf kritiek uitlokken, waarbij de oppositiepartijen zich kunnen beperken tot het wegwijzen van het publiek naar de fouten die de tegenpartij maakt. De oppositie in ons land verkeert nu in de gelukkige omstandigheid dat deze procedure zonder haperingen verloopt; van het PPR-wetsontwerp met betrekking tot de ekonomische macht, via Verolme naar de nieuwe loonwet van Roolvink.
Van deze drie onderwerpen staat het eerste apart. De regering heeft in de kwesties Verolme en de loonwet met eigen initiatieven zichzelf in moeilijkheden gebracht. Met behulp van een goedbetaald reklameburo kunnen de regeringspartijen uiteraard op de idee komen dat daaraan op de kortste termijn een einde moet komen, met het zicht op de komende verkiezingen. Alleen al door eenvoudig niets meer te doen, door alle moeilijkheden uit de weg te gaan, kan dat met wat geluk worden bereikt. Het wetsontwerp van de groep-Aarden (zoals „onze" fraktie officieel heet) heeft als afwijkend facet dat hier de oppositie zelf een initiatief nam, en de regeringspartijen tot een verdere afbraak van het eigen image dwong. En deze procedure kan met sukses worden voortgezet. Goede initiatieven kunnen de regeringspartijen dwingen tot die duidelijkheid, die zij — naar te verwachten valt zeker in de komende verkiezingskampagne — willen ontgaan.

★

De nederlandse regering gaat er prat op dat ons land een trouw lid is van de UNO, en dat Nederland in de volkerenorganisatie altijd het belang van die organisatie zelf voorop stelt. Het is een vaste overtuiging waaraan niet te tornen valt en waarin Den Haag oprecht is; maar daarmee is die opvatting nog niet terecht. Als uitvloeisel van die overtuiging huldigen de achtereenvolgende nederlandse regeringen (ach, Luns is tenslotte al 17 jaar minister van buitenlandse zaken) de mening dat de UNO nooit mag worden belast met de uitvoering van besluiten die zij niet aankan. Het prestige van de UNO, dat toch al op een vrij laag peil is komen te staan als gevolg van de politieke ruzies tussen de USA en de Sovjet-Unie, en door het falen van de UNO in de kwesties Midden-Oosten, Cyprus en noem maar op, zou nog verder worden aangetast bij verlenging van de reeks mislukkingen. In dit standpunt staat Den Haag niet alleen, want ook Washington denkt er zo over (eigenlijk is het beter te zeggen: Washington denkt er zo over, en waarom zou Den Haag een afwijkend standpunt innemen?), getuige een kort geleden verschenen artikel van George Ball in Foreign Affairs. En om zo kompleet mogelijk te zijn: ook de nieuwe voorzitter van de UNO-assemblee, de nigeriaanse miss Angie Brooks, blijkt deze mening te zijn toegedaan. Maar dit standpunt houdt in — en dat zien we dan ook in de praktijk gebeuren —, dat Nederland tegenstander is van akties tegen het blanke regiem in Rhodesië, tegen al te scherpe resoluties waarin Zuid-Afrika om het bezit van Zuid-West-Afrika wordt veroordeeld, en dat Nederland van tijd tot tijd het belaagde Portugal in bescherming neemt.
Hieruit zouden we twee konklusies willen trekken.
De eerste is dat Nederland door zijn standpunt inzake de UNO alle principes aan de kant zet met betrekking tot het zelfbeschikkingsrecht, gelijkheid van rassen, mensenrechten.
Ten tweede: men komt kennelijk niet op de gedachte dat het middel dat de UNO wordt toegediend om in leven te kunnen blijven in een zo grote dosis wordt ingegeven dat ze daaraan komt te overlijden. Want als de UNO een club pragmatisch-redenerende en handelende landen moet zijn, met als uitgangspunt dat alleen die taken worden aanvaard waarvan tevoren vaststaat dat ze zonder al te grote druk uitvoerbaar zijn, een club dus waarin elk land het recht van veto heeft, dan betekent dat een volkomen verlies van haar geloofwaardigheid.

★

SER-AKKOORD EN PARLEMENTAIRE ENQUETE

Liberalen en confessionelen hebben het voorstel van de PPR tot het houden van een parlementaire enquête getorpedeerd. Niet alleen zonder daarvoor enig steekhoudend argument aan te voeren, maar bovendien met een verwijzing naar het feit dat de meeste gegevens toch al bekend waren en de wetgeving er mogelijk door vertraagd zou worden.

Op nauwelijks tragischer wijze had de SER echter enkele dagen daarvoor gedemonstreerd hoe weinig er nog over de economische machtsverhoudingen bekend is. Hoe weinig we nog weten van de „200 van Mertens". Hoe gering de betekenis van een aandeelhoudersvergadering in de moderne onderneming is. En hoe nodig dat daarnaar eens *een onderzoek wordt ingesteld.*

Dan hadden we nu geweten dat vergaderingen van aandeelhouders bij fusies helemaal niets te vertellen hebben en ook verder weinig invloed kunnen laten gelden. Dat de macht in de grote ondernemingen berust bij een kleine groep die zichzelf door coöptatie aanvult. Dan hadden de vakbonden in de SER waarschijnlijk niet zo snel de ondernemingsraad laten gelijkschakelen met de vergadering van aandeelhouders. Arbeid en kapitaal zijn nu gelijkwaardig, maar de macht in de onderneming is er niet door veranderd. Of zoals prof. Van Zuthem het in de Volkskrant uitdrukte: aandeelhouders en O.R. leden hebben nu niet evenveel, maar even weinig te vertellen.
Er is nog een andere overeenkomst tussen parlementaire enquête en SER-akkoord. Aan het begin van de zitting in de Sociaal-Economische Raad kwamen Kroonleden plotseling met een geheel nieuw voorstel, dat de discussie en besluitvorming van die dag bepaald hebben. Een indrukwekkende manoeuvre van de Kroonleden, schreef Ruim Zicht op zijn voorpagina. De heer Goudzwaard van de ARP probeerde enkele dagen later in de Kamer hetzelfde bij de behandeling van de parlementaire ennquête, door voor de zitting vlijtig een geheel nieuw voorstel, gestencild en wel, uit te reiken. Laten we hopen dat dit soort taktiek de democratie niet nog verder zal ondermijnen.
Het probleem blijft intussen dat de vakbeweging zich moreel gebonden zal voelen het SER-akkoord te verdedigen en zich tegen een wetgeving hierop gebaseerd niet zal kunnen verzetten. Dat maakt de zaak er voor de progressieve partijen niet eenvoudiger op.

De enige hoop voor de komende jaren is dat de vakbonden enkele miljoenen guldens zullen willen uittrekken om alle ondernemingsraden in Nederland militant te trainen in de wijze waarop zij hun vetorecht kunnen hanteren om de bestaande machtsverhoudingen te veranderen. Een gigantische opdracht waar men moeilijk optimistisch over kan zijn, mede ook omdat de vakbeweging in Nederland niet op een militante traditie kan bogen. In Nederland is lang geleden gekozen voor overleg en niet voor strijd. Een op zichzelf niet onjuiste keuze, maar overleg is alleen mogelijk als de machtsverhoudingen geregeld zijn. Niet als ze nog met een vetorecht bevochten moeten worden. Nog afgezien van het feit dat niet is in te zien hoe de ondernemingsraden er ooit in zullen slagen datgene te bereiken wat de vakbonden in de SER niet gelukt is.
Hoe moeilijk het is aan bestaande machtsverhoudingen iets te veranderen is de afgelopen week wel gebleken. De SER is het niet gelukt, het Parlement wil niet eens weten hoe het in elkaar zit en Verolme heeft laten zien hoe zelfs Regering èn Parlement niet tegen één enkele economische machthebber zijn opgewassen. Laten we hopen dat de kiezers er tegen 1971 iets van begrepen hebben.

P. van Gorkum.

POLITIEKE MOORD OP ENQUETE-VOORSTEL

Er wordt in het parlement hard gewerkt aan de lang verbeide scheiding der geesten. Ook de regeringspartijen moeten in deze worden geprezen. Zelden tevoren hebben zij zich zo blootgegeven als in de Verolme-loonwet-enquête-week. Het hakmes slaat keer op keer onverbiddelijk toe. Alle partijen hebben emmers vol mooie en moderne programpraat. Maar de regeringsmeerderheid van nu, erkende liberalen, eerlijke en stiekeme conservatieven, wil die papieren programpracht koste wat het kost zo lang mogelijk niet uitvoeren.
Twee idealen vooral zijn geen monopolie van de progressieve partijen, maar worden ook door de rechtse regeringspartijen luide beleden: verdere demokratisering op alle levensgebieden en versterking van de parlementaire demokratie. De Radikalenfraktie heeft een voorstel ingediend om een parlementair onderzoek in te stellen naar concentratie van ekonomische macht door fusies. Dit voorstel kon de verwezenlijking van die twee idealen dichterbij brengen. De regeringspartijen hebben ervoor gezorgd dat het voorstel werd verworpen. Opnieuw zijn zij betrapt op diefstal van progressieve praat.

Als het parlement tot het bedoelde onderzoek zou hebben besloten, zou dat de invloed en het aanzien van het parlement aanmerkelijk hebben versterkt. Het parlement zou nu eens niet alleen maar meelopen aan de leiband van de regering, het zou **zelf** verantwoordelijkheid dragen voor het opsporen van feiten die bekend moeten zijn om goede wetten te maken. Het zou **zelf** licht brengen in het schemerduister waarin de ekonomische macht wordt uitgeoefend. Het zou, door gebruik te maken van een recht dat het al 100 jaar heeft, op korte termijn gegevens op tafel krijgen die op dit moment niet door anderen kunnen worden verkregen.
Maar nee. „We weten al zoveel feiten, de SER kan het werk wel doen, of anders een interdepartementale commissie of eventueel een nieuwe onderzoekcommissie," zo stelden de KVP'er **Peynenburg** en de CH'er **Van der Mei** zichzelf gerust.
Ook de verzekering van een reeks deskundigen, dat ekonomische macht op geheimzinnige wijze wordt uitgeoefend en dat het juist daarom niet mogelijk is er een vinger tussen te krijgen, kon hen beiden niet uit hun zelfgenoegzame dommel wekken.

Het voorstel van de Groep-Aarden ging uit van de volgende stelling. Er is een misstand: ekonomische macht wordt zonder of zonder voldoende controle uitgeoefend. Machtsuitoefening zonder controle is onaanvaardbaar, want ondemokratisch. We moeten dat probleem op alle levensgebieden aanpakken. Maar zeker heel gauw op het gebied van de ekonomische macht, want dat is een bij uitstek strategische factor in onze maatschappij, met ingrijpende en verstrekkende gevolgen.

Het voorstel hield in dat het onderzoek betrekking zou hebben op een beperkt aantal fusiegevallen uit de laatste jaren. Waarom? Omdat je bij fusies, als de ekonomische macht zich gaat concentreren, ineens de uitoefening van die ekonomische macht in kort tijdsbestek op een gewichtig moment ziet functioneren.

Die beperking van het voorwerp van onderzoek was om twee redenen nodig. In de eerste plaats omdat de Enquêtewet het voorschrijft. In de tweede plaats omdat het onderzoek zo op korte termijn, een jaar of zo, al tot een resultaat zou kunnen leiden. Hier vonden de tegenstanders de smoezen om hun tegenstemmen te vergoeilijken. Dat is niet zo moeilijk. Eerst doe je net alsof de hoofdzaak van het voorstel over fusies gaat. Dan ga je heel moeilijke dingen over fusies opsommen, zo moeilijk dat het onderzoek ernaar wel bijna onmogelijk gaat lijken. Intussen hoop je dan dat iedereen vergeten is dat niet fusies de hoofdzaak was, maar de oncontroleerbaarheid van ekonomische machtsuitoefening.

In een van de rapporten van de Christendemocratische federatie in oprichting staat: „in wijder verband kan worden gesproken van *een plicht tot publieke verantwoording* van ekonomische machthebbers aan de publieke opinie." Dit debat heeft het weer bewezen. Woorden. Niet de Kamer, nee, de SER moet het maar opknappen, aldus de KVP. Publieke verantwoording? De hoofdzaken van de Verolmekwestie mochten van de regeringspartijen niet openbaar worden.

De twijfel maakt plaats voor zekerheid. De regeringspartijen willen geen openbaarheid. Ze willen geen versterking van de parlementaire demokratie. Ze willen geen controle op de ekonomische machthebbers. Ze willen ballonnen vol mooie woorden. Maar die worden doorgeprikt.

KAREL VAN EERD

ADRESWIJZIGINGEN

Vijf nieuwe sekretarissen in de provincie Limburg:
Hoensbroek: J. A. A. Langeslag, Horizonstr. 33, Treebeek-Heerlen.
Maastricht: Mevr. Th. Piters-Droof, Kapittellaan 4, Heugem-Maastricht, tel. 04400-16929.
Brunssum: Mevr. G. Janssens-de Smit, Schumannstraat 14.
Maas- en Mergelland: M. J. J. Brey, Jhr. v. d. Maessenstraat 26, Hulsberg, tel. 04405-605.
Heerlen: W. van Duynevelt, Ir. Lelystraat 23, tel. 04440-13516.
(Opgaven aan J. C. Lieske, De Ryckplein 16, Brielle, tel. 01886-2837).

VERKIEZINGEN

De Brabantse kerngroep nodigt alle leden uit, kandidaten op te geven voor de provinciale statenverkiezingen. De kandidaten moeten bekend zijn met de regionale c.q. Brabantse problemen.
Opgaven: Berliozstr. 1, Raamsdonksveer.

KRANT Radikalen

Uitgave van de Stichting Radikalenkrant
Savelsbos 19 - Amsterdam

direktie: R. Bouwens, J. Heytel, D. Visser
redactie: St. Brokerhof, J. C. Lieske, S. A. Mol (hoofdred.), F. J. Schulte (eindred.).
redaktie-adres: Jacob van Campenlaan 98, Hilversum. Telefoon (02150) 1 75 95
agendamededelingen: St. Brokerhof, Krullelaan 43, Zeist
abonnement: *f* 5,— per jaar
advertenties en abonnementen: Savelsbos 19, Amsterdam-Nrd. Giro 1810200 van de Stichting Radikalenkrant te Amsterdam
advertentietarieven worden op aanvraag toegezonden

Voor lidmaatschap Politieke Partij Radikalen: postbus 10, Lelystad.

Het is niet verwonderlijk, dat sommige politieke partijen in de veronderstelling verkeren, dat zij zich heel wat kunnen veroorloven als zij er maar in slagen op het juiste moment de zaak weer goed te praten. Zij vertrouwen er op die gelegenheid wel te zullen krijgen, al was het maar via de vakbeweging zelf.

(Citaat uit een rede van L. Brouwer tijdens een verbondsraadsvergadering van het NKV op 16 juni 1969.)

HET WORDT DE HOOGSTE TIJD DAT DE VAKBEWEGING EEN STERKERE INVLOED UITOEFENT OP HET POLITIEKE GEBEUREN

Met behoud van een volstrekte politieke onafhankelijkheid moet die invloed worden uitgeoefend door een scherpe en kritische beoordeling van het beleid en het feitelijke gedrag van de politieke partijen. Geschiedt dat niet, dan beleven wij waarschijnlijk een voortbestaan van de huidige situatie die er op neerkomt, dat honderdduizenden stemmen van NKV-ers worden gebruikt tegen de invoering van een beleid dat het NKV graag zou willen.

(Einde citaat uit genoemde rede.)

In het CNV hebben we soortgelijke geluiden gehoord, want daar is gesteld dat voor de komende verkiezingen de programma's van de partijen elk zullen worden vergeleken met de wensen van de vakbeweging. Gelooft u dat daar — gezien de interne tegenstellingen binnen de vakverbonden — veel van zal terechtkomen?

Daar maak ik me wel zorgen over. Maar we moeten de daden van de politieke partijen beoordelen; de werkgevers geloven niet dat de vakbeweging op een bepaald moment een vuist zal maken en de partijen geloven dat evenmin.

Is het voldoende de programma's van de politieke partijen te beoordelen. Enkele partijen die tot voor kort geheel geen program of slechts een waterig stuk met goede bedoelingen hadden zetten nu allerlei progressieve ideeën op papier. Maar dat is nog geen garantie dat hun vertegenwoordigers die ideeën zullen uitvoeren.

Een beoordeling van personen is moeilijk. Maar de situatie is deze dat de vakbeweging in het verleden niet heeft gezegd: dit programma bevalt ons wel, en dat niet. De algemene mening breekt door, dat niet de programma's beslissend zijn, maar de manier waarop ze worden uitgevoerd. En ik geloof dat de vakbeweging er niet aan kan ontkomen om juist wat dat betreft de vinger op de pols te gaan houden. Al was het alleen maar omdat ook de leden dat doen, en je kunt niet het risico lopen dat de standpunten van de leden en van de leiding der vakbeweging uit elkaar gaan lopen. Dat gevaar is er wel. In het verleden stonden de vakverbonden achter bepaalde politieke partijen; dat is nu totaal voorbij, we zijn nu in een situatie van eigen verantwoordelijkheid dragen. Dat is moeilijk, en daarom moet de leiding van de vakbeweging ervoor zorgen, niet al te ver af te staan van het gezonde oordeel van haar leden.

Het lijkt erop dat de vakbeweging in de zelfde situatie verkeert als de kerken: om te kunnen funktioneren moet zij zich op maatschappelijk, dus op politiek terrein begeven.

Het meest zuivere standpunt is — geloof ik — dat de vakbeweging wel politieke invloed moet uitoefenen, maar geen direkte politieke verantwoordelijkheid moet dragen. De vakbeweging mag niet politiek afhankelijk zijn. Ze moet de daden van de partijen scherp beoordelen en zelf initiatieven nemen en aldus invloed uitoefenen op het politieke vlak.

Maar dat houdt dan wel in dat de vakbeweging een richting moet bepalen waarin dat spel moet worden gespeeld.

DOOR SAM MOL

L. Brouwer, voorzitter van de Katholieke bond van werknemers in de bouwnijverheid, Sint Joseph.

Lid algemeen bestuur PPR.

Er zijn natuurlijk objektieve beoordelingsnormen. De vakbeweging moet zelf tot duidelijke programma's komen; duidelijke aktieprogramma's die zijn afgesteld op het politiek haalbare. Programma's die voor politieke partijen pas bereikbaar zijn als ze zich konsekwent progressief opstellen. Als die programma's er zijn, dan heeft de leiding van de vakbeweging eigenlijk geen andere taak dan aan de hand van die programma's het gedrag van de politieke partijen te beoordelen.

Als regionale vakbondsfunktionarissen zich persoonlijk bemoeien met de samenstelling van kandidatenlijsten, bijv. voor de gemeenteraadsverkiezingen, om te bereiken dat daarop geschikte kandidaten komen te staan, ofwel zich vierkant uitspreken voor een bepaalde lijst, gaan ze dan te ver of is dat overeenkomstig uw gedachtengang?

Dat is wel moeilijk te beoordelen, maar ik ben persoonlijk geneigd te zeggen dat ze daarin niet vlug te ver kunnen gaan.

BESTUURSWIJZIGING

In het algemeen bestuur is de plaats, opengevallen door het bedanken van A. van Setten, ingenomen door I. van Haren. Daarbij is — zoals gebruikelijk — de lijst van kandidaten gevolgd die tot stand kwam bij verkiezingen in de kerngroep, in mei van dit jaar.

Door zijn benoeming als lid van de eerste kamer ziet J. Tonnaer zich gedwongen en verplicht zijn zetel in het DB in te ruimen. Alweer volgens de gebruikelijke weg zou voor zijn opvolging de lijst geraadpleegd moeten worden, opgesteld bij het rerendum onder de leden, in april van dit jaar, gehouden voor de samenstelling van het DB. Deze procedure zou er evenwel toe leiden dat geen enkele Limburger meer in het DB zitting zou hebben, en derhalve geen enkele persoon die zich kan belasten met de opbouw van de organisatie in deze provincie (de taak die Tonnaer was toebedeeld). Daarom doet het algemeen bestuur het voorstel aan het kongres van 1 november te Venlo, incidenteel van de gebruikelijke procedure af te wijken, en meteen over te gaan tot verkiezing van een nieuw lid in het DB. In dat geval stelt het AB als kandidaat: Tine Jager-van Lonkhuyzen uit Heerlen, thans lid van het algemeen bestuur. Voor een verkiezing plaats vindt kunnen tijdens het kongres nog anderen worden gekandideerd. Ter voorkoming van misverstanden: de eis, aan het nieuwe DB-lid te stellen kan uiteraard niet zijn, dat de betrokkene in Limburg woont; wél, dat de betrokkene bereid en in staat is zich te belasten met de opbouwtaak van Limburg.

VAKBEWEGING EN POLITIEK

(THEMA STUDIEKONFERENTIE 1 NOVEMBER)

— „Vakbeweging verliest aan daadkracht" was volgens de Volkskrant het zelfverwijt van NKV-voorzitter Mertens in zijn Esplanade-rede te Eindhoven op 2 december 1968. „Zijn wij niet bang geworden voor een wezenlijke aantasting van de bestaande maatschappelijke orde . . ., hebben wij geen 'vuile handen'?" zei hij nog, ingaande op kritiek van werkende jongeren.

— „Misschien heeft de vakbeweging wel te veel geslikt, en zich te veel laten inkapselen . . .": de NKV-voorzitter op de Verbondsraad van 16 december 1968.

— „De vakbeweging behoort met betrekking tot de politieke partijen een activerende en kritische functie te vervullen," aldus het nieuwe visie-program van het CNV, juni 1969.

— „Band KVP met werkgevers heeft consequenties" was het dreigende geluid van Mertens op 22 maart 1968, naar aanleiding van het bekend worden van de beruchte De Quay-brief aan het bedrijfsleven.

— „Een conservatief samenspel belemmert de vakbeweging in haar streven naar een verandering van de maatschappelijke orde": L. Brouwer, voorzitter Katholieke Bouwvakbond, tot zijn leden op 17 december 1968, zo meldde de Volkskrant.

— NVV-voorzitter Kloos in Handelsblad-interview op 14 juni 1969: „. . . Bij onwil moet je een machtsmiddel gebruiken. Tegenover een machtswoord moet je een machtswoord plaatsen . . .

— Het is vooral een zaak van de confessionele vakcentrales. Onze leden stemmen voor tweederde PvdA. D'66 komt op de tweede plaats (7 %). Het euvel zit niet bij ons, maar bij de confessionele vakcentrales. Daar moeten de leden ervan doordrongen worden dat ze verkeerd stemmen, dat ze stemmen op partijen die hun belangen niet dienen, die aan democratisering geen donder zullen doen. Van dat inzicht moet de verandering komen. In die richting moet je druk uitoefenen. Het gaat om de doorbraak van de confessionele arbeider. Verder kun je voortdurend de confessionele partijen aan de kaak stellen . . ."

Enkele citaten uit mijn knipseldossier, gepikt uit een reeks andere in dezelfde trant. In mijn gesprek met Ruim Zicht (blad van NKV) op 8 september j.l. ben ik ingegaan op deze uitlatingen.

Ik heb mij afgevraagd hoe het toch in godsnaam mogelijk is dat de politieke, ook de partijpolitieke, strukturen in stand kunnen blijven, terwijl toch machtige Nederlanders als Kloos en Mertens duidelijk staan te trappelen om die strukturen onderste boven te gooien.

Is het dan waar wat de Bussummer J. J. Hermans op 23 oktober aan deVolkskrant (jawel, alweer die krant, ik ben abonnee) schreef: „Vakbeweging, papieren tijger"? Voelt de vakbeweging er niet voor het konservatief samenspel te doorbreken?

„Het NKV wil onafhankelijk blijven" schreef de redactie van Ruim Zicht als commentaar bij mijn uitlatingen in het 8 september-nummer.

Op 22 september reageerde ik daarop: als je, terecht, onafhankelijk wil blijven moet je — alsmaar opnieuw — **kiezen**, ook politiek kiezen.

Wie **niet** kiest, kiest eigenlijk wél, namelijk voor de bestaande orde.

De **Radikalen** (en andere progressieven) willen die bestaande orde op een reeks punten fundamenteel aantasten. Veel van die punten zijn te vinden in het — voorzichtige — Program van Actie van de drie vakcentrales. De **groep-Aarden** geeft in de Kamer blijk die woorden in daden te willen omzetten (recentelijk: de parlementaire enquête naar economische machtsvorming bij fusies, de houding bij de Verolme-interpellatie en bij de knevelwet op de loonvorming).

Mijn stelling was en is: de vakbeweging zou de regering, de kamerfrakties, de partijen zo hinderlijk, zo kritisch moeten volgen, dat zij ze telkens bij wangedrag publiekelijk op het matje kan roepen. En de vakbeweging zou haar leden telkens opnieuw moeten inhameren welke groeperingen het (wat haar betreft) wél, welke het niet goed doen.

Dat is iets anders dan als vakcentrale of als bond een partijpolitieke binding aan te gaan. Dat kan een vakcentrale moeilijk doen, op gevaar af haar functie als pressiegroep door inkapseling te verliezen. Dat gevaar onderkende Mertens heel zuiver in zijn Esplanade-rede.

Politieke bewustmaking van de achterban: langs die weg kan de vakbeweging haar macht ook in de politiek aanwenden. Dan kan er ook eindelijk iets **gebeuren:** een meerderheid, bijvoorbeeld, voor een bundeling van progressieve krachten in de Nederlandse politiek, die ernst maakt met de doorbreking van de huidige politieke en economische machtsorde.

Daar komt nog dit bij: heeft de vakbeweging aktief meegewerkt om de juiste politici een meerderheid te geven in het parlement, dan is de kans ook veel kleiner dat zij de buiten-parlementaire weg hoeft op te gaan, door haar eigen machtsmiddelen (als demonstratie en staking) te gebruiken.

Onze vakbeweging is in dat geval beslist geen papieren tijger, maar levert — samen met o.m. de PPR — een zelfstandige bijdrage tot de politieke en maatschappelijke vernieuwing.

ERIK JURGENS

VOOR HET OVERIGE

CDU: nacht van Schmelzer, nacht van Roolvink, we doen zoveel mogelijk in de nacht, maar er zijn altijd weer mensen die het in de gaten hebben.

☆

Net als vroeger, toen hij nog op een duikboos zat, behoef je Piet maar een seintje te geven en hij komt boven water.

☆

Oud-vakbondsman Roolvink: Inspraak? Jawel — voor het kabinet!

☆

't Gaat er tegenwoordig niet meer om óf de staat kontroleert, maar wíe ze kontroleert.

☆

Zwijgende Schmelzer op de achterste bank in de tweede kamer tijdens Verolme-debat: Ik heb nu geen tijd, want ik zit middels mijn kommissariaten voeling te houden met onze samenleving.

☆

Tip voor het bedrijfsleven: nóg een handvol kommissariaten uitzetten, en het parlement doet helemaal niets meer.

☆

Die 200 van Mertens zorgen er heus wel voor dat ze de 150 van de tweede kamer de baas blijven.

☆

Verolme: Je kan van Schmelzer zeggen wat je wil, maar als je die man een parapluie in zijn vingers stopt houdt hij hem zelfs bij donder en bliksem boven je hoofd.

☆

Luns in de UNO: Als ik niet zeg dat ik dat van West-Irian eigenlijk niet zo erg vind, dan weigeren de Indonesiërs straks onze ontwikkelingshulp!

☆

Straks beginnen die zwartjes in zuidelijk Afrika ook weer te jammeren; maar hemeltje-lief, het zijn toch eigenlijk allemaal maar Papoea's.

☆

28 september: het duo Kiesinger-Draus.

☆

Algemeen Dagblad: prijs voor de beste canard van dit jaar.

KONGRES-VOORSTELLEN INZAKE REGLEMENTEN

De PPR heeft het, terecht, zo druk met het praten over de politieke zaken die ons bezig houden, dat de huishoudelijke zaken wat in het gedrang komen. Dat zijn bijvoorbeeld de penningen (nog steeds betaalde ruim een derde van de leden zijn kontributie niet, een zorgelijke zaak), maar ook de vaststelling van een paar reglementen-op-hoofdpunten. Dat zijn: de gang van zaken bij de besluitvorming op kongressen (algemene ledenvergaderingen, volgens de statuten), de positie van de kerngroep en de regeling van de kandidaatstelling voor de verkiezingen in 1970.
Hier onder vindt u telkens twee alternatieven, waarbij het algemeen bestuur zijn voorkeur heeft laten weten. De aktiecentra kunnen — natuurlijk — ook nog alternatieven voorstellen. Die moeten dan op papier, en vóór zaterdag 25 oktober op het partijburo binnen zijn. Individuele leden kunnen hun alternatieven of amendementen het beste via het bestuur van hun aktiecentrum doorspelen. We moeten evenwel niet te veel tijd aan reglementen verliezen. Daar is de middagvergadering van 1 november te belangrijk voor.

Erik Jurgens.

REGLEMENT OP DE KERNGROEP

ALTERNATIEF I

1. De kerngroep heeft als taak het beleid van het dagelijks en het algemeen bestuur te kontroleren, en — in de periode tussen de algemene ledenvergaderingen (kongressen) — als meningvormende instantie binnen de partij op te treden.
   Voorts kan de algemene ledenvergadering bepaalde taken aan de kerngroep delegeren.
2. a. De kerngroep komt daartoe vier keer per jaar bijeen.
   b. Geven hetzij het algemeen bestuur, hetzij het dagelijks bestuur, hetzij ten minste 11 leden van de kerngroep daartoe de wens te kennen, dan komt de kerngroep voor een bijzondere vergadering bijeen.
3. a. De kerngroep is samengesteld uit vertegenwoordigers van de leden, naar provincie gegroepeerd, ten getale van ten hoogste zestig, en voorts uit de leden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur (21).
   b. De wijze van benoeming van de provinciale vertegenwoordigers wordt binnen elke provincie bij reglement geregeld. De inhoud van dit reglement wordt aan de leden voorgelegd, hetzij schriftelijk, hetzij in een provinciaal kongres, hetzij in vergaderingen der plaatselijke aktiecentra.
4. a. Elke provincie vaardigt vertegenwoordigers af in evenredigheid tot het aantal binnen een provincie wonende leden van de PPR, die hun kontributie voldaan hebben; met dien verstande, dat in elk geval iedere provincie ten minste één vertegenwoordiger in de kerngroep heeft.
   b. Jaarlijks per 1 juli stelt het dagelijks bestuur het aantal leden vast aan de hand van de kontributiebetalingen, en bepaalt op grond daarvan het aantal leden, dat als maatstaf dient, om een vertegenwoordiger naar de kerngroep af te vaardigen.
5. De vergaderingen van de kerngroep zijn voor alle leden toegankelijk. De vergadering kan besluiten niet-leden van de kerngroep toe te staan om aan de gedachtenwisseling binnen de kerngroep deel te nemen.
6. De vergadering van de kerngroep beslist bij gewone meerderheid van de aanwezige leden van de kerngroep.

Kerngroepkommissie

7. De kerngroep benoemt uit haar midden een kerngroepkommissie van ten minste 5 leden, van wie ten minste één lid uit het dagelijks bestuur.
8. De kerngroepkommissie heeft tot taak te bevorderen dat de kerngroep haar in artikel 1 omschreven taak zelfstandig en effektief kan vervullen. Daartoe is zij met name voor de voorbereiding der kerngroepvergaderingen verantwoordelijk.
9. a. De kerngroep benoemt telkens voor een jaar de voorzitter en de sekretaris van de kerngroepkommissie.
   b. De voorzitter zit tevens de vergaderingen van de kerngroep voor, de sekretaris is tevens belast met de opstelling van de besluitennota's van de kerngroep.

ALTERNATIEF II

Voorstel afkomstig van de huidige kerngroepkommissie

1. Gelijk aan punt 1 van bovenstaand voorstel.
2. a. De kerngroep komt minimaal 8 keer per jaar bijeen.
2b, 3 en 4. Gelijk aan punten 3 en 4 uit bovenstaand voorstel.
5. De kerngroep is voor alle leden van de partij toegankelijk. Wie ter vergadering aanwezig is, heeft ook spreek- en stemrecht.
6, 7 en 8. Gelijk aan de punten 6, 7 en 8 uit bovenstaand voorstel.
9. a. De kerngroepkommissie wijst haar eigen voorzitter en sekretaris aan.
   b. De kerngroepkommissie wijst telkens voor een vergadering van de kerngroep een voorzitter aan.

Het algemeen bestuur beveelt alternatief I aan.

REGLEMENT VOOR DE KANDIDAATSTELLING VOOR DE PROVINCIALE STATEN EN DE GEMEENTERADEN IN 1970

Het dagelijks bestuur van de PPR stelt de volgende procedure voor:

1. a. Alle partijleden ontvangen voor 1 oktober van het prov. AC een bericht, waarin hen gevraagd wordt namen te noemen van personen, die zij geschikt vinden voor het lidmaatschap van de provinciale staten.
   b. Om gekandideerd te worden is het lidmaatschap van de PPR niet vereist. De leden beslissen over de kandidaatstelling.
2. Voor 15 oktober berichten de leden aan het sekretariaat van het prov. AC de namen van de personen naar wie hun voorkeur uitgaat.
3. Voor 1 november vraagt het bestuur van het prov. AC aan alle genoemde kandidaten of zij bereid zijn een kandidatuur te aanvaarden, en tevens de juiste naam, voornamen, adres en geboortedatum, alsmede persoonlijke gegevens die van belang zijn.
4. alternatief I: Voor 15 november stelt het bestuur van het prov. AC een advies op met betrekking tot de volgorde op de lijst(en). Dit advies wordt onverwijld gezonden aan alle leden van het prov. AC.
   alternatief II: Het prov. AC stelt geen advies op.
   Het algemeen bestuur beveelt alternatief I aan.
5. Aan alle leden moet worden bericht:
   — de namen van personen die gekandideerd zijn (en het aantal malen dat de betrokkenen kandidaat zijn gesteld);
   — de persoonlijke gegevens van alle personen, voor zover die van belang zijn;
   — motivering van het advies.
6. Voor 15 december vindt de definitieve vaststelling plaats van de lijst, als volgt:
   alternatief I: Door de prov. ledenvergadering, gekonvoceerd door het prov. AC.
   alternatief II: Door middel van een schriftelijke stemming onder alle leden. In dit geval is de volgorde van de lijst bepaald door het aantal stemmen per kandidaat. De eerste op de lijst is diegene, die de meeste stemmen heeft, en zo vervolgens. Bij gelijk aantal stemmen beslist het lot.
   alternatief III: De keuze tussen de alternatieven I en II wordt overgelaten aan het prov. AC.
   Het algemeen bestuur beveelt alternatief III aan. Mocht worden besloten tot het niet uitbrengen van een advies, dan beveelt het algemeen bestuur alternatief I aan.
7. De wettelijke bepalingen betreffende voorkeurstemmen kunnen op generlei wijze, noch krachtens dit reglement, noch krachtens onderlinge afspraken tussen de kandidaten, worden verkort.
8. Indien in een provincie meer dan één lijst wordt ingediend, dan is de besluitvorming dezelfde als omschreven in voorgaande artikelen, met dien verstande, dat gelezen moet worden voor provinciale ledenvergadering: „statenkringsgewijze geformeerde ledenvergadering", c.q. statenkringsgewijze gehouden schriftelijke stemming.
9. Indien in een provincie niet een eigen PPR-lijst wordt ingediend, maar de PPR heeft besloten deel te nemen aan een gemeenschappelijke lijst met een andere groep of groeperingen, dan wordt een nadere regeling van de kandidaatstelling overgelaten aan de provinciale ledenvergadering.
10. Voor verkiezingen voor gemeenteraden gelden dezelfde regels, met dien verstande, dat de volgende veranderingen in de voorgaande artikelen moeten worden gelezen:
    prov. AC wordt: lokaal centrum,
    prov. staten wordt: gemeenteraad.
    dat artikel 8 vervalt.
    en dat voorts de genoemde data twee maanden later moeten worden gesteld.

AGENDA VOOR PPR-KONGRES EN STUDIE-KONFERENTIE OP 1 NOVEMBER IN VENLO

10.30: Opening van het PPR-reglementenkongres door H. Waltmans, provinciaal voorzitter Limburg.

10.35: Voorstel tot verkiezing van een nieuw lid in het dagelijks bestuur (zie pagina 3).

10.40: Voorstel dagelijks bestuur om aan de kerngroep te delegeren de vaststelling van een noodreglement voor de kandidaatstelling voor Tweede-Kamerverkiezingen, voor het geval vervroegde verkiezingen plaatsvinden, d.w.z. vóór het volgende kongres, in het voorjaar van 1970.

10.50: a. Vaststelling reglement op de kerngroep.
b. Vaststelling reglement voor kandidaatstelling bij de provinciale en gemeentelijke verkiezingen van 1970.

12.30: Toespraak door de voorzitter van de PPR.
Dit kongres zal worden gepresideerd door Michel van Hulten.

—/—

12.50—14.00: Lunchpauze en gelegenheid voor onderling kontakt.

—/—

14.00—17.00: Studiekonferentie over „Vakbeweging en Politiek".
Gastsprekers: de heren L. de Graaff, sekretaris van het CNV, A. H. Kloos, voorzitter van het NVV, en P. J. J. Mertens, voorzitter van het NKV.
Deze studiekonferentie zal worden gepresideerd door Erik Jurgens.

WEGWIJZER EN ORGANISATIE

De organisatoren van het partijkongres en de aansluitende studiekonferentie in Venlo zijn bizonder gebaat met zo konkreet mogelijke gegevens over de omvang van het gezelschap dat zij moeten verwachten. Daarom worden belangstellenden met klem verzocht, hun deelneming aan dit 1 novembergebeuren te melden aan het partijburo in Den Haag, hetzij schriftelijk: Nassau Dillenburgstraat 11, hetzij telefonisch: 070 - 24 74 55.

Gezien het uitzonderlijke belang van het onderwerp dat op de studiekonferentie zal worden behandeld — mede door aktuele gebeurtenissen op dit terrein — kan een grote opkomst worden verwacht, waarvoor men in Venlo niet terugschrikt, maar waarop men wel graag is voorbereid. Wie voor dit kongres heeft ingeschreven zal tijdig kongresstukken toegestuurd krijgen, en tevens een aantal toegelichte stellingen, waarop de drie gastsprekers en aanwezigen op de studiebijeenkomst zullen ingaan.

Kongres en studiekonferentie vinden plaats in het Concertgebouw De Prins van Oranje: in de wandeling „De Prins" geheten.
Bij het verlaten van het station is dit te bereiken door meteen rechtsaf te gaan, de Kaldenkerkenweg in, dat is de richting München-Gladbach volgende, die door borden wordt aangegeven.
„De Prins" ligt op slechts 500 meter van het station.

Automobilisten worden bij binnenkomst van Venlo door VVV-borden naar de rotonde voor het station geleid. Ook zij volgen van daar af de richting „München-Gladbach".

Achter „De Prins" ligt een ruim parkeerterrein.

R-POST

EUROPESE VEILIGHEID

Graag stem ik in met het artikel betreffende Europese Veiligheid van W. P. J. Hermans, in het september-nummer van de PPR.
Laten we alle middelen aanwenden om de samenwerking in ons werelddeel hecht en effektief te maken. Het is niet waar, dat militaire opdrachten redding kunnen brengen in werkgelegenheid; er moet in deze tijd van enorme mogelijkheden op het gebied van ruimtevaart, vernietigingswapens enz. toch eens reëel gedacht worden, en een Europese goodwill opbouwen, om voor onze kinderen een werkelijk leefbaar werelddeel te kreëren.
Het is nu de tijd, om een gezonde radicale gedachte in ons land en ook daarbuiten ingang te doen vinden; vakbeweging op Europees niveau is al aktief in die richting. Alles moet er op gericht zijn om ook deze radikale gedachte in heel Europa meer kenbaar te maken.
Minder bewapening, meer welzijnszorg. Minder nationaal vertoon, wat te veel geld kost.
Wat het stembusakkoord aangaat mijn volledige instemming, hopelijk komt er eindelijk eens wat uit de bus dat duidelijkheid verschaft; waarmee we afkomen van die meelopers omdat het zo lekker gaat; met de berusting dat tegen het kapitaal toch niet is te vechten. Dat moet en zal veranderen; als we nu de situatie maar kunnen uitbuiten.
Met de vredesweek nog in gedachten moet het lukken, reklame in alle media: **het doel is het waard.**

W. JACOBS - WOLVEGA

GRATIS OPENBAAR VERVOER

Gaarne wil ik mij aansluiten bij de reaktie van J. Aarden in de Radikalenkrant van september j.l. op het programmapunt „gratis openbaar vervoer" alsmede de wijze waarop dit is aanvaard. Voor mij heeft het gezicht van de PPR door een en ander er bepaald niet op gewonnen.
Een partij, die een overigens zo goed program aanvaardt, moet niet aankomen met iets wat, op deze wijze geformuleerd en aanvaard, eigenlijk niet serieus genomen kan worden. En dat is toch wel de bedoeling van een program.
Het ware heel wat beter geweest hierover eerst eens goed gestudeerd te hebben. Nu het zo is gegaan als het gegaan is, n.l. dat dit punt er via een klein aantal voorstanders in is gekomen, kan ik me goed voorstellen dat onze ex-penningmeester er de brui aan heeft gegeven. Het is mij overigens uit de publikatie niet duidelijk geworden of hij ook de PPR heeft verlaten. (De heer Van Esch is lid van de PPR gebleven - RED). Wat mij betreft is het in ieder geval zo dat ik niet weet of ik de PPR als een serieuze politieke partij moet zien, of als een club waarin kreten gemakkelijk tot programpunten worden.
Ik wil echter niet volstaan met kritiek, maar geef hier ook mijn gedachten t.a.v. dit punt:
„Openbaar vervoer dient aantrekkelijker te worden gemaakt door de tarieven er van dusdanig te stellen dat zij ook voor de laagstbetaalden betaalbaar zijn.
Een onderzoek om na te gaan of een landelijk openbaar vervoerswezen hiertoe een nuttige bijdrage kan betekenen, dient plaats te vinden.
Wanneer nodig, zal uit overheidsgeld subsidie moeten worden verstrekt."

J. v. DALEN - ROTTERDAM

AKTIE R

Op 25 oktober a.s is er een aktie R in Arnhem. Voor het huis-aan-huis-bezoek in de wijk Klarendal en propaganda in het winkelcentrum Presikhaaf zijn veel deelnemers nodig. En behalve dat ook geld, waarvoor gironummer 1599116 van P. Buma, te Arnhem open staat. Aanmeldingen worden graag verwacht bij J. Kleinmeulman, Hisveltplein 118, tel. 457411, toestel 267.

KRANT Kradikalen

MAANDBLAD VAN DE PPR | NOVEMBER 1969 (13) | 25 CENT

ERIC JURGENS:

WAT WIL D'66 EIGENLIJK?

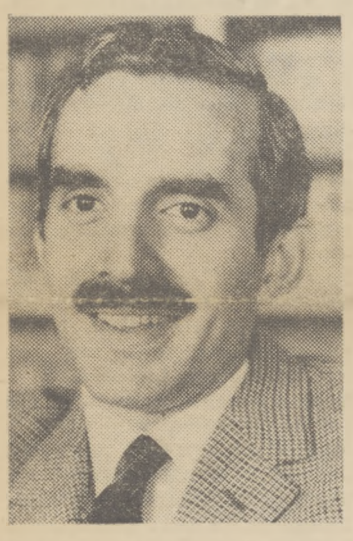

ENKELE CITATEN UIT KONGRESREDE VAN 1 NOVEMBER

Zowel Bogaers als Aarden hebben in hun betogen op het oprichtingscongres van de PPR, in Dronten, de funktie van de Radikalen binnen het afbrokkelende oude bestel geprobeerd aan te geven. Zoals zij het toen zagen, zien wij het nóg! Als er één zaak is, waarin wij volstrekt recht-doorzee zijn gegaan, dan is het in ons streven een **bundeling van progressieve krachten** te helpen maken. Geen tittel of jota zijn wij van deze regel afgeweken, hoe ondankbaar een dergelijk beleid ook vaak is: hiervan is de houding op dit moment van een D'66, een ARP en een PSP, voor welke politieke richtingen wij — met behoud van het eigen uitgangspunt — naast onszelf en de PvdA een plaats zagen en zien binnen een progressief akkoord, illustratie genoeg.

Ik ben er van overtuigd dat dit recht-door-zee zijn, dit wél willen kiezen, op iets langere termijn vruchten zal afwerpen. Juist in een verkiezingskampagne, en die krijgen we begin 1970, zal de kiezer steeds meer — verbijsterd door de veelheid van partijen — gaan vragen: en, waar horen jullie bij?, steun ik de klub van het behoud of de klub van de vernieuwing als ik op jullie stem? Die kiezer weet langzamerhand wel dat hij vóór de verkiezingen hom of kuit moet vragen, anders krijgt hij na de verkiezingen geen van beide.

•

Wat de **progressieve samenwerking** betreft: ik geloof nog steeds dat 't er in zit. Nog sterker, ik geloof dat het antwoord op de vraag „al of niet progressief samenwerken" veel eerder tot de eventuele ontploffing van partijen zal leiden, dan het zich afzijdig opstellen en je winst opstrijken.

— Binnen de PvdA is juist deze vraag tot toetsteen van interne vernieuwingsgezindheid geworden tegenover hen die de „oude" PvdA willen behouden. We moeten erkennen: als 24-jaar oude partij is de PvdA bezig deze toets, zij het hier en daar moeizaam, verbazend goed te doorstaan, en blijkt bereid tot een open samenwerking van progressieven (in Lelystad reeds sukses gehad). Deze PvdA is al wat anders dan die van drie jaar geleden, toen nog verkondigd werd dat eigenlijk alle progressieven verkapte PvdA-leden waren.

— De **PSP** blijkt minder goed tegen deze proef bestand te zijn. Daar lijkt een behoudende vleugel te bestaan voor wie de ongereptheid van de eigen getuigenis niet mag worden blootgesteld aan de beproeving van een progressieve samenwerking.

— De **KVP, ARP en CHU** willen wél met elkaar samenwerken, dat doen zij al zo'n zeventig jaar. Zij doen dat uit zelfbehoud, zoals drenkelingen zich aan elkaar vastklampen, die dreigen weg te zinken (in het kleffe moeras van de CDU, zoals ik vorig jaar bij mijn aantreden als voorzitter zei). Géén van hen durft voorshands een echte **progressieve** samenwerking aan

•

— Dat brengt mij op **D'66**. Bij de vernieuwers is zij nog de kampioen van de afzijdigen, van de „geen vuile handen" taktiek. Zij speelt nog KVP, zonder de K en zonder de V. Zij bindt zich nog aan niets en niemand, en vergenoegt zich nog met puin ruimen, terwijl het oude bestel afbrokkelt. Ik dacht, dat zij intussen voldoende puin geruimd heeft om zich een fundering te storten. Zij kan nu aan de opbouw beginnen, de opbouw van nieuwe politieke verhoudingen, waaraan in de werkgroep progressief akkoord al gewerkt wordt. Daarom hier een gewetensvraag aan Van Mierlo, aan het bestuur van D'66: Jullie weten dat er binnen de christelijke partijen diepgaande twijfels bestaan over de toelaatbaarheid van een Nederlandse CDU. Jullie weten dat zeer vele confessionele kiezers veel liever op een progressieve samenwerking zouden stemmen dan op de Nederlandse CDU. Jullie weten dat het écht meedoen van D'66 aan zo'n progressieve samenwerking de laatste druppel zou kunnen zijn om de twijfelaars bij de confessionelen te doen kiezen voor het progressief akkoord. Maken we dan niet samen de confessionelen rijp voor ontploffing, omdat hun enige andere keus de VVD blijft? Waarom aarzelen jullie? Het gaat er toch

•

Vervolg op pagina 3 ■

VENLO — PPR-KONGRES VAN 1 NOVEMBER

„Wie er niet bij is geweest kan er alleen maar spijt van hebben", aldus een korte samenvatting van hen die er wél waren. Zeven kongresgangers antwoorden op vragen in korte interviews, die men kan aantreffen op de pagina's 3 en 4.
Het kongres koos Tine Jager-van Lonkhuyzen als lid van het dagelijks bestuur. Zij neemt de plaats in van Jacques Tonnaer, sinds kort lid van de Eerste Kamer.
Het kongres aanvaardde het bestuursvoorstel inzake een reglement op de kerngroep. Ook het door het bestuur aanbevolen reglement voor de kandidaatstelling voor de provinciale staten en de gemeenteraden in 1970 werd aangenomen, met die verstande dat aan de provinciale — respektievelijk plaatselijke-actiecentra wordt overgelaten of al dan niet adviezen zullen worden uitgebracht met betrekking tot de volgorde op de lijsten. (Foto: van links naar rechts: Jurgens, Mertens, De Graaf en Kloos.)

DE DEFENSIELASTEN IN (DEN) TOOM HOUDEN

Wie de kommentaren van de kranten op het defensiebeleid, (de defensiebegroting en memorie van toelichting) doorbladert, moet het opvallen dat begrippen als kosten, besparing, financiële moeilijkheden en geldtekort de boventoon voeren. Slechts en passant worden woorden als veiligheid, vrijheid en democratie in de krantenkoppen afgedrukt. Is dit verbazingwekkend? Nauwelijks, kun je zeggen, gezien Nederland's staat van dienst op het militaire terrein, Nederlanders zijn nu eenmaal op de penning (lees de geschiedschrijving van Lou de Jong). Toch is deze reactie een beetje eenzijdig.

Wil je een defensiebeleid, dan kost dat geld. De minister heeft de plicht er voor te zorgen dat de gelden doelmatig besteed worden.

Vandaar dat de Tweede Kamer militaire uitgaven van af de Hembrug beziet. Liever goedkope kogels van vreemde makelijk dan dure uit eigen fabriek. Binnen het kader van defensie zijn de Hembrug-debatten strikt to the point. Op grond van doelmatigheid wordt óók gediscussieerd over een beroepsleger (plan Kikkert), het aantal brigades (vier in plaats van zes), het samengaan van de strijdkrachten, en over schietterreinen (wie verdedigen wil moet oefenen!).

De kosten van defensie kunnen ook onder een andere hoek bekeken worden. Je kunt je namelijk afvragen of Nederland zoveel, of, zoals sommigen zeggen, zo weinig — *f* 3,9 miljard in 1970 — van het nationaal inkomen aan defensie moet besteden. Zij die zich ernstig zorgen maken over de kwaliteit van het defensie-apparaat wijzen er op dat de militaire uitgaven in 1957 tot 1967 gedaald zijn van 5,7% tot 4,2% van het bruto nationaal produkt. Anderen zeggen: kijk maar naar onze Navo-partners, wij geven nog altijd relatief meer uit dan onze kleine bondgenoten Denemarken, Noorwegen, België en Italië. Het lijkt mij het meest realistisch de uitgaven te laten afhangen van de doelmatigheid van de krijgsmachtorganisatie en van de Nederlandse militaire bijdrage aan de Navo. De uitkomst hiervan is deels technisch bepaald, deels politiek, d.w.z. door de Navo-strategie. Op dit laatste aspekt wil ik inhaken inzoverre de memorie van toelichting hier op ingaat.

De eeuwige logica van de afschrikking

De Navo-strategie is in de loop der jaren veranderd, dat bevestigt de minister in de memerie: „het accent (wordt) steeds meer verlegd van afschrikking van een doelbewuste grote Russische aanval op West-Europa naar het voorkomen van de mogelijkheid dat crisissituaties, onder meer als gevolg van misrekeningen, uit de hand lopen." Dat klinkt redelijk, vredelievend, bijna beschaafd en is daardoor juist zo misleidend. Dit suggestieve element in de formulering speelt een grote rol bij de uiteenzetting over de crisisbeheersing, „het geheel van politieke, diplomatieke, militaire en overige relevante maatregelen, welke worden genomen om de partij die de neiging heeft de controverse desnoods met geweld in eigen voordeel te beslechten, tot matiging te dwingen en aldus te verhinderen dat de crisis zich in een oorlog ontlaadt". De vredelievendheid van de eigen partij staat als een paal boven water, de tegenstander wordt voortdurend gemaand tot redelijkheid.

In werkelijkheid is crisisbeheersing niet meer dan een logische uitwerking van de afschrikkingspolitiek, d.w.z. van de gedachte dat zodanig gemanipuleerd kan worden met allesvernietigende wapens dat gebruik van het gehele geweldapparaat wordt voorkomen. Voor een constante dreighouding is de psychologische voorwaarde het bestaan van een aartsvijand, die voortdurend agressief is. Omdat het afschrikkingssysteem ineen stort als de aartsvijand in een crisissituatie zijn vredelievendheid zou kunnen tonen moet op elk conflictniveau de tegenstander bedreigd worden, maar met mate, koelbloedig gecalculeerd: de kans op „samenwerking" moet openblijven!

Crisisbeheersing is het hersenschimmige gaten stoppen in het afschrikkingssysteem; het is een poging om geweld weer tot poli-

(Vervolg op pag. 4)

OPINIE

AR-BOCHTENWERK

In de antirevolutionaire partij is het een opvallende zaak hoe behalve de centrum-figuren toch ook de progressieven zich in onnavolgbare bochten wringen. Is het niet een merkwaardig gebeuren dat kort geleden naar de AR-Radikalen en de ARJOS nog een derde groep opposanten ging opereren op basis van dezelfde uitgangspunten? Het ontstaan van deze groep „verontrusten" kan moeilijk anders worden uitgelegd dan een reaktie op een niet-zo-gelukkige ontwikkeling van de groep Radikalen. Men kan stellen dat de AR-Radikalen na de vele niet zo duidelijke verklaringen van woordvoerder Idenburg, de wel duidelijke verklaringen van Scholten die evenwel zonder gevolgen bleven, en de verdwijning van Kuiper in de partij-machinerie, aan geloofwaardigheid heel wat hebben ingeboet. Als dan opposanten van een later uur zich laten horen doen zij dat als nieuwe groep, en niet samen met de al bestaande oppositie. Overigens is het effekt er niet minder om, want het ontstaan van steeds meer groepen die samen front maken is wel spektakulair. Het lijkt erop dat al deze groepen nu met de AR-leiding (met name met Biesheuvel) een tijdrace zijn begonnen: wie heeft de minste tijd nodig om de AR-achterban van een CDU af te houden, respektievelijk in een CDU te laten verdrinken.

Een ander staaltje van opvallend bochtenwerk werd op het AR partijconvent geleverd door CNV-voorzitter Lanser. Hij moet met de ervaringen van Dronten hebben gedacht aan de vele provinciale en gemeentelijke CDU-tjes die bij de verkiezingen van volgend jaar zullen uitkomen. En uiteraard ook aan de PAK-kombinaties die de CDU's in de ogen van het publiek in de konservatieve hoek dringen. Als je daaraan als ARP alsnog wilt ontsnappen lijkt de meest eenvoudige weg, de reuzen uit beide blokken bij elkaar te brengen. Lukt dit dan kan je als ARP rustig CDU-tje spelen en toch progressief doen.

Je vraagt je als toeschouwer dan wel af hoe hoog de nood bij Lanser moet zijn gestegen toen hij zijn plan voor bemiddeling tussen PvdA en KVP lanceerde. Hij liep het risico door de PvdA te worden afgebekt, wat nog diezelfde dag gebeurde door Den Uyl, en wat op voorhand al was gebeurd door PvdA-vicevoorzitter André van der Louw, in een vraaggesprek, een week eerder genoteerd en elders in dit blad afgedrukt.

HET WERK VAN DE CHRISTEN-RADIKALEN

Het heeft er lange tijd naar uitgezien dat de in mei 1967 gestichte werkgroep van Christenradikalen voorlopig alleen de KVP tot afbraak zou brengen. De roomskatholieken in ons land waren tot voor kort immers veel sterker onder druk aan hun konfessionele organisatie gebonden dan ooit in protestantse kringen het geval is geweest. Wie in protestantse kringen behoefte had aan dekonfessionaliseren heeft dat altijd al kunnen doen, en deed dat ook, getuige de grote aantallen protestanten die men aantreft in de PvdA en de VVD.

Maar het ziet er nu naar uit dat de zeer sterke gebondenheid van de gereformeerden (antirevolutionairen), die niet van bovenaf is opgelegd maar uit de persoonlijke overtuiging voortvloeit, eveneens ruïneus dreigt te worden. De Radikalen in de ARP lopen niet weg, maar proberen in steeds groter aantallen hun partij-leiding in een nieuwe koers te dwingen. Het belastingdebat in de tweede kamer heeft geleerd dat de ARP dit niet kan overleven. Als de partij- en fraktieleiding met de Radikalen rekening houdt ontstaan chaotische toestanden, en als met de Radikalen geen rekening wordt gehouden is een „scheiding der geesten" op korte termijn onvermijdelijk. De konklusie lijkt te zijn dat een scheiding der geesten onder alle omstandigheden onvermijdelijk is, en dat het alleen nog gaat om de bepaling van het tijdstip.

EEN ACHTERHAALD UITGANGSPUNT

Op de studiekonferentie die de PPR in Venlo organiseerde heeft NKV-voorzitter Mertens zich tegen de aandrang om als vakbeweging duidelijk partij te kiezen verzet met onder meer de opmerking, dat hij niets voelt voor het ontstaan van typische werknemerspartijen. Met andere woorden: de leden van de vakbeweging moeten met hun stellingnemen in de politiek niet zo ver gaan dat er een politieke uitsplitsing komt in werknemers en andere maatschappelijke groepen. Dit punt was in Venlo uiteraard niet los te maken van de pressie die op Mertens werd uitgeoefend om bij de komende verkiezingen duidelijk te maken of de PPR danwel de KVP voor de NKV-leden de meestaangewezen partij is om zijn stem aan te geven.

En zo bezien mag dan aan Mertens de vraag worden gesteld of de PPR een typische werknemerspartij is. Anders gesteld: of een partij met een programma als dat van de PPR alleen maar aantrekkelijk is voor werknemers. De praktijk van de PPR heeft bewezen dat dit bepaald niet het geval behoeft te zijn. De heer Mertens blijkt heel duidelijk te zijn uitgegaan van een verouderde gedachtengang, daterende uit de tijd van de klasse-tegenstellingen en klassestrijd.

Op dit moment zien we dat de politieke doeleinden (gelukkig) niet meer parallel lopen met de groepsbelangen-op-korte-termijn. De politieke doeleinden worden in toenemende mate bepaald door groepen politiek-geïnteresseerden en ook door de kiezers (die nu eenmaal deels weinig politiek-geïnteresseerd zijn) op grond van overwegingen die te maken hebben met visies, inzicht in de problemen-op-lange-termijn, de behoefte aan uitbreiding van de demokratie (dat is in feite hetzelfde als inspraak) op terreinen waar dat nog niet het geval is geweest, enzovoorts. En die inzichten en visies zijn beslist niet de grenzen tussen de verschillende sociale groeperingen uit vroeger tijden — die overigens zelf ook al uit de tijd geraken.

TILANUS EN DE VERNIEUWING

Als de heer Tilanus — tot voor kort CHU-voorzitter — in het dagblad Trouw verlangt dat dit blad zich tot eerste taak moet aanrekenen de verbreiding van de ideeën en doeleinden van christelijke organisaties, en als de heer Tilanus in het zelfde artikel Trouw kapittelt omdat het de regeringswisseling in West-Duitsland toejuicht, dan is het zo verschrikkelijk jammer dat Trouw slechts ruim 100.000 abonnees telt. Want dit zou iedereen van de heer Tilanus moeten vernemen. Zonder het zelf te beseffen — zo mag men veilig aannemen — raakt Tilanus hier de kern van de partijvernieuwing, waarvoor alle partijen beweren zich druk te maken. (Jawel, zelfs de CHU zegt, er aan mee te willen doen!)

Tilanus legt heel nauwkeurig bloot, dat in zijn partij helemaal niet meer wordt gedacht aan het uitgangspunt voor partijvernieuwing, in mei 1967 geformuleerd door de Christen-Radikalen, waarin ook leden van de CHU waren opgenomen. Dat uitgangspunt was het bij elkaar brengen van gelijkdenkenden op sociaal-ekonomisch en staatsrechtelijk terrein. Vooral dat eerste. En dat betekende voor de Christen-Radikalen dat eerst nog kon worden geprobeerd de konfessionele partijen in een progressieve richting te sturen, en anders die partijen in hun konservatieve sop laten gaarkoken.

Tot je allergrootste verbazing neemt Tilanus de leuze van partijvernieuwing over en voegt er dan in oktober 1969 in het dagblad Trouw in feite als zijn interpretatie aan toe:

maar als christelijke partij blijven we door dik en dun achter onze christelijke organisatievorm staan, en als christelijke partij nemen we onze hoed af voor alle andere christelijke partijen, zelfs een CDU-CSU van vriend Kiesinger en vriend Strauss. En Trouw behoort te beseffen dat het een christelijk blad is en deze „christelijke" gedragslijn dient te volgen. Met andere woorden: Tilanus voelt alles voor vernieuwing, als vernieuwing tenminste niets anders behoeft te betekenen dan restauratie.

K-POST

Mikt de PPR ook met de daad op de achterblijvers?

Het vrij optimistisch slot van het redactionele commentaar n.a.v. de opiniepeiling van de gemeenschappelijke Pers Dienst, welke begin september jl. is gehouden, heeft mij tot nadenken gestemd. Volgens deze opiniepeiling zijn er nog 20 tot 30% zwevende kiezers. Liefst 60% der ondervraagden heeft nog nooit van de PPR gehoord. Wij zouden bekendheid kunnen krijgen door aan de weg te blijven timmeren zoals we sedert half september met sukses hebben gedaan (zie „OPINIE", pag. 2 van het oktobernummer). De grote vraag is echter: timmert de PPR wel genoeg aan de weg? Wij hebben thans wel een fraai programma, dat op twee partijcongressen met veel toewijding en na vaak felle discussies is vastgesteld, maar waar blijven de daden en financiële bijdragen onzer leden? Het ziet er thans nog naar uit dat het aantal partijleden, op wie wij tegen de komende verkiezingscampagne veelvuldig een beroep kunnen doen, gering zal zijn. De aktiegroepen blijven nog te klein. Daardoor moesten reeds velen hun aktiviteiten staken, omdat ze door gebrek aan medewerkers, te veel van hun krachten hadden gevergd. Nog te veel partijleden blijven aan de kant staan om toe te zien wat de PPR nu wel voor elkaar bokst. Er zijn nog te veel toeschouwers en te **weinig** medespelers! We moeten in ons geheel een bezielende partij zijn. Altijd weer beluister ik de mooie woorden dat wij voor de achterblijvers willen opkomen, maar worden die woorden wel in DADEN omgezet? En waar is de nodige vereenzelviging met de achterblijvers? De achterblijvers, die in onze gelederen helaas zo weinig voorkomen, staan achterdochtig tegenover ons, omdat er lang niet meer echt naar hen wordt geluisterd. Daarom zullen wij naar hen toe moeten gaan om te bewijzen dat ons fraaie programma ons uit het hart komt.

Door akties, vooral gericht op de kleine belangen van de achterblijvers (tegen onrechtvaardige huurverhoging, voor een bejaardenpas, en de uitgebuite kamerbewoners), kunnen wij deze enorm grote groep wellicht uit hun politieke apathie halen.

Vergaderen is mooi en soms gezellig, maar laten we vooral geen praatpartij worden. Per slot van rekening noemen we ons AKTIECENTRA... Wat is er terecht gekomen van de fraaie plannen, uitgebroed op het aktiecongres in Den Bosch? Volgens een bekend dagblad zouden wij reeds een roemloze dood gestorven zijn. Moge dit onjuiste bericht ons de inspiratie geven te bewijzen dat wij nog springlevend zijn!

Rotterdam.

L. Swalef.

Onbekendheid

De in de eerste week van september gehouden enquête onder een aantal Nederlanders van 18 jaar en ouder bracht voor de PPR als voornaamste feit aan het licht dat maar 40% van de Nederlanders weet, wie of wat de PPR in feite is. Om hier een radikale verandering in te brengen is het noodzakelijk alle aktiviteiten van de PPR elke maand op één provincie te concentreren.

Door op deze wijze aktie te voeren kan men ook veel meer publiciteit krijgen van de kranten die in een dergelijke aktie veel meer nieuws zullen zien.

Verder is het van belang dat het Nederlandse kiezerskorps meer informatie krijgt over de PPR omdat een deel van de kiezers dat nu D'66 stemt zich in de toekomst teleurgesteld zal voelen en opnieuw politiek dakloos dreigt te worden; de PPR kan hier als opvangcentrum dienen.

Deze visie lijkt misschien irreëel maar een partij zoals D'66 die probeert twee tegenstrijdige elementen als liberalisme en socialisme te verenigen is gedoemd met een luide knal te ontploffen.

Hierin ligt dacht ik ook de verklaring voor het feit dat D'66 zich met een rookgordijn van onduidelijkheid omringt. Toch zal deze partij moeten kiezen en dan zit het er wel tamelijk dik in dat bovengenoemde theorie bewaarheid wordt.

Paul Schilderman, Harderwijk.

Juist wél moe worden

Het aktiecentrum PPR Rotterdam hield zaterdag 18-10-'69 een straataktie voor de bejaarden.

Een kleine groep aktivisten verzamelde handtekeningen voor een petitie aan burgemeester en wethouders van Rotterdam, om voor deze mensen gratis openbaar vervoer en gereduceerde prijzen voor schouwburgen enz. te verkrijgen. Daar waar het kon is er ook met lijsten in de bedrijven rond gegaan. Deze bliksemaktie die 3 december afloopt leverde plus minus 1700 handtekeningen op.

Dit gevoegd bij andere in deze stad gevoerde akties, heeft ons de zekerheid opgeleverd dat men in Rotterdam wél weet dat er een PPR bestaat. Door de vrije giften die wij tijdens deze aktie van de bevolking mochten ontvangen, kunnen wij doorgaan met **zelf** naar de bevolking toe te komen. Wat zouden de resultaten zijn, als landelijk en plaatselijk de radikalen, radikaal werden??? Mijn devies is niet: Vooral niet moe worden. Maar vooral wel en flink moe worden. 't Gaat niet vanzelf.

J. Tuk, Rotterdam.

Ode aan Schmelzer

Ambtenaren mogen naast hun baantje geen ander werk verrichten, of in elk geval geen ander soort werk doen; dat zou hun aandacht voor en toewijding aan de staat ondermijnen. Maar kijk nu eens naar de leden van de super-de-luxe-klasse, waarvan Schmelzer dan nog een extra-super exemplaar is.

Kijk, zo'n man mag alles. Naast zijn loon in de kamer (een fors bedrag waar wij allen voor opdraaien) ambieert hij nog een aantal heel aardige en lukratieve bijbaantjes als o.m. adviseur en kommissaris bij Verolme.

Voor die schnabbeltjes moet Schmelzer natuurlijk wel wat doen, en er zijn tijd voor geven. Tijd die onttrokken wordt aan zijn politieke taak. En kijk, hier rijst plotseling geen bezwaar; ook niet voor zijn mede-schnabbelaars, want die horen nu eenmaal met hem tot „hen die alles mogen".

Men spreekt van „helpt die arme werknemers", maar ik zou toch wel eens willen weten hoeveel die arme werknemers ontvangen in vergelijking met de mammoetinkomens voor „hen die alles mogen".

En trouwens: wat Verolme betreft... wie betaalt daar nu de werknemers? Hij zelf niet, want hij is platzak. Dus wij: u en ik. Zonder dat ons iets wordt gevraagd. Als de zaken daar weer goed gaan met hulp van ons geld, krijgen wij dan straks een winstaandeel? (wat redelijk zou zijn!) Wel nee, dan wordt er weer met royale hand uitgedeeld aan aandeelhouders, adviseurs enz. Wat zijn wij, burgers, boeren en arbeiders toch in-goed en opofferend.

Van Beveren.

Nogmaals: Openbaar vervoer

Reeds geruime tijd is er in ons blad een discussie gaande over het programmapunt „GRATIS OPENBAAR VERVOER".

Vele pro's en contra's werden aangevoerd. Toch geloof ik dat een voornaam punt op de achtergrond is gebleven.

Dit is de daardoor grotere mogelijkheid tot mede-inspraak en meningsvorming van de Maatschappelijke Achterhoede.

Door gratis vervoer zou het ook aan hen mogelijk zijn Congressen, Meetings e.d. te bezoeken, waar zij mee zouden kunnen stemmen over juist voor hen dikwijls zeer belangrijke programmapunten. Ook zou hun inspraak dikwijls zeer verhelderend kunnen werken. Naar mijn mening zou hun aanwezigheid (of moet ik hier stellen ONZE aanwezigheid) op vele congressen de balans kunnen doen omslaan. De vraag blijft of DIT de bedoeling is van de organisatoren van dergelijke vertoningen. Misschien was het WEL de bedoeling van de opstellers van „de rechten van de mens". Een belangrijke vraag blijft: HOE DIT ALLES TE FINANCIEREN?

Is er momenteel niet enig meningsverschil over een belastingcorrectie van ongeveer 900 miljoen??

Hoeveel kost een collectie Leopard-tanks ook al weer??

Was er niet een ministerie dat een atoom-onderzeeër aan onze verzameling wou toevoegen??

Maar wat velen in de hitte van het debat schijnt te ontgaan is dat HET OPENBAAR VERVOER STEEDS DUURDER WORDT, dat VELEN NOG GEHEEL VAN DIT VERVOER VERSTOKEN ZIJN.

Kunnen we daarom het niet eerst beter eens worden en ons als partij uitspreken voor EEN BETER OPENBAAR VERVOER VOOR IEDEREEN en voor ONMIDDELLIJKE BEVRIEZING VAN DE PRIJZEN VAN HET OPENBAAR VERVOER. Dit zou dan gevolgd kunnen worden door jaarlijks deze prijzen iets b.v. 5% te verlagen.

Schiedam, D. J. Rensman.

REDAKTIE-ADRES

Het redaktie-adres is met de hoofdredakteur verhuisd naar: Van Collenstraat 22, Nieuw-Loosdrecht.

Begin december zal het telefoonnummer, nu nog (02150) 1 75 95 gewijzigd worden in: (02158) 18 58.

KRANT Kradikalen

Uitgave van de Stichting Radikalenkrant
Savelsbos 19 - Amsterdam

direktie: R. Bouwens, J. Heytel, D. Visser
redaktie: St. Brokerhof, J. C. Lieske, S. A. Mol (hoofdred.), J. C. Schulte (eindred.).
redaktie-adres: Van Collenstraat 22, Nw. Loosdrecht. Telefoon (02158) 18 58.
abonnement: *f* 5,— per jaar
advertenties en abonnementen: Savelsbos 19, Amsterdam-Nrd. Giro 1810200 van de Stichting Radikalenkrant te Amsterdam
advertentietarieven worden op aanvraag toegezonden
voor lidmaatschap Politieke Partij Radikalen: postbus 10, Lelystad.

Het is nog niet lang geleden dat er een zeer nauwe band was tussen NKV en KVP, dat de voorzitter van het NKV uit hoofde van zijn funktie een leidende plaats had in het KVP. Het feit alleen al dat NKV-voorzitter Mertens op een bijeenkomst van de PPR spreekt kan door velen worden uitgelegd als een bewijs dat de band NKV-KVP is verbroken. Hoe denkt de heer Mertens daar zelf over?

DE VASTE BAND TUSSEN NKV EN KVP ZEER NADRUKKELIJK VERBROKEN

door SAM MOL

Ik heb in mijn inleiding vandaag gezegd: hoewel ik er zelf op tegen was heb ik bij mijn aanvaarding van het voorzitterschap van het NKV in het automatisme doorgedraaid volgens welke de voorzitter van het NKV ook deel uitmaakte van het hoofdbestuur van de KVP. Men heeft mij toen om allerlei redenen bewogen dat tijdelijk te aanvaarden, in afwachting van de resultaten van een studiekommissie. Ik heb gezegd: akkoord, maar ik verwacht dat dat toch zal opbreken, — want ik ben het er principieel mee oneens, — nog voordat de kommissie met haar resultaten zal klaar zijn.

Dat is gebeurd in de nacht van Schmelzer. Toen ben ik ook uitgetreden, en niemand in mijn verbondsbestuur heeft me dat kwalijk genomen. Men zei: ja, dat weten we dus van Mertens. Ik huldig dus — van oudsher al — het standpunt van een onafhankelijke opstelling. Dus geen organisatorische banden en geen personele unies tussen het NKV en welke politieke partij dan ook, waarbij ik elk hoofdbestuurslid van het NKV en elk bestuurslid van een bond uiteraard als burger vrij laat te kiezen voor een bepaalde politieke partij en daarin mag men ook rustig zijn aktiviteiten bedrijven; natuurlijk. Zelf ben ik daar voorzichtig mee. Niet omdat ik die rechten niet zou hebben en omdat mij die rechten niet gegeven zouden worden door het NKV, maar ik word niet meer gezien als Mertens-staatsburger, maar ik word geïdentificeerd met het voorzitterschap van het NKV en dan legt men het uit als: het NKV is gelieerd aan.

Mertens

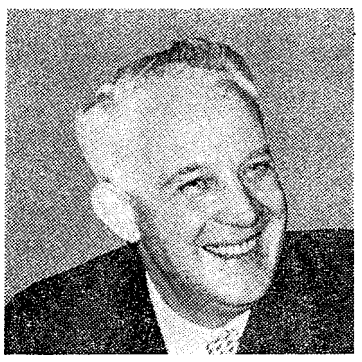

Hoe staat u tegenover het verschijnsel van NKV-leden die als tweede-kamer-leden voor de KVP hun steun hebben gegeven aan een loonwet, die volgens het NKV verwerpelijk is.

Dat heb ik veroordeeld. Ik heb ook vandaag hier gezegd dat wij terzake van de loonwet niet alleen kritiek hebben op de regering, en niet alleen op de tweede kamer in zijn algemeenheid, maar dat we nadrukkelijk kritiek hebben op de grootste fraktie in de tweede kamer: die van de KVP, en dat we daar de houding van de politici niet kunnen verklaren. Dat hebben we zeer nadrukkelijk gesteld.

SAMENWERKING IN VAKBEWEGING IS NOG BELANGRIJKER DAN EEN AL TE DUIDELIJK PARTIJ KIEZEN

Aldus NVV-voorzitter Kloos

De vakverbonden blijken alle drie van mening te zijn dat zij zich moeten uitspreken over de programma's van de politieke partijen, maar terwijl het NVV zo ver wil gaan dat het een stemadvies wil geven waarin partijen worden genoemd stellen NKV en CNV zich veel gereserveerder op. Is er niet het gevaar dat de vakverbonden daarover nog eens ernstige meningsverschillen zullen krijgen?

door FRANS SCHULTE

Als u vandaag goed geluisterd hebt dan hebt u ook belangrijke punten van overeenstemming kunnen ontdekken. In de eerste plaats hebben alle drie groeperingen verklaard dat zij de politieke partijen op hun daden willen beoordelen, en dat kan alleen maar op het verleden betrekking hebben. Dat is een niet onbelangrijke zaak, want dan zal blijken dat men op zaken als het minimumloon als konfessionele partijen anders gestemd heeft dan bijvoorbeeld een PPR en een PvdA.

Dan zal ook blijken hoe de stemmingen zijn geweest bij de loonwet en de opstelling inzake de machtskonsentraties, het voorstel tot een parlementaire enquête van Aarden. Die verschillen komen er dan uit. En dat is iets dat de vakbeweging aan haar leden wil presenteren. Voor de rest heb ik ook het gevoel dat we overeenstemming kunnen bereiken als drie vakcentralen bij het voorleggen van konkrete vragen aan de politieke partijen, waarbij wij een antwoord willen hebben, dat op de toekomst betrekking heeft. Als we die twee dingen naast elkaar plaatsen: enerzijds het verleden en anderzijds wat de vakbeweging van de politieke partijen in de toekomst te verwachten heeft, nou, dan kan ieder lid daaruit zijn eigen konklusies trekken. En als we dan daarnaast zouden plaatsen datgene wat de vakbeweging zelf wil dan is uit de vergelijking heel duidelijk op te maken waarheen de voorkeur van de vakbeweging gaat, ook al doet men geen specifieke uitspraak.

Maar zou het NVV dan niet toch verder kunnen gaan dan een CNV en een NKV?

Kijk hier wil ik het één en ander wat overlaten aan de verhouding die daardoor zou komen te bestaan tussen de vakcentralen onderling. We zijn er ook niet mee gebaat als de vakcentralen op zo'n punt uit elkaar zouden vallen. Als dit kwaad bloed zou zetten bij de twee andere dan zou ik mij twee keer achter het oor krabben voordat ik dat zou doen. Want tenslotte is de politieke weg er één waarlangs wij verbeteringen kunnen bereiken, de weg van onderhandelingen met de werkgevers is de tweede, en daarvoor is eenheid van de drie vakcentralen nodig; met name als men op wat langer termijn denkt, en dat is mij ook wat waard. Ik zou dus wel rekening willen houden met de wensen van de anderen, voor zover dat kan. Het lijkt mij dat het op zeer grote hoogte mogelijk is om een eenstemmig beleid in deze zaak te voeren.

Kloos

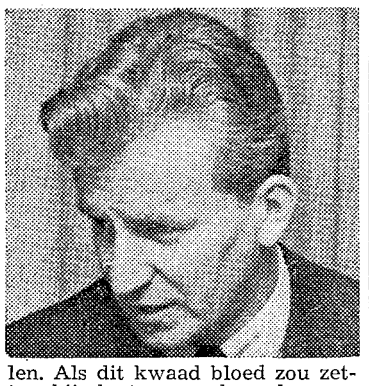

De Stichting Radikalenkrant, Savelsbos 19, Amsterdam-Noord, kan leveren: Bedrukt postpapier met bijbehorende enveloppen, waarop in blauw het PPR-vignet met daaronder „Politieke Partij Radikalen".

100 vel met 100 enveloppen voor ƒ 7,50, inklusief verzendkosten.

Op het partijburo van de PPR, Nassau Dillenburgstraat 11, Den Haag, kunnen worden besteld: exemplaren van dit blad voor 3½ cent, exemplaren van de vorige maand verschenen extra-editie, eveneens voor 3½ cent, en partijprogramma's voor 3 cent per stuk.

Vervolg van pagina 1

niet om om D'66 zélf omhoog te steken, maar om de vernieuwing van de politiek? Ik hoor jullie al zeggen: ook PvdA en PSP moeten ontploffen. Dat is een te gemakkelijk antwoord. Ik zei al dat juist in die partijen de vraag „al of niet samenwerken" dynamietstof is. En daarbij komt: het gaat niet om de partijvernieuwing alléén. Het gaat om een meerderheid voor een konkreet progressief beleid. En met alle ideologische of anti-ideologische kritiek die men op PvdA en PSP mag hebben: het gaat jullie, D'66, en ons, PPR, beide om demokratisering van de samenleving. Moet dan niet tevens aan een aantal voorwaarden zijn voldaan, moeten niet degenen die sociaal gezien in het verdomboekje zitten volwaardig lid van de samenleving kunnen worden? En hebben PvdA en PSP niet laten zien, dat zij bereid zijn zich dáárvoor in te zetten, al zouden jullie en wij het wellicht niet op hun manier doen? En betekent het niet dat je PvdA en PSP juist daarom niet op één „puinhoop" kunt gooien met VVD, KVP, ARP en CHU? Mijn vraag dus aan D'66: maak duidelijk waar u staat, dat het u om méér gaat dan alleen om partijvernieuwing en staatsrechtelijke verandering. Geef de confessionelen geen hoop, dat u het straks nog wel met hen op een akkoordje zult gooien. Hoe langer u zich isoleert, hoe groter de vervreemding tussen u en uw potientiële geestverwanten.

— Wat de **PPR** betreft: zij wil kiezen, zij kiest, zij blijft kiezen voor samenwerking, voor een progressief akkoord.

(Aldus enkele citaten uit de rede van Jurgens, uitgesproken op het kongres van 1 november in Venlo.)

ADRESWIJZIGINGEN AKTIECENTRA

Nijmegen: sekr. J. Th. de Zeeuw, Prof. Huybersstraat 211, tel. (08800) 2 40 50.

Zwolle: sekr. mevr. N. Dekker-Nieuwenhuizen, Palestrinalaan 121.

Venlo: sekr. P. J. A. Sommers, Stalbergweg 77.

Zaanstreek-Noord: (nieuw A.C.): sekr. mevr. M. C. E. Smit-Sloep, Slauerhoffstr. 2 Wormerveer. Tel. (02980) 8 52 20.

Adreswijzigingen aan: J. C. Lieske, De Rijckplein 16, Brielle. Tel. (01886) 28 37 (op werkdagen).

Lou de Graaff, sekretaris CNV:

WIJ DURVEN WEL NAMEN TE NOEMEN

Het CNV heeft ten aanzien van de politieke partijen een programvergelijking toegezegd, voorafgaande aan de komende verkiezingen. Denkt het CNV dat een vergelijking van programma's voldoende is?

Het is niet zo dat in ons visieprogram alleen wordt gesproken over een program-vergelijking; er is ook sprake van een kwalitatieve beoordeling van de frakties en van het kabinet, of de kabinetten. Een kwalitatieve beoordeling, een totaal-beoordeling, die niet inhoudt de beoordeling van personen, maar die wel probeert om aan de hand van de samenstelling van de frakties een antwoord te vinden ten aanzien van de sociaal-ekonomische vraagstukken. Namelijk of de frakties op dat terrein kwalitatief — wat ons betreft — representatief geacht kunnen worden.

Het zou voor het CNV toch heel wat moed eisen om te zeggen: wij vinden die of die partij geschikter dan de ARP en CHU. Zou het CNV die moed kunnen opbrengen?

Ik geloof dat u het visie-program eens goed moet lezen; een partij heeft zich met veel meer zaken bezig te houden dan een vakbeweging, dus onze program-beoordeling en fraktie-beoordeling richt zich met name tot die zaken waar wij mee te maken hebben. En dan zie ik niet in waarom wij ons minder kritisch zouden kunnen en zouden moeten opstellen dan een NVV. Het is heel iets anders dan een partij adviseren; dát doen wij niet.

Samengevat is de situatie dus zo dat het CNV zegt: dat en dat is ons oordeel over die en die konkrete kwesties die zich de afgelopen jaren hebben voorgedaan.

Daarnaast willen wij als CNV ons programma verwezenlijkt zien; maar de kiezers moeten nu zelf uitmaken in welke partijprogramma's de wensen van het CNV zijn terug te vinden.

Nee nee, ik dacht dat wij de kiezers best zouden kunnen helpen om hen door middel van voorlichting te laten weten van welke partijen zij mogen verwachten dat er een progressief beleid zal worden gevoerd inzake sociaal-ekonomische vraagstukken.

De Graaff

En zullen dan partijen met namen worden genoemd?

Nou ik dacht dat, als je aan programvergelijking doet — op bepaalde gebieden althans — partijen wel genoemd **moeten** worden. En als er dan partijen zijn die op sociaal-ekonomisch terrein weinig prioriteiten aangeven, dan moet je dacht ik, man en paard noemen. En daarin zit dan een stuk voorlichting dat de kiezer kan helpen bij het bepalen van zijn keus.

PROGRAMMA-COMMISSIES

Het bestuur van de PPR zal in de komende maanden vele keren een beroep doen op de program-kommissies voor het uitbrengen van adviezen, met name over meer gedetailleerde onderwerpen. Wie nog geen lid is van één van de kommissies en aan dit werk wil deelnemen wordt uitgenodigd zich in verbinding te stellen met het bureau van de PPR. Nassau Dillenburgstraat 11, Den Haag. 's Middags telefonisch bereikbaar: 070 - 24 74 55.

VOOR HET OVERIGE . . . . .

Belastingdebat: Hoe kort is het nog maar geleden dat de anti's alleen voor de Heer en Hare Majesteit door de knieën gingen?

*

ARP: De ene inflatie met de andere korrigeren.

*

In zijn rol als smokkelaar is Beernink al even bescheiden als in zijn andere kreaties.

*

De CHU had er wel de pest over in, maar in een club met een C in de naam is er altijd vergeving.

*

In de race om de CDU-beker plaatsen de AR-radikalen de ene horde na de andere, maar partijleiding ziet tussen twee horden altijd weer voldoende ruimte voor een nieuwe aanloop.

*

AR-voorzitter Veerman: In vertrouwen koers ik met CHU en KVP daarop af, waar de Radikalen mij in goed vertrouwen nooit behoeven te zien aankomen.

*

CNV-voorzitter Lanser: Ik heb weliswaar beloofd dat het CNV bij de komende verkiezingen progressief en konservatief zal aanwijzen, maar als beide samengaan hoeft het (gelukkig) niet.

*

AR-bemiddeling: Je eigen problemen lijken altijd minder groot als je je blind staart op die van anderen.

*

Den Uyl: ik wil desnoods wél de ARP, maar zonder bemiddeling.

*

KVP-voorzitter Van der Stee: als ik een AR-convent meemaak krijg ik wel de indruk dat onze emancipatie nog steeds niet is voltooid.

*

De Jong en Luns reisden samen in één vliegtuig heen en weer naar Roemenië. Ze doen net alsof ze niet onmisbaar zijn.

*

Recept voor nationaal gerecht van chef-kok Beernink:
14 zachte eitjes
een liter jus d'Orange
een flinke scheut Lacrima Christi
(mag tegenwoordig ook wijwater zijn)
aan zout en kruiden geen behoefte
vier jaar op een laag pitje laten sudderen.

André van der Louw, vice-voorzitter PvdA:

SAMENWERKEN MET KVP? NOOIT MET MIJ

Toen kort geleden een dagblad een overzicht gaf van de samenwerkingsvormen bij de komende statenverkiezingen schreef het blad over de kombinatie PvdA-PPR als het samengaan van een olifant en een muis. Kennelijk rijst hier en daar de vraag wat de PvdA bezielt om te gaan samenwerken met een partij die nog niet heeft bewezen dat ze grote aanhanig heeft. Hoe moet de belangstelling van de PvdA voor de PPR worden verklaard?

Nou kijk, van de aanvang af heeft de PvdA het verschijnsel Christen-Radikalen en later PPR met geweldig veel instemming en belangstelling begroet. Gewoon omdat we daarin een goede mogelijkheid zagen te bereiken wat de PvdA niet of in ieder geval niet in voldoende mate is gelukt: het tot stand brengen van een doorbraak. Dat is het richten van ook gelovigen op een progressieve politiek; het niet langer blijven in partijen waarvan men nooit weet in welke richting zij zullen gaan. Dat was het enthousiasme die wij hadden bij het begin van deze beweging. Daarbij kwam later wat mij betreft een minder-taktische reden, namelijk de geweldige overeenkomst in mentaliteit, de grotere openheid, het niet meer zo gehecht zijn aan het eigene, de internationale gerichtheid enzovoorts; dat verklaart mijn persoonlijke sympathie voor de PPR.

Wat denkt u van de houding van D'66.

Nou ik kan wat dat betreft eigenlijk alleen maar citeren wat Jurgens zojuist op dit kongres heeft gezegd; dat is mij uit het hart gegrepen en het ik ook praktisch woordelijk dat wat ik zeg op bijeenkomsten van de PvdA. Ik heb ook met D'66 allerlei mentaliteitsovereenkomsten gezien, hoewel er toch meer verschillen zijn dan met de PPR. En gezien die mentaliteitsovereenkomsten wil ik tot het uiterste doorgaan met D'66 uit te nodigen: maak niet de zelfde fouten als de KVP, door tot na het beslissende tijdstip te wachten met het maken van een keuze. Maak je pretenties waar en laat de mensen kiezen tussen alternatieven: progressief of konservatief. Dan moeten wij met elkaar praten hoe die progressieve politiek er zal uitzien, zonder al te veel vooroordelen.

Een vraag die typisch uit de PPR komt: als er een situatie komt waarin ons land onregeerbaar dreigt te worden, zal dan de PvdA alsnog overstag gaan en met de KVP een koalitie aangaan?

Wel, het is zo — en nu spreek ik een beetje uit de Nieuw-Linkshoed — dat wij voor het eerst hebben gezegd: met de KVP moet na de volgende verkiezingen geen samenwerking meer mogelijk zijn. Daarmee zijn we toen niet alleen in onze eigen partij op weerstand gestoten, maar ook wel bij de PPR; bij mensen die zeiden: ja maar, houdt men dan geen proces tegen bij mensen die als radikalen in de KVP zitten en kunnen overspringen. We hebben daarop gezegd: nee, die mensen kan men juist tot duidelijkheid pressen. En dat standpunt neem ik nog steeds in. Naar mijn mening zou het een ontzettende nederlaag zijn in de politiek als de PvdA toch weer met de KVP in zee zou gaan. *Als ze dat ooit zou doen, maar dat kan ik me niet voorstellen, dan zonder mij.*

Hans Feddema, A.R.-Radikaal

Ik vind dit een buitengewoon boeiend kongres; wat vanmorgen — de rede van Jurgens was inspirerend — en wat er vanmiddag is gebeurd in de diskussie met de drie vakverbondsbestuurders Mertens, De Graaf en Kloos is buitengewoon boeiend.

Eén van de indrukken die wij hopen te wekken met dit kongres is uiteraard, dat de PPR niet zo klein is dat ze oninteressant zou zijn voor deze drie kopstukken uit de vakbeweging.

Ik geloof zeker dat dat is geslaagd. Maar je moet bepaald niet stellen dat je een kleine partij bent want er zijn nog geen verkiezingen geweest en dus ook nog geen verkiezingskampagne waaraan de PPR deelnam.

Als ik naar de huidige mentaliteit kijk van de jongeren, die steeds kritischer worden, en als ik zie dat D'66 geen kleur wil bekennen, en als we zien naar de ontwikkelingen in het konfessionele blok, waar geen scheiding der geesten optreedt, en als ik dan zie dat jullie partij radikaal en duidelijk is, dan dacht ik dat jullie partij bepaald toekomst heeft.

Een belangrijk moment in de ARP zal toch wel zijn, dat ook deze partij onvermijdelijk kleur moet bekennen. En wat de Radikalen in de ARP betreft, die kunnen toch niet voor de tweede keer spijtstemmer zijn. Wat denk je dat er tegen de verkiezingen in de ARP gaat gebeuren?

Riskeren om voor de tweede keer spijtstemmer te zijn ... ik heb altijd centraal gesteld — in elke vergadering — ik heb er zelfs sankties aan verbonden: dat risico wil ik bepaald niet nemen.

En als ik zeg: jullie partij heeft toekomst dan moet ik er wel bij vertellen dat ik het betreur dat jullie de evangelische inspiratiebron voor politiek handelen (niet in de ouderwetse betekenis) hebben afgesneden, want ik geloof dat jullie dan nog veel meer toekomst hadden gehad. Want jullie hadden dan het konsentratiepunt kunnen worden van een evangelische voorhoedepartij zodat de scheiding der geesten zich zou hebben voltrokken in het ouder-

wetse konfessionele blok. Progressieve katholieken en protestanten aan de ene zijde en de anderen aan de andere zijde, die men dan niet een christelijke partij kan noemen. Want een christelijk-geïnspireerde partij is per definitie een voorhoede-partij.

Ik raak er hoe langer hoe meer van overtuigd dat de vakbeweging zich uit bittere noodzaak zal gaan bemoeien met de programma's van politieke partijen.

Aldus Jan van Eerden, bestuurslid PPR.

Ik heb vertrouwen geput uit allereerst de verklaring van het CNV waaruit ik heb begrepen dat men het visie-program van het CNV wil toetsen aan die van de politieke partijen. En ik meen dat dit ook voor het NVV geldt en dat dit ook zal gaan gelden voor het NKV, ondanks het feit dat men in die kring nog wel eens andere geluiden hoort. Ik denk dat als het om grote sociale kwesties gaat waarvoor de vakbeweging staat, de werknemers voor het merendeel niet bereid zijn zo nodig stakingen uit te lokken. En dan is het een noodzaak dat de grote doeleinden die de vakbeweging voor ogen staan langs politieke weg worden bereikt.

Afgezien van de houding van de vakbeweging is dus ook de houding van de werknemers in het geding. U zegt dat de werknemers in het geding. U zegt dat de werknemers waarschijnlijk niet bereid zijn voor belangrijke kwesties de straat op te gaan; denkt u dat de vakbeweging daarin iets kan veranderen?

Ik dacht dat de vakbeweging veel meer werk moet maken van het politieke bewust maken van haar leden. Dan kan er misschien een tijd aanbreken waarin de werknemers wel bereid zijn voor grote sociale kwesties aktie te voeren; maar dan moet heel duidelijk worden gemaakt waar de kritieke punten en waar de sociale tegenstellingen liggen.

Bent u het niet met me eens dat een vergelijking van politieke programma's nog maar het halve werk is? Moet er ook geen garantie zijn dat een goed programma door „goede" mensen zal worden uitgevoerd?

Ja ik denk dat de vakbeweging zich ook zal moeten realiseren dat een programma op zich geen zekerheid geeft. Het hangt er van af welke kerels er achter gaan staan. Daarom dacht ik ook dat de druk van de leden van de vakbeweging in de progressieve partijen zeer belangrijk gaat worden omdat het niet alleen gaat om programma's maar ook om mentaliteit. Of men bereid is de gevestigde orde op de helling te zetten; dat is precies waar het de vakorganisaties om te doen is. Ik moet zeggen dat ik de opvat-

ting die ik hoor verdedigen in de vakorganisaties, als zouden die vakorganisaties alleen maar pressiegroepen zijn, een schromelijke beperking vind van de doeleinden van de vakorganisaties. Zij zijn opgericht voor een maatschappelijke herstrukturering en moeten daar nog steers naar streven. En als men zegt: die vakorganisaties zijn alleen maar pressiegroepen, dan doet men aan het wezen van de vakorganisaties tekort.

Eigenlijk lijkt me het proklameren van vakorganisaties tot pressiegroepen een doekje voor het bloeden om niet te behoeven kiezen. Ik dacht dat zo langzamerhand iedereen in Nederland weet dat er gekozen moet worden.

Tot slot aan Limburg PPR-voorzitter Henk Waltmans de vraag:

KAN LIMBURG TEVREDEN ZIJN?

Ik vind het — en dat is het enig juiste woord — een inspirerend kongres. Als je een reglementenkongres organiseert dan verwacht je niet dat ook daar — zoals vanmorgen het geval was — essentiële zaken naar voren komen.

Dat er gedebatteerd wordt over politieke punten, over de demokratische inbreng en over de demokratische vormgeving van de partij. En als er dan 's middags over vakbeweging en politieke vernieuwing en maatschappelijke vernieuwing wordt gesproken dan verwonder ik me alleen maar over het nivo van de vragen die gesteld worden en over het nivo van de antwoorden.

Ik denk dat het politiek gezien een uitstekend kongres is geweest en dat het nog wel eens kan zijn dat de echo van deze samenspraak van de drie mensen uit de grote vakcentrales en de PPR-leden meer gevolg zal hebben dan wij op dit moment kunnen overzien.

Denk je dat het in Limburg iets zal zeggen dat Mertens als voorzitter van het NKV als gastspreker bij de PPR is opgetreden?

Ik denk dat nog belangrijker dan de aanwezigheid van Mertens hier datgene is geweest wat hij zei. Wij, die hier in Limburg niets anders gekend hebben dan een handjeklap tussen de katholieke arbeidersbeweging en de KVP verheugen er ons alleen maar over dat de voorzitter van het NKV in alle duidelijkheid stelt, dat het daarmee afgelopen moet zijn, dat de katholieke vakbeweging niet op die manier moet samengaan met de KVP; want dat heeft hij toch in feite gezegd.

DE ONTDEKKING VAN HET JAAR

Hier en daar wordt er nog een Aktie „R" gevoerd. In Arnhem was dat op 25 oktober. Daar kreeg de aktie veel publikaties en zelfs een kommentaar waar iedere politieke partij jaloers op kan zijn.

Het voeren van de Aktie „R" is zeer waardevol, niet alleen voor de bekendheid van de PPR, maar ook voor de inwoners van de gekozen wijk.

Er worden, naar de mening van enige Radikalen, nog te weinig van deze akties gevoerd. Om u iets op te warmen 2 citaten uit het kommentaar in het Arnhems Dagblad:

Afgelopen weekend heeft de politieke partij Radikalen in Arnhem een bliksem-enquête gehouden, die voor wat betreft het onderzoek in Klarendal een verrassende conclusie heeft opgeleverd. De bevolking van Klarendal wil namelijk best doorstromen naar duurdere woningen, mits die woningen maar van een betere kwaliteit zijn dan de te verlaten huizen.

Even verder vervolgt het kommentaar met:

Klarendal is van overheidswege steeds te veel over een kam geschoren, waarvan bij voorbaat al vast stond, dat het gros van de in deze wijk wonenden moeilijk elders plaatsbaar zou zijn. Met name vanwege de hogere huurbedragen.

Het PPR-onderzoek bewijst het tegendeel en tegelijkertijd ook, dat een frisse aanpak van een jarenlang slepend probleem door een nieuwe groepering een zekere bedrijfsblindheid kan doorbreken. Het onderzoek toonde ook aan, dat de studie over de sanering van Klarendal zich tot dusver teveel beperkte tot de kwaliteit en kwantiteit van de krotten en te weinig doordrong tot de mensen, die achter deze krotgevels moeten wonen. De PPR keek één weekend achter die gevels en deed daarmee, de ontdekking van het jaar.

Tot zover het kommentaar.

Als er in een aktiecentrum ongeveer 5 mensen zijn, die een Aktie „R" willen organiseren, dan is dit voldoende. Het is zeer nuttig en zelfs noodzakelijk dat er vaker een aktie gevoerd wordt.

Het is jammer dat het steeds dezelfde 10 mensen zijn die bij de akties, waar ook in het land, komen helpen, geeft u zich bij een volgende aktie ook eens op, en als u wat gaat organiseren, dé 10 komen u zeker helpen.

Doet u in uw aktiecentrum ook eens DE ONTDEKKING VAN HET JAAR.

Stéphanie Brokerhof, Zeist

Vervolg van pag. 1

tiek middel om te vormen en politiek met geweld op onontwarbare, maar tevens rationele wijze te vermengen. Nergens wordt daarom het verschil tussen „politiek en militaire maatregelen in de crisisbeheersing" uitgelegd.

Het onderscheid is vooral een tijdsverschil: dreigen (onderhandelen) met geweld en toepassen van geweld. Het zal nu een ieder duidelijk zijn waarom de behandeling van het begrip crisisbeheersing in de memorie van Defensie en niet van Buitenlandse Zaken is beland.

Politiek van de dubbele bodem

Hoe ver het gezoek naar het rationeel verantwoord aanwenden van het moderne geweld gaat, laat de passage over het „afgepaste antwoord" (flexible response) zien. Daar wordt gesteld dat in geval van agressie de tegenstander de *zekerheid* moet hebben dat tegenweer wordt geboden, maar *onzeker* moet blijven over de mate en de vorm (nucleair of niet) van het geweld. Impliciet betekent dit dat het gebruik van kernwapens in eerste instantie door de Navo niet wordt uitgesloten, alle heftige ontkenningen van de minister ten spijt! Uitgaande van een conventionele overmacht van de tegenstander is ook deze conclusie niet meer dan logisch afgeleid uit de afschrikkingspolitiek. Met zijn uitroep (na de kamerdebatten) „we worden belazerd!" geeft Imkamp blijk slachtoffer te zijn geworden van de dubbele bodem in deze politiek. Niet de conclusie maar het uitgangspunt leidt tot de huidige vredeloosheid, tot geldverslindende begoocheling die de politieke Navo- en Warschaupact-strategieën representeren. *We belazeren onszelf.!*

Wie zich stoot aan de uitspraak dat „een effectieve gemeenschappelijke verdediging een stabiliserende factor in de betrekkingen tussen Oost en West en een voorwaarde voor een doeltreffend ontspanningsbeleid is", hij bedenke dat het de psychologische component van de afschrikking is. Hij die zich vastklampt aan de optimistische opmerkingen over wapenbeheersing en wapenbeperking, realisere zich dat daarmee slechts het operationeel maken van het moderne wapengeweld wordt nagestreefd. Met ontwapening hebben deze inspanningen niets te maken. Men blijft binnen het bestaande denkraam: gecalculeerd afschrikken.

Voor de lezer die verlegen zit om conclusies:

a) uit de memorie van toelichting van defensie put men slechts valse hoop;

b) fundamenteel voor een actieve vredespolitiek is programmapunt 14 van de PPR „niet berusten in een internationale politiek, die steunt op de dreiging met allesvernietigende kernwapens".

Voorschoten, Derk Cools

KRANT Kradikalen

MAANDBLAD VAN DE PPR | EXTRA EDITIE 1969/'70 | 25 CENT

EEN KRANT VAN DE PPR VOOR U

Een krant met informaties over de Politieke Partij Radikalen; een partij die u niet wil overdonderen met leuzen, maar die u in een aantal korte artikelen wil laten weten wat ze is waarom ze er is.
Artikelen over de belangrijkste vier punten uit het PPR-programma, met vraaggesprekken, met kommentaren die de mentaliteit willen schilderen en met informaties over de manier waarop in deze partij de volledige inspraak van alle leden werkelijkheid wordt.

IS DE POLITIEKE PARTIJ RADIKALEN „CHRISTELIJK"?

WE moeten het duidelijk stellen: de P.P.R. is géén christelijke partij. Zij is een radikale, dat wil zeggen vernieuwende program-partij.
Toch plaatsen nog vele kiezers ons in de hoek van de „konfessionelen" (hoewel zij toegeven, dat althans **wij** een duidelijk progressieve opstelling hebben).

Ik dacht, dat we ons dat feit niet al te zeer moeten aantrekken. Die kiezers hebben twee dingen namelijk heel goed in de gaten:
— dat een belangrijk deel van ons politiek program teruggaat op wat destijds, in november 1967, de toenmalige Christen-Radicale Werkgroep op haar kongres in Scheveningen heeft uitgedragen.
Geen wonder, een aantal onzer, en met name een groot deel van de oprichters van de P.P.R. op 1 maart 1968, behoorden tot die werkgroep;
— dat wij heel bewust proberen met name die kiezers te winnen, die vroeger, hetzij uit sleur, hetzij bij gebrek aan een aantrekkelijk progressief alternatief op de konfessionele partijen plachten te stemmen. En dat wij daarmee een inbreng willen leveren voor een **konsentratie van progressieve krachten**, waarbinnen de gelijkwaardigheid van elkaars uitgangspunt onverlet blijft, of dat nu christendom, socialisme, radikalisme of pragmatisme heet. Een konsentratie die dus tot stand komt vanwege de **politieke** gelijkgezindheid. En niet vanwege vage christen-ideologische overeenstemming, gepaard aan een naakte wil om de christelijke machtspositie in Nederland nog zolang mogelijk uit te buiten. Zoals bij de behorende konsentratie van K.V.P. A.R.P. en C.H.U.
Blijkens de enquête in 1968 gehouden onder de eerste twee duizend leden van de partij beschouwt het overgrote deel van de Radikalen zich als belijdend lid van een der christelijke kerken.
Ik wil dat feit niet verdoezelen: het zegt althans iets over de reden waarom zo velen van ons bereid zijn zich te sappel te maken voor de publieke zaak: voor de politieke vernieuwing in Nederland; met name ook voor hen wier stem nog te weinig doorklinkt in de politiek: de **machtelozen**, machteloos door gebrek aan vorming, gebrek aan inkomen, gebrek aan zeggenschap in hun werkmilieu.
Dat christen-zijn van vele Radikalen verklaart dus iets —

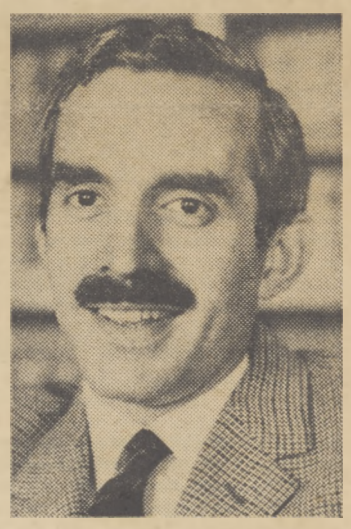

maar daar houdt het ook mee op: noch zij, noch de PPR als partij wensen hieraan ook maar enige pretentie te ontlenen.
Wij wensen op onze politieke daden te worden beoordeeld, niet op de levensvisie, die ons tot die daden gebracht kan hebben.

Erik Jurgens

DE GEBOORTE VAN DE P.P.R.

Spijtstemmers

Op 1 maart 1968 is de nieuwe Politieke Partij Radikalen opgericht. Dat was het begin van een zelfstandig bestaan, nadat bijna een jaar lang radikalen in A.R.P., C.H.U. en K.V.P. actief waren geweest.
Het begon allemaal met de zogenaamde „spijtstemmers"-brief van 11 jonge A.R.-leden, die een maand na de Tweede Kamer-verkiezingen van 15 februari 1967 spijt hadden gekregen van het uitbrengen van hun stem op de A.R.P. Die A.R.P. had in de verkiezingsstrijd wél de goede woorden gesproken, die samengevat konden worden onder de leuze „evangelische radikaliteit", maar de bijbehorende daden bleven uit. De „spijtstemmers" hadden verwacht dat „de A.R.P. na de verkiezingen in elk geval serieus kontakt zou gaan zoeken met anderen die ook een radikale aanpak wensen van de verdeling van de welvaart in de wereld en de knelpunten in onze eigen samenleving". Maar dat gebeurde niet.
De „spijtstemmers" schreven in hun brief aan het Centraal Comité van hun Anti Revolutionaire Partij op het moment dat hun partij bereid bleek met C.H.U., K.V.P. en V.V.D. een regering te vormen: „een kabinet waarvan eenieder kan zien dat de radikale gezindheid eraan ontbreekt". Hun oppositie tegen het beleid van hun eigen partij kreeg zoveel bijval van anderen ook in de andere konfessionele partijen, dat zij besloten te blijven pleiten voor een radikale vooruitstrevende politiek vanuit een christelijke visie. Op 22 maart 1967 bespraken zij in het American Hotel in Amsterdam met enkele leden van de K.V.P. en de C.H.U. de mogelijkheden van onderling kontakt en de koördinatie van aktiviteiten om te slagen in aller streven de bestaande christelijke partijen om te vormen tot politiek-vooruitstrevende groeperingen.
En daar ging het ook om: geen partijen waarin mensen bijeen zijn op grond van hun christen-zijn, maar politieke groeperingen waarin mensen bijeen zijn op grond van hun politiek vooruitstrevend-zijn.

Christen-radikalen

In nauwe samewerking van radikalen in A.R., C.H.U. en K.V.P. groeide de „Werkgroep

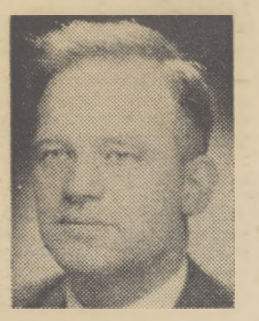

Door Michel v. Hulten vice-voorzitter PPR

van christen-radikalen" die in korte tijd enkele honderden medewerkers kreeg, die samen het zogenaamde „Program van Scheveningen" opstelden: een politiek program waarvan de christen-radikalen vinden dat hun partijen het dienen over te nemen als zij zich christelijke partijen willen blijven noemen.
Ondertussen vindt nog een heel andere ontwikkeling plaats. De K.V.P.-ers in de werkgroep van christen-radikalen leggen kontakt met een aantal vooraanstaande K.V.P.-ers, die bepaald niet tevreden zijn met de koers die hun partij op dat moment vaart: samen in een regering met de V.V.D. en groeiende kontakten met A.R.P. en C.H.U. Zij zijn voorstanders van het leggen van kontakten met P.v.d.A. en D'66 en willen een regeringskombinatie in die richting zoeken.

Aarden, Bogaers, Cals

Op 28 augustus 1967 gaat een „vertrouwelijk adres" uit aan het partijbestuur van de K.V.P. ondertekend door een aantal K.V.P.-radikalen (o.a. Aarden, Bogaers, Cals), waarin zij de K.V.P. vragen de christen-radikale koers te willen gaan volgen. Ook die brief krijgt veel steun uit het hele land, terwijl de landelijke K.V.P.-voorzitter, mr. P. Aalberse, sterk afwijzend reageert (maar dat wordt enkele dagen later al wat bijgesteld).
Die groep van K.V.P. radikalen zorgt, onder stuwende leiding van oud-minister drs. P. Bogaers, in de laatste maanden van 1967 en de eerste maanden van 1968 voor een woelige K.V.P.-historie. Zij brengt haar gedachten keer op keer naar voren. O.a. in nota's en op de K.V.P.-partijraad in december. Het is duidelijk dat ze steun vinden bij 10 % à 20 % van het K.V.P.-kader. De partijraad neemt daarop enkele besluiten die ver met de radikalen lijken mee te gaan, maar die louter woorden blijken te zijn om de voortgaande daden te verhullen.
Een breuk dreigt al begin januari als er twee voorstellen voor de samenstelling van het partijbestuur worden gedaan (De radikalen vinden de persoonssamenstelling van dat bestuur bijzonder belangrijk: op de personen die de besluiten moeten uitvoeren komt het uiteindelijk aan). Verzoeningspogingen lopen op niets uit, en dwars door alles heen beloven de fraktieleiders van A.R.P., C.H.U. en K.V.P. (Biesheuvel, Mellema en Schmelzer) elkaar voor de televisie trouw, de zogenaamde „putsch van Schmelzer".
Het onderling vertrouwen, ook in de Tweede Kamer-fraktie, is nu wel zover verdwenen dat verzoening niet meer baten kan. Aarden, Van Doorn, Janssen en Annie Kessel verlaten de Tweede Kamerfraktie, Bogaers met vele van zijn radikale vrienden verlaten de K.V.P.

Radikalen

Enkele dagen later, 1 maart 1968, besluiten zij samen met enkele uit de A.R.P. getredenen en tot dan toe partijlozen, een nieuwe partij te stichten: de Politieke Partij Radikalen (P.P.R.), een daad die op 27 april 1968 bekrachtigd wordt op het oprichtingskongres in Dronten.

PPR: EEN PARTIJ MET VOLLEDIGE INSPRAAK VOOR ALLE LEDEN

Het dagelijks bestuur van de Politieke Partij Radikalen wordt — zie een artikel op pagina 2 — gekozen door ALLE leden. Hiermee is een volledige inspraak, een volkomen interne demokratie, nog niet verzekerd. Daarom is in de PPR een zeer belangrijk orgaan gekreëerd, de Kerngroep. Deze kerngroep wordt samengesteld door de plaatselijke en provinciale afdelingen (aktiecentra geheten) en fungeert als een parlement. De kerngroep kontroleert namelijk het doen en laten van het dagelijks bestuur. Overigens zijn op de kerngroepvergaderingen alle partijleden welkom. De kerngroep kiest bovendien 10 aanvullende bestuursleden, die samen met het dagelijks bestuur het algemeen bestuur vormen.

Het program van de PPR is vastgesteld op twee kongressen, waar alle leden uitgenodigd waren en waar alle leden ook stemrecht hadden.

OPINIE

Op de V.V.D. na, en nog enkele kleine partijen die ervoor durven uitkomen dat ze politiek rechts zijn georiënteerd, zeggen alle groeperingen dat er inzicht moet komen in de bestaande samenbundeling van ekonomische macht. Want ekonomische macht betekent in de praktijk ook politieke macht. Wie durft te ontkennen dat de zeer grote bedrijven in ons land op het politieke terrein grote invloed kunnen hebben? Ook de vakbeweging maakt zich daarover ongerust; iedereen heeft wel eens gehoord van „de 200 van Mertens", sinds de voorzitter van het N.K.V. het vermoeden uitsprak dat een groep van plm. 200 personen (kommissarissen en direkteuren van grote bedrijven) de lakens uitdelen.
Na deze bijna gemeenschappelijke vaststelling nam de P.P.R. het initiatief om er iets aan te doen. Ze stelde in de tweede kamer voor, dat het parlement een onderzoek zou gaan instellen naar de samenbundeling van ekonomische macht, die hoogstwaarschijnlijk heeft plaatsgevonden bij de fusies van grote bedrijven in de afgelopen jaren. De P.P.R. zei niet: er zijn schandelijke dingen gebeurd en nu gaan we een jacht openen. Nee, er zou een onderzoek ingesteld moeten worden om er achter te komen, of er ongewenste machtskonsentraties zijn geweest — of niet. Zo niet, dan weten we dat en dan kunnen we gerustgesteld zijn; dat is op zichzelf al heel wat waard. Zo ja, dan kan daarna — dus na de konklusies uit het onderzoek, nadat de feiten op tafel zijn gekomen — worden nagegaan welke maatregelen de regering zou moeten nemen.
Men zou toch zeggen: zo'n onderzoek is een vanzelfsprekende zaak. Maar wat gebeurt er: de vakbeweging en de progressieve partijen steunen het P.P.R.-voorstel met overtuiging. De konfessionele partijen voeren een serie strikt formele bezwaren op, om het te kunnen afwijzen. Dat lukt, dank zij de hulp van de V.V.D.
De P.P.R. vindt dit een nare zaak. Niet zozeer omdat een voorstel van haar is verworpen, maar omdat een poging van de P.P.R. om een positieve bijdrage te leveren tot een verbetering van struktuur van onze samenleving om politieke redenen om hals wordt gebracht. Omdat er politieke partijen zijn die zelf om het hardst roepen dat er in onze samenleving veel verkeerd is, en dus veel moet worden veranderd, maar die niet eens de moed of de wil kunnen opbrengen om te gaan onderzoeken, wat er fout is en wat er verbeterd zou kunnen worden.
Het gezegde „wat niet weet, dat niet deert" krijgt hier een heel akelige betekenis.

★

Het zou niet eerlijk zijn om — zoals de P.P.R. doet — aan andere partijen: de K.V.P., de C.H.U., de A.R.P., te vragen wat op dit moment hun bestaansrechten zijn, zonder ook het eigen bestaansrecht in debat te brengen. Overigens geen moeilijk probleem, want al die bestaansrechten hangen met elkaar samen. Nu de tijd voorbij is, dat gereformeerden, roomskatholieken en andere religieuze groepen voor hun rechten moeten vechten, nu is ook de tijd voorbij waarin zij zich voor dat gevecht in een politieke partij moeten sterk maken.
Nu wij allen, welke geloofsovertuiging we hebben — of er géén hebben — gelijk zijn, doen zich heel andere problemen voor. Wij willen iets te vertellen hebben in de bedrijven waar we werken, want we voelen er niets voor om van de ene dag op de andere op straat te worden gezet door een fusie of door iets anders. Wij willen ook niet dat een flinke groep van de bevolking 5 tot 10 keer zo veel verdient als de laagstbetaalden onder ons. En we mogen er geen vrede mee hebben dat — bij onze welvaart — elders op aarde honger nog steeds een reële doodsoorzaak is.
Om die problemen op te lossen moeten we die mensen bij elkaar brengen die er gelijklopende meningen op na houden. En dat betekent thans: geen partijvorming op basis van religies, maar partijvorming op basis van sociale bewogenheid met alle andere mensen in onze samenleving. Dat is wat de P.P.R. wil. Dat is ook de reden waarom de P.P.R. niet op haar eentje wil opereren, maar samenwerking zoekt met alle andere progressieve partijen. Hoe nauw samenwerken? Zo nauw dat er — naar wij hopen — een brede progressieve volkspartij uit zal voortvloeien.

★

Wat heeft de P.P.R. het lef gegeven om zich voor te bereiden op de provinciale en gemeentelijke verkiezingen van 1970, en straks op die van 1971, voor de Tweede Kamer? Opiniepeilingen voorspellen dat de P.P.R. voorlopig geen reus zal worden. Akkoord, maar dezelfde opiniepeilingen zeggen, dat de tijd voorbij is waarin enkele oude partijen op basis van de lang-gevoede tegenstelling christelijk niet christelijk hun aanhang op peil konden houden. Elk bewust-levend mens weet nu dat hij naar eigen oordeel 'n politieke keuze kan en mag doen. En hieruit is te verklaren dat bij elke opinie-peiling opnieuw blijkt, dat een groot percentage kiezers zwevende is. Dit zijn die kiezers, die zich hebben losgemaakt van het oude millieu dat meestal door geboorte werd bepaald, en nu op zoek zijn naar een nieuw politiek onderdak.
De situatie is vergelijkbaar met die van voor de verkiezingen van 1967. Met name de K.V.P. stond toen op groot verlies, en er waren vele zwevende kiezers. D '66 kwam in de laatste opinie-peiling voor de verkiezingen op nog maar 1½ %. Maar op de dag van de stembus besloten vele zwevende kiezers niet terug te keren naar het vroegere milieu, maar om op de ingeslagen weg verder te gaan. En zo kwam D '66 als nieuwe partij plotseling op een percentage van 4½. Dit proces doet zich nu wéér voor, en mede door middel van dit blad wil de P.P.R. u vertellen, wat zij heeft te bieden.

★

Als in de Verenigde Naties resoluties worden ingediend, die Portugal veroordelen vanwege diens koloniale oorlog in zuidelijk Afrika, of die van de Republiek Zuid-Afrika de overdracht van het vroegere mandaatgebied Zuid-West-Afrika eisen, of die het blanke minderheidsregiem in Rhodesië veroordelen, dan behoort Nederland meestal tot de zeer kleine groep landen die tegen zijn. Nederland wil geen veroordelingen als er geen straf kan worden toegepast. Nederland wil de Verenigde Naties in geen enkel geval een taak opdragen die de volkerenorganisatie niet kan uitvoeren. En de V.N. is tot zeer weinig in staat. Nederland zegt dan: het prestige van de V.N. is al zo laag gedaald, dat die organisatie niet op nog meer terreinen haar onmacht moet blootgeven.

Maar daarmee loopt Nederland over alle principes heen die het zegt te huldigen: antikolonialisme, rassengelijkheid, mensenrechten enz. Daarmee maakt ons land zich volstrekt ongeloofwaardig; net als de oude konfessionele partijen doen **zegt** de regering veel fraais te willen (onze principes uitdragen), maar zij **doet** heel iets anders. En gelooft de regering in den Haag heus, dat de V.N. erbij gebaat zijn dat deze organisatie al bij voorbaat als machteloos wordt beschouwd?

Als de volkerenorganisatie op deze manier moet worden ontzien, dan komt dat neer op het toedienen van een medicijn in een dosis die volstrekt dodelijk is.

EEN DEMOKRATISCH GEKOZEN BESTUUR

Het dagelijks bestuur van de P.P.R. telt 11 leden. De huidige samenstelling is gebaseerd op verkiezingen in april 1969, waaraan ALLE partijleden konden deelnemen. Om een maximale inspraak te verzekeren hebben al die partijleden n.l. een stembiljet thuisgestuurd gekregen. En bovendien hadden alle aktiecentra (plaatselijke en provinciale afdelingen) het recht kandidaten te stellen. Degenen die de meeste stemmen kregen werden verkozen verklaard. Bij aftreden van een bestuurslid komt in zijn plaats de eerstvolgende op de uitslagenlijst van de in april 1969 gehouden verkiezingen, tenzij een algemene ledenvergadering daarvan wil afwijken en voor een bepaalde vakature een aparte verkiezing gaat houden.
De samenstelling van het dagelijks bestuur is thans:
ERIK JURGENS: voorzitter, Mozartkade 13, Amsterdam, 020-761646.
PIER VAN GORKUM: waarn. voorzitter, kontaktman voor vakbeweging, Prof. Lorentzl. 55, Zeist, 03404-10289.
MICHEL VAN HULTEN: vice-voorz. Opbouw partij noord en oost Nederland, Marderhoek 8, Lelystad, 03200-1279.
DOLF COPPES: presentatie, Drie Jofferengaarde 43, Odijk, 03405-2421.
GIDI VAN DONGEN: sekretariaat, Sinclair Lewisplaats 191, Rotterdam, 010-205624.
JETTY VAN EERD-COPPENS: opbouw Randstad, Pres. Kennedyl. 4, Oegstgeest, 01710-53497.
TINE JAGER-VAN LONKHUYZEN: opbouw Limburg en Gelderland. Pijnsweg 117, Heerlen, 04440-14983.
DIK VAN KLEEF: penningmeester, voorbereiding verkiezingen, Zeelandstr. 62 III, Amsterdam, 020-420566.
KEES LAFEBER: opbouw Brabant en Zeeland. Kontakt buitenl. partijen, Torteldreef 6, Tilburg 04250-72777.
SAM MOL: redaktie Radikalenkrant, presentatie, v. Collenstr. 22, Nieuw-Loosdrecht, 02158-1858.
TON VAN RUITEN: politiek sekretaris, Steynkade 34, Gouda. 01820-15408.

HOOGSTE TIJD DAT VAKBEWEGING EEN STERKERE INVLOED UITOEFENT OP HET POLITIEK GEBEUREN

Het is niet verwonderlijk, dat sommige politieke partijen in de veronderstelling verkeren, dat zij zich heel wat kunnen veroorloven als zij er maar in slagen op het juiste moment de zaak weer goed te praten. Zij vertrouwen er op die gelegenheid wel te zullen krijgen, al was het maar via de vakbeweging zelf.

(Citaat uit een rede van L. Brouwer tijdens een verbondsraadsvergadering van het NKV op 16 juni 1969.)

Met behoud van een volstrekte politieke onafhankelijkheid moet die invloed worden uitgeoefend door een scherpe en kritische beoordeling van het beleid en het feitelijke gedrag van de politieke partijen. Geschiedt dat niet, dan beleven wij waarschijnlijk een voortbestaan van de huidige situatie die er op neerkomt, dat honderdduizenden stemmen van NKV-ers worden gebruikt tegen de invoering van een beleid dat het NKV graag zou willen.

(Einde citaat uit genoemde rede.)

DOOR SAM MOL

L. Brouwer, voorzitter van de Katholieke bond van werknemers in de bouwnijverheid, Sint Joseph.

Lid algemeen bestuur PPR.

In het CNV hebben we soortgelijke geluiden gehoord, want daar is gesteld dat voor de komende verkiezingen de programma's van de partijen elk zullen worden vergeleken met de wensen van de vakbeweging. Gelooft u dat daar — gezien de interne tegenstellingen binnen de vakverbonden — veel van zal terechtkomen?

Daar maak ik me wel zorgen over. Maar we moeten de daden van de politieke partijen beoordelen; de werkgevers geloven niet dat de vakbeweging op een bepaald moment een vuist zal maken en de partijen geloven dat evenmin.

Is het voldoende de programma's van de politieke partijen te beoordelen. Enkele partijen die tot voor kort geheel geen program of slechts een waterig stuk met goede bedoelingen hadden zetten nu allerlei progressieve ideeën op papier. Maar dat is nog geen garantie dat hun vertegenwoordigers die ideeën zullen uitvoeren.

Een beoordeling van personen is moeilijk. Maar de situatie is deze dat de vakbeweging in het verleden niet heeft gezegd: dit programma bevalt ons wel, en dat niet. De algemene mening breekt door, dat niet de programma's beslissend zijn, maar de manier waarop ze worden uitgevoerd. En ik geloof dat de vakbeweging er niet aan kan ontkomen om juist wat dat betreft de vinger op de pols te gaan houden. Al was het alleen maar omdat ook de leden dat doen, en je kunt niet het risico lopen dat de standpunten van de leden en van de leiding der vakbeweging uit elkaar gaan lopen. Dat gevaar is er wel. In het verleden stonden de vakverbonden achter bepaalde politieke partijen; dat is nu totaal voorbij, we zijn nu in een situatie van eigen verantwoordelijkheid dragen. Dat is moeilijk, en daarom moet de leiding van de vakbeweging ervoor zorgen, niet al te ver af te staan van het gezonde oordeel van haar leden.

Het lijkt erop dat de vakbeweging in de zelfde situatie verkeert als de kerken: om te kunnen funktioneren moet zij zich op maatschappelijk, dus op politiek terrein begeven.

Het meest zuivere standpunt is — geloof ik — dat de vakbeweging wel politieke invloed moet uitoefenen, maar geen direkte politieke verantwoordelijkheid moet dragen. De vakbeweging mag niet politiek afhankelijk zijn. Ze moet de daden van de partijen scherp beoordelen en zelf initiatieven nemen en aldus invloed uitoefenen op het politieke vlak.

Maar dat houdt dan wel in dat de vakbeweging een richting moet bepalen waarin dat spel moet worden gespeeld.

Er zijn natuurlijk objektieve beoordelingsnormen. De vakbeweging moet zelf tot duidelijke programma's komen; duidelijke aktieprogramma's die zijn afgesteld op het politiek haalbare. Programma's die voor politieke partijen pas bereikbaar zijn als ze zich konsekwent progressief opstellen. Als die programma's er zijn, dan heeft de leiding van de vakbeweging eigenlijk geen andere taak dan aan de hand van die programma's het gedrag van de politieke partijen te beoordelen.

Als regionale vakbondsfunktionarissen zich persoonlijk bemoeien met de samenstelling van kandidatenlijsten, bijv. voor de gemeenteraadsverkiezingen, om te bereiken dat daarop geschikte kandidaten komen te staan, ofwel zich vierkant uitspreken voor een bepaalde lijst, gaan ze dan te ver of is dat overeenkomstig uw gedachtengang?

Dat is wel moeilijk te beoordelen, maar ik ben persoonlijk geneigd te zeggen dat ze daarin niet vlug te ver kunnen gaan.

OF UIT INTERESSE OF UIT NIEUWSGIERIGHEID...

☐ wens ik nadere gegevens over de P.P.R.

☐ open ik een abonnement op de Radikalenkrant (/ 5,— per jaar)

☐ geef ik me op als lid van de P.P.R.

Naam: .....

Straat: .....

Woonplaats: .....

(opsturen aan: Partijburo P.P.R., Nassau Dillenburgstraat 11
Den Haag. Telefonisch: 070 - 247455
of aan een provinciaal aktiecentrum - zie pag. 4)

EUROPESE VEILIGHEID

Het Europese vraagstuk is op dit ogenblik zo nauw verbonden met de twee grote problemen van onze moderne wereld, te weten de Oost-West-verhouding en de relatie van de rijke landen tot de „derde wereld", dat het formuleren van een zinnig alternatief onmogelijk lijkt als men het probleem van de Europese veiligheid en eenheid niet centraal stelt.

Op de eerste plaats zijn we met de Oost-West-verhouding in een volstrekte impasse geraakt. De twee imperialistische supermachten hebben een soort afbakening van invloedssferen bereikt, die wederzijds stilzwijgend erkend wordt.
Fundamentele verandering in deze situatie is op korte termijn niet te verwachten, gezien de interne verhoudingen in beide supermachten. Van de Nixon-administratie is geen belangwekkend initiatief te verwachten, gevangen als ze zit in de klem van het militair-industriële complex. Terecht heeft prof. Röling gewezen op de negatieve aspecten van de Amerikaanse samenleving, die hij levensgevaarlijk noemt voor de handhaving van onze Europese levensstijl en voor de handhaving van de vrede.
Ook aan Russische zijde stemt de ontwikkeling niet optimistisch: onmiskenbaar heeft onder Brezjnef een neo-stalinistische koers het Sovjet-mechanisme verhard. Dat blijkt o.a. uit de kwestie Tsjechoslowakije.
De V.S. en de Sovjet-Unie zijn voorlopig niet in staat om uit eigen morele kracht tot een oplossing van de scheve wereldverhoudingen te komen.
De problematiek van de „derde wereld" is zéér nauw verbonden met deze Oost-West-verhouding. De derde wereld is *nl.* de onstabiele factor in de status-quo der supermachten. Door oncontroleerbare reacties van de proletarische naties zou het betrekkelijk evenwicht tussen Oost en West verstoord kunnen worden.
Vandaar het grote belang dat beide super-machten aan de derde wereld toekennen. Sinds de Truman-doctrine, onlangs bevestigd door Nixon, staat Amerika dan ook klaar om iedere sociale revolusie, waar ook ter wereld, met geweld neer te slaan (Vietnam). De V.S. steunen daarentegen overal ter wereld reactionaire regimes, die de gevestigde kapitalistische belangen verdedigen zoals in Zuid-Amerika. Toynbee noemt Amerika dan ook terecht de „arch-conservative power".
Ook de Sovjet Unie beschouwt de „derde wereld" alleen in functie van de eigen imperialistische machtspositie. Daarom dringen Sovjet-generaals aan op een preventieve atoom-oorlog tegen het onderontwikkelde China. Daarom steunt Moskou, zonder enig gevoel voor nuance, de Arabische staten tegen Israël. Daarom verleent de Sovjet-regering financiele en economische steun aan landen in de derde wereld, waar de communisten worden uitgeroeid. West-Europa wordt als bondgenoot van de V.S. natuurlijk mede gecompromitteerd door de Amerikaanse beleidslijn, die een behoorlijke sociaal-economische wereld-politiek belemmert en de ontwikkelingslanden naar het communisme drijft.
De onfatsoenlijk-hoge uitgaven voor militaire doeleinden, nog steeds noodzakelijk geacht vanwege de Oost-West-spanning, maken het tenslotte helemaal onmogelijk om een wereldstrategie t.o.v. de derde wereld te ontvouwen. Daarom werkt de zg. ontwikkelingshulp als een omgekeerde bloedtransfusie, die de donor meer bevoordeelt dan de patiënt. Daarom is het aandeel van de ontwikkelingslanden in de wereldhandel het vorig jaar weer gedaald bij een forse groei van de totale handel.

Het alternatief

Een fundamentele verandering van de bevroren wereldsituatie in progressieve zin lijkt alleen te realiseren als wij Europeanen er in slagen het Europese vraagstuk op te lossen, een afkoelende buffer tussen de V.S. en de Sovjet-Unie op te bouwen en vervolgens als hefboom voor de derde wereld te fungeren. De eerste en noodzakelijke stap op die weg is een algemeen Europees veiligheidsverdrag, dat de verhouding tussen West- en Oosteuropese staten normaliseert, het onderlinge wantrouwen afbreekt en op die wijze de druk van de Sovjet-Unie op de Oosteuropese staten doen verminderen. Dit veiligheidsverdrag zou dan de weg moeten openen naar de vorming van een Europese politieke constructie, die de plaats kon innemen van Navo en Warschaupact. Het is onmogelijk alle modaliteiten van een dergelijk veiligheidsverdrag in dit bestek aan te geven.
Maar ongetwijfeld zal de westelijke wereld verregaande garanties moeten geven aangaande de militaire situatie in Midden-Europa en met name in Duitsland.
De Europese veiligheid en eenheid vormt de sleutel tot het oplossen van de verstarde wereldpolitieke situatie. Een verenigd Europa, van Engeland tot de Russische grens, onafhankelijk van de twee super-machten, kan een reële bijdrage leveren tot ontspanning en ontwapening en langs deze weg ook tot een echte wereld-strategie t.o.v. de derde wereld.

W. J. P. Hermans.

NAAR EEN STEMBUSAKKOORD

Zonder het gevaar te lopen de dingen uit hun verband te halen, kan ik uit het program van de PPR de volgende zinsneden of punten naar voren halen.
De inleiding op het program zegt in de tweede zin:
„De grenzen van een verouderd partijstelsel houden steeds vaker tegenstanders bijeen en geestverwanten gescheiden."
In het voorwoord van het hoofdstuk Meedenken, Meepraten, Meebeslissen staat:
„Het mag niet meer voorkomen, dat er kabinetten ontstaan buiten de kiezer om".
Tenslotte onder hetzelfde hoofdstuk luidt programpunt 48:
„De kiezers behoren uit te maken welke partijen gaan regeren. Daarom vóór de verkiezingen stembusakkoord van partijen, die samen willen regeren op basis van een gemeenschappelijk program."

Met deze programmatische uitspraken laat de PPR er geen onduidelijkheid over bestaan, hoe zij meent, dat het vraagstuk van de politieke duidelijkheid in Nederland dient te worden aangepakt en opgelost.
Voor de PPR houden de bovenaangehaalde uitspraken in het program één van de centrale doelstellingen in, die het ontstaan, het bestaan en het politieke streven van de partij bepalen.
Wie de kiezer werkelijk voor vol wil aanzien en diens stem voor de volle 100% de waarde wil laten, die zij heeft, die zal even uitdrukkelijk willen, dat de partijen, aan wie de kiezer zijn stem toevertrouwt, die stem niet manipuleren door in het politieke krachtenveld heen en weer te zwenken, zoals de recente Nederlandse politiek te zien heeft gegeven en nog immer te zien geeft. Dat betekent, dat de partijen werkelijk die naam waardig dienen te zijn, door in hun politieke plaatsbepaling niet de „armslag van links naar rechts" tot richtsnoer te nemen en de handen zodoende vrij te houden, doch zichzelf met twee benen vast op politieke grond te zetten.
Het is voor een aantal Nederlandse partijen, met name de confessionele, een afschuwelijke gedachte daartoe verleid te zullen worden, omdat zij bestaan bij de gratie van de „armslag", die zij zich buiten de kiezer om veroorloven. Slechts het versluieren van de politieke duidelijkheid kan hun een kans bieden een natuurnoodzakelijke wankelmoedige politiek voort te zetten.
Voor de PPR gaat het vooral om de benen op vaste politieke grond. De „armslag" is beperkt in tweeerlei opzicht. Allereerst reikt deze slechts in een veld, waar aantrekkingskracht van politiek gelijkgezinden aanwezig is of wordt vermoed, en in de tweede plaats wordt de reikwijdte van de armslag aan de kiezer ter beoordeling gegeven, zodat deze zich vrijwillig kan laten insluiten, in plaats van zich onvrijwillig te laten inkapselen, en te worden tot wat men gaarne „de argeloze kiezer" noemt.
Het zoeken naar samenwerking met politiek gelijkgezinde groeperingen en het aan de kiezer voorleggen van de geprojekteerde samenwerking in de vorm van een **politiek** stembusakkoord is de PPR als het ware met de paplepel ingegeven. De deelname van de PPR in het PAK is dan ook welhaast vanzelfsprekend. Zelfs kan men stellen, dat de PPR in PAK-verband, — op vele plaatsen blijkt dat, — een trekpaard is.
De energie, die van PPR-zijde in verschillende vormen van PAK-overleg wordt gestoken is goed besteed. Het PAK is daarom ook zo'n boeiende onderneming, omdat het zich meer en nadrukkelijker tot de kiezers richt dan tot de partijen, ook die welke hun mensen in het PAK hebben werken.
Hier ligt, naar men moet aannemen, ook het overigens herstelbare misverstand aan PSP-zijde ten opzichte van het PAK.
Het verlangen van partijen om de zaken in de hand te nemen en de kiezer bij de hand en soms ook bij de neus, moet worden ontwend. Zij maken zich daarmede dienstbaar aan de kiezer in plaats van de kiezer in dienst te houden van de partijen, hetgeen in Nederland nog de meest opgeld doende houding van partijen is.
De snelheid en eenvoud, waarmede, als men berichten daaromtrent kan geloven, een CDU-bouwsel in elkaar wordt gezet, doet verdacht aan, in dit licht bezien.
Partijen kunnen veel, zelfs als ze het eigenlijk niet willen, maar zij kunnen nooit voorbij aan de kiezer.
Waar het op aankomt is, dat elke route, die men zal willen en gaan benutten om de kiezer te omzeilen, moet worden geblokkeerd. De beste methode daarvoor is de duidelijke rechte weg op de kiezer af te nemen. En de kiezer zal niet schrikken, indien hij een werkelijk progressieve samenwerking, die getuigt van nieuwe politieke wil, op zich ziet afkomen.
De PPR is bereid, met inzet van het „eigen hachje" deze marsroute te gaan.

T. van Ruiten.

4 kernpunten uit het PPR-program

KRANT
Radikalen

Uitgave van de Stichting Radikalenkrant
Savelsbos 19 - Amsterdam

Direktie: R. Bouwens, J. Heytel, D. Visser
Redaktie: St. Brokerhof, J. C. Lieske, S. A. Mol (hoofdred.), J. C. Schulte (eindred.).
Redaktie-adres: v. Collenstr. 22, Nw. Loosdrecht, 02158-1858.

MEEBESLISSEN

Het thema „meedenken, meepraten, meebeslissen" is één van de kernpunten van het PPR-program. De ontwikkelingen in binnen- en buitenland tonen aan dat overal de medezeggenschap in het middelpunt van de belangstelling staat. In de kerken, de scholen, de politiek, de bedrijven, het leger willen we allemaal zo langzamerhand wel eens wat te vertellen hebben.
Wanneer het er echter om gaat het medebeslissingsrecht concreet door te voeren ligt het anders. Meepraten heeft ieders instemming, maar de meesten vinden toch wel dat er iemand moet zijn die het laatste woord heeft, die onafhankelijk is en boven de partijen staat, die weet hoe het moet en hoe het hoort.

Meepraten mag, want niemand is verplicht daarnaar te luisteren. Meepraten kan zelfs heel positief zijn, wanneer het tenminste niet ontaardt in tegenspreken. Het moet konstruktief zijn. Meedenken trouwens ook. Daar zijn ook weinig mensen tegen. Je kunt er overigens niet veel tegen doen.
Om de machteloosheid te demonstreren die achter dit kernthema „meedenken, meepraten, meebeslissen" schuil gaat, zou de PPR het komende jaar in het bijzonder aandacht willen besteden aan het punt van de fusies en bedrijfssluitingen. Waarom juist bedrijfssluitingen en bijv. niet de democratisering van de universiteiten? Omdat bij fusies en bedrijfssluitingen zo duidelijk tot uitdrukking komt hoe weinig volwassen burgers in Nederland nog te vertellen hebben. Ook over zaken die hen direct raken, waar zij het grootste deel van hun dag (en hun leven) mee bezig zijn. Van de ene dag op de andere kunnen ze ontslagen worden, aan de dijk gezet. Ondanks de ondernemingsraden. Ondanks de „medezeggenschap" die ze daar gekregen hebben, maar die niets anders betekent dan dat de voorzitter, als *onafhankelijk en boven de partijen*, de dienst uitmaakt.
Bij die bedrijfssluitingen gaat het de PPR niet om mooie of minder mooie afvloeiingsregelingen (het lijkt wel gootwater), maar om democratisering en echte medezeggenschap over wat, waar en hoe er gesloten moet worden — àls er gesloten moet worden — over omscholing en herscholing, over een behoorlijke bedrijfsplanning en tijdig overleg met de regering over het aantrekken van vervangende werkgelegenheid. Kortom over meedenken, meepraten en meebeslissen in het alledaagse arbeidsleven. Daar moet de democratisering beginnen, wil men ooit tot politiek bewuste en zelfstandig denkende en handelende Nederlandse staatsburgers komen.
Democratisering van de onderneming is het antwoord van de PPR op bedrijfssluitingen en fusies.
Al sinds 1900 liggen de blauwdrukken voor *een democratische* structuur van bedrijf en onderneming klaar. Sindsdien is er veel over gesproken en op papier alle mogelijke en onmogelijke konstrukties bedacht en beschreven. Nog nimmer echter is er één daadwerkelijke stap gezet in de richting van medebeslissingsrechten van de werknemers.

Pier van Gorkum, waarn. voorz. PPR. lid Verbondsraad C.N.V.

Het antwoord van de katholieke secretaris van de arbeid in Maastricht is nog steeds van kracht toen hij in 1908 in zijn bekende „Handboek voor de moderne vakbeweging" schreef, dat er een fabrieksraad diende te komen met de bevoegdheid omtrent bedrijfszaken besluiten te nemen: „eene instelling die de fabriek van aanzien zal doen veranderen".
Op demonstratieve wijze zullen politieke vernieuwers en vakbonden ter zake moeten komen. Via acties en demonstratieve bijeenkomsten. Arbeiders lezen geen rapporten. De komende verkiezingen voor de Tweede Kamer zullen door de werknemers beslist worden. En dat zullen ze zich in de komende tijd ook terdege bewust moeten worden.

KROTOPRUIMING

Hoewel de krotopruimingen ook een vraagstuk is van de korte termijn, is het onmogelijk hiermede binnen enige jaren klaar te komen. Daarom is het behalve een actueel korte-termijn-vraagstuk, tevens in vrij sterke mate een zaak van middellange en lange termijn.
Inkorting van deze termijnen is alleen mogelijk door opvoering van het woningbouwprogramma. Omdat het mogelijk is gebleken binnen enige jaren de nationale woningbouwproductie op te voeren van 80.000 naar ca. 125.000 woningen per jaar, is het geen vraag of vanuit technisch en economisch oogpunt een verdere verhoging met b.v. 10.000 woningen mogelijk is.
Beantwoord moet alleen worden de vraag, of wij als Nederlandse volk hiervoor de nodige financieringsmiddelen — niet uitsluitend overheidsgelden — *op tafel willen leggen.*

Hoewel zeker een deel van de huidige krotbewoners rechtstreeks geholpen kan worden met nieuwbouwwoningen leert de ervaring dat het grootste deel van deze bewoners afhankelijk is van het vrij komen van goede, relatief goedkope woningen uit het bestaande woningbestand.
Dit betekent, dat het krottenvraagstuk vrijwel **onoplosbaar** zou worden, indien wij niet bereid zouden zijn een effectief doorstromingsbeleid te voeren. Wil men te dien aanzien dwang vermijden, kan kan men —, naast andere maatregelen b.v. een nog veel sterker stimuleren van het eigen woningbezit — niet voorbij aan het laten betalen van een huurheffing door huurders met een lage huurquota (verhouding huur tot inkomen).
In die streken van het land, waarin de gemeenten met het grootste aantal krotten geen of niet voldoende gelegenheid hebben zelf de nieuwbouw te verzorgen en daardoor ook wat de doorstroming betreft voor een belangrijk deel afhankelijk zijn van het beleid van andere gemeenten, dienen nieuwe vormen van lokaal bestuur (gewesten) tot ontwikkeling te worden gebracht; en wel van een zodanige structuur dat de verantwoordelijkheid voor wat op lokaal niveau m.b.t. de huisvesting dient te geschieden weer bij één instantie (c.q. het gewest) komt te berusten.
Door dit en enige andere onderdelen van lokaal bestuur, ten aanzien waarvan eveneens geldt dat ruimtelijke eenheid en bestuurlijk kader niet meer op elkaar zijn afgestemd, door rechtstreeks gekozen gewestelijke organen te laten behartigen krijgt men een lokaal bestuur, dat past op de **buitengemeentelijke** schaal van **deze** problematiek.
Behalve door verhoging van het woningbouwprogramma, een effectief doorstromingsbeleid en een goede bestuurlijke aanpak is voor een oplossing van het krottenvraagstuk ook van belang: het drastisch verminderen van de jaarlijkse groei van het aantal krotten. Dit kan door de activiteiten op het gebied van de woningen wijkverbetering (beter: rekonstruktie) krachtig op te voeren. Voor het welslagen van een politiek van krotopruiming kan van groot belang worden de enige tijd geleden van kracht geworden bijdrageregeling van de zijde van de rijksoverheid aan rekonstructie — en saneringsplannen.
Groter succes zal echter gepaard gaan met aanmerkelijk hogere lasten. Daarnaast zal de bijdrage van de zijde van de rijksoverheid in de door de gemeenten te maken verwervingskosten, die thans *f* 2.000.— per aan te kopen krot bedraagt, verder dienen te worden verhoogd.
Al deze maatregelen kunnen onmogelijk worden gefinancierd uit de bedragen, die uit een doorstromingsheffing beschikbaar zouden komen. Het gaat hierom een geheel andere orde van grootte. Dit betekent, dat de oplossing van het krottenvraagstuk volledig afhankelijk is van de bereidheid onze financiële prioriteiten grondig te herzien.

PPR-aktiecentrum Den Haag

Het was altijd mijn wens om politiek wat te doen; desnoods op een heel kleine plaats. Maar ik kon nooit verbinding vinden met een partij, omdat ik geen partij vond waarbij ik mij uit mijn religieuze overtuiging kon aansluiten.

Mevr. E. Bongartz, remonstrants predikante, lid prov. bestuur PPR in Utrecht.

OVER PROFETEN EN HIPPIES

Ik vond dat in de — ik zou bijna zeggen „christelijke partijen" — het christendom niet tot zijn recht kwam. Vanuit hun religieuze overtuiging stonden ze te ver van de maatschappij af en vandaar uit konden ze in die maatschappij hun religie niet inbrengen. Wat mij het meest heeft aangetrokken in de PPR is — wat ik zelf noem — het profetische. Dat heeft een sterke aansluiting bij mijn religieuze opvattingen.

Als we naar de profeten uit de bijbel kijken dan zien we ook bij hen dat ze hun bemoeienissen die ze vanuit God voelden in de maatschappij brachten; in het gewone leven van alle mensen. Zonder dat ze priester waren, zonder dat ze werkzaam waren op religieus terrein in een bepaald verband. Wat ik prettig vind in de PPR is, dat het geen christelijke partij is, maar dat ze wel uit een christelijke impuls geboren is. En ik vind ook, dat ik dit ontmoet waar ik werk voor de PPR.

Hoe staat u tegenover de neiging van vele kerkgenootschappen om de idee van een volledige scheiding van kerk en politiek los te laten, en om zich in toenemende mate met maatschappelijke — en dus ook politieke — problemen bezig te gaan houden?

Mijn idee is dat kerk en maatschappij niet te scheiden zijn. Als ik mijn overtuiging die te maken heeft met Gods werk in de wereld alleen op zondag belijd, en die niet op maandag zie, dan is dat anti-religieus. Mijn diepe overtuiging ligt in het gezegde „God is één", en men behoort de dingen als één geheel te leven. Dat is erg moeilijk maar men moet er in ieder geval naar streven.

Als kerken zich gaan bezig houden met maatschappelijke problemen dan komen er onvermijdelijk tegenstellingen binnen die kerken tussen behoudenden en progressieven. Die kunnen uitlopen op scheuringen, en dan moet men de vraag stellen of de kerken dit offer moeten riskeren als prijs voor hun werk in de maatschappij.

Ik geloof dat er een groter offer gebracht zal moeten worden als de kerken zich niet in de maatschappij zullen bewegen. Er zal inderdaad gekozen moeten worden en men zal niet direkt alle kerkleden kunnen meekrijgen. Wij zijn gedurende eeuwen als kerken van de maatschappij weggeleefd, en het zal nu wel een tijdje duren voordat we er zijn teruggekeerd. Aanvankelijk zal het een kleine groep zijn die eraan werkt. Maar alles begint met kleine groepen en in de tijd moet het doorwerken.

De vraag kan worden gesteld: als de kerk zich op politiek terrein moet begeven, dan stellen velen de vraag of dat in links-politieke richting moet zijn. Waar in de bijbel wordt die richting aangegeven?

Ik geloof dat er een groei is, weg van de tegenstelling politiek-links en politiek-rechts. Men ziet dat vooral bij de jeugd maar ook ouderen verzetten zich tegen de gang van zaken in onze zogenoemde kapitalistische maatschappij. En ook in de kommunistische wereld zien we dat verzet, gericht tegen het gezag. Overal, maar vooral in de studentenwereld zien we het zoeken naar een weg die tussen deze twee in ligt. Zowel van links als van rechts probeert men dat te voorkomen; men ervaart het aan beide zijden als rebellie tegen het gezag, tegen de bestaande orde. Men weigert in te zien dat deze mensen die zoeken in vele opzichten bezig zijn zoals de profeten vroeger bezig waren, als zij het volk vertelden dat het onder een juk leefde. Die profeten droegen soms zelf een juk rond om hun boodschap duidelijk te maken.

Zoiets zien we nu ook bij de hippies, die een wond in onze huidige maatschappij leven, tot uiting brengen.
Zij laten de wond van de liefdeloosheid in onze maatschappij zien. Men weigert dit te erkennen want men ziet zijn wonden niet graag. En aldus probeert men van alle kanten nieuwe stromingen te onderdrukken.
Ik dacht dat die stromingen toch wel hun weg zullen vinden. Dat zal in de toekomst op een meer geordende wijze gebeuren, maar het lukt. Waarschijnlijk zullen we over 30 of 40 jaar de woorden links en rechts niet meer gebruiken of er een totaal andere inhoud aan hebben gegeven.
Die mensen in de kerken die ongelukkig zijn met dat links zouden daaraan meer aandacht moeten geven. Zij zouden zich moeten afvragen waarin wij tekort schieten, en wat wij allen kunnen leren van dat linkse.

Er is een natuurlijke neiging van elke fraktie om te laten blijken dat ze bestaat. En er is een notoire verdeeldheid van Links, waar men over veel, wellicht teveel ideeën beschikt.

Jacques Aarden, fraktieleider in de Tweede Kamer:

HET STREVEN OM TOT EEN REËLE VOORUITSTREVENDE MEERDERHEID TE KOMEN IS EEN WEZENSTREK VAN DE PPR

Jacques Aarden

Hoe zit het met die verdeeldheid en met de pogingen om tot samenwerking te komen in de praktijk? Dinsdagochtend zijn er de fraktievergaderingen. Om vijf voor twee, vlak voor de kamervergadering begint, liggen vaak de konklusies van elke fraktie in de vorm van moties of amendementen op tafel. Als dan de verschillende standpunten van de niet-regeringspartijen worden geëtaleerd, is het moeilijk om in het vervolg van de besprekingen die standpunten weer bij elkaar te brengen. Dat verzwakt de positie tegenover de regering en de regeringspartijen. Tijdgebrek is er vaak de oorzaak van, dat we niet tijdig genoeg komen tot onderlinge informatie en koördinatie.

Zijn er voorbeelden dat het wel lukte?

In veel gevallen is het mogelijk gebleken, dat vooral de bekende vier, D'66, P.v.d.A., P.S.P. en P.P.R., tot een gezamelijke uitspraak kwamen. Een voorbeeld was het debat over verhoging van de militaire inspanning van de N.A.V.O. Een P.S.P.-motie kreeg toen de steun van P.S.P., C.P.N. en enige P.v.d.A.-leden. Wij zijn daarna met een tweede motie gekomen, waarmee de gehele oppositie zich kon verenigen. Het gaat geregeld heel goed in het veld van b.v. de loonpolitiek, de huurpolitiek en de woningbouw. Daar is steeds ruim van tevoren overleg geweest en dikwijls een taakverdeling tussen de sprekers van de verschillende frakties.

De fraktie heeft op zo'n manier natuurlijk wel eens water in de wijn moeten doen. Noem eens een voorbeeld.

De Maagdenhuisaffaire. Wij hebben de motie-Den Uyl gesteund. De motie was niet zoals wij hem geschreven zouden hebben. De methoden van de bezettende studenten werden er rechtuit in veroordeeld. Ik had liever gehad: een algemeen oordeel over het gebruik van bepaalde gewelddadige middelen, het uitspreken van een principiële afschuw van geweld, zonder een rechtlijnig doortrekken van dat oordeel naar de Amsterdamse gebeurtenissen, waarover trouwens toen bepaald niet alle feiten bekend waren. Overigens stond er in die motie veel goeds. Wij hebben er onze stem aan gegeven, om die reden, en om de eenheid van politiek gelijkgezinden ook in dit geval te bevorderen.

Wat heeft de partij daaraan, als de fraktie zich zozeer „wegcijfert"?

Het streven om tot een reële vooruitstrevende meerderheid te komen is een wezenstrek van de P.P.R. Om het eens wat wijsgerig te zeggen: de wens om het met anderen samen te doen is wezenlijk voor onze identiteit. Ook de partij heeft gesprekken met veel andere partijen, omdat dat een wezenlijk onderdeel van haar taak is.

In februari '68 zei de fraktie: wij zullen de daden van het kabinet zakelijk beoordelen. Is dat nog steeds het standpunt, of is de fraktie nu zonder meer in de oppositie?

Niet zonder meer, maar wel dikwijls, met anderen. Naarmate de regeringspartijen meer overgaan

DOOR KAREL VAN EERD

tot blokvorming en daarmee hunnerzijds keer op keer de zakelijke beoordeling inruilen voor gedisciplineerde steun aan het kabinet, blijkt dat onze groep zich meer oppositioneel gaat opstellen.

Wat zijn naar het oordeel van de fraktie politieke hoofdzaken van dit moment?

De **Europese veiligheidsconferentie**, die hopelijk snel kan beginnen, de **strukturele werkloosheid:** de konjunktuur is vrij gunstig, het gevaar is dan dat de strukturele werkgelegenheidsproblemen in de moeilijke regio's verduisterd raken. Natuurlijk ook het **wetenschappelijk onderwijs,** waarover de fraktie graag de mening van grotere aantallen partijleden wil vernemen.
Mij zit persoonlijk ook dwars de positie van de buitenlandse arbeiders: slavernij is een te zwaar woord, maar het komt mij steeds weer in gedachten. Tenslotte nog een stokpaard, de bestuurlijke organisatie in ons land. Ik heb al jaren gepleit voor instelling van een staatskommissie om uit te zoeken hoe we de grote achterstand in onze bestuurlijke opzet kunnen inhalen. Dat zou ten dienste zijn van de demokratie, die geschaad wordt, nu de afstand van de burgers tot gemeente- en provinciebestuur veel te groot is geworden.

P.P.R. ZAL HAAR JONGEREN NIET ISOLEREN

Toen in maart 1968 een groot deel van de K.V.P.-jongeren overstapte naar de pas opgerichte partij „Radikalen", heb ik op diezelfde dag, als (gelukkig) ex-voorzitter van die klub gezegd dat er aan de oprichting van een P.P.R.-jongerenorganisatie geen moment werd gedacht.
Vraag: waarom niet?
Antwoord: omdat we zo'n ding niet nodig hebben.

Want waarom zouden we?
Waarom deze scheiding in een moderne politieke partij tussen senior- en juniorleden? Waarom die oude partijen navolgen, waar men zo'n klub met aparte jongeren„bosjes" (betaalde funkties, allicht) wél heeft? Om de politiek dichter bij „de jeugd" te brengen? Dit argument wordt altijd door de voorstanders van de aparte politieke jongerenbewegingen gebruikt. Maar als je dit doet, dan geef je daarmee automatisch te kennen, dat de verwante politieke partij — de ouderen dus — hierin zelf niet slaagt.
Waarom? Alleen maar in verband met de „sfeer", de entourage? Of zou „de jeugd" die grote partijen, waar toch uiteindelijk ook over hen beslist wordt, gewoon niet vertrouwen? (Wanneer men zegt: „de jongerenorganisatie is het geweten van de partij, geeft men automatisch toe, dat de partij verder geen geweten bezit).
En gebruiken de politieke partijen hun jongerenorganisatie niet als bliksemafleider, om afwijkende meningen op te zouten? Die afwijkende meningen mogen de jongerenklubs wel hebben; ze mogen wel eens een uitspraakje doen, maar in de verkiezingstijd moeten ze zich wel aan de partij konformeren, allicht. En dat doen ze dan ook wel, een enkele gunstige uitzondering daargelaten. Om dan na de verkiezing weer vrolijk verder te zeuren over „groeiend onbehagen bij de jeugd" en meer van dat soort kreten.
Overigens worden die jongerenklubs meestal geleid door exjongeren van — laten we zeggen — gemiddeld zo'n 30 jaar; welgedane ouwetjes dus, die nu eenmaal graag goed weten op te vallen — b.v. in de meestal ridikuul gespeelde politieke jongerenparlementen — eenvoudig door de ouderen na te praten. (Allemaal pseudo-Schmelzertjes en mini-Mellemaatjes, zei iemand eens.) De ervaring leert dat ze er nog wel eens een politieke karrière aan overhouden ook.

Maar als je je als jongeren niet konformeert? Wat er dan gebeurt heb ik in mijn K.V.P.-tijd gemerkt. Dan heeft men rondweg maling aan de jongeren. Daarom, om van dit alles af te zijn, wilde de P.P.R. geen eigen jongerenorganisatie. Wij willen geen afzonderlijke klubs voor jongeren, bejaarden of huismoeders; we kennen geen getrapte verkiezingen, waar naar hartelust kan worden gemanipuleerd. Bij ons is het gewoon: one man, one vote.
Zo maken wij ons program, en zo kiezen wij ook onze besturen. Iedereen heeft evenveel invloed. (De leden van de K.V.P.-jongerenorganisatie kunnen niet rechtstreeks hun eigen voorzitter kiezen; daarvoor is een afzonderlijk besloten klubje. In de grote K.V.P. is dat trouwens precies eender.)
Bij de P.P.R. is iedereen VOLWAARDIG LID. Men staat open voor elkaars mening, jongeren en ouderen; men werkt niet LANGS elkaar, maar MET elkaar. Het eerste kwade woord over „die jonge mensen met politieke belangstelling" moet binnen de P.P.R. nog vallen. Men heeft nog genoeg vertrouwen in elkaar. Daarom is er geen P.P.R.-jongerenorganisatie. Het zou er met de P.P.R. slecht opstaan, als we er wel een hadden.

Gidi van Dongen

PPR-ADRESSEN IN DE ELF PROVINCIES

(sekretariaten van de provinciale aktiecentra)

GRONINGEN:	M. J. v. d. Heyden, Mispellaan 20, Groningen, 050-31505
FRIESLAND:	Ety de Wal-Wolf, J. v. d. Wielenweg 11, Bakkeveen, 05769-424
DRENTE:	H. J. Teurlings, Batingestraat 5, Assen, 05920-29222
OVERIJSEL:	P. IJgosse, P. A. v. Deldenstr. 96, Enschede, 05420-22519
GELDERLAND:	J. C. G. C. M. Kiewied, Lobeliastr. 25 Arnhem
UTRECHT:	F. J. Griepink-Spit, Prof. Bakkerlaan 101, Juthaas, 03471-1747
N-HOLLAND:	L. v. Pelt, Planetenstr. 170, Purmerend, 02990-5019
Z-HOLLAND:	J. Otten, Nieuwe Rijn 33 b, Leiden
ZEELAND:	F. Dobbelaar, Heerstr. 5 d, St. Jansteen, 01140-2353 en 2469.
N-BRABANT:	C. Dietvorst, Berliozstr. 1, Raamsdonksveer, 01621-2315
LIMBURG:	M. Bellemakers, Bachstr. 2, Roermond, 04750-2236